

รายงานการวิจัย เรื่อง
การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ

Soft
Skills

มีงานทำ

Hard
Skills

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และแต่งตั้งคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน และมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการภาค ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะ และมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และที่เป็นพรสวรรค์ตามบุคลิกภาพของตน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นผู้ประกอบการได้ในแต่ละช่วง ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารระดับนโยบาย คณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ คณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ผู้แทนกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้แทนสถานประกอบการ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่กรุณาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำฉบับนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคการศึกษา สถานประกอบการ และผู้สนใจโดยทั่วไป สามารถศึกษาค้นคว้า อ้างอิง และนำองค์ความรู้ไปต่อยอดพัฒนางานที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายอรรถพล สังขวาสี)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีวัตถุประสงค์ คือ

๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)

ขั้นตอนของการดำเนินการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ

ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาศึกษาต่อในระยะที่ ๒

ระยะที่ ๒ นำผลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลมาประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

- ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย
- ผู้บริหารสถานศึกษาคูครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เฉพาะสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) รวมทั้งสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส ซึ่งผู้เรียนยังมีได้เข้าสู่่ออาชีพ) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เดิม) (เฉพาะที่จัดหรือร่วมจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหรือสถานประกอบการ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) แบบสำรวจข้อมูล ๒) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ๓) แบบสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ทั้งนี้ เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) และ ผ่านการพิจารณาให้การรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ทั้งนี้ การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ดำเนินการภายใต้มาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มุ่งเน้นมาตรฐานใน ๓ มาตรฐาน คือ ๑) คุณภาพผู้เรียน ๒) กระบวนการ บริหารและการจัดการ ๓) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาใช้เป็นแนวทาง การจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แบ่งประเด็นการวิจัยเป็น ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ ๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๓) ประเด็น คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน ๔) ประเด็นการมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกอาชีพ ของผู้เรียน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

๑) **ด้านเครือข่ายความร่วมมือ** พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีข้อมูลความต้องการคุณภาพผู้เรียนที่ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วิทยาการและเทคโนโลยี โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม ระดมความคิดเห็น และทำข้อตกลงความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ และปราชญ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นตามรูปแบบและวิธีการจัดหลักสูตรรายวิชาที่สถานศึกษาเลือกจัดทำ แสดงถึงปัจจัยโอกาสจากเครือข่าย ความร่วมมือมีความพร้อมต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ** พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมิ ความรู้ความเข้าใจ การจัดโปรแกรมการเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่รองรับบุคลิกภาพและความถนัด ด้านอาชีพน้อย ทั้งที่มีข้อมูลจากการสำรวจและประเมินจากผู้เรียนอยู่แล้ว ทำให้การจัดหลักสูตรรายวิชา ฐานสมรรถนะในรายวิชาพื้นฐานรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ และความถนัดของผู้เรียนที่ได้ทำการสำรวจและประเมินไว้ ประกอบกับข้อมูลบริบทสภาพแวดล้อม และบริบท ข้อมูลภาระงานของอาชีพ ที่จะนำไปใช้จัดประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในรายวิชาพื้นฐานรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีน้อย ทำให้การวิเคราะห์สาระสำคัญตามมาตรฐาน การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ นำไปกำกับบริบทไม่ได้ และไม่สามารถนำไปกำหนดสมรรถนะรายวิชา ได้ชัดเจน จึงมีเพียงสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา อาจเป็นสาเหตุให้ ครูจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด ไม่ได้จัดประสบการณ์ตามบริบทภาระงาน วัตถุประสงค์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้และเป้าหมายสมรรถนะเชื่อมโยงกับวิชาชีพ ทำให้ไม่สามารถจัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bank) และการเรียนหลักสูตรระยะสั้นเชื่อมโยงต่อเนื่อง (Block Course) ได้อย่างกว้างขวาง

๓) **ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ** พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีข้อมูลสารสนเทศครูและบุคลากรทางการศึกษา สำหรับเป็นข้อมูลสนับสนุน ให้ครูไปฝึกอบรมพัฒนาตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีข้อมูลเพิ่มเติมว่าหลักสูตรการอบรมพัฒนาเป็นไปตามสมรรถนะวิชาชีพ ส่วนการอบรมพัฒนาการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพและความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดบริบทสภาพแวดล้อมตามภาระงานทางวิชาชีพที่นำไปใช้จัดทำสมรรถนะรายวิชาเชื่อมโยงวิชาชีพ รวมทั้งการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพยังมีน้อย

๔) **ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ** พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ สรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา จากการสนับสนุนของเครือข่ายความร่วมมือที่ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือไว้ แต่การไปฝึกประสบการณ์ หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังขาดเกณฑ์และ คู่มือคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน หรือคุณภาพผลงาน ทำให้สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้และ สถาบันการศึกษาทางวิชาชีพ ไม่ได้ออกไปรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน ทางวิชาชีพ รวมถึงสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดสื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งสื่อบริบท ของอาชีพตามภาระงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการกำหนดเป้าหมายอาชีพ และเลือกรายวิชาสมรรถนะ อาชีพที่ตรงกับเป้าหมายของผู้เรียน

๕) **ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ** พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีแผนการนิเทศการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ และเมื่อพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มี การกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพน้อย

๖) **ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน** พบว่า สถานศึกษามีรายงานผล การดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำคู่มือ คำอธิบายเกณฑ์ เป้าหมายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ทำให้การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเข้าใจไม่ตรงกันทั้งผู้ประเมิน และ ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ประกอบกับผลสืบเนื่องที่ไม่มีเป้าหมายตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ เชื่อมโยงวิชาชีพ รายงานผลการดำเนินงานจึงเป็นเพียงรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา

๑.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) **ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง** พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดทำ หน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ แต่เนื่องจากสถานศึกษามีการพัฒนา หลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ ที่ยังคำนึงถึงองค์ประกอบของบริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพน้อย จึงทำให้ หน่วยการเรียนรู้รายวิชาของครูส่วนใหญ่ ขาดสมรรถนะรายวิชาที่เชื่อมโยงวิชาชีพ แต่ครูจัดทำได้ดีใน

องค์ประกอบของการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ และตัวชี้วัดรายวิชา องค์ประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงองค์ประกอบการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการคำนึงถึงองค์ประกอบของบริบทตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และภาระงานทางวิชาชีพน้อย อาจทำให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีกระบวนการกระตุ้นด้วยบริบทที่เป็นประสบการณ์สำคัญน้อย ซึ่งจะส่งผลให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งไปที่สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ มากกว่ามุ่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนและสังคม

๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการจัดหา หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ แต่มีข้อสังเกตต่อเนื่องมาจากการคำนึงถึงองค์ประกอบของบริบทตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้และภาระงานทางวิชาชีพน้อย จึงอาจทำให้การจัดหาสื่อ หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีสื่อสถานการณ์ตามบริบทที่เป็นประสบการณ์สำคัญไม่เพียงพอ

๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ พบว่า ครูส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำแบบทดสอบที่เป็นแบบฝึกทักษะความรู้ และใช้แก้ไขจุดบกพร่องตามตัวชี้วัดรายวิชาได้ดี และมีการดำเนินการประเมินผลตามเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์ของมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ แต่มีข้อสังเกตที่สืบเนื่องมาจากการกำหนดบริบทที่เป็นประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์รายวิชา หรือตามภาระงานของวิชาชีพยังมีน้อย จึงอาจทำให้เกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพไม่เป็นไปตามสภาพจริงที่เป็นบริบทของประสบการณ์สำคัญรายวิชา

๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ดำเนินการทำวิจัยชั้นเรียน ผ่านกระบวนการบันทึกการเรียนการสอนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี และนำพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนมาปรับปรุงข้อเสนอแนะตามกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูและ เป็นไปตามมาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครูแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีความสามารถและพร้อมรับการพัฒนา

๑.๓ ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพ และเส้นทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย

๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ได้เรียนรู้และรับรู้ลักษณะอาชีพต่าง ๆ ทั่วไป แต่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษา ตอนปลายส่วนใหญ่ขาดการรับรู้ลักษณะวิชาชีพเป้าหมายปลายทางของระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทำให้การกำหนดเป้าหมายอาชีพและกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนต่อไม่ได้ถูกกำหนดอย่างชัดเจน ทั้งที่มีการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ลักษณะ อาชีพที่สอดคล้องกับการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียน หรือประเมินพหุปัญญาความเป็นเลิศ ทางปัญญาของผู้เรียนไม่เพียงพอ สำหรับการเก็บรวบรวมผลงาน (Portfolio) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเก็บ รวบรวมเป็นเอกสารกระดาษที่ยังไม่ได้จัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายอาชีพและเป้าหมาย การเรียนต่อสาขาวิชาชีพ กับองค์ประกอบสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาชีพ ที่แสดงถึงผลงาน ผลงานวัล หรือใบรับรองประสบการณ์ทางวิชาชีพที่เป็นความชำนาญตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากที่ผู้เรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการเรียนต่อทางวิชาชีพไว้ล่วงหน้า

๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีผลงาน หรือผลรางวัล ในเวทีการแสดงนิทรรศการหรือประกวดผลงานระดับการยอมรับทางสังคม ทั้งที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร ในการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อค้นหาและตรวจสอบว่าตรงกับความถนัดทางวิชาชีพของตนเองหรือไม่ ตามที่ได้รับรู้จากการประเมิน บุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพ หรือประเมินความเป็นเลิศทางปัญญาจากแบบประเมินพหุปัญญา แสดงว่าผู้รับผิดชอบที่ร่วมจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดกิจกรรม ถึงขั้นพัฒนาผลงาน ทำให้การเก็บรวบรวมหลักฐานที่แสดงถึงความถนัดทางวิชาชีพของผู้เรียนส่วนใหญ่ ที่เก็บรวบรวมลงเพิ่มสะสมผลงาน เป็นเพียงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรูปถ่ายการเข้าร่วมกิจกรรม ยังขาดระดับคุณภาพของผลงาน หรือผลรางวัลทางวิชาชีพ

๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ พบว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผู้จักอาชีพที่ ตนเองสนใจ และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถกำหนดเป้าหมาย อาชีพและสถานศึกษาที่จะศึกษาต่อได้ แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีโอกาสร่วมกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ศึกษา ดูงาน หรือฝึกงานทางวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษาน้อย ทั้งที่ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายตามความถนัด และบุคลิกภาพทางอาชีพไว้แล้ว ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับใบรับรองประสบการณ์ที่แสดงถึงความชำนาญ ตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงานจากสถานประกอบการ หรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์น้อย ประกอบกับความร่วมมือในการจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงานอาจมีน้อย และไม่มีคำอธิบาย เกณฑ์คุณลักษณะนิสัยการทำงานตามภาระงานทางอาชีพ จึงทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรม เสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ และผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดโอกาสได้พัฒนาผลงาน เพื่อส่งเข้าเวทีการแสดงผลงาน หรือประกวดแข่งขันผลรางวัล

๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่ใช้จัดเก็บหลักฐานผลงาน ผลรางวัล ใบรับรอง ประสบการณ์ทำงานตามภาระงาน และรับรองคุณลักษณะนิสัยการทำงาน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือตรวจกำกับ ศักยภาพพรสวรรค์ตามการตั้งเป้าหมายอาชีพ และรายวิชาความถนัดที่เป็นเส้นทางการเรียนทางสาขาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้สถานภาพจุดยืนที่จะพัฒนาสมรรถนะความถนัดที่เป็นองค์ประกอบของวิชาชีพให้เต็มตาม ศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียน ตามที่ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนต่อไว้ ทำให้ผู้เรียน ไม่สามารถนำหลักฐานศักยภาพพรสวรรค์ไปแสดงเพื่อการศึกษาในสถาบันการเรียนที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ และ ไม่สามารถนำสมรรถนะตามภาระงานทางวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นไปใช้สร้างรายได้ระหว่างเรียนได้

๑.๔ ประเด็นการมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน พบว่า

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลผลการเรียน พฤติกรรมของผู้เรียนจากการประชุมผู้ปกครอง ประจำปี หรือภาคเรียน โดยเป็นการรับรู้เชิงนโยบาย หรือสถานศึกษาบางแห่งจะให้ผู้ปกครองแยกกลุ่มพบครู ที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้น เพื่อนำแบบรายงานพฤติกรรมอันพึงประสงค์ หรือ ปพ.๔ แบบรายงานสมุดพก

นักเรียน หรือ ปพ.๖ และแบบประเมินสะสมประวัตินักเรียน หรือ ปพ.๘ แสดงถึงการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน แบบกว้าง ๆ ยังขาดการรับรู้ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน การตั้งเป้าหมายอาชีพ และเป้าหมายการเรียน ต่อสาขาวิชาชีพ รวมทั้งสมรรถนะความถนัดทางการเรียนที่เป็นองค์ประกอบทางศักยภาพของวิชาชีพที่ผู้เรียน มีหลักฐานจากการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญ ที่แสดงถึงตัวตนและความต้องการของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การแนะแนวที่ไม่ใช่การชี้แนะทางตามความต้องการ ของผู้ปกครอง หรือครูที่ปรึกษา/ ครูแนะแนว

๒. ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า

การกำหนดบริบทสภาพแวดล้อมที่จะนำไปใช้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐาน หรือวัตถุประสงค์ของวิชาชีพตามภาระงานในวิชา เพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีน้อย ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ครูไม่สามารถ เลือกประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ของวิชาชีพตามภาระงาน ไปให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบ เพื่อนำสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาไปใช้ กำกับให้เหตุผลหาสาเหตุของปัญหา และใช้สร้างกระบวนการ ขั้นตอนการประยุกต์ หรือพัฒนาผลงาน ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ หรือ Soft Skill หรือ ตามกระบวนการถอดประสบการณ์ตามภาระงาน เพื่อนำสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้ไปกำกับให้เหตุผล ของกระบวนการ และขั้นตอนการทำงานที่นำไปสู่การฝึกปฏิบัติ และประยุกต์ ออกแบบพัฒนาผลงาน ตามภาระงานทางวิชาชีพ หรือ Hard Skill และยิ่งพบว่า การกำหนดบริบทสภาพแวดล้อม และประสบการณ์สำคัญ เพื่อเป็นองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นและให้สถานศึกษาได้เลือกไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัดยังมีน้อย

สำหรับการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงกับวิชาชีพ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เขียน ประสบการณ์สำคัญของรายวิชา และไม่พบสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชา พบเพียงคำอธิบายรายวิชา ดังนั้นเมื่อไม่มีประสบการณ์สำคัญ จึงไม่มีสื่อสถานการณ์กระตุ้นปัญหาจากประสบการณ์สำคัญ และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่สาระการเรียนรู้จากสื่อความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผล การเรียนรู้

กระบวนการวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีความสามารถและทำได้ดีในการวัดสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ และใช้วัดผลตามตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อการซ่อมเสริมจุดบกพร่อง แต่ไม่พบการจัดทำเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน เพื่อใช้ประเมินผลงานตามภาระงาน อาจเป็นผลจากการไม่ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญไว้ จึงประเมินผลเป็นชุดแบบทดสอบตามสาระการเรียนรู้ ของมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา

สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มี โครงการสอนที่แสดงประสบการณ์สำคัญ และผลการเรียนรู้ และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของผลงานและ ภาระงาน จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีหลักฐานแสดงสมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพ และไม่พบคู่มือการฝึก

ประสบการณ์ตามภาระงาน และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน ที่จัดทำร่วมกับสถานประกอบการ หรือหน่วยงานที่เป็นที่ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ การเก็บรวบรวมหลักฐานที่แสดงสมรรถนะ ความถนัดทางการเรียนตามองค์ประกอบของศักยภาพทางอาชีพของผู้เรียน เป็นการเก็บเอกสารกระดาษ และไม่ได้จัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพ ทำให้การวิเคราะห์ และประมวลผล ขาดเกณฑ์ทางศักยภาพที่จะชี้ประเด็นการพัฒนาสมรรถนะความถนัด และทำให้ไม่เป็นเครื่องมือตรวจกำกับ ประคับประคองศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียนได้

ส่วนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพ สถานประกอบการ และหน่วยงานทางวิทยากร เทคโนโลยี ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีความพร้อม ให้การสนับสนุน และส่งเสริม หากสถานศึกษาขอความร่วมมือระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษามีความพร้อมการเป็นผู้นำ ร่วมจัดการศึกษา และหรือเป็นที่เลี้ยง กำหนดอัตราความต้องการกำลังคนทางวิชาชีพในกลุ่มจังหวัด และร่วมพัฒนาจัดทำบริบทสภาพแวดล้อม กำหนดประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดสมรรถนะความถนัดรายวิชา และพัฒนาศักยภาพความพร้อมให้กับศึกษานิเทศก์ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และร่วมจัดทำและรับรอง มาตรฐานหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพให้กับสถานศึกษา รวมทั้งสามารถจัดเวทีการแสดงผลงาน และประกวดผลงาน รวมถึงการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางการเรียนสะสมหน่วยกิต หรือเรียนหลักสูตร สมรรถนะความถนัดทางการเรียนระยะสั้นต่อเนื่อง

๓. ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑ พระบรมราชาธิบาย พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา ที่มุ่งให้มีงานทำ-มีอาชีพ

๓.๒ นโยบายรัฐบาลมุ่งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ และให้ความสำคัญกับคุณภาพของครู และครูแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการ และการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียน และการประกอบอาชีพ

๓.๓ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผน และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ ได้รับการพัฒนา ทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๓.๔ นโยบายภาครัฐส่วนกลางมีความชัดเจน มุ่งให้การจัดการศึกษานำไปสู่การบริหารและการจัด กระบวนการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ ตามมาตรฐานคุณวุฒิและอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ตรงสมรรถนะความต้องการของสาขาวิชาชีพ

๓.๕ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการประกอบอาชีพ ทำให้การทำงานมีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ทั้งเรื่องเวลาและสถานที่

๓.๖ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาในกลุ่มจังหวัดที่เป็นหน่วยขับเคลื่อนการพัฒนา กำลังคนในสาขาวิชาชีพ มีความพร้อมรองรับการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมทุกกลุ่มจังหวัด

๓.๗ สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนพร้อมเป็นเครือข่ายความร่วมมือ ในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยี แหล่งวิทยาการ และสถานที่ฝึกประสบการณ์

๓.๘ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู พร้อมพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ด้านอาชีพ รู้จักและค้นพบตนเอง ตามบริบทสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และบริบท การพัฒนาประเทศ

๔. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๑ สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่

๑) นโยบายขาดความต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนไปตามวาระของภาครัฐ การกำหนดรูปแบบ วิธีการดำเนินงาน และการกำกับติดตามประเมินผล มีกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลา ในการดำเนินงาน

๒) แนวทางการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงจากสถาบันการศึกษาปลายทางลงสู่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีตัวชี้วัดที่แสดงถึงสาระการเรียนรู้และบริบทสภาพแวดล้อมที่ต่อเนื่องกัน

๓) นโยบายการขับเคลื่อนกำลังคนในแต่ละสาขาวิชาชีพภาพรวมประเทศ และกลุ่มจังหวัด ขาดข้อมูล สารสนเทศในเชิงความต้องการกำลังคน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ นำเสนอสื่อลักษณะอาชีพของการพัฒนา กลุ่มจังหวัด ไม่ครอบคลุมทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายสถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตกำลังคน

๔.๒ สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน

๔.๒.๑ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ พบว่า

๑) กระบวนการจัดทำและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ขาดองค์ประกอบ ของสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่แสดงถึงศักยภาพที่เป็น พรสวรรค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ตามโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรมความถนัด ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านบริบทสภาพแวดล้อม ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ การนำไปจัดประสบการณ์สำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูเลือกนำไปจัดทำหลักสูตรรายวิชา ฐานสมรรถนะ หรือหน่วยการเรียนรู้รายวิชาฐานสมรรถนะ และกำหนดสมรรถนะรายวิชา

๓) การขาดการรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ คุณลักษณะนิสัยการทำงานของผู้เรียน ทำให้สมาธิสั้น ขาดความอดทน ขาดการควบคุมอารมณ์ และขาด ความรับผิดชอบ

๔) การพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพครู ยังไม่พบเกณฑ์การประเมินการจัดทำหลักสูตร รายวิชาฐานสมรรถนะ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

๕) การแสวงหาความร่วมมือ เพื่อระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา ในการสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ยังมีน้อย ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ ด้านสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะนิสัย ไม่ตรงตามความต้องการของ สถาบันการศึกษาปลายทาง หรือสถานประกอบการ

๖) การนำผลการประเมินบุคลิกภาพ และความถนัดด้านอาชีพ ไปจัดผู้เรียนเข้าโปรแกรม ความถนัดทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ลักษณะอาชีพ และกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ รวมถึงเก็บรวบรวมผลงาน ใบรับรองประสบการณ์และคุณลักษณะนิสัย รวมทั้งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังมีน้อย

๗) ข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนด้านการค้นพบความถนัด และการฝึกทักษะประสบการณ์ ทางสาขาวิชาชีพ ไม่พบการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน ที่ใช้จัดเก็บ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานสมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทั่วไป ใบรับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ ประมวลผลระดับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และใช้เป็นเครื่องมือประคับประคอง เน้นแนว การบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ

๘) การฝึกประสบการณ์ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ไม่พบหลักเกณฑ์ การประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้ไม่มี หลักฐานใบรับรองประสบการณ์ และหลักฐานการประเมินคุณภาพการฝึกงานตามภาระงาน

๙) การบริหารจัดการเพื่อประเมินผลความสำเร็จตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน ที่แสดงถึงผลงาน หรือผลรางวัล มีเวทีประกวดแข่งขัน และแสดงนิทรรศการผลงาน ที่เป็นไปตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์คุณสมบัติการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการน้อย

๑๐) หน่วยงานระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการรวบรวมบริบท สภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญในระดับท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษานำไปกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดประสบการณ์สำคัญ และนิเทศติดตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงการกำหนด สมรรถนะรายวิชาน้อย

๔.๒.๒ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า

๑) กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบอิงสาระ การเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ ที่ยังไม่มีสมรรถนะรายวิชาเป็นตัวกำหนดภาระงาน ที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้

๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการนำประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ ไปกำหนดสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ กระตุ้นปัญหา และสื่อความรู้ตามสาระการเรียนรู้เพื่อให้รู้สาเหตุของปัญหาน้อยเกินไป

๓) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นการวัดผลตามสาระการเรียนรู้

ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สะท้อนถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๔) การวิจัยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนยังไม่เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาการพัฒนาสมรรถนะ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับวิทยฐานะครู

๔.๒.๓ ด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า

๑) การค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน และเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ยังไม่พบเครื่องมือตรวจสอบ ประคับประคองศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ที่แสดงถึงระดับความสามารถทางสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒) การจัดประสบการณ์ของผู้เรียน ที่แสดงถึงการพัฒนาผลงานตามสมรรถนะที่เป็นภาระงานทางวิชาชีพ มีการส่งเสริมต่อยอดเข้าสู่เวทีการประกวดแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลรางวัลในระดับเวทีที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย

๓) การได้รับการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่เป็นศักยภาพตามพรสวรรค์ของผู้เรียน ยังไม่พบคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของสมรรถนะการทำงานตามภาระงานเพื่อออกใบรับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงคุณภาพผลงานตามภาระงาน

๔.๒.๔ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน พบว่า

การรับรู้ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของตัวผู้เรียน ผู้ปกครองได้รับช่องทางการสื่อสารทางเดียวจากการประชุมผู้ปกครอง หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียน เครื่องมือที่ช่วยแนะแนวเส้นทางการเรียนและอาชีพของผู้เรียน ที่ประมวลผลระดับความสามารถจากใบรับรองประสบการณ์ ผลงานหรือรางวัลตามองค์ประกอบโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียนที่เป็นศักยภาพพรสวรรค์ทางวิชาชีพยังมีน้อย

๕. เจ็อนไขสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๕.๑ ด้านนโยบายส่วนกลาง การกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน ต้องมีตัวชี้วัดการจัดทำโปรแกรมความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตัวชี้วัดการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา ตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา และตัวชี้วัดการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยมีคำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์คุณภาพของแต่ละตัวชี้วัด

๕.๒ ด้านนโยบายส่วนพื้นที่ การสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับติดตาม ต้องมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามบริบทและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ และตำบล ที่แสดงถึงชื่อประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับแผนการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการกำลังแรงงานในแต่ละกลุ่มจังหวัด/ จังหวัด หรือศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียน (โปรแกรมความถนัดทางการเรียน) และจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ รวมถึงการสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับตามตัวชี้วัดของนโยบายส่วนกลาง

๕.๓ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ การบริหารจัดการต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดยมีโครงสร้างเวลาเรียนที่เป็นโปรแกรมความถนัดทางการเรียน และมีองค์ประกอบรายวิชาฐานสมรรถนะ ความถนัดทางสาขาวิชาชีพ ซึ่งมีบริบทสภาพแวดล้อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์ สำคัญทางวิชาชีพของโปรแกรมการเรียน

๕.๔ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ และสถานประกอบการ ในการจัดประสบการณ์สำคัญตามภาระงาน และนำมากำหนดสมรรถนะรายวิชา ตามความถนัดวิชาชีพ รวมทั้งระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา

๕.๕ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ โดยมีสมรรถนะรายวิชา ที่แสดงถึงการแก้ปัญหาบริบทของประสบการณ์สำคัญตามภาระงานทางวิชาชีพ ในการพัฒนาผลงาน และมีคำอธิบายรายวิชาที่แสดงถึงสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ และมีคำอธิบายเกณฑ์การประเมินผลงานตามภาระงาน

๕.๖ ด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อใช้เป็นเครื่องตรวจสอบกำกับการเรียนรู้ และระดับประคองความสามารถกับเป้าหมายอาชีพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านผลงานที่แสดงถึงสมรรถนะตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน และด้าน ประสบการณ์ที่แสดงถึงการรับรองประสบการณ์การทำงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

๖. รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ หลากหลายรูปแบบ โดยยึดเกณฑ์การวางรายวิชาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางการเรียนไว้ในกลุ่มรายวิชา พื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งอาจใช้วิธีผสมผสานได้ทั้ง ๓ กลุ่มวิชา ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพว่าเป็นสมรรถนะความถนัดที่มีจุดมุ่งหมายการเกิด Soft Skill หรือ Hard Skill

๗. แนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพกาจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

๑) การแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก อาทิ สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่เป็นไปตามข้อกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะนิสัย การทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรับรองประสบการณ์การทำงานตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยตรงตามความต้องการ

๒) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานทางการศึกษาและสถานประกอบการ ในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา และจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยง หรือรูปแบบการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงได้รับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้มีประสบการณ์ ในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้แก่ครู และผู้เรียน

๘. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๘.๑ ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่มีโครงสร้างเวลาเรียน หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รองรับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และมีบริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ เป็นตัวกำหนดสมรรถนะรายวิชาที่เชื่อมโยงกับความถนัดทางการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ความถนัดทางการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา รวมถึงสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง

๘.๒ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้บูรณาการบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญเกี่ยวกับการรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี ตามหลักกฎหมาย และหลักจริยธรรม เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานของผู้เรียน

๘.๓ ใช้มาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครู เป็นข้อตกลงการพัฒนาภาระงาน และวิทยฐานะวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อกำหนดเกณฑ์สมรรถนะภาระงานการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับการจัดหา หรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ สื่อความรู้ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน นำไปสู่เงื่อนไขการพัฒนาตนเองหรือการเข้ารับการอบรมหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ

๘.๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตามภาระงานกับผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรเฉพาะทาง รวมทั้งมีสื่อวิทยากรและเทคโนโลยี ครูภูมิษฐ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ที่ตรงกับความต้องการของสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการ

๘.๕ จัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมการเรียนให้เป็นไปตามบุคลิกภาพ และความถนัดทางการเรียน และจัดทำคู่มือแนะนำลักษณะกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รวมทั้งจัดหา หรือพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ และใช้กำกับ ตรวจสอบ ควบคุมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป ให้เต็มตามศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน

๘.๖ จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะ อุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์

๘.๗ ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา หรือสถานประกอบการ ในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและประกวดแข่งขัน ให้ผู้เรียนได้หลักฐานผลรางวัลที่เป็นไปตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการ

๘.๘ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนบูรณาการจังหวัด กลุ่มจังหวัด โดยหน่วยงานระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบ และวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญในระดับท้องถิ่น และให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงกำหนดสมรรถนะรายวิชา รวมทั้งนิเทศติดตามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๘.๙ นำประสบการณ์สำคัญที่สถานศึกษากำหนดตามวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไปให้ครูใช้จัดทำสมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชาที่แสดงความสอดคล้องระหว่างภาระงานของสมรรถนะรายวิชากับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา

๘.๑๐ จัดทำหรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ที่แสดงถึงประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ รวมถึงข้อมูลแนะนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการกระตุ้นประเด็นปัญหา กำหนดสมมติฐานเบื้องต้น และใช้เป็นขอบเขตการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา เพื่อนำไปจัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสื่อความรู้ และจัดทำหรือพัฒนาสื่อความรู้ตามข้อกำหนดให้ครูไปแนะนำผู้เรียนสร้างกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการหาคำตอบตามสมมติฐาน

๘.๑๑ จัดทำเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์ ในการประเมินผลงานหรือสมรรถนะรายวิชาตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับการวัดผลให้จัดทำแบบฝึกทักษะตามหลักความรู้ หลักการปฏิบัติ และหลักยึดบทบาทคุณลักษณะนิสัย ของสาระการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนและครูใช้ตรวจสอบและซ่อมเสริมตามจุดบกพร่อง

๘.๑๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา หรือครูแนะแนว มีบทบาทในการสร้างการรับรู้ หรือความสนใจเกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพในศตวรรษที่ ๒๑ หรืออาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับการจัดการศึกษาตามแนวโน้มดังกล่าวด้วย

๘.๑๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชน ชุมชน หรือสถานประกอบการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

๙. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๙.๑ ระยะเร่งด่วน

๑) ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน มุ่งพัฒนา Soft Skill และประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายวิชาเพิ่มเติม มุ่งพัฒนา Soft & Hard Skill ความถนัดวิชาสามัญ ความถนัดทั่วไป และความถนัดทางวิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งพัฒนาการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินคุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยปรับสัดส่วนเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐานลง และเพิ่มสัดส่วนเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติมขึ้น

๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพทางอาชีพ

๓) ขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และการเรียนหลักสูตรระยะสั้นต่อเนื่อง (Block Course) กับสถาบันการศึกษาเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพเชื่อมโยง ภายใต้อัตนงนิตยบัตรตามระเบียบการเทียบโอนและการวัดผลประเมินผล

๔) พัฒนาแพลตฟอร์มแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) อิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้งานผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ตามสิทธิผู้ใช้งาน เพื่อใช้เป็นเครื่องตรวจสอบกำกับการเรียนรู้ และประดับประดาความสามารถกับเป้าหมายอาชีพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านผลงานที่แสดงถึงสมรรถนะตามโปรแกรม ความถนัดทางการเรียน และด้านประสบการณ์ที่แสดงถึงการรับรองประสบการณ์การทำงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีระบบให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ

๙.๒ ระยะปานกลาง

๑) ทบทวนข้อตกลงการพัฒนาผลงานตามภาระงาน และวิद्यฐานะตามมาตรฐานตำแหน่งให้เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดเชิงปริมาณและคุณภาพของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามภารกิจหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบ และนำไปใช้การจัดทำ ID-Plan เพื่อพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู

๒) ประสานความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมจัดการศึกษา และหรือเป็นพี่เลี้ยงให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพปลายทางที่สอดคล้องกับแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาอาชีพตามความต้องการของกลุ่มจังหวัด

๓) ทบทวนการทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีบริบทและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ และตำบล ที่แสดงถึงชื่อประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

๔) เสนอให้ผู้รับผิดชอบหลักจัดทำแผนอัตรากำลังความต้องการกำลังแรงงาน เพื่อประกันการว่างงานในการวางแผนให้ผู้เรียนเข้าสู่เส้นทางการเรียนและการประกอบอาชีพ

๕) กำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบที่เอื้อและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในการจัดการศึกษาทุกระดับ เช่น การเทียบโอนการเรียนรู้และประสบการณ์จากการทำงาน ระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบทวิศึกษาและระบบทวิภาคี การจัดหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เป็นต้น

๙.๓ ระยะยาว

๑) ปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยพัฒนาและหรือจัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของตนเอง อาทิ เทคโนโลยี VR (Virtual reality) ที่สามารถฝึกทักษะ และพาผู้เรียนเข้าไปสู่โลกเสมือนจริงแห่งการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องออกจากห้องเรียน เทคโนโลยี AR (Augmented Reality) ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้โลกแห่งความเป็นจริง ผสมผสานกับโลกเสมือน ผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เข้าใจยากได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

๒) สร้างและพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งพัฒนาช่องทางการเข้าถึงการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมในรูปแบบที่หลากหลาย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	น
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๒
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑๐
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๑๐
๑.๓.๑ ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ	๑๐
๑.๓.๒ ระยะที่ ๒ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ	๑๑
๑.๔ กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	๑๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ	๑๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๖
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๗
๒.๑ พระบรมราชโบายพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา	๒๐
๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๒๐
๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๒๐
๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๒๒
๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง	๒๔
๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๒๔
๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๒๕
๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๒๖
๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)	๒๙
๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)	๓๒
๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง	๓๖
๑) นโยบายรัฐบาล	๓๖
๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ	๔๐
๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๔๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๔๗
๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๔๗
๖) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)	๔๙
๗) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๕๑
๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)	๕๒
๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๕๔
๒.๓.๑ วิสัยทัศน์	๕๔
๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร	๕๔
๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร	๕๔
๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๕๕
๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๕
๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้	๕๖
๒.๓.๗ สาระการเรียนรู้	๕๖
๒.๓.๘ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	๕๗
๒.๓.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๕๘
๒.๓.๑๐ ระดับการศึกษา	๕๘
๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑	๕๙
๒.๕ สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๖๐
๒.๖ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๖๒
๒.๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๖๒
๒.๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๗๒
๒.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๗๔
๒.๖.๔ สำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)	๗๕
๒.๖.๕ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๗๗
๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๘๙
๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)	๘๙
๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)	๙๐
๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ	๑๐๕
๓.๑ การแต่งตั้งคณะทำงาน	๑๐๗
๓.๑.๑ การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๐๗
๓.๑.๒ การแต่งตั้งคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอ แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)	๑๐๗
๓.๒ ระเบียบวิธีวิจัย	๑๐๘
๓.๒.๑ การศึกษาระยะที่ ๑ การศึกษาเชิงปริมาณ	๑๐๙
๓.๒.๒ การศึกษาระยะที่ ๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ	๑๑๐
๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา	๑๑๑
๓.๓.๑ วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินงาน	๑๑๑
๓.๓.๒ ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	๑๑๑
๑) ประชากร	๑๑๑
๒) กลุ่มเป้าหมาย	๑๑๒
๒.๑) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ	๑๑๒
๒.๒) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ	๑๑๓
๒.๓) กลุ่มเป้าหมายการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	๑๑๔
๓.๔ การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	๑๑๔
๓.๔.๑ แบบสำรวจข้อมูล	๑๑๕
๓.๔.๒ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๑๖
๓.๔.๓ แนวทางการสนทนากลุ่ม	๑๑๗
๓.๕ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	๑๑๘
๓.๖ การขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน	๑๒๐
๓.๖.๑ ความเสี่ยงและผลกระทบ	๑๒๐
๓.๖.๒ ระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าร่วม	๑๒๑
๓.๗ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๒๑
๓.๗.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะทำงาน	๑๒๑
๓.๗.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ..	๑๒๒
๓.๗.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน	๑๒๒
๓.๗.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๒๓
๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย	๑๒๓
๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน	๑๒๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓.๗.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	๑๒๘
๓.๘ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๐
๓.๘.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ	๑๓๐
๓.๘.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๓๑
๓.๘.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ	๑๓๑
๓.๙ การประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๓๑
๓.๑๐ การจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ (ฉบับสมบูรณ์)	๑๓๒
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๑๓๓
๔.๑ ผลจากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๓๖
๔.๑.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ	๑๓๘
๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๓๘
๒) สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๔๑
๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ	๑๔๖
๔.๑.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ	๑๕๐
๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๕๐
๒) สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๕๒
๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ	๑๕๖
๔.๑.๓ ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๕๙
๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๕๙
๒) สภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียน ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๖๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	๑๖๓
๔.๒ ผลจากการสัมภาษณ์	๑๖๔
๔.๒.๑ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย	๑๖๔
๔.๒.๒ การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน	๑๗๑
๑) สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๗๑
๑.๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๗๑
๑.๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๗๙
๑.๓) ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียน ของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ...	๑๘๓
๑.๔) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน และ ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ของสถานศึกษา	๑๘๖
๒) รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๘๙
๔.๓ ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๑๔
๔.๓.๑ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๑๔
๔.๓.๒ กลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการ ประเด็นความต้องการกำลังแรงงานของ สถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	๒๑๖
๔.๓.๓ กลุ่มครู (ครูที่ปรึกษา/ ครูแนะแนว) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๑๙
๔.๔ ข้อเสนอแนะ	๒๒๑
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๒๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๒๗
๕.๑.๑ สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๒๗
๕.๑.๒ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๓๔
๕.๒ การอภิปรายผล	๒๓๖
๕.๒.๑ อภิปรายผลรวม	๒๓๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๕.๒.๒ ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๔๗
๕.๒.๓ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๔๘
๕.๒.๔ เงื่อนไขสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๕๐
๕.๒.๕ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๕๑
๕.๒.๖ แนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๕๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๕๔
๕.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบาย	๒๖๒
๕.๔.๑ ระยะเร่งด่วน	๒๖๒
๕.๔.๒ ระยะปานกลาง	๒๖๓
๕.๔.๓ ระยะยาว	๒๖๓

บรรณานุกรม

๒๖๔

ภาคผนวก

๒๖๕

- ภาคผนวก ก คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๑๔/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงาน
จัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ .....
- ภาคผนวก ข คำสั่งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
ที่ ๒/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำข้อเสนอ
แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) .....
- คำสั่งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
ที่ ๓/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอ
แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม) .....
- ภาคผนวก ค หนังสือรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน .....

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ แสดงผลการสำรวจข้อมูลในภาพรวมแต่ละประเด็น	๑๓๖
๔.๒ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๓๘
๔.๓ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๔๑
๔.๔ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๕๐
๔.๕ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๕๒
๔.๖ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล	๑๕๙
๔.๗ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียน ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๑๖๐
๔.๘ โครงสร้างเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ	๑๙๙
๔.๙ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาสมรรถนะในแต่ละระดับชั้น ของรูปแบบหลักสูตรรายวิชา สมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	๒๐๓
๔.๑๐ โครงสร้างเวลาเรียนตามแผนการเรียนอาชีพในแต่ละระดับชั้น แผนการเรียนศิลป์ - ธุรกิจ ของรูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ	๒๐๗
๔.๑๑ โครงสร้างเวลาเรียนตามแผนการเรียนอาชีพในแต่ละระดับชั้น แผนการเรียนศิลป์ - กีฬา (วิชาหลัก: กีฬาฟุตบอลสู่ความเป็นเลิศ) ของรูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ	๒๐๙
๕.๑ การเปรียบเทียบสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน และข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๒๕๖

▶ บทที่ ๑

□□□□□□□□□□□□□□□□

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย โดยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น มุ่งเน้นการพัฒนา ทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งการวางพื้นฐานการเรียนรู้ เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงินที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ช่วงวัยแรงงาน มุ่งเน้น การยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงานตามหลักการงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่ม ให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ การพัฒนาต่อยอด ความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตได้

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการวางแผนการปฏิรูปการศึกษามานาน แต่ยังพบปัญหาความเหลื่อมล้ำ ของสังคมที่ทำให้เด็กไทยบางส่วนไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะ เด็กในภูมิภาคและในถิ่นทุรกันดาร รวมถึงโรงเรียนและครอบครัวไม่ได้สร้างบรรยากาศการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิตที่จะช่วยให้เด็กมีมานะ ใฝ่รู้ ใฝ่ฝน และพัฒนาทักษะคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติไม่มีการแปลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางการศึกษาถูกสะสมหลายประการ อาทิ การจัดการศึกษายังไม่สอดคล้อง

กับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการอย่างชัดเจน เด็กบางส่วนขาดทักษะและประสบการณ์ในการทำงานเพราะเรียนด้วยการท่องจำมากกว่าการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันในยุคพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน อาทิ

- การเป็นสังคมสูงวัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ กำลังการผลิต และแรงงานที่ลดลงอันจะส่งผลให้ประเทศขาดกำลังคนในเชิงปริมาณ อาจมีผลทำให้จำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาตินมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขัน และผลิตภาพแรงงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร ทำให้ขนาดของกำลังแรงงานเริ่มลดลง มีแนวโน้มที่จะทำให้ภาระทางการคลังเพิ่มขึ้น อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิต รูปแบบการประกอบอาชีพ ความต้องการทักษะกำลังคนของตลาดแรงงาน รวมถึงผลิตภาพแรงงานที่ลดลง จนเกิดปัญหาด้านกำลังคนเชิงคุณภาพ นอกจากนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ยังก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว อันเนื่องมาจากผลกระทบเชิงลบทางเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความยากจนซ้ำซ้อน ปัญหาความยากจนเฉียบพลัน ปัญหาภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น เป็นต้น ทำให้หลายครอบครัวมีรายได้ครัวเรือนลดลง ส่งผลกระทบต่อเรื่องความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา ซึ่งครัวเรือนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าประชากรทั่วไป เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวไม่มีเงินออม และขาดกำลังทรัพย์ในการสนับสนุนการเรียนรู้อันเนื่องมาจากค่าครองชีพในการมาเรียน ค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียน ผู้ปกครองต้องรับภาระในการหาเงินในการดำรงชีพในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ส่งผลให้เด็กอาจจะหลุดออกนอกระบบการศึกษามากขึ้นเพื่อไปประกอบอาชีพและหาเลี้ยงครอบครัว

- ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาจนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ขาดทักษะดิจิทัล ทำให้ผู้เรียนบางส่วนขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา นอกจากนี้การที่ประชากรรุ่นใหม่เกิดมาท่ามกลางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้มีแนวความคิดและรูปแบบการใช้ชีวิตต่างไปจากคนรุ่นเก่า นโยบายการเรียนรู้และการทำงานจึงมีรูปแบบที่แตกต่างไป รวมทั้งศักยภาพในการใช้และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ จะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล อาจนำไปสู่โอกาสในการมีงานทำที่แตกต่างกัน และส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ขึ้นในอนาคต นอกจากนี้แรงงานทักษะสูงและมีความสามารถเฉพาะทางจะขาดแคลนมาก ในขณะที่แรงงานทักษะต่ำจะตกงาน เพราะแรงงานทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

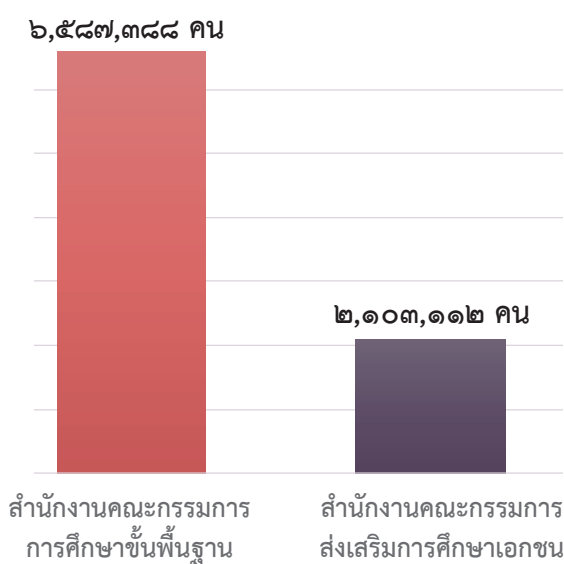
- ความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่ทำให้อายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดแนวโน้มรูปแบบวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเป็นแบบหลายช่วง จากการแบ่งช่วงชีวิตออกเป็นวัยศึกษา วัยทำงาน และวัยเกษียณอายุไปสู่รูปแบบวิถีชีวิตการทำงานแบบหลายช่วง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการเพิ่มเติมทักษะ การเปลี่ยนทักษะ และการสร้างทักษะใหม่อย่างต่อเนื่อง ตอบสนองต่อการมีช่วงชีวิตการทำงานที่ยาวขึ้น โดยการสร้างทักษะที่หลากหลายตลอดช่วงอายุขัย

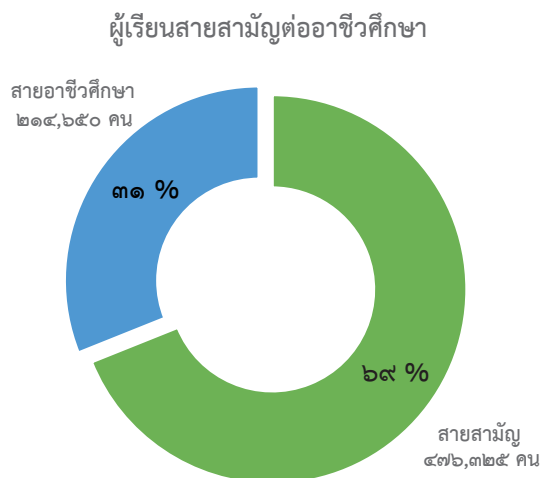
- สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ในยุคของข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีมีส่วนอย่างสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ตลาดแรงงาน อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสาร คือ รูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งพฤติกรรมและความต้องการการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ต้องการเพิ่มเติมความรู้ทักษะในการทำงานและในชีวิตประจำวัน โดยแนวโน้มในอนาคต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในช่องทางการเรียนรู้ทุกรูปแบบ ซึ่งมีเทคโนโลยี ดิจิทัลเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ลักษณะการทำงานจะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และเป็นรูปแบบการทำงาน ที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม การติดต่อระหว่างคนจ้างงานและคนรับจ้างงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยี เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินการต่าง ๆ ผู้ที่ทำงานจะมีอิสระในการทำงานมากขึ้น สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลาหรือเป็นการทำงานแบบไม่เต็มเวลา

จากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๖๖) พบว่า ข้อมูลปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคเรียนที่ ๒ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น ๑๒,๒๒๓,๒๔๗ คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐,๔๗๗,๒๑๖ คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๖,๕๘๗,๓๘๘ คน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๒,๑๐๓,๑๑๒ คน

ผู้เรียนสายสามัญต่ออาชีวศึกษา พบว่า สายสามัญมีอยู่ จำนวน ๔๗๖,๓๒๕ คน อาชีวศึกษามีอยู่ จำนวน ๒๑๔,๖๕๐ คน (คิดเป็น ๖๘.๙ ต่อ ๓๑.๑) ผู้เรียนนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑,๗๔๖,๐๓๑ คน

นักเรียนในสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ
๑๐,๔๗๗,๒๑๖ คน

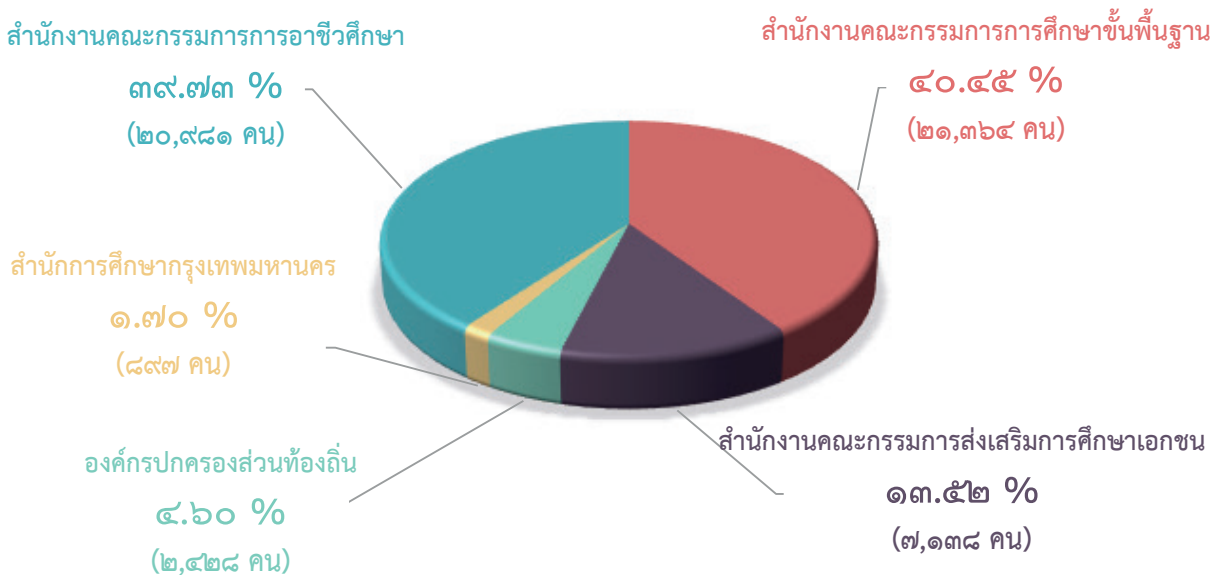

นักเรียนนอกสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ
๑,๗๔๖,๐๓๑ คน

จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีเด็กออกกลางคัน (อายุ ๗ - ๑๕ ปี) ออกกลางคันในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๕ ดังนี้

- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๒๑,๓๖๔	คน
- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๗,๑๓๘	คน
- สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๒,๔๒๘	คน
- สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	๘๙๗	คน
- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๒๐,๙๘๑	คน
รวมนักเรียนออกกลางคัน	๕๒,๘๐๘	คน

จำนวนนักเรียนออกกลางคัน (อายุ ๗ - ๑๕ ปี) ออกกลางคันในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๕

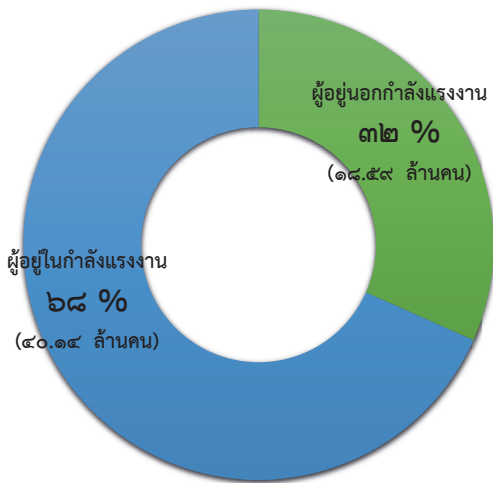

จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กออกกลางคันที่มีจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ครอบครัวยากจน ถึงแม้ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะพยายามแก้ปัญหาโดยจัดทำโครงการพาน้องกลับมาเรียน เพื่อดึงให้เด็กกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา แต่สุดท้ายเด็กกลับมาเรียนได้ไม่นาน ก็ออกจากระบบการศึกษาอีก เนื่องจากมีปัญหาเรื่องความยากจนและค่าใช้จ่ายในการเรียนค่อนข้างสูง ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน อาจต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยอาจเน้นในเรื่องการเรียนเพื่อมีงานทำ หรือการสร้างรายได้ระหว่างเรียน การส่งเสริมให้เด็กไปเรียนสายอาชีวศึกษาจะต้องมีความชัดเจนเรื่องเส้นทางสายอาชีพให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็อาจจะต้องปรับวิธีการเรียนใหม่ การเรียนรู้อาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่อาจมีรูปแบบวิธีอื่นที่เหมาะสม เช่น การจัดหลักสูตรระยะสั้น การเรียนร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนไปด้วย ทำงานไปด้วย มีรายได้ช่วยเหลือครอบครัว มีการจัดทำระบบเครดิตแบงก์ หรือธนาคารหน่วยกิต เป็นต้น

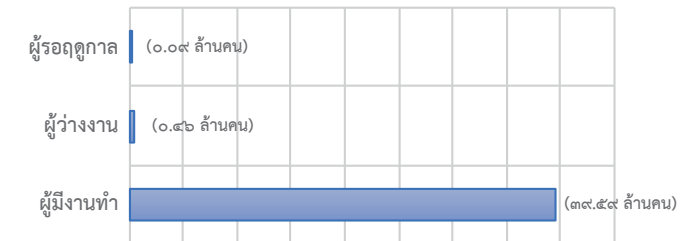

นอกจากนี้ จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๖) ที่ได้สำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้ทราบถึงภาวะการทำงานและการว่างงานของประชากร ผลการสำรวจ พบว่า มีจำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ทั้งสิ้น ๕๘.๗๓ ล้านคน

- เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ๔๐.๑๔ ล้านคน
(ประกอบด้วยผู้มีงานทำ ๓๙.๕๙ ล้านคน ผู้ว่างงาน ๐.๕๖ ล้านคน และผู้รอฤดูกาล ๐.๐๙ ล้านคน)
- ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน ๑๘.๕๙ ล้านคน
(ประกอบด้วย ผู้ทำงานบ้าน ๕.๒๐ ล้านคน ผู้เรียนหนังสือ ๔.๕๔ ล้านคน และอื่น ๆ ๘.๘๕ ล้านคน เช่น ยังเด็ก ชรา ป่วย/ พิการจนทำงานไม่ได้ พักผ่อน เกษียณการทำงาน เป็นต้น)

ภาวะการทำงานและการว่างงาน

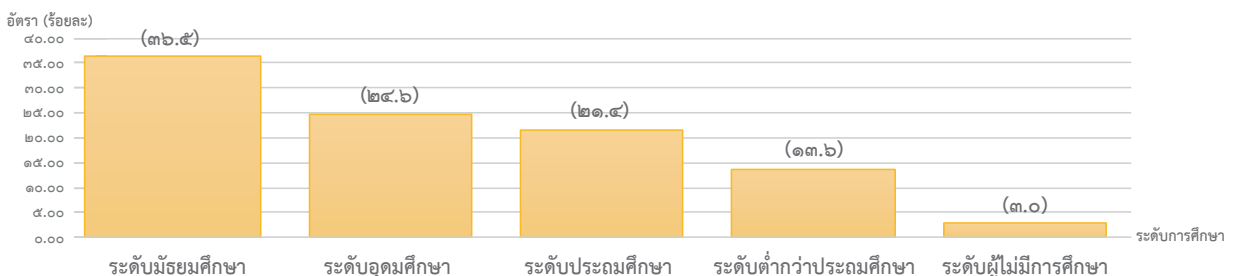

ภาวะการทำงานและการว่างงาน

หากพิจารณาระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้มีงานทำ พบว่า ผู้มีงานทำสำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ ดังนี้

- ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ ๓๖.๕) ประกอบด้วย
  - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ ๑๙.๕)
  - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๑๗.๐)
- ระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ ๒๔.๖)
- ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ ๒๑.๔)
- ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา (ร้อยละ ๑๓.๖)
- ผู้ไม่มีการศึกษา (ร้อยละ ๓.๐)

และหากเปรียบเทียบจำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับมีงานทำเพิ่มขึ้น/ ลดลง ดังนี้

• ระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น	๕.๘	แสนคน
• ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น	๓.๖	แสนคน
• ระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น	๒.๖	แสนคน
• ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น	๐.๔	แสนคน
• ผู้ไม่มีการศึกษาและการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาลดลง	๔.๐	แสนคน
• ระดับประถมศึกษาลดลง	๑.๖	แสนคน
• ระดับสูงกว่าปริญญาตรีลดลง	๑.๐	แสนคน

และเมื่อพิจารณาจำนวนผู้ว่างงานในไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔.๖๒ แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ ๑.๒ ของกำลังแรงงานรวม

(เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้ว่างงานลดลง ๑.๙๙ แสนคน จาก ๖.๖๑ แสนคน เป็น ๔.๖๒ แสนคน)

ผู้ว่างงานในกลุ่มเยาวชน (อายุ ๑๕ - ๒๔ ปี) มีจำนวน ๒.๓๓ แสนคน (ร้อยละ ๖.๑)

(เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีอัตราผู้ว่างงานร้อยละ ๗.๒)

ในขณะที่ผู้ว่างงานในกลุ่มวัยผู้ใหญ่ (อายุ ๒๕ ปีขึ้นไป) มีจำนวน ๒.๒๙ แสนคน (ร้อยละ ๐.๖)

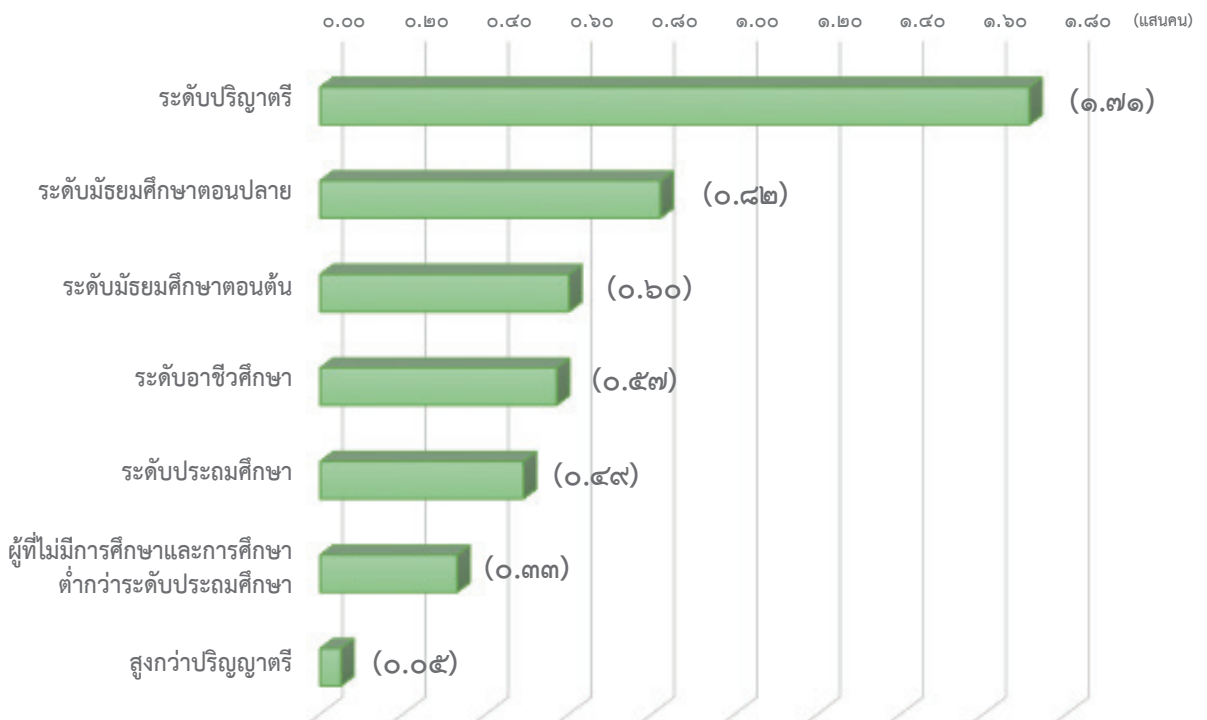
(เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีอัตราผู้ว่างงานร้อยละ ๑.๑)

สำหรับการว่างงานตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ในไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า มีผู้ว่างงาน ดังนี้

• ระดับปริญญาตรี	๑.๗๑ แสนคน
• ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๐.๘๒ แสนคน
• ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๐.๖๐ แสนคน
• ระดับอาชีวศึกษา	๐.๕๗ แสนคน
• ระดับประถมศึกษา	๐.๔๙ แสนคน
• ผู้ที่ไม่มีการศึกษาและการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	๐.๓๓ แสนคน
• สูงกว่าปริญญาตรี	๐.๐๕ แสนคน

แผนภูมิการว่างงานตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ในไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ถึงแม้ว่าอัตราการว่างงานไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะมีอัตราการว่างงานลดลง แต่ยังคงมีอัตราการว่างงานอยู่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งการดำเนินธุรกิจและวิถีชีวิตของคนทุกกลุ่ม ทำให้ตลาดแรงงานได้รับผลกระทบ หลายธุรกิจต้องหยุดหรือปิดกิจการ นำไปสู่การลดชั่วโมงการทำงาน การหยุดจ้างชั่วคราว การเลิกจ้างแรงงานของธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้แรงงานไม่มีความพร้อมในทักษะที่กำลังเป็นที่ต้องการ และขาดโอกาสฝึกทักษะจากการทำงาน ต้องพบเจอกับความยากลำบากในการหางานทำมากยิ่งขึ้น จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญในการปรับและเพิ่มทักษะผู้เรียนให้มีทักษะที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต

นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมของประเทศ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ UNDP ซึ่งเป็นหน่วยงานประสานความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาของสหประชาชาติ (UN) ได้เผยแพร่รายงานการพัฒนาของมนุษย์ (Human Development Report) ปี ๒๐๒๑/๒๐๒๒ พบว่า จากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ซึ่งเป็นดัชนีวัดความสำเร็จโดยเฉลี่ยของแต่ละประเทศในการพัฒนามนุษย์ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความรู้ และด้านการครองชีพ แบ่งระดับการพัฒนาเป็น ๔ กลุ่ม ใน ๑๙๑ ประเทศทั่วโลก ได้แก่

- กลุ่มที่มีการพัฒนาสูงมาก (ดัชนี ๐.๘๐๐ - ๑.๐๐๐) จำนวน ๖๖ ประเทศ
- กลุ่มที่มีการพัฒนาสูง (ดัชนี ๐.๗๐๐ - ๐.๗๙๙) จำนวน ๔๙ ประเทศ
- กลุ่มที่มีการพัฒนาระดับกลาง (ดัชนี ๐.๕๕๐ - ๐.๖๙๙) จำนวน ๔๔ ประเทศ
- กลุ่มที่มีการพัฒนาต่ำ (ดัชนี ๐.๓๕๐ - ๐.๕๔๙) จำนวน ๓๒ ประเทศ

ในปี ๒๐๒๑ (พ.ศ. ๒๕๖๔) ประเทศไทยอยู่ที่ ๐.๘๐๐ ได้ลำดับที่ ๖๖ จาก ๑๙๑ ประเทศทั่วโลก โดยถือว่าอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ระดับสูงมาก และอยู่ในกลุ่มดังกล่าวต่อเนื่องมา ๓ ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือและไม่ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งยังไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน ที่จะช่วยระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่สถานประกอบการให้ความสำคัญมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา รวมถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอก การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้มีสมรรถนะสูง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค สถานการณ์ และเงื่อนไขความสำเร็จ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้หน่วยงานระดับนโยบายมีแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และที่เป็นพรสวรรค์ตามบุคลิกภาพของตน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นผู้ประกอบการได้ในแต่ละช่วงซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ดำเนินการภายใต้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มุ่งเน้นมาตรฐานใน ๓ มาตรฐาน คือ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพผู้เรียน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา โดยแบ่งเป็น ๓ ประเด็น ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพตามเป้าหมาย อาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน โดยการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และระยะที่ ๒ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

๑.๓.๑ ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เฉพาะสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) รวมทั้งสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส ซึ่งผู้เรียนยังมีได้เข้าสู่สู่อชีพ) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑) กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

๑.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

๑.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

๑.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

- ๑.๔) ด้านสื่อ/ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
  - ๑.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
  - ๑.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน
- ๒) กระบวนการจัดการเรียนรู้
- ๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
  - ๒.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
  - ๒.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ
  - ๒.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้
- ๓) คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน
- ๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน
  - ๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
  - ๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
  - ๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๑.๓.๒ ระยะที่ ๒ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เฉพาะสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) รวมทั้งสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส ซึ่งผู้เรียนยังมิได้เข้าสู่สู่อชีพ) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (เฉพาะที่จัดหรือร่วมจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหรือสถานประกอบการ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑) กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย
  - ๑.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ
  - ๑.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

- ๑.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ
- ๑.๔) ด้านสื่อ/ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และ
รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ๑.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทาง
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ๑.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้
และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน
- ๒) กระบวนการจัดการเรียนรู้
  - ๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
  - ๒.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
  - ๒.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะ
ทางพื้นฐานวิชาชีพ
  - ๒.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้
- ๓) คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน
  - ๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน
  - ๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
  - ๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
  - ๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ
- ๔) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน
  - ๔.๑) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตร/ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
  - ๔.๒) ด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษา
  - ๔.๓) ด้านความร่วมมือกับสถานศึกษา
  - ๔.๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน

๑.๔ กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

พระบรมราชโองบาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา

กฎหมาย/ นโยบาย/ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
- กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผนที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓
- นโยบายรัฐบาล/ นโยบายจากต้นสังกัด
- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระสำคัญของ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

- การจัดการศึกษาตามหลักสูตรด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ
- การค้นพบบุคลิกภาพและความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน
- การกำหนดเป้าหมายอาชีพและเส้นทางทางการเรียน
- ระบบความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการฝึกทักษะ และสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามสาขาอาชีพ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน หรือการประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ และส่งต่อสถาบันการศึกษา
- การคัดกรองการนำส่งฐานข้อมูลขีดความสามารถด้านสมรรถนะทางสาขาอาชีพของผู้เรียนในการเลือกเป้าหมายอาชีพ และการเข้าเส้นทางทางการเรียนสาขาอาชีพ จนถึงการประกอบอาชีพ

ขอบเขตการดำเนินงาน

๑. กระบวนการบริหารจัดการ

- ด้านเครือข่ายความร่วมมือ
- ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ
- ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ด้านสื่อ/ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ที่ประกอบการดำเนินงาน
- ด้านคน เก่งคนดี และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ด้านการมีเขต ก้ำกึ่ง ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ด้านผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ
- ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางเรียนของผู้เรียน

๒. กระบวนการจัดการเรียนรู้

- ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้ได้จริง
- ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
- ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ
- ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๓. คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

- ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน
- ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
- ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
- ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางเรียนและอาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานประกอบการ
ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัด สพฐ. สช. สอศ. สกร. และ สสอ.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา
- แนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือในการดำเนินงาน

- แบบสำรวจข้อมูล
- แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก
- แนวทางการสนทนากลุ่มสำหรับใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอ
เชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑) **การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ** หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และหมายรวมถึงการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และตามบุคลิกภาพของตน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นผู้ประกอบการได้ในแต่ละช่วง

๒) **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม โดยงานวิจัยนี้ให้หมายความถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

๓) **ครู** หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ที่ผ่านการทดลองงานแล้ว มีหน้าที่หรือมีอาชีพในการสอน ให้วิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการเรียนและการทำงาน โดยงานวิจัยนี้ให้หมายความถึงครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว

๔) **ผู้ปกครอง** หมายถึง บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงบุคคลที่ผู้เรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้

๕) **ผู้เรียน** หมายถึง ผู้ศึกษาเล่าเรียน ผู้รับการศึกษจากสถานศึกษา โดยงานวิจัยนี้ให้หมายความถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๖) **A-Level (Applied Knowledge Level)** หมายถึง การสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ เน้นการนำความรู้เชิงวิชาการที่เรียนในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้งานได้จริง ประกอบด้วย ๑๐ วิชาสามัญใหม่ ได้แก่ คณิตศาสตร์ประยุกต์ ๑ (พื้นฐาน+เพิ่มเติม) คณิตศาสตร์ประยุกต์ ๒ (พื้นฐาน) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

๗) **TGAT (Thai General Aptitude Test)** หมายถึง การสอบเพื่อวัดสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย (๑) การสื่อสารภาษาอังกฤษ (English communication) (๒) การคิดอย่างมีเหตุผล (Critical and Logical Thinking) (๓) สมรรถนะการทำงานในอนาคต (Future Workforce Competencies) ได้แก่ การสร้างคุณค่าและนวัตกรรม (Value Creation & Innovation) การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) การบริหารจัดการอารมณ์ (Emotional Governance) การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม (Civic Engagement)

๘) **TPAT (Thai Professional Aptitude Test)** หมายถึง การสอบวัดความถนัดวิชาชีพ ประกอบด้วย (๑) กสพท. (กลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ๔ คณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์) (๒) ศิลปกรรมศาสตร์ (๓) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (๔) สถาปัตยกรรมศาสตร์ และ (๕) ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

๙) **สมรรถนะ** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

๑๐) **บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ** หมายถึง การจัดทำข้อตกลงดำเนินการตามเป้าหมายและเงื่อนไขการจัดประสบการณ์ การจัดทำคู่มือและหลักเกณฑ์ เพื่อสร้างประสบการณ์ตามภาระงาน การวัดและประเมินผลระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานรัฐ/ เอกชน/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๑) **ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank System)** หมายถึง ระบบการสะสมหน่วยกิตจากการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ การทำงานอาชีพ หรือการฝึกอบรมทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้เรียนนำผลการเรียนรู้ (ซึ่งอาจเป็นความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพ มาเทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด) แล้วสะสมหน่วยกิตไว้ โดยหน่วยกิตที่สะสมอาจเป็นได้ทั้งหน่วยกิตประเภทความรู้ที่สะสมไว้สำหรับเทียบคุณวุฒิ หรือประเภทสมรรถนะ (ทักษะ) ที่สะสมไว้เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพหรืองาน

๑๒) **หลักสูตรเชื่อมโยง** หมายถึง หลักสูตรที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์จากสถานศึกษาแห่งหนึ่งเพื่อให้ได้รับการรับรองในสถานศึกษาอื่นในสมรรถนะเดียวกัน โดยมีกระบวนการอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกันอย่างน้อย ๒ ระดับ

๑๓) **KSA หรือ KPA (Knowledge + Skill/Process + Attitude Identification)** หมายถึง ตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทฤษฎีความรู้ (K: Knowledge) หลักการปฏิบัติ (S/P: Skills/Process) และหลักยึดบทบาททางสังคม หรือคุณลักษณะนิสัย (A: Attitude)

๑๔) **การจัดการเรียนรู้แบบบล็อกคอร์ส (Block Course)** หมายถึง การเรียนต่อเนื่องจนครบตามค่าหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ และทำการสอบ หลังจากสอบเสร็จจึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่หรือบล็อกต่อไปจนครบหลักสูตร เป็นแนวทางการเรียนที่ลดข้อจำกัดสำหรับผู้เรียนที่ทำภารกิจอื่นไปด้วย สามารถมุ่งศึกษาแต่ละวิชาและลดความสับสนจากการเรียนอย่างเร่งรีบในแต่ละวัน

๑๕) **บุคลิกภาพ** หมายถึง พฤติกรรมรวมของบุคคลซึ่งมีลักษณะเฉพาะคน ๆ หนึ่ง ครอบคลุมลักษณะทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ที่ผสมผสานกันแล้วนี้ทำให้ผู้อื่นสามารถสังเกต บรรยาย อธิบาย หรือวัดพฤติกรรมของบุคคลได้

๑๖) **ความถนัด** หมายถึง การฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับความชำนาญ หรือเชี่ยวชาญตามรายวิชาชีพ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ถูกออกแบบให้ผู้เรียนไปสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

๑๗) **พรสวรรค์** หมายถึง ทักษะ หรือความสามารถพิเศษของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แสดงออกให้เห็นเด่นชัดมาแต่กำเนิด รวมถึงศักยภาพที่ถูกกระตุ้นจากสถานการณ์และเงื่อนไขการเรียนรู้ให้พัฒนาทักษะและสมรรถนะจนเต็มศักยภาพ ได้ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑๘) **อาสาสมัครการวิจัย** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ซึ่งนักวิจัยได้ข้อมูลจากกิจกรรมการวิจัย หรือการมีปฏิสัมพันธ์ หรือการบ่งชี้ข้อมูลส่วนบุคคล

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพ และเส้นทางการเรียนของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้

๓) ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และที่เป็นพรสวรรค์ตามบุคลิกภาพของตน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นผู้ประกอบการได้ในแต่ละช่วง

▶ บทที่ ๒

□□□□□□□□□□□□□□□□

เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีเป้าหมายหลักเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และที่เป็นพรสวรรค์ตามบุคลิกภาพของตน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นผู้ประกอบการได้ในแต่ละช่วง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักจึงได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายของการดำเนินงาน ดังนี้

- ๒.๑ พระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา
- ๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง
  - ๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
    - ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
    - ๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
  - ๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
  - ๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง
    - ๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
    - ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
    - ๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
    - ๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)
    - ๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

- ๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง
- ๑) นโยบายรัฐบาล
  - ๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ
  - ๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
  - ๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
  - ๖) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)
  - ๗) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)
- ๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
- ๒.๓.๑ วิสัยทัศน์
  - ๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร
  - ๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร
  - ๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - ๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - ๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้
  - ๒.๓.๗ สาระการเรียนรู้
  - ๒.๓.๘ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - ๒.๓.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - ๒.๓.๑๐ ระดับการศึกษา
- ๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๒.๕ สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ๒.๖ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- ๒.๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๒.๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
  - ๒.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
  - ๒.๖.๔ สำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)
  - ๒.๖.๕ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)
  - ๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)
- ๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา

พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน ได้แก่

- ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประกอบด้วย
  - ๑.๑) มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง
  - ๑.๒) ยึดมั่นในศาสนา
  - ๑.๓) มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
  - ๑.๔) มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน
- ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม ประกอบด้วย
  - ๒.๑) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด - ชอบ/ ชั่ว - ดี
  - ๒.๒) ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม
  - ๒.๓) ปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว
  - ๒.๔) ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง
- ๓) มีงานทำ - มีอาชีพ ประกอบด้วย
  - ๓.๑) การเลี้ยงลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชน รักงาน สู้งาน ทำจนงานสำเร็จ
  - ๓.๒) การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด
  - ๓.๓) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว
- ๔) เป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย
  - ๔.๑) การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน
  - ๔.๒) ครอบครัว - สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
  - ๔.๓) การเป็นพลเมืองดีคือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรค ๕ ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน

และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาสามารถมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพตามความพร้อม และสามารถนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และพัฒนาประเทศได้ต่อไป

๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ พบประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

• หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

• หมวด ๓ ระบบการศึกษา

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน จากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา ๑๖ การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

• **หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา**

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพสาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา ๒๙ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน และมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อุดมคติ โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมนักคิด ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้แก่

(๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่วัยการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิด ได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น ด้วยการปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

(๒) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ มีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะและความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

(๓) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทยตลอดช่วงชีวิต เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถพัฒนาตนและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม การพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยรุ่น วัยเรียน วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายของแผน คือ คนไทยทุกช่วงวัย มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ทั้งนี้ แผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น มุ่งปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐาน การเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และมีหลักสูตรการศึกษาที่เอื้อต่อทักษะชีวิตมีการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพในหลักสูตร และสร้างการมีงานทำของวัยเรียน/ วัยรุ่น จะช่วยให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนบังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) จัดให้มีการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

๒) จัดให้มีการพัฒนาทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ

๓) จัดให้มีการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน

๔) จัดให้มีการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การบ่มเพาะการเป็นนักคิด นักนวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนภูมิคุ้มกันด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มวัยเรียน/ วัยรุ่น

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

การพัฒนาการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบ ระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง รวมถึงการพัฒนากลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษในหลากหลายสาขาวิชา ในการร่วมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นนำ เพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ โดยมีเป้าหมายในแผนแม่บทฯ ๒ เป้าหมาย คือ

(๑) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๒) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

ทั้งนี้ แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิด ในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๔ แนวทางย่อย ได้แก่

(๑) พัฒนาระบบการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ได้มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาขั้นหน้าที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับการนิเทศ การติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปฏิรูปหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ ปฏิรูปการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเน้นการเรียนรู้ที่ผูกกับงาน เพื่อวางรากฐานให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะและทักษะในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการสร้างธุรกิจใหม่ที่มีใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และสามารถไปสู่อุตสาหกรรมต่างประเทศได้ รวมถึงมีนักวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างดี

(๒) พัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมีคุณลักษณะที่มีชีวิต มีพลวัต มีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อและมีส่วนร่วม

(๓) พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ ทบทวนไตร่ตรอง โดยเน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต และสามารถนำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพได้จริง

(๔) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยใช้สื่อผสมอย่างหลากหลายปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียน มีเนื้อหาที่ไม่ยึดติดกับตัวสื่อ เลือกประกอบเนื้อหาได้เอง ค้นหา แก้ไข จัดบันทึกได้ เก็บประวัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง โดยผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน ๕ ประการ ประกอบด้วย

(๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ที่ตอบโจทย์พัฒนาการของสังคมยุคใหม่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

(๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

(๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงรายได้พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจให้เปิดกว้างและเป็นธรรม

(๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อมลพิษ ควบคุมไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี ๒๕๙๓ และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ๒๖๐๘

(๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ มุ่งสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ กำหนดจุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ หมุดหมาย ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” หรือมุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีมติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ หมุดหมายที่ ๑๒ กำหนดจุดหมายให้ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จำนวน ๒ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถ

สร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งเป้าหมายที่ ๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาส และความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

กลยุทธ์การพัฒนาหมุดหมายที่ ๑๒ กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ กำหนดการพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย

(๑) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนําร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

(๒) การยกระดับการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพผู้ประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้

(๓) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูวิชาชีพชั้นสูง

(๔) การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ที่เชื่อมโยงสู่การทำงานในอนาคต

(๕) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดย

(๕.๑) การแก้ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติ และระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้ที่บ้าน ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๕.๒) การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครู และผู้ประกอบการอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด

(๕.๓) พัฒนาสถานศึกษาและสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยทั้งในสังคมจริง และสังคมเสมือน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข บนหลักของการเคารพความหลากหลายทั้งทางความคิด มุมมองของคนระหว่างรุ่น และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เพื่อการวางอนาคต

ในการพัฒนาประเทศร่วมกัน การส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีวิตในโรงเรียน ให้หลีกเลี่ยงยาเสพติด การพนัน และมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะจากการถูกระงับโดยวิธีรุนแรง ทั้งทางกาย ทางวาจา และการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ

(๕.๔) การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาค และเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่

(๕.๕) การกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในการจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา

(๕.๖) การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ โดยพัฒนาระบบเสาะหาและกลไกการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ฝึกประสบการณ์ทำงานวิจัยในองค์กรชั้นนำ ตลอดจนส่งเสริมการทำงานที่ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ

(๕.๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่มให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียน เพื่อยุติการออกกลางคัน และพัฒนากลไกสนับสนุน รวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรม หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

(๖) การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทยให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทย และเป็น “ซอฟต์แวร์” ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยและนำเสนอความเป็นไทยสู่สากล

๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ และสามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ

- (๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- (๒) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ
- (๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ด้าน คือ

(๑) เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs, 8Cs)

ประกอบด้วย ทักษะ และคุณลักษณะต่อไปนี้

(๑.๑) 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading)

การเขียนได้ (Writing)

และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

(๑.๒) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา

(Critical Thinking and Problem Solving)

ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding)

ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

(Collaboration, Team work and Leadership)

ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ

(Communications, Information and Media Literacy)

ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(Computing and ICT Literacy)

ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)

และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

(๒) เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ๕ ประการ ได้แก่

- (๒.๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)
- (๒.๒) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
- (๒.๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
- (๒.๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
- (๒.๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย ตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษา โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑: การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และคนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓: การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

- ๑) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒) คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ
- ๓) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน
- ๔) แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพ และมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- ๕) ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ
- ๖) ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล
- ๗) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

- ๑) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- ๒) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย
- ๓) ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

ยุทธศาสตร์ที่ ๕: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ยุทธศาสตร์ที่ ๖: การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

๑) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษา มีความคล่องตัวชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

๒) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๓) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๔) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๕) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วยสาระของแผนฯ ที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนฯ ของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนฯ การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ และการนำแผนฯ สู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการปรับปรุงองค์ประกอบและแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ รวม ๑๓ ด้าน ประกอบด้วย

- (๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
- (๒) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- (๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
- (๔) แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
- (๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
- (๖) แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (๗) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
  - (๘) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
  - (๙) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
  - (๑๐) แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน
  - (๑๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
  - (๑๒) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
  - (๑๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพ

ของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาของประเทศจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และยุทธศาสตร์ชาติ คำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และพลวัตของโลกยุคใหม่ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในทุกช่วงวัย ที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ และใฝ่เรียนรู้ (Learning Skills) สามารถเชื่อมโยงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีทักษะชีวิต (Life Skills) ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรัก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-based Curriculum) ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีครูอาจารย์ที่มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนรู้ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยี

ทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีจุดเน้นของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแต่ละระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษา พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามแนวทางพหุปัญญาให้หลากหลายตามศักยภาพ พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาหรือโครงการเป็นฐาน (Problem-based Learning & Project-based Learning) รวมถึงพัฒนาทักษะสำคัญในการเรียนรู้ อันได้แก่ ทักษะทางภาษา ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นชิ้นงาน ผลผลิตเชิงประจักษ์เสริมสร้างสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ผู้เรียนพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สร้างงานสร้างนวัตกรรม ที่สามารถพัฒนาไปเป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดเชิงระบบ ผู้เรียนสร้างความรู้ ระดับความคิดรวบยอด และระดับหลักการใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เน้นทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี และส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านความรู้ คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความสนใจ ทั้งด้านวิชาการและพื้นฐานวิชาชีพ มีศักยภาพในการสร้างผลผลิตจากการเรียนรู้และต่อยอดนวัตกรรม คิดสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยปรับปรุงพัฒนางานอยู่เสมอ สร้างและผลิตผลงานใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และเชื่อมโยงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่นภูมิภาค และประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงการเป็นฐาน ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคม ต่อยอดพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าระดับสูง เน้นทักษะความเป็นผู้นำ รวมทั้งส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความรู้จากปฏิบัติการเชิงวิจัยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์และโครงการความร่วมมือปฏิบัติการวิจัยในระดับชุมชนเชื่อมโยงกับพหุวัฒนธรรม และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

ระดับอาชีวศึกษา เน้นการลงมือปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ พลิกผันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อ สถานการณ์ตามบริบทของภูมิภาคและโลก ส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ ตามความถนัด ความสนใจรายบุคคล และต่อยอดทักษะความเป็นมนุษย์ ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงการเป็นฐาน ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่มุ่งสร้างความคิดรวบยอดด้านการคิด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมขั้นสูง และปลูกฝังจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และมีความเป็นผู้นำ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งให้ประชาชนได้รับโอกาสการเรียนรู้ สามารถนำหลักการมาใช้พลิกผันแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนาอาชีพ ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และ เทคโนโลยี ให้ประชาชนทุกช่วงวัยเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

เป้าหมายและตัวชี้วัดของกิจกรรมปฏิรูป

(๑) เป้าหมาย

(๑.๑) ผู้เรียนทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ ทักษะและใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิต ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

(๑.๒) ครู/ อาจารย์มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การออกแบบ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจิตวิทยาการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความศรัทธาในวิชาชีพและความเป็นครู

(๑.๓) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการจัดการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีจิตวิทยาในการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานและชุมชนในการส่งเสริมและสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

(๒) ตัวชี้วัด

(๒.๑) มีหลักสูตรการศึกษาที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล

(๒.๒) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผ่านการพัฒนาการคิดขั้นสูงเชิงระบบ

(๒.๓) ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนแบบถักทอความรู้ ทักษะ และเจตคติค่านิยม และคุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันแบบ Active Learning ในทุกระดับการศึกษา

(๒.๔) ระบบการประเมินผลลัพธ์ผู้เรียนมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) และสามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้ตามบริบทของสถานศึกษาลดสัดส่วนของการนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชาติ มาใช้ในการพิจารณาประเมินผลของครูและผู้บริหารสถาบันการศึกษา

(๒.๕) มีแพลตฟอร์มการเรียนรู้อัจฉริยะ ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนคุณภาพสูง และการประเมินและพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย

อนึ่ง กิจกรรมปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาดังกล่าว ได้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ที่บัญญัติให้มีการดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา ๒๕๘ จ (๔) ที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาเด็กเล็ก การสร้างโอกาสทางการศึกษา การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาครู และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาที่หลากหลาย การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกระดับ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา การพัฒนาทักษะอาชีพ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ รวมถึงได้คำนึงถึงประเด็นปัญหาด้านการศึกษาของประเทศทั้งด้านคุณภาพ การศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาของระบบการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการบริหารและการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังได้คำนึงถึงสถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่สำคัญ อาทิ สถานการณ์ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้การสื่อสารไร้พรมแดนและสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และแหล่งความรู้ได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา และบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรทั่วโลกในทุกกลุ่มทุกวัยที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้การศึกษาของประเทศสามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชน/ ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

๑) นโยบายรัฐบาล

การดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานภายใต้รัฐบาล ๒ สมัย คือ รัฐบาลนำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐบาลนำโดย นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ซึ่งนโยบายรัฐบาลทั้ง ๒ สมัยมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑.๑) นโยบายรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)

เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ รัฐบาลนำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา ภายใต้วิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศคือ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ ๒๑” โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นนโยบายหลัก ๑๒ ด้าน ได้แก่

- (๑) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
  - (๒) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศและความสงบสุขของประเทศ
  - (๓) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
  - (๔) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
  - (๕) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
  - (๖) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
  - (๗) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
  - (๘) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
  - (๙) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
  - (๑๐) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
  - (๑๑) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
  - (๑๒) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและกระบวนการยุติธรรม
- การพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้คนไทย

ในอนาคตเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีแบบแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคนในทุกมิติตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ให้มีความสมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยมีนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ **นโยบายข้อ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย** โดยการพัฒนาบัณฑิตพันธุ์ใหม่มุ่งเน้น

(๑) การปรับปรุงแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของคนทุกช่วงวัยสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน และปรับระบบดึงดูดการคัดเลือกการผลิตและพัฒนาครูที่นำไปสู่การมีครูสมรรถนะสูง เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถออกแบบและจัดระบบการสร้างความรู้ สร้างวินัย กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโลกทัศน์มุมมองของเด็ก และครูด้วยการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้นควบคู่กับหลักการทางวิชาการ

(๒) จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการและตรงกับความต้องการของประเทศในอนาคต และเป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมถึงมีทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่สามารถสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้ มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

(๓) พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐ โดยการจัดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ชัดเจนเป็นระบบในการพัฒนากำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมซึ่งต้องครอบคลุมการพัฒนากำลังคนที่อยู่ในอุตสาหกรรมแล้ว กำลังคนที่กำลังจะเข้าสู่อุตสาหกรรม

และเตรียมการสำหรับผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในอนาคต รวมทั้งเร่งรัดและขยายผลระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น

(๔) ดึงดูดคนเก่งจากทั่วโลกเข้ามาร่วมทำงานกับคนไทยและส่งเสริมผู้มีความสามารถสูง สนับสนุนให้ธุรกิจชั้นนำในประเทศดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถระดับสูงจากทั่วโลก โดยเฉพาะคนไทยเพื่อกลับมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างธุรกิจผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับประเทศ โดยในระยะแรกให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งมีพื้นที่ให้กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษที่มีศักยภาพสูงได้ทำงานร่วมกันหรือร่วมกับเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับประเทศ

(๕) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

(๕.๑) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และความยากจน ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรมในเชิงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อยโอกาส และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ ตามความเหมาะสมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยระยะแรกจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรทั้งระบบยา วัคซีน เวชภัณฑ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

(๕.๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและสร้างความเป็นเลิศของประเทศในอนาคต โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจ กำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ ส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ชุมชน และภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ สร้างสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบของระบบวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง รวมทั้งบูรณาการการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

(๕.๓) สร้างเครือข่ายการทำวิจัยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ปฏิรูปและบูรณาการระบบการเรียนการสอนกับระบบงานวิจัยและพัฒนาให้เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพด้านนวัตกรรมของประเทศ เพื่อสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจไทยทุกระดับในเวทีการค้าโลก ส่งเสริมกระบวนการการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ให้เป็นระบบเปิด และมีการบูรณาการการทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงระบบการศึกษากับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างนักวิจัยมืออาชีพและนวัตกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับงานวิจัยสู่การเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ

(๖) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย

(๖.๑) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับและสร้างระบบวัดผลโรงเรียน

และครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คือนครุให้ผู้เรียน โดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็นรวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูล เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต ตลอดจนพัฒนาช่องทางให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๖.๒) พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

(๖.๓) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน และลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษาดีกับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหาหนี้สินทางการศึกษาโดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และปรับปรุงรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

(๖.๔) พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

(๖.๕) ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ที่ถูกต้องของคนในชาติ หลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรมควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศ

(๗) จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น เน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนข้ามสาขาวิชา และข้ามสถาบันการศึกษาหรือทำงานไปพร้อมกันหรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตรที่สนใจ เพื่อสร้างโอกาสของคนไทยทุกช่วงวัย และทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

๑.๒) นโยบายรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)

เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ รัฐบาลนำโดย นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในด้านการศึกษาคือ รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศ และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรม และจริยธรรม นอกจากนี้รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ รัฐบาลจะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพให้มีรายได้จากวิชาที่เรียน โอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถตรงต่อความต้องการของการจ้างงาน และรัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในครั้งนี้เป็นการดำเนินงานภายใต้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๒ ท่าน คือ นางสาวตรีนุช เทียนทอง และพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ ซึ่งสรุปนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๒.๑) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ (นางสาวตรีนุช เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

(๑) การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดย

(๑.๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน

(๑.๒) จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบ Active Learning, STEM Education, Coding ฯลฯ และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น

(๑.๓) พัฒนาการบวนการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต

(๑.๔) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ให้กับผู้เรียน

(๑.๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ตามความสนใจ ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลาย

(๑.๖) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss)

(๑.๗) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและบริบทของพื้นที่

(๑.๘) ส่งเสริมการให้ความรู้และทักษะด้านการเงินและการออม (Financial Literacy) ให้กับผู้เรียน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑.๙) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ไปใช้ในการวางแผน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

(๑.๑๐) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน

(๒) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย โดย

(๒.๑) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการติดตามและส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งแก้ปัญหาเด็กตกหล่นและออกกลางคัน

(๒.๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปทุกคน เข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อรับการพัฒนารอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามมาตรฐาน โดยบูรณาการร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒.๓) พัฒนาข้อมูลและทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การทำงาน หรือการฝึกอบรม (Not in Education, Employment or Training: NEETs)

(๒.๔) พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว (Home School) และการเรียนรู้ที่บ้านเป็นหลัก (Home-based Learning) รวมทั้งการศึกษาทางเลือกอื่น ๆ

(๒.๕) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในหน่วยงานที่จัดการศึกษาและให้มีหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตในภาพรวม และการเชื่อมโยงทั้งระหว่าง รูปแบบ ประเภท และระดับการศึกษา

(๓) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย

(๓.๑) พัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบโมดูล (Modular System) มีการบูรณาการวิชาสามัญและวิชาชีพในชุดวิชาชีพเดียวกัน เชื่อมโยงการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และระบบทวิภาคี รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Block Course) เพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างเข้มข้นเพื่อการมีงานทำ

(๓.๒) ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับสมรรถนะกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล รวมทั้งขับเคลื่อนความเป็นเลิศ

ทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) โดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถานประกอบการในการผลิตกำลังคนที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

(๓.๓) พัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ โดยการ Re-skill, Up-skill และ New-skill เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างช่องทางอาชีพในรูปแบบหลากหลายให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓.๔) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตามสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ และการนำผลการทดสอบไปใช้คัดเลือกเข้าทำงาน ศึกษาต่อ ขอรับประกาศนียบัตรมาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) การขอรับวุฒิบัตรสมรรถนะภาษาอังกฤษ (English Competency)

(๓.๕) จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการจัดตั้งธุรกิจ (ศูนย์ Start Up) ภายใต้อุทยานพัฒนาอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ และพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาชีพทั้งผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยเชื่อมโยงกับ กศน. และสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่

(๓.๖) เพิ่มบทบาทการอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการ และกำลังแรงงานในภาคเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และกลุ่มยุวเกษตรกรอัจฉริยะ (Young Smart Farmer) ที่สามารถรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

(๓.๗) พัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับกลุ่มเป้าหมายอยู่นอกระบบโรงเรียน และประชาชนที่สอดคล้องมาตรฐานอาชีพเพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะ และได้รับคุณวุฒิจำกัดตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

(๔) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร โดย

(๔.๑) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา

(๔.๒) พัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งให้เป็นผู้วางแผนเส้นทางการเรียนรู้การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

(๔.๓) ส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลเพื่อนำผลไปใช้ในการยกระดับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน

(๔.๔) พัฒนาขีดความสามารถของครู และบุคลากรให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

๒.๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ได้กำหนดนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบายลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง ประกอบด้วย

(๑) นโยบายข้อ ๑ เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (๑ นักเรียน ๑ Tablet) โดย

(๑.๑) ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน และจัดการศึกษา และการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมในระหว่างการเรียนรู้หรือฝึกอาชีพ สร้างโอกาสการมีงานทำ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันแรงงานเข้าสู่ตลาดได้เร็วยิ่งขึ้น

(๑.๒) ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ออกแบบระบบการเรียนการสอนในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนที่ไหนก็ได้ และร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(๑.๓) สนับสนุน จัดหาอุปกรณ์ ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

(๑.๔) สนับสนุนจัดหาแท็บเล็ต (Tablet) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมต่อระบบออนไลน์รองรับการใช้งานให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑ - ๓ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของโลกยุคดิจิทัล

(๑.๕) บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน (ผู้เป็นเจ้าของสัมปทานสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และภาครัฐ ในการพัฒนาเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่)

(๑.๖) พัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุมหลักสูตรการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนการสอน

(๑.๗) จัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งความรู้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ นำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ มาผสมผสานการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ (Hybrid Education) ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และขยายการเรียนรู้ไปถึงประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศ ให้มีโอกาสทางการศึกษา เข้าถึงเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพ และมีประโยชน์อันจะนำไปสู่การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมของประเทศ

(๑.๘) พัฒนาการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของผู้เรียน ตามเวลา สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจ โดยสามารถนำความรู้หรือความสามารถที่ได้จากทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ ทั้งจากสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเทียบโอนเป็นหน่วยกิตมาสะสมไว้สำหรับเทียบคุณวุฒิหรือความสามารถในการทำงาน ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาได้

(๑.๙) ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสาขาที่เรียนในขณะที่เข้ารับการศึกษาแล้ว เพื่อให้ตรงกับความถนัด และความต้องการของผู้เรียน และตรงตามตลาดแรงงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมโดยอิสระ

(๒) นโยบายข้อ ๒ ๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ โดย

(๒.๑) จัดให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพต้นแบบอย่างน้อย ๑ โรงเรียนในแต่ละอำเภอหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำร่องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สื่อ อุปกรณ์ และงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ปัจจุบัน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น บ้าน (ครอบครัว) ผู้นำทางศาสนา และโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒.๒) จัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานและการวางแผนเกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

(๒.๓) จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติม โดยใช้เกณฑ์พิเศษหรือมีงบประมาณครูอัตราจ้างเพิ่มเติมในวิชาเอกที่ขาดแคลน

(๒.๔) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน

(๓) นโยบายข้อ ๓ ระบบแนะแนวการเรียนรู้ (Coaching) และเป้าหมายชีวิต โดย

(๓.๑) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(๓.๒) จัดให้มีระบบแนะแนวทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน (Coaching) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียนและเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน

(๓.๓) เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นทักษะจากการปฏิบัติจริง และเสริมความสามารถด้าน Soft Skill ควบคู่กับการพัฒนา

(๓.๔) ประสานความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข

(๔) นโยบายข้อ ๔ การจัดทำระบบวุฒิรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate)

ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่ม เพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ โดย

(๔.๑) ผู้เรียนและประชาชนสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้สำหรับเทียบคุณวุฒิรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ นำไปใช้ต่อยอดในการเรียน และความก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยื่นขอเสนอขอรับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่มี

(๔.๒) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงาน ไปพร้อมกัน และสามารถที่จะขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการลดระยะเวลาในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและเปิดโอกาสทางการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพ

(๕) นโยบายข้อ ๕ การจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบ ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย โดย

(๕.๑) จัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษา หรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษา หรือต่างระบบได้ หรือไปสะสม เพื่อประโยชน์ในการได้รับการรับรองคุณวุฒิ หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ สามารถเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ยึดติดกับระยะเวลาในการศึกษา

(๕.๒) จัดระบบวัดแววและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยสามารถปรับเปลี่ยนแผนการเรียนในระหว่างเรียนได้ รวมทั้งการแนะแนวเลือกเรียนตามเส้นทางอาชีพ ความถนัด และความสนใจ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในอนาคต

(๖) นโยบายข้อ ๖ มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn) โดย

(๖.๑) การจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนือง) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ด้วยความร่วมมืออย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง กับภาคประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพ ได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๖.๒) จัดหาเงินกองทุน เพิ่มนักเรียนสายอาชีวศึกษา นำเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยประสานกับกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษาที่จบมา มีตลาดรองรับ สามารถประกอบอาชีพ ได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(๖.๓) จัดให้มีการเชื่อมโยงหลักสูตรของสายอาชีวศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพแก่ผู้เรียน (Up-skill) หรือเพิ่มพูนทักษะใหม่ (Re-skill) โดยได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรตามสมรรถนะอาชีพ เพื่อนำไปใช้ประกอบการสมัครงานและการขอขึ้นเงินเดือนและการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เรียนอาจเป็นผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา หรือนอกระบบการศึกษาก็ได้

(๖.๔) จัดให้มีการอบรมอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New-skill) เพิ่มสมรรถนะ (Up-skill) หรือทบทวนทักษะ (Re-skill) ให้แก่ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างแอร์ การค้าขาย การเกษตร ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยผู้เรียน และประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือน และอาจสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้

๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีนโยบายและจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

๓.๑) นโยบายด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประกอบด้วย

(๑) จัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

(๒) จัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(๓) ส่งเสริมเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและจัดหาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้ การฝึกอาชีพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้

๓.๒) นโยบายด้านคุณภาพ

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาที่มีความพร้อม ให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นสมรรถนะไปใช้ตามศักยภาพของสถานศึกษา ให้สามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบท

(๒) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย สามารถจัดการตนเอง มีความคิดขั้นสูง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงานของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม และอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ นำไปสู่การมีอาชีพ มีงานทำ และส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๔) ส่งเสริม และพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ให้ควบคู่การเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งส่งเสริมการนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนในสถานศึกษา

๓.๓) นโยบายด้านประสิทธิภาพ

(๑) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจและใช้พื้นที่เป็นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักธรรมาภิบาล

(๒) นำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการฐานข้อมูล มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ของผู้เรียน

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน และแสวงหาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

(๑) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและการจัดทำกรอบหลักสูตร รวมทั้งจัดกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน

(๒) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ

๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาเอกชนที่มีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบทในการจัดการศึกษา และสามารถแข่งขันในเชิงคุณภาพได้ รวมถึงมีการกำกับดูแลการจัดการศึกษาที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาดังนี้

๔.๑) โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมกับบริบทเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามรูปแบบ ประเภท และอัตลักษณ์ของโรงเรียน และมีระบบการรับผิดชอบทางการศึกษาบนพื้นฐานที่ให้ผู้เรียนได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน

๔.๒) ผู้เรียนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐสนับสนุน และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตตามความต้องการผ่านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง และการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เพื่อให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพ ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของแต่ละบุคคล

๔.๓) โรงเรียนเอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ผ่านการปฏิรูประบบการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และกำหนดกลไกให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาและการแข่งขันในเชิงคุณภาพ

๔.๔) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รองรับพลวัตในการจัดการศึกษาเอกชน

ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมาย คือ คุณภาพของการศึกษาเอกชนดีขึ้น ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพที่มี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และมีแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ให้เชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์ของหน่วยงานด้านการส่งเสริม กำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ

๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนโยบายหลัก (Policy) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๕.๑) ยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา (Quality) โดยมีประเด็นการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ

(๑) นำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการอาชีวศึกษา

(๒) ยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

(๓) ปรับรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้อาชีพ (Module) และการเรียนรู้คู่การปฏิบัติ (Work Based Learning) ภายใต้อัฒติคติ “ลดเวลาเรียนทฤษฎี เพิ่มเวลาฝึกประสบการณ์”

(๔) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้ง Soft Skill และ Hard Skill โดยยึดหลัก “คุณธรรม นำทักษะอาชีพ”

(๕) เพิ่มสมรรถนะผู้เรียนสู่กำลังคนสมรรถนะสูง ด้วยการสร้างผลงาน สร้างสรรค์งานวิจัย และนวัตกรรมอาชีวศึกษา

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียน “มีอาชีพ มีรายได้ มีงานทำ มีเงินฝาก”

๕.๒) ยกระดับความร่วมมือ (Cooperation) โดยมีประเด็นการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(๑) สร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายความร่วมมือคุณภาพสูง ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรและยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา

(๒) พลิกโฉมภาพลักษณ์อาชีวศึกษาด้วยการบูรณาการนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และองค์ความรู้ อาชีวศึกษาสู่ชุมชน สังคมประเทศชาติ และนานาชาติ (OVEC Show & Share)

๕.๓) ขยายโอกาสการอาชีวศึกษา (Equity) โดยมีประเด็นการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(๑) สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการอาชีวศึกษาด้วยโครงการทวิศึกษาแนวใหม่

(๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งและต่อเนื่องให้กับโครงการอาชีวอยู่ประจำ เรียนฟรี มีอาชีพ และโครงการอาชีวสร้างช่างฝีมือ ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการเชิงพื้นที่ในทุกรูปแบบ

(๔) ขับเคลื่อนระบบการอาชีวศึกษาให้เอื้อต่อผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายและช่วงวัย การจัดการอาชีวศึกษาให้เป็นระบบเปิด (Open Entry Open Exit) โดยให้ความสำคัญกับระบบสะสม เทียบโอน และธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

(๕) ขับเคลื่อนการต่อยอดสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skilling, Re-skilling, New-skill) ด้วยระบบที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย

(๖) ขยายและยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็น พิเศษและผู้สูงวัย

นอกจากนี้ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วน (Quick win) มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขับเคลื่อนโครงการทวิศึกษาแนวใหม่

๖) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน. ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)

สำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนภารกิจหลักตามแผนพัฒนาประเทศและนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความปลอดภัย และมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาส ความเท่าเทียม และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

หลักการ: กศน. เพื่อประชาชน “ก้าวใหม่: ก้าวแห่งคุณภาพ”

จุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

๖.๑) การยกระดับคุณภาพการศึกษา

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ให้กับผู้เรียน

(๒) พัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัลในโลกยุคใหม่

(๓) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างวินัย จิตสาธารณะ อุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติและท้องถิ่น เสริมสร้างวิถีชีวิตของความเป็นพลเมือง และมีศีลธรรมที่เข้มแข็ง รวมถึงการมีจิตอาสา โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการเพิ่มทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเตรียมพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

(๔) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนา Digital Learning Platform แพลตฟอร์มการเรียนรู้ของสำนักงาน กศน. ที่หลากหลายทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ และให้มีคลังสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้าถึงการสืบค้นได้ง่ายสะดวกรวดเร็ว และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตอบสนองความสนใจรายบุคคลของผู้เรียน

(๕) ปรับโฉมศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพฯ ห้างสมุดประชาชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ของ กศน. ให้มีความทันสมัย สวยงาม สะอาด ภูมิใจผู้เข้ารับบริการ มีฐานจัดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านอาชีพ มีมุกกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว พื้นที่การเรียนรู้ในรูปแบบ Public Learning Space/ Co – learning Space ที่ผู้รับบริการสามารถรับเอกสารรับรองการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank)

(๖) เร่งดำเนินการเรื่อง Academic Credit-bank System ในการสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตเพื่อการสร้างโอกาสในการเรียน

(๗) สร้างอาสาสมัคร กศน. เพื่อเป็นเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาตลอดชีวิตในชุมชน

(๘) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

๖.๒) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย

(๑) พัฒนาข้อมูลระบบสารสนเทศของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการส่งต่อผู้เรียน และการค้นหาเด็กตกหล่นและออกกลางคัน ผ่านโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” และ “กศน. ปักหมุด”

(๒) พัฒนาข้อมูล และวางแผนทางเลือกทางการศึกษา และการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง ในการเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ และการฝึกอาชีพอย่างเท่าเทียม

๖.๓) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๑) พัฒนาหลักสูตรอาชีพที่เน้น New-skill, Up-skill และ Re-skill ที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ บริบทพื้นที่ และความสนใจ พร้อมทั้งสร้างช่องทางอาชีพในรูปแบบที่มีความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ความต้องการของตลาดแรงงาน และกลุ่มอาชีพใหม่ที่รองรับ Disruptive Technology เพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะและได้รับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนรู้และประสบการณ์เทียบโอนเข้าสู่ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

(๒) ยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าบริการจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่เน้น “ส่งเสริมความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสู่วิสัยกิจชุมชน ตลอดจนเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ และช่องทางการจำหน่าย

๖.๔) การพัฒนาบุคลากร

(๑) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะ

การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งให้คำปรึกษาเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

(๒) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน/ สถานศึกษาในสังกัด กศน. เพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการ อาทิ องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรสถานศึกษา

๗) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) มียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ จำนวน ๑๐ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร และ

การคิดคำนวณ (3R)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (8C)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น

และผู้เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การทำนุบำรุงศาสนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ การส่งเสริม บูรณาการทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติสุข

และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

โดยมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ

๑.๑ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพหรือความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล

๑.๒ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๓ การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ได้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น

๑.๔ การส่งเสริม สนับสนุน และจัดหาแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก เยาวชน และประชาชน ในท้องถิ่นได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๕ การส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาเชิงคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๖ การส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ท้องถิ่นและอาชีวศึกษา

๑.๗ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (8C)

โดยมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills)

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)

การพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในช่วง ๔ ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อทรัพยากรโลกเป็นอย่างมากเมื่อปี ๒๕๔๓ ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม ๑๘๙ ประเทศ จึงรวมตัวกันในการประชุมองค์การสหประชาชาติ ที่มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและ ระดับสากลที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันให้ได้ภายในปี ๒๕๕๘ โดยเป้าหมายดังกล่าวเรียกว่า เป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษหรือ Millennium Development Goals (MDGs) อันประกอบด้วย ๘ เป้าหมายหลัก คือ

- ๑) ขจัดความยากจนและความหิวโหย
- ๒) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
- ๓) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี
- ๔) ลดอัตราการตายของเด็ก
- ๕) พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์
- ๖) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่น ๆ
- ๗) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- ๘) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

ระยะเวลา ๑๕ ปี ผ่านมา เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษทั้ง ๘ ข้อ ได้สิ้นสุดลง โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ ซึ่งเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนา เป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงกันเรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน

ปี ๒๕๕๘ ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๗๓ ครอบคลุมระยะเวลา ๑๕ ปี โดยประกอบไปด้วย ๑๗ เป้าหมาย โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่า **ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต** โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) สร้างหลักประกันว่า เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ภายในปี ๒๕๗๓

๒) สร้างหลักประกันว่า เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแลและการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี ๒๕๗๓ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

๓) ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษา วิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัย ที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ ภายในปี ๒๕๗๓

๔) เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิค และอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี ๒๕๗๓

๕) ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่า กลุ่มที่เปราะบาง ซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี ๒๕๗๓

๖) สร้างหลักประกันว่า เยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูงทั้งชายและหญิง สามารถอ่านออกเขียนได้ และคำนวณได้ ภายในปี ๒๕๗๓

๗) สร้างหลักประกันว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และในมีส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี ๒๕๗๓

โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(๑) สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศสภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิผลสำหรับทุกคน

(๒) ขยายจำนวนทุนการศึกษาในทั่วโลกที่ให้สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในแอฟริกา ในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพและโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเทคนิค วิศวกรรมและวิทยาศาสตร์ในประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ภายในปี ๒๕๖๓

(๓) เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ รวมถึงการดำเนินการผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี ๒๕๗๓

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กฎหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวข้างต้น

ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมุ่งที่จะสร้างคุณภาพคนไทยให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตได้ โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒.๓.๑ วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาดูแลชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญดังนี้

- ๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- ๒) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- ๓) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- ๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- ๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๖) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- ๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๒) ชื่อสัตย์สุจริต
- ๓) มีวินัย
- ๔) ใฝ่เรียนรู้
- ๕) อยู่อย่างพอเพียง
- ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๗) รักความเป็นไทย
- ๘) มีจิตสาธารณะ

๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) ภาษาไทย
- ๒) คณิตศาสตร์
- ๓) วิทยาศาสตร์
- ๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๕) สุขศึกษาและพลศึกษา
- ๖) ศิลปะ
- ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- ๘) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

๒.๓.๗ สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) ภาษาไทย: ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

๒) คณิตศาสตร์: การนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการความคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์

๓) วิทยาศาสตร์: การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม: การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

๕) สุขศึกษาและพลศึกษา: ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเอง และผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะในการดำเนินชีวิต

๖) ศิลปะ: ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี: ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยี

๘) ภาษาต่างประเทศ: ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

๒.๓.๘ สารและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน ๖๗ มาตรฐาน โดยสารและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำโดยตรง คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว

สาระที่ ๒ การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ ๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง ๓.๑ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น ข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ ๔ การอาชีพ

มาตรฐาน ง ๔.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

๒.๓.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ลักษณะดังนี้

๑) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

๒) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือ แบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

๒.๑) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

๒.๒) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

๓) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

๒.๓.๑๐ ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)

การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

๒) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓)

การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือ

ในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจ ในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

๓) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖)

การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชน ในด้านต่าง ๆ

๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้ มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษา พิเศษ ฉบับลงวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ไว้ ๓ มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

- ๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
- ๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

- ๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
  - ๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ
  - ๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น และแก้ปัญหา
  - ๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
  - ๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
  - ๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
  - ๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ
- ๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
  - ๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
  - ๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
  - ๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
  - ๔) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

- ๒.๑ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- ๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- ๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย
- ๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- ๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- ๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- ๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- ๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- ๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

๒.๕ สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ณรงค์ เพชรล้า, ๒๕๖๖) ประกอบด้วย สาระสำคัญที่ ๑) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนด้วยรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ

- ๑.๑) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงสร้างเวลาเรียน
  - (๑) รายวิชาพื้นฐาน
  - (๒) รายวิชาเพิ่มเติม
  - (๓) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร เสริมหลักสูตรตามโครงการความร่วมมือ ที่จะจัดรายวิชาชีพพื้นฐาน และกิจกรรมสร้างประสบการณ์เข้าไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๑.๒) รูปแบบ
  - (๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
  - (๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
  - (๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี
  - (๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา
  - (๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง
  - (๖) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ

ในส่วนวิธีการโรงเรียนเลือกดำเนินการ

(๑) โรงเรียนจัดเองตามหลักสูตรแบบนับและไม่นับหน่วยกิต และเลือกจัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(๒) ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานรัฐและเอกชน โรงเรียนเลือกวิธีการแบบนับและไม่นับหน่วยกิต

สาระสำคัญที่ ๒) การค้นพบบุคลิกภาพและความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน

๒.๑) บุคลิกภาพ เป็นไปตามทฤษฎีจิตวิทยาทางบุคลิกภาพที่มีการสำรวจและประเมินบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพ

๒.๒) ความถนัด เป็นการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับความชำนาญ หรือเชี่ยวชาญตามรายวิชาชีพ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ถูกออกแบบให้ผู้เรียนไปสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

๒.๓) พรสวรรค์ เป็นศักยภาพที่ถูกกระตุ้นจากสถานการณ์และเงื่อนไขการเรียนรู้ให้พัฒนาทักษะและสมรรถนะจนเต็มศักยภาพ ได้ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนรู้สู่อชีพของผู้เรียน

สาระสำคัญที่ ๓) การกำหนดเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียน

๓.๑) เป้าหมายอาชีพ เป็นการเลือกอาชีพที่สอดคล้องตามข้อเสนอแนะจากการประเมินบุคลิกภาพ

๓.๒) เส้นทางการเรียน เป็นการเลือกรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรองรับการจัดประสบการณ์ในการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพที่เป็นเป้าหมาย ตามผลประเมินบุคลิกภาพของผู้เรียน และมีผลรับรองการประเมินความถนัดจากการรับรองประสบการณ์ หรือพัฒนาผลงานจากการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชำนาญ หรือเชี่ยวชาญ ที่นำไปเลือกเป้าหมายการเรียนในสถาบันทางการศึกษาทางสาขาวิชาชีพ

สาระสำคัญที่ ๔) ระบบความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการฝึกทักษะและสมรรถนะงานพื้นฐานตามสาขาวิชาชีพ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน หรือการประกอบอาชีพเมื่อจบภาคบังคับ และส่งต่อสถาบันการศึกษาให้ตรงประเภทคณะ และสาขาวิชาชีพ

๔.๑) ระบบความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เป็นการทำข้อตกลง หรือบันทึกความร่วมมือที่นำไปสู่การขึ้นทะเบียน และจัดทำแนวทางหรือคู่มือการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรรายวิชา กิจกรรมการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานรัฐและเอกชน สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๒) การฝึกทักษะและสมรรถนะงานพื้นฐานตามสาขาวิชาชีพ เป็นการจัดหา หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสถานที่การฝึกทักษะและสมรรถนะตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรรายวิชาชีพ หรือแผนการพัฒนาสมรรถนะพื้นฐานให้กับผู้เรียน ที่ส่งผลต่อสาขาวิชาชีพตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๔.๓) การมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นการนำผลรวมของการเรียนรู้ และสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ไปยื่นเสนอขอฝึกประสบการณ์ส่งสมความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญ ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือสถานประกอบการ ส่งผลให้เกิดค่าตอบแทนสร้างรายได้ระหว่างเรียน

๔.๔) การประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ เป็นคุณสมบัติของผู้เรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ที่ผู้เรียนนำผลประเมินความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของสมรรถนะที่โดดเด่นตามความถนัดทางสาขาวิชาชีพไปใช้ทำงาน และประกอบอาชีพ

๔.๕) การส่งต่อสถาบันการศึกษา เป็นการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงจากระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่กำหนดผลการเรียนรู้ หรือทักษะและสมรรถนะให้เป็นพื้นฐาน ของวิชาชีพหรือรับการส่งต่อสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพที่เป็นเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๔.๖) ประเภท คณะ และสาขาวิชาชีพ เป็นประเภทวิชาชีพ และสาขาวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และกลุ่มคณะ และสาขาวิชาชีพ ๑๐ กลุ่มวิชาความความถนัดของอุดมศึกษา

สาระสำคัญที่ ๕) การคัดกรองการนำส่งฐานข้อมูลขีดความสามารถด้านสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ของทรัพยากรบุคคลในกลุ่มจังหวัดและภูมิภาค ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือการเป็นผู้ประกอบการ

๕.๑) คัดกรองการนำส่งฐานข้อมูลขีดความสามารถด้านสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพของทรัพยากรบุคคล เป็นการจัดทำระบบติดตามฐานข้อมูลของผู้เรียนในการเลือกเป้าหมายอาชีพ และการเข้าเส้นทางการเรียน สาขาวิชาชีพ จนถึงการประกอบอาชีพ โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) แสดงเส้นทางการเรียน (Career Path) ที่นำส่งต่อกันระหว่างสถานศึกษา สถาบันการศึกษาวิชาชีพ และกระทรวงแรงงาน

๕.๒) แผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มจังหวัดและภูมิภาค เป็นแผนการผลิตและพัฒนาในระดับคุณภาพวิชาชีพของระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา รองรับ ความต้องการใช้ทรัพยากรบุคคลตามสาขาวิชาชีพต่อการผลิตและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มจังหวัด และภูมิภาค

๒.๖ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒.๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

๑.๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รูปแบบสมรรถนะอาชีพระยะสั้น หรือรูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) โดยให้ผู้เรียนได้รู้จัก ลักษณะอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วเลือกเรียนหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นที่ตนเองสนใจ เพื่อนำไปสู่ การค้นพบตัวตนที่มีความถนัดและบุคลิกภาพเหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพใด ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจ ของผู้เรียนในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นที่อาจจะเป็นการเรียนในสายอาชีพหรือสายสามัญต่อในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ก็จะได้เลือกแผนการเรียนในกลุ่มสาขาความถนัดเพื่อเรียนต่อระดับอุดมศึกษาได้ตรงกับความถนัด และบุคลิกภาพของผู้เรียน ลักษณะการจัดวิชาอาชีพจะกำหนดรายวิชาตามสาขาวิชาชีพ ๕ ประเภท คือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ศิลปกรรม และคหกรรม โดยกำหนดเป็นหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพ ระยะสั้นได้หลายหน่วยสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักและเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย มีแนวทางการจัดการเรียน การสอน ๕ รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่หนึ่ง ทำงานระหว่างเรียน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรหรือตามสภาพอาชีพท้องถิ่น โดยเน้นกระบวนการทำงานที่ได้ผลผลิตออกสู่การจำหน่าย ผู้เรียนเรียนรู้กับสถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ หรือวิทยากรท้องถิ่น

รูปแบบที่สอง โรงงานในโรงเรียน เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะการผลิต การจำหน่าย และการจัดการจากการปฏิบัติงานในโรงฝึกงานของโรงเรียนที่มีสภาพการผลิต จำหน่ายหรือ บริการอยู่เป็นประจำ และมีรายได้ตามสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ในการฝึกทักษะอาชีพและทักษะการจัดการอาชีพในสถานประกอบการ

รูปแบบที่สาม การประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน เป็นรูปแบบที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและปัญหาการย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอโครงการอาชีพอิสระและประกอบอาชีพนั้นระหว่างเรียน ทำให้ผู้เรียน มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระและเห็นช่องทางในการพัฒนาอาชีพต่อไป รูปแบบนี้เหมาะสำหรับ กลุ่มผู้เรียนที่เสี่ยงออกกลางคัน หรือกลุ่มที่จบการศึกษามัธยมศึกษาบังคับไม่ต้องการศึกษาต่อ

รูปแบบที่สี่ การจัดการศึกษาหนึ่งคน หนึ่งสมรรถนะอาชีพ เป็นการเปิดหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด โดยทำความร่วมมือกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ จัดทำเอกสารคู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกและถอดประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น กำหนดรหัสวิชา คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่ตรงกับเรื่องที่เกี่ยวข้องประสบการณ์ พร้อมทั้งจัดทำ นวัตกรรมและสาระสำคัญรายวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมเป็นรายวิชา สะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre – Vocational Education หรือ Pre - Ved) ตามความร่วมมือ กับสถาบันในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชากลุ่ม ทักษะวิชาชีพตามประเภทวิชาชีพและสาขาวิชาชีพในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามโครงการเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยอาจใช้แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มาใช้สำหรับวางแผนจัดการเรียนการสอน

รูปแบบที่ห้า โครงการอาชีพ “การเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการทำธุรกิจพอเพียง” เป็นรูปแบบ ที่เหมาะสำหรับผู้เรียนมุ่งเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิชาการเพื่อเตรียมตัวเรียนต่อมหาวิทยาลัย สายวิจัยหรือมหาวิทยาลัยสายเทคโนโลยี (สายปฏิบัติการ) ผู้เรียนจะเรียนรายวิชาที่เป็นศาสตร์พื้นฐาน ของ STEM ในวิชาเพิ่มเติม และเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการรูปแบบโครงการตามกระบวนการ Project – based Learning ที่มีการสำรวจปัญหาความต้องการของชุมชนในกลุ่มผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้จัดจำหน่าย เพื่อถอดประสบการณ์ ความรู้ตามกระบวนการทำงานเดิมที่ใช้อยู่ และทำการประยุกต์ต่อยอดด้วย ทักษะความรู้จากเทคโนโลยีใหม่ หรือทักษะความรู้อื่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการเชิงนวัตกรรม มีการทดสอบ พิสูจน์ จะใช้ได้จริง มีการหาช่องทางอันหลากหลายในการสื่อสารนำเสนอไปถึงกลุ่มเจ้าของปัญหา และความต้องการให้รับรู้ ประเมินคุณค่าของผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการเชิงนวัตกรรม และหาช่องทางรับ หรือนำส่งไปใช้ได้จริงที่มีการสื่อสารให้ความรู้ วิธีการใช้ หรือบริการ และรับผิดชอบกับผลการใช้ผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการเชิงนวัตกรรม

๑.๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนสายสามัญควบคู่กับสายอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความถนัดในประเภทและสาขาอาชีพ ได้แก่

- (๑) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม
- (๒) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
- (๓) ประเภทวิชาศิลปกรรม
- (๔) ประเภทวิชาคหกรรม
- (๕) ประเภทวิชาเกษตรกรรม
- (๖) ประเภทวิชาประมง
- (๗) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (๘) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ทั้งนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษา ๓ ปี ผู้เรียนจะได้รับ ๒ วุฒิการศึกษา คือ วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๘

๑.๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี

รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริงมากกว่าระบบปกติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียนที่เข้าร่วมฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีจะมี ๒ สถานภาพในบุคคลเดียวกัน คือ เป็นผู้เรียนในสถานศึกษาและเป็นพนักงานฝึกอาชีพของสถานประกอบการ ซึ่งการศึกษาในระบบนี้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) จะต้องเรียนรายวิชาสามัญ รายวิชาชีพรพื้นฐาน โดยเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ ๑ - ๒ วัน ส่วนรายวิชาชีพรสาขาางานจะเรียนและฝึกปฏิบัติจริงที่สถานประกอบการ ๓ - ๔ วัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย นโยบาย ผู้เรียน ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ปกครอง โดยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๖ องค์ประกอบ ได้แก่

- (๑) บันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ
- (๒) สัญญาฝึกอาชีพระหว่างสถานประกอบการกับผู้เรียน

(๓) แผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ตลอดระยะเวลาการฝึกอาชีพที่กำหนด
ในแผนการเรียนตลอดหลักสูตร

(๔) การประเมินมาตรฐานการฝึกอาชีพตามข้อตกลง และตามแผนการฝึกอาชีพ
ที่จัดทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

(๕) ใบรับรองการผ่านงานของสถานประกอบการ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพ ซึ่งลงนาม
โดยสถานประกอบการ

(๖) มีวุฒิบัตรการศึกษาระบบทวิภาคีลงนามร่วมกัน ๒ ฝ่าย คือ สถานศึกษา และสถาน
ประกอบการ

ทั้งนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาในระบบทวิภาคี
ต้องมีคุณภาพ ครบคลุม ๓ ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป
และด้านสมรรถนะวิชาชีพที่มีระยะการฝึกอาชีพตามแผนการฝึกอาชีพ มากกว่ากึ่งหนึ่งของหลักสูตร มีสมรรถนะ
วิชาชีพเป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการนั้น ๆ จึงเป็นตัวชี้วัดผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงาน
ได้ทันที สำหรับแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีใช้แนวทางการวัดและประเมินผล
ตามสภาพจริง โดยจำแนกตามแหล่งข้อมูลหรือสิ่งที่วัดและประเมินผล ได้แก่ การประเมินจากการปฏิบัติงาน
การประเมินจากผลงาน/ ชิ้นงาน การประเมินจากการนำเสนอผลงาน การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน
การประเมินจากการทดสอบ การประเมินจากร่องรอยหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวัดและประเมินผล
ตามสภาพจริงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี อย่างไรก็ตาม
ในการดำเนินการต้องคำนึงถึงหลักการในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา
เป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นการเลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมินต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบและถูกต้อง
เที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดตามเป้าหมายของหลักสูตร

๑.๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อ ระดับอุดมศึกษา

รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อ
ระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับ
ผู้เรียนที่มีผลการเรียนในรายวิชาพื้นฐานความถนัด ได้ตามเกณฑ์ของระดับความรู้ของกลุ่มสาขาวิชา
ความถนัดในวิชาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จะจัดแผนการเรียน
และรายวิชาเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษากลุ่มความถนัดของสาขาวิชา ทั้งนี้ ผู้เรียนที่จบหลักสูตร
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะค้นพบทักษะและสมรรถนะความถนัดของตนเองจากการเลือกรูปแบบ
การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และได้รับการ
การยืนยันจากการทดลองกับความเหมาะสมของบุคลิกภาพต่อกลุ่มอาชีพ ตลอดจนมีระดับผลการเรียนรู้
ได้ตามเกณฑ์ในรายวิชาความถนัดที่เป็นพื้นฐานของกลุ่มอาชีพตามข้อตกลงร่วมกันกับมหาวิทยาลัย
ในกลุ่มจังหวัดหรือภูมิภาค ซึ่งครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาจะให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองให้จัดวาง
เส้นทางการศึกษาต่อสู่ออนาคต การประกอบอาชีพ โดยตัดสินใจเลือกแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รูปแบบการเตรียมพื้นฐานความถนัดกลุ่มสาขาวิชาเรียนต่อระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มสาขาความถนัดในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ๙ กลุ่ม และสอดคล้องกับการจัดกลุ่มสาขาวิชาและอาชีพที่จำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education) ได้แก่

- (๑) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- (๒) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ
- (๓) กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
- (๔) กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
- (๕) กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์
- (๖) กลุ่มสาขาวิชาบริหาร พาณิชยศาสตร์และการบัญชี การท่องเที่ยวและการโรงแรม
- (๗) กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษาและสุขศึกษา
- (๘) กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
- (๙) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างรายวิชาในแต่ละแผนการเรียนของสถานศึกษาที่รองรับการศึกษาต่อกลุ่มสาขาวิชาความถนัดในระดับอุดมศึกษาจะเป็นไปตามความร่วมมือของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มภูมิภาคและกลุ่มจังหวัด โดยการขับเคลื่อนของคณะกรรมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของจังหวัด ที่มีสำนักงานจัดหางานจังหวัดให้ข้อมูลลักษณะอาชีพและความต้องการอัตรากำลังแรงงานในระดับพื้นที่ จังหวัดและอำเภอ นำข้อมูลมาจัดทำแผนการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่และตรงความต้องการตามบุคลิกภาพความถนัดของผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะทำหน้าที่บริการข้อมูลความต้องการตามบุคลิกภาพความถนัดของผู้เรียน และทำหน้าที่บริการข้อมูลความต้องการอัตรากำลังแรงงานดังกล่าวให้กับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนจัดทำข้อมูลความต้องการตามบุคลิกภาพ และความถนัดของผู้เรียนในการเปิดแผนการเรียนรองรับการศึกษาต่อกลุ่มสาขาวิชาความถนัดในระดับอุดมศึกษา แจ้งต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประสานความร่วมมือกับ ๙ เครือข่ายมหาวิทยาลัยในภูมิภาค ใ้มหาวิทยาลัยในกลุ่มจังหวัดหรือภูมิภาค ตลอดจนหัวหน้าหลักสูตรของโรงเรียนร่วมกันกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นพื้นฐานของกลุ่มความถนัดสาขาวิชา และกำหนดสาระสำคัญและผลการเรียนรู้รายวิชา ตลอดจนทำข้อตกลงกำหนดเกณฑ์คุณภาพของผู้เรียนที่จะเข้าเรียนคณะตามกลุ่มสาขาวิชาความถนัดแบบโควต้า

นอกจากนี้การจัดแผนการเรียนจะต้องคำนึงถึงสาระสำคัญและเนื้อหาที่นำไปใช้ในการแอดมิชชัน (Admissions) ในแต่ละกลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาความถนัดทั่วไป (General Aptitude) และรายวิชาความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional and Academic Aptitude) สำหรับแนวทางการจัดโครงสร้างรายวิชาหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา การจัดการศึกษาเตรียมระดับอุดมศึกษา ๙ กลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพ ได้จัดไว้ ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ จัดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานจบภายในปีครั้งแรกและรายวิชาเพิ่มเติม เป็นแผนการเรียนกลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพให้จบในครึ่งปีหลัง

แนวทางที่ ๒ จัดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมเป็นแผนการเรียน กลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพไปพร้อมกัน จบภายใน ๓ ปี หรือ ๖ ภาคเรียน

๑.๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการทำธุรกิจพอเพียง

รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการทำธุรกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษาภาคชีวิต (Life - Long Education) ที่เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้จากตัวผู้เรียน ที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ มาเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยนำกระบวนการ Project - based learning หรือ PBL มาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มความสนใจแบบเดียวกันที่มองเห็นปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นและสังคม เกิดแรงบันดาลใจที่จะแก้ปัญหาคำถามดำเนินวิถีชีวิตและการดำรงชีวิต โดยการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดจนการบริการ ดำเนินการออกแบบธุรกิจหรือการบริการที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ พึ่งพาตนเอง ได้อย่างพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน และเป็นไปตามกรอบ Business Model Canvas: BMC ในการจัดทำผังรูปแบบธุรกิจและการบริการ โดยรูปแบบการเรียนรู้จะเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ออกแบบโปรแกรมการเรียนที่มีสาระความรู้รายวิชา กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่สะท้อนบอกถึงการพัฒนาเกิดความเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายความต้องการที่กำหนดไว้ของชุมชนท้องถิ่น ให้คนและระบบเกิดคุณลักษณะการช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ (Aided Self - Help) อย่างพอเพียง ยั่งยืน และมั่นคง ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน (People - participation) ที่เข้ามาประกอบการและร่วมกันทำงาน เกิดผลที่คุณภาพชีวิตของผู้เรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ตรงกับทิศทางการพัฒนาประเทศในยุคการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริงมากกว่าระบบปกติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่ชุมชนท้องถิ่น พึ่งพัฒนาภายใต้วิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม เกิดเป็นความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ซึ่งสามารถมองภาพผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ดังนี้

๑. **ผลผลิต (Output)** เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียน ประเมินผลจากผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะนิสัยตรงตามความต้องการของสังคมและตรงกับบุคลิกภาพความถนัดของตัวผู้เรียน

๒. **ผลลัพธ์ (Outcome)** ผู้เรียนนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนไปใช้ดำรงชีวิต มีสัมมาอาชีพและมีคุณภาพในการดำเนินวิถีชีวิตในสังคมถิ่นฐาน

๓. **ผลกระทบ (Impact)** สังคมและประเทศชาติพัฒนาได้ตรงทิศทางกับการพัฒนาประเทศในประชาคมโลก นำมาซึ่งจากการประกอบสัมมาอาชีพของประชากรมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพสังคม การศึกษา สาธารณสุข และความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๑.๖) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ

รูปแบบห้องเรียนอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เส้นทางอาชีพเมื่อเรียนจบแล้วมีงานทำ และสามารถสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ได้ โดยมีการส่งเสริมความรู้พื้นฐานทางด้านการบริหารจัดการ การบริหารธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Basic Modern Business Administrative หรือ BMBA) ทักษะอาชีพที่สนใจ และสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เติมกระบวนการแนะแนวแบบเข้ม และการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยการฝึกงานจริงในช่วงปิดภาคเรียน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี เมื่อสำเร็จการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับวุฒิมหาวิทยาลัยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิมหาวิทยาลัยตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะอาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพที่กำลังขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคธุรกิจบริการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

๑.๖.๑) เป้าหมายของการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(๑) เป้าหมายเชิงปริมาณ

(๑.๑) จำนวนผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดตาก รวมทั้งหมด ๕ จังหวัด และพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง

(๑.๒) จำนวนผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนอาชีพ ๖ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส โรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โรงเรียนราชมนิรังษฤษฎ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และโรงเรียนสรรพวิทยาคม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ทั้งนี้ ห้องเรียนอาชีพเปิดการจัดการเรียนการสอน ๙ สาขาอาชีพ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบัญชี ช่างเชื่อมโลหะ ไฟฟ้ากำลัง อาหารและโภชนาการ พืชศาสตร์ อุตสาหกรรมการเกษตร คหกรรม การโรงแรมและการท่องเที่ยว

(๒) เป้าหมายเชิงคุณภาพ

(๒.๑) ผู้เรียนโครงการห้องเรียนอาชีพได้รับการส่งเสริมความรู้พื้นฐานทางด้านการบริหารธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Basic Modern Business Administrative: BMBA) รวมทั้งความรู้ทักษะอาชีพที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทตลาดแรงงานในพื้นที่

(๒.๒) ผู้เรียนโครงการห้องเรียนอาชีพได้รับการสนับสนุนการฝึกประสบการณ์อาชีพ (Work Experience) ด้วยการฝึกงานจริงในสถานประกอบต่าง ๆ ในช่วงปิดภาคเรียน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี

(๒.๓) เมื่อสำเร็จการศึกษาผู้เรียนจะได้รับวุฒิมหาวิทยาลัยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิมหาวิทยาลัยตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

(๒.๔) เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเข้าสู่โลกอาชีพอย่างมีคุณภาพ

๑.๖.๒) ประโยชน์ที่ได้รับ

(๑) ประโยชน์ที่ได้รับเชิงปริมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕๑,๗๕๔ คน และผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๗๒๐ คน

(๒) ประโยชน์ที่ได้รับเชิงคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑)

(๒.๑) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทางเลือกในการเรียนต่อสายสามัญ ควบคู่กับสายอาชีพ และเมื่อจบการศึกษาได้รับวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลายและวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

(๒.๒) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ศิลป์-อาชีพ) มีความรู้พื้นฐานทางด้านการบริหารธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Basic Modern Business Administrative: BMBA) ทักษะอาชีพเด่นเป็นคนดี มีงานทำ

(๒.๓) ผู้บริหารและคณะครู มีเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ

(๒.๔) ผู้ปกครองได้เห็นพัฒนาการและมีส่วนร่วมในการสื่อสารและวางแผนเส้นทางการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของบุตรหลาน

(๒.๕) โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาสู่ภาคี ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์อาชีพ (Work Experience)

(๒.๖) ประชาชนมีกำลังคนที่มีความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับอาชีพ เป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความพร้อมประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานในพื้นที่และประเทศ

๒) เป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา

การเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑) ได้กำหนดเป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัยของนักเรียน ดังนี้

ระดับปฐมวัย: เตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ประหยัด พอเพียง รวมถึงมีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง บุคคลและสภาพแวดล้อม รวมทั้งอาชีพของคนในชุมชน สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นความรู้สึกรักนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กเกี่ยวกับอาชีพ ผ่านประสบการณ์ตามช่วงวัยของนักเรียน เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติในอาชีพตามแบบบุคคลในครอบครัว หรือในโรงเรียน เป็นต้น

ระดับประถมศึกษา: เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมแนะแนว ให้นักเรียน รู้จักอาชีพ และเห็นความสำคัญของอาชีพ (Career Awareness) ทั้งอาชีพของครอบครัว อาชีพในชุมชน อาชีพในท้องถิ่น อาชีพภายในประเทศและอาชีพนานาชาติ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ หรือปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงาน รู้จักใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงาน และสามารถทำงานด้วยกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนได้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานที่พึงประสงค์ ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม รวมถึงใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด คุ่มค่า และถูกวิธี เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเรียนรู้อาชีพ และการฝึกทักษะอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาส ให้นักเรียนรู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพ ต่อไปในอนาคต โดยผ่านการสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง (Career Exploration) เรียนรู้ความแตกต่างของอาชีพ และค้นหาความต้องการของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม นักเรียนได้รับประสบการณ์ฝึกทักษะ และเตรียมคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สามารถวางแผนการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถนำทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบ สัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: เตรียมนักเรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ (Career Preparation) ศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ตนถนัด สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อวางพื้นฐานความรู้ และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น โดยอาจจัดเป็นแผนการเรียนที่มีจุดเน้นและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการของตน มีโอกาสได้รับประสบการณ์และ ฝึกทักษะทางอาชีพ รวมถึงการปรับตัวเข้ากับอาชีพ (Career Assimilation) โดยทดลองฝึกปฏิบัติงาน ในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

๓) การวางแผนเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบการอาชีพ

การวางแผนเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบการอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๙) มีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง สามารถตัดสินใจกำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิตด้านการเรียนและ การเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม

๓.๑) หลักการสำคัญของการวางแผนเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ

การวางแผนสู่เส้นทางอาชีพ เป็นกระบวนการหนึ่งในการช่วยให้บุคคลรู้จักในอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) รู้จักและเข้าใจตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถ และความถนัด ที่เหมาะสมกับงานหรืออาชีพ

(๒) รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพ องค์ประกอบของการทำงาน เช่น ลักษณะงาน คุณสมบัติ รายได้ ความก้าวหน้า แนวโน้มตลาดแรงงานในอนาคต

(๓) สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน โดยพิจารณาโอกาส ความเป็นไปได้ ทั้งด้านคุณสมบัติของตนเองและความต้องการด้านกำลังคนในอาชีพนั้น ๆ

(๔) ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม/ ฝึกประสบการณ์ ในสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดทักษะ ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้

(๕) การติดตามและประเมินผลหลังจากที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพแล้ว ว่าบุคคลนั้น ๆ มีความสามารถเหมาะสมกับงานเพียงใด สามารถปรับตัวให้เข้าทำงานได้หรือไม่ ได้ทำงาน ตรงตามรู้ความสามารถหรือไม่ เพียงใด ควรมีการแก้ไขหรือปรับปรุงในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ ควรมีโครงการ ต่อเนื่องในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถระหว่างปฏิบัติงาน

๓.๒) วัตถุประสงค์ของการวางแผนเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ

(๑) ให้ผู้เรียนรู้จักโลกของงานอาชีพ เช่น อาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ ลักษณะงานของอาชีพ คุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพ หรืองานย่อยในอาชีพต่าง ๆ ความก้าวหน้า รายได้ ความมั่นคง การฝึกอบรมที่จะเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ

(๒) ผู้เรียนมีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตน เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ความต้องการของตนเอง เป็นต้น

(๓) ผู้เรียนมีความพร้อมเพื่อประกอบอาชีพ เช่น การเข้ารับการอบรมในอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในอาชีพนั้น ๆ เช่น ผู้เรียนมีทักษะการค้นหาอาชีพ มีความรู้และทักษะพื้นฐาน สำหรับการประกอบอาชีพ มีทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจ

๓.๓) บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ

การวางแผนพัฒนาผู้เรียนสู่เส้นทางอาชีพเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน สถานประกอบการ ชุมชน หน่วยงานราชการ และสถานศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ ที่จะต้องประสานความร่วมมือในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ให้กับผู้เรียน สำหรับการแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักตัวตน รู้โลกอาชีพ และตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

• **ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา** นำแนวทางการจัดบริการแนะแนว ๕ บริการ มาเป็น แนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความพร้อม ทางอาชีพ สังเกต สัมภาษณ์ สอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง ฯลฯ

(๒) บริการสนเทศ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นแก่นักเรียนได้รู้จัก โลกกว้างทางการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ ด้วยวิธีการปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ บรรยาย อภิปราย ทักษะศึกษา นิทรรศการ โฮมรูม ฯลฯ

(๓) การจัดวางตัวบุคคล เพื่อให้นักเรียนได้ตัดสินใจดำเนินตามแผนการเลือกอาชีพ ของตนเอง ตลอดจนการช่วยเหลือให้มีการแก้ไขหรือมีการฝึกฝนให้มีประสบการณ์ที่เหมาะสมตามกรณี โดยใช้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัด

(๔) การให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการให้คำปรึกษารายบุคคลและรายกลุ่ม

(๕) การประเมินและติดตามผล เป็นการติดตามผลการตัดสินใจเลือกแผนการศึกษาต่อ

- **ผู้เรียน** ศึกษาอาชีพในท้องถิ่น และโลกกว้างทางอาชีพ ที่ตนเองสนใจ และมีความถนัด โดยเข้าทำแบบทดสอบ หรือโปรแกรมฯ และศึกษาการวิเคราะห์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เส้นทางอาชีพด้วยความมั่นใจ

- **ผู้ปกครอง** ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา นำผลวิเคราะห์มาวางแผนร่วมกันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกของอาชีพ ในบางกรณีและผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับผลการวิเคราะห์ ของนักเรียน ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษาจะต้องหาข้อมูลมาอธิบายเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครอง

๒.๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๑) รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ

๑.๑) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ๒๕๖๖) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อด้านอาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่กับการเรียนสามัญมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการเตรียมแรงงานระดับฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานในการพัฒนาประเทศ

สำหรับทวิศึกษา (แนวใหม่) เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

(๑) โรงเรียนพิเศษ ประกอบด้วยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนตามพระราชดำริ

(๒) โรงเรียนเดิม คือ โรงเรียนที่เคยจัดทวิศึกษาประสบความสำเร็จ

(๓) โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ได้แก่ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร โรงเรียนชายขอบ โรงเรียนขาดโอกาสทางการศึกษา

สถานศึกษาที่เข้าร่วมจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา (แนวใหม่) (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ธันวาคม ๒๕๖๕) จำนวน ๓๒๔ แห่ง ประกอบด้วย

(๑) วิทยาลัยการอาชีพ	จำนวน ๑๔๑ แห่ง
(๒) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	จำนวน ๔๘ แห่ง
(๓) วิทยาลัยสารพัดช่าง	จำนวน ๓๕ แห่ง
(๔) วิทยาลัยอื่น ๆ	จำนวน ๑๐๐ แห่ง

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาจะจัดตามความถนัด และจัดตามสาขาวิชาที่ผู้เรียนมีความสนใจที่จะศึกษา โดยแผนการดำเนินงานในปี ๒๕๖๖ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะดำเนินการ (๑) วิเคราะห์กำหนดวิทยาลัยและโรงเรียนคู่ความร่วมมือ (๒) ปรับปรุงคู่มือแนวทางการจัดทวิศึกษา (๓) จัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่างวิทยาลัยและโรงเรียนคู่ความร่วมมือ (๔) ประชุมสร้างความเข้าใจในการจัดทวิศึกษา และ (๕) จัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๑.๒) โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการยกระดับโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส ซึ่งมีความเป็นมาจากคำริของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ต้องการให้อาชีวศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสืบทอดเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ ๙) ในการขยายผลโครงการโรงเรียนพระดาบสสู่ประชาชนและเยาวชนผู้ขาดโอกาสในพื้นที่ห่างไกลชายแดน ชายขอบในเขตชนบท โดยองคมนตรีมีความมุ่งหวังที่จะให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาที่ขยายผลโรงเรียนพระดาบสให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้รับทราบและจัดทำโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบสขึ้น

โครงการดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ชนบท ทุรกันดาร อายุ ๑๘ - ๓๕ ปี โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษาของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้นั้นวินัย คุณธรรม ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาชีพ Block Course/ Module ทำงานเป็นทีม ใช้หลักสูตรโรงเรียนพระดาบส/ ฐานสมรรถนะ ระยะเวลาเรียน ๑ ปี โดยครูพาทำ มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เรียนเป็นอาชีพ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ อาชีพ) การเรียนจะเป็นแบบอยู่ประจำ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวให้ผู้เรียนได้เรียนฟรี กินฟรี อยู่ฟรี สามารถเทียบโอนระบบธนาคารหน่วยกิต มีการพัฒนาครู Hands On สร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่เข้มแข็ง ดาบสอาสา (ผู้เชี่ยวชาญอาชีพ) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพ ระบบติดตามประเมินผลเชิงรุก มีการปรับแนวคิด (Mind Set) ผู้บริหาร ครู ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อสร้างช่างฝีมือที่มีทักษะความสามารถหลากหลาย (Multi Skills) ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีอาชีพ มีงานทำ ๑๐๐% เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพ และกลับไปพัฒนาบ้านเกิด โดยผลลัพธ์ที่ได้มีการขยายผลสู่ทุกแผนกวิชา นำ Block Course สู่สถานศึกษา เครือข่าย มีระบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาที่เน้นวินัยและคุณธรรม มีการจัดตั้งศูนย์ทดสอบ และประเมินมาตรฐานวิชาชีพในสถานศึกษา และสถานศึกษาที่ร่วมโครงการจำนวน ๑๒ แห่งผ่านการประเมินมาตรฐานจากมูลนิธิพระดาบส สำหรับการดำเนินการต่อไป ได้ขอพระราชทานชื่อ “พระดาบส” ขยายสถานศึกษาเพิ่มเติมอีก ๑๘ แห่ง รวมเป็น ๓๐ แห่งกระจายทุกภูมิภาค ดังนี้

(๑) ภาคกลาง เดิมมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน ๕ แห่ง สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมจำนวน ๒ แห่ง รวม ๗ แห่ง

(๒) ภาคเหนือ เดิมมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน ๕ แห่ง สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมจำนวน ๓ แห่ง รวม ๘ แห่ง

(๓) ภาคใต้ เดิมมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน ๑ แห่ง สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมจำนวน ๔ แห่ง รวม ๕ แห่ง

(๔) ภาคตะวันออก เดิมมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน ๑ แห่ง และยังไม่มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม

(๕) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดิมไม่มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ ปัจจุบันมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการใหม่จำนวน ๙ แห่ง

๒.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยังไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่ชัดเจน โดยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถจัดการศึกษารูปแบบเพื่อการมีงานทำได้ตามความพร้อมและความเหมาะสม อาทิ การดำเนินงานโครงการเสริมสร้างความมั่นคงและการมีรายได้ของผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกระบวนการลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, ๒๕๖๖) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มีการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อเป็นมัคคุเทศก์ให้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๔๕๐ คน และมีโรงเรียนเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๖๑ โรงเรียน โครงการส่งเสริมอาชีพ (โรงเรียนปรียาโชติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, ๒๕๖๖) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสและพิการในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพได้ และโรงเรียนเป็นแหล่งฝึกทักษะชีวิตและการทำงานพื้นฐานอาชีพตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน โดยมีวิธีดำเนินการคือ

(๑) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียน

(๒) ฝึกทักษะชีวิต ฝึกทักษะที่เหมาะสมตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ฝึกทักษะอาชีพ

(๓) ทำหลักสูตรทักษะพื้นฐานการทำงานอาชีพ

(๔) เลือกฝึกอาชีพตามความต้องการ ตรงตามศักยภาพของผู้พิการและผู้ดูแล

(๕) เสนอโครงการขอรับการสนับสนุน ความช่วยเหลืออื่นใดจากสถานประกอบการ ผ่านมูลนิธิ นวัตกรรมทางสังคมเพื่อประสานนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ

(๖) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษากิจกรรมตามโครงการจากกลุ่มอาชีพของโรงเรียน และครูภูมิปัญญา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ

- (๑) ผู้เรียนด้อยโอกาส ผู้เรียนพิการได้รับโอกาสการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง
- (๒) ผู้เรียนด้อยโอกาส ผู้เรียนพิการมีโอกาสเตรียมความพร้อมในการทำงาน
- (๓) ผู้เรียนด้อยโอกาส ผู้เรียนพิการ ครอบครัวผู้ดูแลเด็กพิการมีรายได้เพิ่มขึ้น
- (๔) เกิดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพพื้นฐานในการทำงานของคน

ในโรงเรียน

๒.๖.๔ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยการจัดการศึกษาเป็นรายวิชาเลือก และการจัดการศึกษาต่อเนื่องและการเทียบโอนผลการเรียน สรุปได้ดังนี้

๑) สาระการเรียนรู้ ๕ สาระ ประกอบด้วย

๑.๑) สาระทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็นและการวิจัยอย่างง่าย

๑.๒) สาระความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑.๓) สาระการประกอบอาชีพ ได้แก่ การมองเห็นช่องทางและการตัดสินใจประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มั่นคง

๑.๔) สาระทักษะการดำเนินชีวิต ได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ

๑.๕) สาระการพัฒนาสังคม ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

๒) วิธีการจัดการเรียนรู้

๒.๑) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองตามรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ภูมิปัญญา ผู้รู้ และสื่อต่าง ๆ

๒.๒) การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกัน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาข้อสรุปร่วมกัน

๒.๓) การเรียนรู้แบบทางไกล เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ หรือถ้ามีความจำเป็นอาจพบกันเป็นครั้งคราว

๒.๔) การเรียนรู้แบบชั้นเรียน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลามาเข้าชั้นเรียน

๒.๕) การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ และความสนใจ จากสื่อเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือจากการฝึกปฏิบัติตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วนำความรู้และประสบการณ์มาเทียบโอน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒.๖) การเรียนรู้จากการทำโครงการ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเรื่องโดยสมัครใจ ตามความสนใจ ความต้องการ หรือสภาพปัญหาที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง และมีการสรุปผลการดำเนินการตามโครงการ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้

๓) แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนของ กศน. เช่น ห้องสมุดประชาชนจังหวัด/ อำเภอ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) เว็บไซต์ www.pattana.nfe.go.th เป็นต้น

๔) รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๑) การจัดการศึกษาเป็นรายวิชาเลือก

สาระการประกอบอาชีพ

อช ๐๒๐๐๖	การเพาะเห็ดฟาง
อช ๐๒๐๑๓	การเลี้ยงปลาตู้
อช ๐๒๐๑๑	การเลี้ยงไก่
อช ๓๒๑๙๑	การจัดสวนไม้ไผ่เพื่อการค้า
อช ๐๓๓๕๑	การสานกระติบข้าว

๔.๒) การจัดการศึกษาต่อเนื่องและเทียบโอนผลการเรียน

การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบที่เป็นหลักสูตรระยะสั้น การจัดการศึกษาสายอาชีพ กลุ่มสนใจ ที่จัดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

- หลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำ ได้แก่

(๑) หลักสูตรที่จบในตนเอง และ (๒) มีระยะเวลาตั้งแต่ ๔๐ ชั่วโมงขึ้นไป

- หลักสูตรกลุ่มอาชีพ ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่

(๑) กลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม

(๒) กลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรม

(๓) กลุ่มอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการ

(๔) กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์

(๕) กลุ่มอาชีพเฉพาะทาง

การเทียบโอนผลการเรียน

(๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาต่อเนื่อง

เป็นการนำผลการเรียนจากการศึกษาที่เป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาและชุมชน มาขอเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๒) หลักเกณฑ์ในการเทียบโอน

(๒.๑) นับจำนวนชั่วโมง พิจารณาเนื้อหาในกลุ่มสาระ หมวดวิชา โดยคิดจาก ๔๐ ชั่วโมง เป็น ๑ หน่วยกิต

(๒.๒) พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา ต้องมีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐ และคำนึงถึงความซับซ้อน ยากง่าย ของเนื้อหาสาระ

(๒.๓) สถานศึกษาสัมภาษณ์ผู้ขอเทียบโอน ประกอบเอกสารที่นำมาเสนอขอเทียบโอน เพื่อการตรวจสอบ เช่น วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร ฯลฯ

(๒.๔) เอกสารที่จะนำมาเทียบโอนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้มาแล้วไม่เกิน ๕ ปี นับจากวันที่ออกหลักฐาน

๒.๖.๕ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งสิ้น ๙๒๕ แห่ง มีโรงเรียนจำนวน ๑,๗๗๖ โรงเรียน (รวมวิทยาลัย ๑๐ แห่ง) มีโรงเรียนที่จัดหลักสูตรฯ เพื่อการมีงานทำ จำนวน ๒๓๒ โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖) โดยการจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๑ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยพลังประชารัฐ บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD) เป็นนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล มีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพตามความสนใจของผู้เรียน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพตามความสนใจของผู้เรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ ๑.๑ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพหรือความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล และกลยุทธ์ที่ ๑.๓ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัด

การฝึกอบรม ส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ อยู่ในท้องถิ่น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการมีงานทำ

(๑) การจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการในรายวิชาการงานอาชีพ ตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ผลิตภัณฑ์จับเตยหอม การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ การเพาะต้นอ่อนทานตะวัน เครื่องดื่มและขนมเบเกอรี่ ช่างเสริมสวย การทำแจกันดอกไม้ผ้า เป็นต้น

(๒) การจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น การประดิษฐ์คอมพิวเตอร์ การทำตุ๊กตารองเท้า การทอผ้า โครงการการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) โดยมีตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการมีงานทำ ดังนี้

(๒.๑) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะทางด้านกีฬา ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เตรียมความพร้อมสู่สี่เหล่ห้าทัพ ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ห้องเรียนพิเศษเตรียมแพทย์ วิศวกรรม ความเป็นเลิศด้านธุรกิจค้าปลีก ห้องเรียนการจัดการครัวและศิลปะ การประกอบอาหาร ความเป็นเลิศด้านดนตรี ศิลปะ และการแสดง เตรียมครูทายาท เตรียมความพร้อมสู่พณิชยน์นาวิ สาขานายประจำเรือ เป็นต้น

(๒.๒) โรงเรียนเทศบาล ๔ (ชุมชนวัดธรรมจักร) เทศบาลนครพิษณุโลก จัดหลักสูตร โภ-ลกบ้านฉัน โดยดำเนินการอบรมหลักสูตรวิชาชีพบูรณาการกับรายวิชาสาระเพิ่มเติม ด้วยการอบรม วิชาชีพ จำนวน ๙๐ ชั่วโมงระหว่างวิทยาลัยสารพัดช่างและโรงเรียน

(๒.๓) โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดโพธารวาส) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จัดหลักสูตรอาชีพ “Fundamentals business (FB)” ประกอบด้วย

หลักสูตรกิจกรรมแฟนท์และปักเลื่อมผ้าปาเต๊ะ

หลักสูตรกิจกรรมช่างวาดภาพเบื้องต้น

หลักสูตรกิจกรรมเทียนเจล DIY สร้างอาชีพ

หลักสูตรกิจกรรมนวดผ่อนคลายสไตล์ประยุกต์

หลักสูตรกิจกรรมเทคโนโลยีสู่อชีพ

หลักสูตรกิจกรรมกลองยาวสู่อชีพ

หลักสูตรกิจกรรมประกอบอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

หลักสูตรกิจกรรมวงดนตรีโยธวาทิตเพื่อเป็นเลิศ

โดยให้ครูเข้าสอนและให้ผู้เรียนจำหน่ายสินค้าของตนเองทั้งภายในและภายนอก

โรงเรียน เช่น เปิดบูธในงานแข่งขันทักษะวิชาการ การขายออนไลน์ เป็นต้น

(๓) การจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) เช่น โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ ร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ จัดการศึกษาในรูปแบบแผนการเรียน ทักษะอาชีพ เน้นฝึกปฏิบัติจริง ร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ ผลการดำเนินการ พบว่า

- (๑) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนจบ
- (๒) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพและมีแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต
- (๓) ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ
- (๔) ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ
- (๕) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพสุจริต
- (๖) ผู้เรียนสามารถผลิตผลงาน หรือนำสิ่งที่ผลิตไปใช้ในครอบครัวได้ ซึ่งเป็นการลดรายจ่าย

เพิ่มรายได้

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)</p> <p>๑. รูปแบบการจัดหน่วย ฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น</p>	<p>มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ๕ รูปแบบ ได้แก่</p> <p>๑) ทำงานระหว่างเรียน เป็นการจัดการเรียนการสอน วิชาที่พหุตามหลักสูตรหรือตามสภาพอาชีพที่ต้อง เน้นกระบวนการทำงานที่ได้ผลผลิตออกสู่การจำหน่าย ผู้เรียนเรียนรู้กับสถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ หรือ วิทยากรท้องถิ่น</p> <p>๒) โรงงานในโรงเรียน เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ การผลิต การจำหน่าย และการจัดการจากการปฏิบัติงาน ในโรงงานของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้มี ประสบการณ์ตรงในการฝึกทักษะอาชีพ</p> <p>๓) การประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน เป็นรูปแบบ ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเสนอโครงการอาชีพอิสระและประกอบอาชีพนั้น ระหว่างเรียน ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการประกอบ อาชีพอิสระและเห็นช่องทางในการพัฒนาอาชีพต่อไป</p> <p>๔) การจัดการศึกษาหนึ่งคน หนึ่งสมรรถนะอาชีพ เป็น การเปิดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นสำหรับผู้เรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เรียนตามความถนัด โดยทำ ความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา สถานประกอบการ และกลุ่มอาชีพอิสระ กำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งใช้สะสมหน่วยกิต เตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education หรือ Pre-Ved) เพื่อนำไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชากลุ่มทักษะ วิชาชีพตามประเภทวิชาชีพและสาขาวิชาชีพ ในการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามโครงการเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวีศึกษา)</p>	<p>ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วเลือกเรียนหน่วยงานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ที่ตนเองสนใจ เพื่อนำไปสู่การค้นพบตัวตนที่มีความถนัด และบุคลิกภาพเหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เรียนในการเรียนต่อ ระดับสูงขึ้นที่อาจจะเป็นการเรียนในสายอาชีพหรือ สายสามัญต่อไปในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็จะเลือกแผนการเรียนในกลุ่มสาขาความถนัด เพื่อเรียนต่อระดับอุดมศึกษาได้ตรงกับความถนัด และบุคลิกภาพของผู้เรียน</p>	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๒. รูปแบบการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมีรายวิชาตอนปลาย (ทวิศึกษา)</p>	<p>๕) โครงการอาชีพ “การเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการ ทำธุรกิจพอเพียง” เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ที่มุ่งเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิชาการ เพื่อเตรียมตัวเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยสายวิทย์ หรือ มหาวิทยาลัยสายเทคโนโลยี (สายปฏิบัติการ) ผู้เรียน จะเรียนรายวิชาที่เป็นศาสตร์พื้นฐานของ STEM ในรายวิชาเพิ่มเติม และเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ รูปแบบโครงการตามกระบวนการ Project-based Learning</p> <p>เป็นการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนสายสามัญควบคู่กับสายอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความถนัดในประเภทและสาขาอาชีพ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ๒) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ๓) ประเภทวิชาศิลปกรรม ๔) ประเภทวิชาเกษตรกรรม ๕) ประเภทวิชาเกษตรกรรม ๖) ประเภทวิชาประมง ๗) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ๘) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร <p>เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ผู้เรียนจะได้รับ ๒ จุดจบการศึกษา คือ จุดจบประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิปประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)</p>	<p>๑) ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ได้รับการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามความถนัดและความสนใจ</p> <p>๒) กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการขยายกลุ่มเป้าหมายในการเข้าสู่การศึกษอาชีวศึกษามากขึ้น</p> <p>๓) ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้นในการเรียนหลักสูตร การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สพฐ.) • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

รูปแบบ	แนวทาง/วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๓. รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี</p>	<p>เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคนิค หรือหน่วยงานของรัฐ ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคนิคหรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริงมากกว่าระบบปกติ</p>	<p>ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ คุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาในระบบทวิภาคี ต้องมีคุณวุฒิ ครบองค์รวม ๓ ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพที่มีระยะเวลาฝึกอาชีพ ตามแผนการฝึกอาชีพ มากกว่ากึ่งหนึ่งของหลักสูตร มีสมรรถนะวิชาชีพเป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการนั้น ๆ</p>	<p>หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถานประกอบการ วิทยาลัยเทคนิค หรือ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
<p>๔. รูปแบบการเตรียมความพร้อม กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชา และอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา</p>	<p>เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนในรายวิชาพื้นฐานความถนัด ได้ตามเกณฑ์ของระดับความรู้อุดมศึกษาสาขาวิชาความถนัดในวิชาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จะจัดแผนการเรียนและรายวิชาเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา กลุ่มความถนัดของสาขาวิชา โดยครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาต่อสู่อุตสาหกรรม การประกอบอาชีพ โดยตัดสินใจเลือกแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับ อาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับ กลุ่มสาขาความถนัดในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับ อุดมศึกษา ๙ กลุ่ม และสอดคล้องกับการจัดกลุ่มสาขาวิชา และอาชีพที่จำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification of Education) ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ 	<p>ผู้เรียนที่จบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะค้นพบทักษะและสมรรถนะความถนัดของตนเองจากการเลือก เรียนรูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่าง ๆ ในขณะที่ยังอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และได้รับการยืนยันจากการทดลองกับความเหมาะสม ของบุคลิกภาพต่อกลุ่มอาชีพ ตลอดจนมีระดับ ผลการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ในรายวิชาความถนัดที่เป็น พื้นฐานของกลุ่มอาชีพตามข้อตกลงร่วมกับมหาวิทยาลัย ในกลุ่มจังหวัดหรือภูมิภาค รวมทั้งผู้เรียนมีเส้นทาง การศึกษาต่อสู่อุตสาหกรรม การประกอบอาชีพ โดยตัดสินใจ เลือกแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบการเตรียมพื้นฐานความถนัดกลุ่มสาขาวิชาเรียน ต่อระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มสาขาความถนัด ในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ๙ กลุ่ม และสอดคล้องกับการจัดกลุ่มสาขาวิชาและอาชีพ ที่จำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education)</p>	<p>สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> เครือข่ายมหาวิทยาลัย ในกลุ่มภูมิภาค และ กลุ่มจังหวัด

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
	<p>๓) กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์</p> <p>๔) กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <p>๕) กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์</p> <p>๖) กลุ่มสาขาวิชาบริหาร การพยาบาล พณิชยศาสตร์และการบัญชี การท่องเที่ยวและการโรงแรม</p> <p>๗) กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์ ศีกษาศาสตร์ พลศึกษา และสุขศึกษา</p> <p>๘) กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์</p> <p>๙) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์</p> <p>การจัดแผนการเรียนจะตั้งองค์ความรู้ (Admissions) และเนื้อหาที่นำไปใช้ในการแอดมิชชัน (Admissions) ในแต่ละกลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย รายวิชาความถนัดทั่วไป (General Aptitude) และรายวิชา ความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional and Academic Aptitude) สำหรับแนวทางการจัดโครงสร้างรายวิชาหลักสูตร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา การจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษา ๙ กลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพได้จัดไว้ ๒ แนวทาง ดังนี้</p> <p>๑) จัดโครงสร้างการเรียนรายวิชาพื้นฐานจบภายในปีครึ่งแรก และรายวิชาเพิ่มเติมเป็นแผนการเรียนกลุ่มความถนัดสาขา วิชาและอาชีพให้จบในครึ่งปีหลัง</p> <p>๒) จัดโครงสร้างการเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม เป็นแผนการเรียนกลุ่มความถนัดสาขาวิชาและอาชีพ ไปพร้อมกัน จบภายใน ๓ ปี หรือ ๖ ภาคเรียน</p>		

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๕. รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเพียง</p>	<p>เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษาชีวิต (Life-Long Education) ที่เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ จากตัวผู้เรียน ที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ มาเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยนำกระบวนการ Project-based Learning หรือ PBL มาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ บูรณาการแบบสหวิทยาการ ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มความสนใจ แบบเดียวกันที่มองเห็นปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น และสังคม เกิดแรงบันดาลใจที่จะแก้ปัญหา การดำเนินวิถีชีวิตและการดำรงชีวิต โดยการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดจนการบริการ ดำเนินการออกแบบธุรกิจ หรือการบริการที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ พี่พาดตนเอง ได้อย่างพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนรู้จะเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับ สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ออกแบบโปรแกรม การเรียนที่มีสาระความรู้รายวิชา กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่สะท้อนบอกถึงการพัฒนาเกิดความสามารถเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายความต้องการที่กำหนดไว้ ของชุมชนท้องถิ่นให้คน และระบบเกิดคุณลักษณะการช่วยเหลือ พี่พาดตนเอง (Aided Self - Help) ได้อย่างพอเพียง ยั่งยืน และมีมั่นคง ภายใต้งานมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามาประกอบการ และร่วมกันทำงานเกิดผลที่คุณภาพชีวิตของผู้เรียน</p>	<p>ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ที่ชุมชนท้องถิ่นพึ่งพิงพัฒนาภายใต้วิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม เกิดเป็นความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ซึ่งสามารถมองภาพผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้</p>	<p>หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (สพฐ.) • สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐ

รูปแบบ	แนวทาง/วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๖. รูปแบบห้องเรียนอาชีพ</p>	<p>เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่เพื่อเข้าสู่เส้นทางอาชีพเมื่อเรียนจบแล้วมีงานทำ และสามารถสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ได้ โดยมีการส่งเสริมความรู้พื้นฐานทางด้านการบริหารจัดการ การบริหารธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Basic Modern Business Administrative: BMBA) ทักษะอาชีพที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เพิ่มกระบวนการแนะแนวแบบเข้ม และการเพิ่มประสบการณ์ ด้วยการฝึกงานจริงในช่วงปิดภาคเรียน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี เมื่อสำเร็จการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)</p>	<p>ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะอาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพที่กำลังขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สพฐ.) • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

<p>๗. รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่)</p>	<p>เป็นการจัดการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนที่อยู่พื้นที่ห่างไกล ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อด้านอาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่กับการเรียนสามัญ มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งการจัดการศึกษาจะจัดตามความถนัดและตามสาขาวิชาที่ผู้เรียนมีความสนใจที่จะศึกษา</p>	<p>ประชากรในวัยเรียนที่อยู่พื้นที่ห่างไกล ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อด้านอาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่กับการเรียนสามัญมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาก็สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัด และความสามารถ รวมทั้งเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สพฐ.) และสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สอศ.) ในการเตรียมแรงงานระดับฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานในการพัฒนาประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) • สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สพฐ.)
--	--	---	--

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๘. โครงการอารชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางการเรียนพระดาบส</p>	<p>เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ชนบททุรกันดารที่มีอายุ ๑๘ - ๓๕ ปี โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษาของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เน้นวินัย คุณธรรม ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาชีพ Block Course/ Module ทำงานเป็นทีม ใช้หลักสูตรโรงเรียนพระดาบส/ ฐานสมรรถนะ ใช้ระยะเวลาเรียน ๑ ปี โดยครูพาทำ มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เรียนเป็นอาชีพ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ อาชีพ) การเรียนจะเป็นแบบอยู่ประจำ ทั้งนี้โครงการดังกล่าวให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กิณพรี อยู่พรี สามารถเทียบโอนระบบธนาคารหน่วยกิต มีการพัฒนาครู สร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่เข้มแข็ง ดาบสอาสา (ผู้เชี่ยวชาญอาชีพ) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพ ระบบติดตามประเมินผลเชิงรุก มีการปรับแนวคิด (Mind Set) ของผู้บริหารและครู</p>	<p>สร้างช่างฝีมือที่มีทักษะความสามารถหลากหลาย (Multi Skills) ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพให้ผู้เรียนมีอาชีพ มีงานทำ ๑๐๐% เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพ และกลับไปพัฒนาบ้านเกิด</p>	<p>หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (สอศ.)
<p>สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน</p> <p>ยังไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกรมีงานทำที่ชัดเจน โดยสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษารูปแบบเพื่อการมีงานทำได้ตามความพร้อมและความเหมาะสม</p>			
<p>สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน. ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้”)</p> <p>มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกรมีงานทำ โดยจัดการศึกษาเป็นรายวิชาเลือก และสามารถเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย</p>			
<p>๑๑. การจัดการศึกษาเป็นรายวิชาเลือก</p> <p>เลือก</p>	<p>จัดการศึกษาเป็นรายวิชาเลือก ตามคณะกรรมการประกอบอาชีพ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • อช ๐๒๐๐๖ การเพาะเห็ดทาง • อช ๐๒๐๑๓ การเลี้ยงปลาตก • อช ๐๒๐๑๑ การเลี้ยงไก่ • อช ๓๒๑๕๑ การจักสานไม้ไผ่เพื่อการค้า • อช ๐๓๓๕๑ การสานกระติบข้าว 	<p>ผู้เรียนสามารถกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความต้องการและความสนใจ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • กรมส่งเสริมการเรียนรู้

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
<p>๑๒. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการเทียบโอนผลการเรียน</p>	<p>การจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบที่เป็นหลักสูตรระยะสั้น ที่จัดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการระบบการเรียนรู้อัตโนมัติประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพียง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต</p> <p>หลักสูตรอาชีพเพื่อการทำงานทำ ได้แก่</p> <p>(๑) หลักสูตรที่จบในตนเอง</p> <p>(๒) มีระยะเวลาตั้งแต่ ๔๐ ชั่วโมงขึ้นไป</p> <p>หลักสูตรกลุ่มอาชีพ ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่</p> <p>(๑) กลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม</p> <p>(๒) กลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรม</p> <p>(๓) กลุ่มอาชีพด้านพาณิชย์กรรมและบริการ</p> <p>(๔) กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์</p> <p>(๕) กลุ่มอาชีพเฉพาะทาง</p> <p>การเทียบโอนผลการเรียน</p> <p>๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาภาคเรียนของระบบประเภทการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการนำผลการเรียนจากการศึกษาที่เป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน มาขอเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา นอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑</p> <p>๒) หลักเกณฑ์ในการเทียบโอน</p> <p>๒.๑) นับจำนวนชั่วโมง พิจารณาเนื้อหาในกลุ่มสาระหมวดวิชา โดยคิดจาก ๔๐ ชั่วโมง เป็น ๑ หน่วยกิต</p> <p>๒.๒) พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา ต้องมี</p>	<p>๑) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ได้ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนจบ</p> <p>๒) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพและมีแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต</p> <p>๓) ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพและผู้ประกอบการมีงานทำ</p> <p>ต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ</p> <p>๔) ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ</p> <p>๕) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพสุจริต</p> <p>๖) ผู้เรียนสามารถผลิตผลงาน หรือนำสิ่งซึ่งผลิตไปใช้ในครอบครัวได้ เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้</p>	<p>หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> กรมส่งเสริมการเรียนรู้

รูปแบบ	แนวทาง/ วิธีการ	เป้าหมาย	หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
	<p>ความสอดคล้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และค่านึงถึงความซับซ้อน ยากง่าย ของเนื้อหาสาระ</p> <p>๒.๓) สถานศึกษาศัมภาษณ์ผู้ขอเทียบโอนประกอบเอกสารที่นำมาเสนอเทียบโอนเพื่อตรวจสอบ เช่น วุฒิปัตรี ประกาศนียบัตร ฯลฯ</p> <p>๒.๔) เอกสารที่นำมาเทียบโอนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้มาแล้วไม่เกิน ๕ ปี นับจากวันที่ออกหลักฐาน</p>		
<p>กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น</p> <p>๑๓. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD)</p>	<p>เป็นนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล มีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพตามความสนใจของผู้เรียน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพตามความสนใจของผู้เรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการในรายวิชาการอาชีพ ตามความสนใจของผู้เรียน ๒) จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓) จัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) 	<p>เป้าหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนจบ ๒) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพและมีแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ๓) ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทำ ๔) ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ๕) ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพสุจริต ๖) ผู้เรียนสามารถผลิตผลงาน หรือนำสิ่งทีผลิตไปใช้ในครอบครัวได้ เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ 	<p>หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) (อ้างถึงใน วิภาพร ชินะแขว, ๒๕๕๔) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ในหลายประเด็น สามารถสรุปความได้ว่า ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์สร้างขึ้นโดยมีความคิดพื้นฐาน ๔ ประการ ดังนี้

๑) บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งได้เป็น ๖ ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค งานบริการการศึกษาและสังคม งานสำนักงาน และเสมียน งานจัดการและค้าขาย งานศิลปะดนตรีและวรรณกรรม บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยศักดิ์ตระกูล บิดามารดา ระดับชั้นทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้จะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจจะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ ที่ท้ายที่สุดความสนใจและความสามารถเฉพาะจะกำหนดให้บุคคลคิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน

๒) สิ่งแวดล้อมของบุคคลแบ่งได้เป็น ๖ อย่างตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ข้างต้น เช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างนี้ถูกรอบงำโดยบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความกดดันบางประการ และโดยเหตุที่บุคลิกภาพต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้น บุคคลในกลุ่มเดียวกัน จึงมักจะมีอะไรคล้าย ๆ กัน

๓) บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะ และใช้ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา

๔) พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมบุคคล ก็จะทำให้เราทราบถึงผลที่จะติดตามมาด้วย ได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม

นอกจากความคิดพื้นฐาน ๔ ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ยังมีแนวคิดปลีกย่อยเพิ่มเติมอีก ๔ ประการ ดังนี้

๑) ความสอดคล้องต้องการ (Consistency) บุคลิกภาพบางลักษณะมีความสอดคล้องต้องการ เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค หรือบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงาน และเสมียน กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

๒) ความแตกต่างกัน (Differentiation) โดยปกติบุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกลักษณะอื่น ๆ ปะปนอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการชี้ชัดลงไปว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

๓) ความเหมาะสมกัน (Congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้ที่มีความสนใจประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ย่อมเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจประเภทอื่น

๔) การคาดคะเน (Calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่าง มิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่ง ก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

จากข้อมูลสรุปได้ว่า บุคลิกภาพคือลักษณะที่เฉพาะของบุคคลที่แตกต่างกันออกไปตามปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่หล่อหลอมและขัดเกลาให้บุคคลแต่ละบุคคลมีความเหมือนและแตกต่างกันออกไปตามสังคมนั้น ๆ อีกทั้งบุคลิกภาพ การเลือกอาชีพ และความสนใจในการเลือกอาชีพนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของฮอลแลนด์ในทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ที่ว่า “บุคลิกภาพของคนจะสะท้อนผ่านการเลือกอาชีพของตน” อีกทั้ง “ความสนใจในการเลือกอาชีพ” นั้นก็สะท้อนให้เห็นซึ่งบุคลิกภาพตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์เช่นกัน ซึ่งทั้งหมดต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่าด้วยเรื่องความสอดคล้องต้องกัน ความแตกต่างกัน ความเหมาะสมกัน และการคาดคะเน ซึ่งล้วนมีตัวแปรสำคัญคือ “สิ่งแวดล้อม” “ประสบการณ์” และ “พันธุกรรม” ที่เป็นเครื่องกำหนดถึง “บุคลิกภาพ” ของแต่ละบุคคลว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใดซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความสนใจในการเลือกอาชีพ

๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) (อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา, ๒๕๖๕) ได้อธิบาย “ทฤษฎีพหุปัญญา” ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ไว้ว่า สถิติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า พหุปัญญา หมายถึง สถิติปัญญาหรือความสามารถของมนุษย์มีมากกว่าหนึ่งด้าน ซึ่งปัญญาดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะคิดค้นแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าอันเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลต่างมีความโดดเด่นทางปัญญาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในปัจจุบัน พหุปัญญาตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ มีอยู่ ๙ ด้าน ได้แก่

๑) ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษารูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ภาษาพื้นเมือง จนถึงภาษาอื่น ๆ สามารถรับรู้ เข้าใจภาษา และสามารถสื่อภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตามที่ต้องการ

๒) ปัญญาด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดแบบมีเหตุและผล การคิดเชิงนามธรรม การคิดคาดการณ์ และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์

๓) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual-Spatial Intelligence) คือ ความสามารถในการรับรู้ทางสายตาได้ดี สามารถมองเห็นพื้นที่ รูปทรง ระยะทาง และตำแหน่ง อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน แล้วถ่ายทอดแสดงออกอย่างกลมกลืน มีความไวต่อการรับรู้ในเรื่องทิศทาง

๔) ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการควบคุมและแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก โดยใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

๕) ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถในการซึมซับและเข้าถึงสุนทรียะทางดนตรี ทั้งการได้ยิน การรับรู้ การจดจำ และการแต่งเพลง สามารถจดจำจังหวะ ทำนอง และโครงสร้างทางดนตรีได้ดี และถ่ายทอดออกมาโดยการฮัมเพลง เคาะจังหวะ เล่นดนตรี และร้องเพลง

๖) ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และเจตนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน มีความไวในการสังเกต สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจรจาต่อรอง ลดความขัดแย้ง สามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี

๗) ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเท่าทันตนเอง ควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ และสถานการณ์

๘) ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง เข้าใจกฎเกณฑ์ ปรากฏการณ์ และการรังสรรค์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ มีความไวในการสังเกต เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปของธรรมชาติ มีความสามารถในการจัดจำแนก แยกแยะประเภทของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์

๙) ปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) คือ ความสามารถในการไตร่ตรองคิดคำนึง ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ เหตุผลของการดำรงอยู่ และเข้าใจการวางแผนชีวิต

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ทฤษฎีพหุปัญญา” เป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่ช่วยให้มนุษย์มีความรู้ ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสังคมโลกมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ปัญญาไม่ได้จำกัดเพียงปัญญาทางด้านภาษา และปัญญาเชิงตรรกศาสตร์ซึ่งเป็นปัญญาพื้นฐานของการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยปัญญาอีกหลากหลายด้านซึ่งเรียกว่า “พหุปัญญา” ดังที่ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (๒๕๖๕) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญญาแต่ละด้านต่างก็มีความอิสระในการพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงาม ในขณะที่เดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกัน เติมเต็มซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งคนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน หรืออาจไม่เก่งเลยสักด้าน แต่ที่ชัดเจน คือ แต่ละคนมักมีปัญหาด้านใดด้านหนึ่งที่โดดเด่นกว่าเสมอ ไม่มีใครที่มีปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว

จึงกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) และทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ล้วนเป็นทฤษฎีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์เข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ในสังคม ตลอดจนความเป็นไปของสังคมโลก เพื่อให้ตนเองสามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ตรงตามความถูกต้องและเหมาะสม อันเนื่องมาจาก “สติปัญญา” “สิ่งแวดล้อม” “ประสบการณ์ และพันธุกรรม” ที่ส่งผลให้มนุษย์ทุกคน มีทั้ง

ความเหมือนและความต่างของ “บุคลิกภาพ” ที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพสังคม ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้ยังสะท้อนผ่านการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดของตนเองและความเข้าใจในอาชีพของตน อีกทั้งแนวคิดเรื่องพหุปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงความถนัดทางปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อตนเองเช่นกัน

๒.๘ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

• **ศุภโชค ปิยะสันต์ (๒๕๕๘)** ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารบทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี โดยคัดเลือกโรงเรียน จำนวน ๕ แห่งจากโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี โดยมีแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ คือ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นโดยไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานของตน สามารถพึ่งพาตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ ประการ ได้แก่

- ๑) ปัจจัยด้านศักยภาพของพื้นที่
- ๒) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายพัฒนาการศึกษา
- ๓) ปัจจัยด้านกระบวนการของสถานศึกษา

• **นพวรรณ อินตะวงค์ (๒๕๖๓)** ศึกษาเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัดด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการศึกษาดูงาน และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของจังหวัดชลบุรี และตราด ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่ของจังหวัดชลบุรีและตราดมีรูปแบบใกล้เคียงกัน ได้แก่

๑) รวมคน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพมารวมตัวกัน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยมีคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัด ประสานงานจนเกิดเป็นภาคีเครือข่าย

๒) ร่วมคิด คือ ภาคีเครือข่ายร่วมระดมความคิด กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของจังหวัดให้สามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ร่วมทำ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้เกิดกลไกของจังหวัด พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดเวทีบูรณาการ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ หลักสูตรอาชีพและติดตามประเมินผล รวมถึง ธรรมนูญสื่อสารภายในจังหวัด

๔) ร่วมสรุปบทเรียน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่จังหวัด แล้วถอดบทเรียนเพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

๕) ร่วมรับผลการกระทำ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมรับผลจากการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่ เช่น จังหวัดมีแผนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ มีหลักสูตรอาชีพ มีผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้ได้รับการยกย่อง เกิดความภาคภูมิใจ และในขณะเดียวกันก็ร่วมรับปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา

• **บุษกร วิเศษสมบัติ (๒๕๖๔)** ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ๓) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ๔) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ดำเนินการในภาคเรียนที่ ๑ และ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี แบบประเมินทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยผู้ปกครอง และแบบประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่าสามารถดำเนินการได้ โดยดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีแผนการเรียนและรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับสมรรถนะทางสาขาวิชาและสาขาวิชาชีพ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้ค้นหาอาชีพตามความต้องการของตนเองและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกทักษะอาชีพเบื้องต้น ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตอย่างมีความหมายและได้รับการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ

๒) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อโครงร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ด้านแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ด้านการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

๓) ผลจากการนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีไปใช้ พบว่าผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีผู้เรียนที่ได้รับผลการเรียนระดับดี (เกรด ๓ ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ในการประเมินทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่

ด้านที่ ๑ ผู้เรียนวางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ

ด้านที่ ๒ ผู้เรียนทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

ด้านที่ ๓ ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ด้านที่ ๔ ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

ในภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

๔) ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

• **สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (๒๕๖๓)** ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ๒) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ๓) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ การวิจัยมี ๔ ขั้นตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน

ตอนที่ ๒ การศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี

ตอนที่ ๓ การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน

ตอนที่ ๔ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ จำนวน ๑๒๗ คน และผู้บริหารในโรงเรียนที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน ๕ โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการปฏิบัติที่ดี แบบสอบถามการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๗ และ ๐.๘๗ ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

๒) แนวทางในการบริหารพบว่า ด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน ด้านบริหารบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย ด้านงบประมาณ มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนการสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ด้านการบริหารทั่วไปมีการส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๓) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน พบว่ามี ๔ องค์ประกอบ คือ

(๓.๑) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารงานหลัก ๔ งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป

(๓.๒) กระบวนการการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ ๔ ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง

(๓.๓) ด้านผลผลิต ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะในการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน

(๓.๔) เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน

๔) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

• **สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (๒๕๕๔)** ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย (Approach of basic education management for careers development of Thailand) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

แหล่งข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

(๑) เอกสารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของประเทศไทย เยอรมัน อังกฤษ ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ไต้หวัน และสิงคโปร์

(๒) โรงเรียนที่มีการปฏิบัติน่าสนใจ ๒๔ แห่ง

(๓) ผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศน์จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานวิชาการด้านอาชีวศึกษาและพัฒนาทักษะวิชาชีพจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและสถานประกอบการ รวม ๘๗ คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (๑) แบบเก็บข้อมูลภาคสนาม (๒) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มระดับภูมิภาค (๓) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มระดับประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

(๑) การวิเคราะห์เนื้อหา

(๒) การวิเคราะห์แบบอุปนัย

(๓) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล

(๔) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล

ผลการวิจัยพบแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย ดังนี้

(๑) การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน

(๒) การออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ

(๓) ความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนในการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน

(๔) ยุทธศาสตร์ “รวมพลัง สานฝัน ขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่อาชีพได้ตลอดแนว”

• **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๖๖)** ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “การศึกษาแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ” โดยงานวิจัยได้มีการศึกษาประสบการณ์การจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ดังนี้

ประเทศเกาหลีใต้ พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ เป็นระบบการศึกษา ๖ - ๓ - ๓ - ๔ คือ ชั้นประถมศึกษา ๖ ปี มัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย ๓ ปี และวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ๔ ปี ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกันตามความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางสังคมหรือตำแหน่ง การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี แต่ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป นักเรียนจะเลือกเส้นทางการศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพที่เลือกในอนาคต โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (General High School และ Special Purpose High School) หรือสายอาชีวะ (Meister High School และ Vocational High School หรือ ปวช.) โดยประเทศเกาหลีใต้กำหนดนโยบายในการปรับเปลี่ยน

โครงสร้างระบบการศึกษามัธยมศึกษาสายวิชาชีพ และส่งเสริมระบบการเรียนรู้ที่ควบคู่กับการทำงาน (Learning while Working-system) เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถตามที่นายจ้างต้องการและทำงานด้านเทคนิคขั้นสูงได้ โดยมีมาตรการหรือกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๑) การจัดตั้งโรงเรียน Meister โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาสายวิชาชีพแบบเดิมที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งบ่มเพาะแรงงานด้านเทคนิคที่มีทักษะสูง และจะพัฒนาให้โรงเรียน Meister มีความโดดเด่นแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสามัญทั่วไป การจัดตั้ง “โรงเรียน Meister” มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกนักเรียนให้เป็นแรงงานที่มีทักษะใหม่ในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่สำคัญของประเทศ เช่น พลังงาน เครื่องจักร แมคคาทรอนิกส์ และโทรคมนาคม ทำให้นักเรียนได้รับการจ้างงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ด้วยการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้ผลการวิเคราะห์งานในสถานประกอบการในการออกแบบพัฒนาความสามารถหรือสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นภาคปฏิบัติที่พัฒนาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และภาคอุตสาหกรรม โดยอาศัยประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ อีกทั้งยังมีการปรับแผนการเรียนที่ช่วยให้แรงงานสามารถเรียนได้ในขณะทำงาน เป็นความร่วมมือกับอุตสาหกรรมแบบ Win-Win ของทุกฝ่าย คือ โรงเรียนจะสามารถกำหนดหลักสูตรของตนเองโดยเลือกสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการตามศักยภาพ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องเข้ากับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และนักเรียนสามารถพัฒนาอาชีพตนเองได้ต่อเนื่องต่อไปหลังจากมีงานทำ นอกจากนี้ยังสามารถจ้างผู้บริหารจากภาคอุตสาหกรรม มาเป็นผู้บริหารหรือครูใหญ่ของโรงเรียนได้ รวมถึงสามารถจ้างบุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรม มาเป็นครูสอนในโรงเรียน “ครู Meister” คุณครูเหล่านี้สามารถนำนักเรียนมาเรียนในสถานที่จริงในสถานประกอบการ ในโครงการนี้รัฐบาลได้ลงนามข้อตกลงสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ หลายแห่ง เช่น Korea Master Society และ Korea Institute of Industrial Technology เป็นผลให้สถานประกอบการหลายแห่ง นอกจากจะรับผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน Meister เข้าทำงานแล้ว ยังจัดหาเงินทุนเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นี้ให้กับโรงเรียนด้วย เช่น SK Hynix หุ้นส่วนของ Chungbuk Semiconductor High School ได้บริจาคอุปกรณ์มูลค่า ๒.๘ พันล้านวอนสำหรับการฝึกภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ยังจัดการฝึกอบรมระยะยาวให้กับครูโดยจำนวนธุรกิจที่สนับสนุนโรงเรียน Meister ในฐานะพันธมิตรมีมากกว่า ๑,๓๐๐ แห่ง นอกจากนี้รัฐให้การสนับสนุนโรงเรียน Meister ด้วยการจัดให้มีหอพักในโรงเรียน ยกเว้นค่าเล่าเรียน และจัดฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในสภาพจริงในสถานประกอบการ รวมทั้งอนุญาตให้นักเรียนสามารถเลื่อนการเข้ารับการศึกษาได้จนถึง ๔ ปี หากนักเรียนได้รับการจ้างงานทันทีหลังเรียนจบ จากนโยบายและเจตจำนงในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียน Meister ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในความสำเร็จของโรงเรียน Meister เป็นผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาต่างได้รับข้อเสนอที่ดีให้เข้าทำงานจากบริษัทต่าง ๆ ซึ่งเป็นสร้างกระแสใหม่ในตลาดงาน (วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทวา, ๒๕๖๕)

๒) ระบบการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ (Career Counselling) รัฐบาลประเทศเกาหลีได้จัดให้มี

ระบบการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพกับนักเรียน เพื่อให้มีข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนต่อในสายใด ระหว่างสายสามัญกับสายอาชีวศึกษา โดยนักเรียนจะได้รับรู้ข้อมูลว่าในตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานอาชีพอะไรบ้าง จำนวนเท่าไร และต้องการแรงงานที่ความรู้ทักษะอะไร แล้วให้นักเรียนประเมินตนเองว่าตนเองมีความสนใจ มีจุดแข็ง และจุดอ่อนที่เหมาะสมกับอาชีพใด ทั้งนี้ รัฐบาลประเทศเกาหลีใต้ได้ลงทุนจำนวนมากในการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพผ่านมาตรการต่าง ๆ อาทิ

- การให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพให้กับนักเรียน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเริ่มคิดถึงอาชีพที่เป็นไปได้ตั้งแต่อายุยังน้อย

- การจัดทำหนังสือแบบรายปักษ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับตัวเลือกอาชีพ

- นักเรียนและนักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลอาชีพ และให้ทำแบบทดสอบความถนัดที่จัดทำขึ้นจากแหล่งต่าง ๆ เช่น Career-net ที่จัดทำโดย Korea Research Institute for Vocational Education and Training's (KRIVET) Career Development Center และ Work-net และ HRD-net ที่จัดทำโดยกระทรวงการจ้างงานและแรงงาน

- ออกพระราชบัญญัติการศึกษาอาชีพปี ค.ศ. ๒๐๑๕ สร้างศูนย์การศึกษาอาชีพระดับภูมิภาค

- ให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชานอกหลักสูตรที่สนใจ และให้นักเรียนได้ดูงานหรือฝึกงานในสถานประกอบการระหว่างวันหยุด

๓) การพัฒนาครูแนะแนวอาชีพ โดยรัฐบาลเล็งเห็นว่าการพัฒนาทักษะ และความรู้ความสามารถของครูที่ปรึกษาด้านการแนะแนวอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพและความสำเร็จของการแนะแนวอาชีพ การศึกษาต้องได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน และหลักสูตรต้องมีการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน รัฐบาลจึงมีมาตรการเพื่อสนับสนุนให้มีครูแนะแนวมีคุณภาพประจำโรงเรียน เช่น กำหนดเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำว่าครูที่ปรึกษาแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมจะต้องสำเร็จการศึกษาทางการสอนและต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมอีก ๕๗๐ ชั่วโมง โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศเกาหลีใต้จะต้องมีครูแนะแนวอาชีพอย่างน้อย ๑ คน เพื่อให้คำปรึกษาด้านอาชีพแบบกลุ่มและรายบุคคล และการประเมินจิตวิทยานักเรียน เป็นต้น

๔) การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ อาทิ การจัดงานแสดงข้อมูลอาชีพที่โรงเรียน (Career Fairs at School) การเยี่ยมชมสถานประกอบการ (Workplace Visits) การเยี่ยมชมที่ทำงานในสถานประกอบการในระยะเวลาหนึ่งเพื่อสังเกตและศึกษาการทำงานในแต่ละวันของพนักงาน (Job Shadowing) การให้นักเรียนนักศึกษาได้ทดลองทำงานบางอย่างด้วยตนเอง (การฝึกงานแบบ Internship) ซึ่งมีความเข้มข้นมากกว่า Job Shadowing และเกิดประโยชน์กับนักเรียนมากกว่า แต่น้อยกว่าการฝึกงานแบบ Apprenticeship กิจกรรมนี้มีข้อจำกัดในการหาสถานที่ฝึกงานให้กับนักเรียน โดยนักเรียนที่ผู้ประกอบการมีเครือข่ายกับสถานประกอบการจะมีโอกาสมีสถานที่ฝึกงานมากกว่านักเรียนที่ผู้ประกอบการไม่มีเครือข่ายกับสถานประกอบการ นอกจากนี้รัฐบาลประเทศเกาหลีใต้มีกลไกที่เปิดให้ภาคการศึกษาภาคเอกชนออกแบบและ

ปรับปรุงหลักสูตร ร่วมพิจารณาและให้คำแนะนำการปรับปรุงหลักสูตรร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรม-สถาบันการศึกษา (Industry-School Cooperation Committee) ที่ทำหน้าที่นี้อีกด้วย

๕) การกำหนดมาตรฐานความสามารถแห่งชาติของประเทศเกาหลีใต้ (National Competency Standard (NSC)) เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องกันในด้านสมรรถนะของอุปสงค์และอุปทานแรงงาน รวมถึงลดภาระค่าใช้จ่ายของสถานประกอบการ ทั้งในกระบวนการสรรหาให้ได้บุคคลตามที่ต้องการ และค่าใช้จ่าย ในการฝึกอบรมแรงงานใหม่ให้สามารถเริ่มทำงานได้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงานได้ออกประกาศมาตรฐานสมรรถนะแห่งชาติ (National Competency Standard (NCS)) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดสมรรถนะหรือความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ในแต่ละอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบและมาตรฐาน

ปัจจุบันได้มีประกาศมาตรฐานสมรรถนะแห่งชาติ NCS แล้วกว่า ๘๙๗ มาตรฐาน ที่กำหนดให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรทั้งในโรงเรียนมัธยม วิทยาลัย รวมสถาบันสารพัดช่างและสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพทั้งของรัฐและเอกชน โดย NCS ได้กำหนดมาตรฐานของความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามประเภทงานอย่างเป็นระบบ และจำแนกออกเป็น ๑) สมรรถนะหลัก ซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นฐานทั่วไปในการปฏิบัติงานของแรงงานทุกคน ๒) สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเฉพาะ โดยกำหนดระดับสมรรถนะเป็น ๘ ระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับ ๑ คือ ระดับที่แต่ละคนสามารถ เพียงปฏิบัติงานได้ภายใต้คำสั่งเฉพาะและมีการกำกับดูแล จนถึงระดับ ๘ ที่สามารถได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับองค์กรและธุรกิจโดยรวม

ประเทศเยอรมนี พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนี ประกอบด้วย ระดับก่อนเข้าโรงเรียน (Preschool) หรือระดับอนุบาล (Kindergarten) ระดับประถมศึกษา (Primary Education) ระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education) ระดับอาชีวะ (Vocational Education) และระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education) โดยการศึกษาภาคบังคับจะเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งผู้เรียนจะมีอายุระหว่าง ๖ - ๑๕ ปี โดยทั่วไปประชากรจะเข้ารับการศึกษจนถึงอายุประมาณ ๑๘ ปี รัฐเป็นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาในโรงเรียน เด็กทุกคนเข้าถึงการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ยกเว้นผู้ปกครองประสงค์จะให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนเรียกเก็บ การศึกษาในโรงเรียนของประเทศเยอรมนีมีทางเลือกที่หลากหลายแก่ผู้เรียน ดังนั้น ผู้ปกครองและนักเรียนจะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่จะการศึกษา โดยมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบดูแลระบบการศึกษาในภาพรวมของประเทศเยอรมนีคือ The Federal Ministry of Education and Research (Bundesministerium für Bildung und Forschung หรือ BMBF) และในแต่ละรัฐ Federal State (Land) มีหน่วยงานการศึกษาของรัฐสำหรับการศึกษากำหนดโปรแกรม แผนการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของตนเอง ดังนั้น การศึกษาในแต่ละรัฐอาจแตกต่างกัน

การขับเคลื่อนระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนี โดยเฉพาะระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา ผู้ประกอบการ นายจ้างมีบทบาทสูงมากในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม รัฐบาลประเทศเยอรมนีมีการพัฒนาบทบาทความเป็นผู้นำของครูใหญ่ในโรงเรียนต่าง ๆ ให้มีบทบาท ส่งเสริมและพัฒนาครูในโรงเรียน ตลอดจนปรับระบบประเมินครูให้เหมาะสมมากขึ้น เพื่อให้ระบบการจัดการศึกษามีคุณภาพ รวมทั้งรัฐบาลท้องถิ่นพยายามดูแลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้พอเพียง และมีการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนของประเทศเยอรมนี รัฐบาลกลางได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญ ๆ อาทิ การศึกษาที่ทันสมัย (Up to Date Education) ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถมองเห็นเส้นทางอาชีพต่าง ๆ การพัฒนาและฝึกอบรมกลุ่มอาชีพเป้าหมาย (Targeted Professional Development and Training) โดยไม่ยึดติดกับคุณสมบัติ (อายุ) ให้กับทุกคน การเพิ่มศักยภาพของแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของกำลังแรงงาน (A more Effective Increase in Labour Potential: Higher Labour Force Participation) การปรับปรุงคุณภาพงานและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงาน (Improving The Quality of Work and Changing Work Culture) เพื่อให้แรงงานที่มีทักษะสามารถประกอบอาชีพได้นานขึ้น

ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการพัฒนากำลังคนประเทศเยอรมนี ประกอบด้วย

๑) นโยบายด้านการจัดการศึกษาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ที่ออกแบบและกำหนดการมีส่วนร่วมของภาคีสมาชิกคือ นายจ้าง แรงงาน และรัฐบาล ที่เรียกว่าหุ้นส่วนทางสังคม (Social Partners) ถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่เป็นรูปธรรม สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เรียกว่าระบบการศึกษาแบบคู่ขนาน (Dual Education) ที่กำหนดบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง

๒) การออกแบบการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานที่ให้น้ำหนักการเรียนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงในบริษัท เพื่อให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพที่ได้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม

๓) กลไกสนับสนุนด้านการเงินที่บริษัทรับฝึกงานจ่ายค่าจ้างแก่นักศึกษาฝึกงานถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการ เพราะทำให้นักศึกษาสามารถยังชีพได้ ลดแรงกดดันที่ต้องหางานทำเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียน และเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

๔) การมีระบบข้อมูลตำแหน่งงานของบริษัทที่รับฝึกงานที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เผยแพร่รายชื่ออาชีพและเงินเดือนตามลำดับที่ผู้ฝึกงานได้รับ ตลอดจนคู่มือ “การฝึกอบรมวิชาชีพในประเทศเยอรมนี” ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาที่เข้าโปรแกรมการศึกษาแบบคู่ขนานหรือโปรแกรมการอบรมอาชีพสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ประเทศออสเตรีย พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศออสเตรีย เป็นระบบการศึกษาแบบ ๖ - ๓ - ๓ - ๔ คือ ชั้นประถมศึกษา ๖ ปี ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓ ปี และมหาวิทยาลัย ๔ ปี ในขณะที่การเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (VET) มีความยืดหยุ่น มีเส้นทางเข้าออกได้หลายทางตั้งแต่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑๐ หรือปีที่ ๑๒ หรืออาศัยประสบการณ์ทำงาน

ในการอ้างอิง นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังให้การสนับสนุนการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ โดยการเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลจะไม่มีค่าใช้จ่าย ในขณะที่ การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและระดับอาชีวศึกษาจะมีค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากผู้เรียน หากแต่รัฐบาล ได้มีงบประมาณเงินอุดหนุนในรูปเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (Income Contingent Loan) ให้ด้วย

ประเทศออสเตรเลียประสบปัญหาการจ้างงานต่ำกว่าวุฒิ (Over Qualification) ทั้งในมิติของ วุฒิการศึกษาและสาขาวิชาที่เรียนจบมา โดยสัดส่วนแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าวุฒิมีสูงถึงร้อยละ ๒๐ ของแรงงาน ทั้งหมด ส่งผลให้ระดับรายได้ ค่าตอบแทนเฉลี่ยของแรงงานกลุ่มนี้ต่ำกว่ารายได้ของแรงงานที่ได้ทำงานตรงสาย ถึงร้อยละ ๒๐ โดยปัญหาการทำงานต่ำกว่าวุฒินี้ถือเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มแรงงานที่จบการศึกษาวุฒิปริญญาตรี มากกว่ากลุ่มแรงงานที่จบอาชีวศึกษา โดยผลกระทบด้านลบของการทำงานต่ำกว่าวุฒิไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของ รายได้ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ความไม่พึงพอใจในงาน และการลาออก แต่ยังส่งผลให้ผลผลิตภาพมวลรวมของ ประเทศต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ สาเหตุของปัญหาการทำงานต่ำกว่าวุฒิ ส่วนหนึ่งมาจากการแรงงานต่างชาติ ที่อพยพไปอาศัยที่ประเทศออสเตรเลียทำงานต่ำกว่าวุฒิเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันประชากรประเทศ ออสเตรเลีย ส่วนใหญ่หันมาสนใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมากกว่าอาชีวศึกษา ทั้งนี้ รัฐบาลประเทศ ออสเตรเลียได้พยายามแก้ปัญหาแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าวุฒิโดยทำการสำรวจข้อมูล ผู้ว่าจ้าง และการสำรวจ ข้อมูลบัณฑิตผู้จบการศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพตลาดแรงงาน และกำหนดอาชีพที่ตรงกับความต้องการของ แรงงานในประเทศ และแรงงานที่อพยพเข้ามาเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาระยะสั้น อย่างไรก็ตาม สำหรับการแก้ปัญหา ระยะยาวนั้นจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยเพื่อคาดการณ์ หรือพยากรณ์ความต้องการแรงงานในอนาคต ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลประเทศออสเตรเลียใช้วิธีการว่าจ้างบริษัทเอกชนเพื่อเป็นที่ปรึกษาและทำการวิเคราะห์ เพื่อคาดการณ์แบบเป็นครั้งคราว ทำให้ไม่มีความต่อเนื่องของข้อมูลที่จะใช้วางแผนได้อย่างต่อเนื่อง

กลไกของรัฐในการแก้ปัญหา ได้แก่

๑) การจัดทำฐานข้อมูลสถิติและการสำรวจข้อมูลประชากร โดยจัดทำระบบฐานข้อมูล ในการพยากรณ์ทักษะที่ต้องการของประเทศในอนาคต (National Skill Forecast) เพื่อให้มีข้อมูลที่ เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ผลเชิงนโยบาย และการปรับตัวด้านการศึกษาของประเทศต่อการพัฒนา แรงงานได้อย่างเหมาะสม

๒) ความเชื่อมโยงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของประเทศออสเตรเลีย (Australian Qualifications Framework หรือ AQF) ที่เชื่อมโยงคุณวุฒิ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิค และศูนย์อบรม) และอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยเป็นหลัก) เข้าด้วยกัน และมีการวางระบบรับประกันคุณภาพ การศึกษาระดับชาติที่ชัดเจน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประเทศออสเตรเลียเป็นสังคมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และประชากรประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมในวิทยาลัยเทคนิคและศูนย์อบรม ได้อย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย ขณะเดียวกันผู้ให้บริการด้านการศึกษาที่มีทั้งแบบรัฐและเอกชน มีหลักสูตร และรูปแบบการให้บริการที่หลากหลายตอบสนองความต้องการภาคอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ เมื่อทำการเปรียบเทียบประสบการณ์ของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศเยอรมนี ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย พบว่า ประเทศทั้งสาม และประเทศไทยมีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมือนกัน คือ มุ่งเน้นความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา โดยความแตกต่างสำคัญจะอยู่ที่การส่งเสริมกลไกเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา นอกจากการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างพลิกโฉมและส่งผลกระทบต่อการทำงานของตำแหน่งอาชีพ และการจ้างงานในอนาคต แต่ละประเทศยังเผชิญกับปัญหาการลดลงของประชากรที่เป็นแนวโน้มต่อเนื่อง ส่งผลให้ต้องการออกแบบระบบการศึกษาใหม่ โดยเปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงการศึกษาทุกช่วงวัย มีสถาบันที่ให้การศึกษานอกระบบที่มีหลากหลายรูปแบบตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีการเปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาแข่งขันในการจัดระบบการศึกษา (Privatization) และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมในแพลตฟอร์มการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ทั้งประเทศเกาหลีใต้ ประเทศเยอรมนี และประเทศออสเตรเลีย เผชิญกับปัญหาค่านิยมของคนรุ่นใหม่ในประเทศที่สนใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าที่จะศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับประเทศไทย ทำให้ภาครัฐต้องมีกลไกในการลดปัญหาความไม่สอดคล้องในเชิงปริมาณ (จำนวนผู้เรียนที่เพียงพอความต้องการ) และเชิงคุณภาพ (ระดับทักษะที่เพียงพอความต้องการ) โดยแต่ละประเทศได้มีความพยายามเชื่อมโยงเส้นทางเลือกการศึกษาของนักเรียนระหว่างสายสามัญ และสายอาชีวศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการประเทศได้อย่างแท้จริง

• **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ World Economic Forum (๒๕๖๖)** ได้รายงานอาชีพในอนาคต (Future of Jobs Report) และ ๑๐ ทักษะซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด โดยรวบรวมมุมมองจาก ๘๐๓ บริษัท ซึ่งรวมการจ้างงานมากกว่า ๑๑.๓ ล้านคน ใน ๒๗ กลุ่มอุตสาหกรรม และ ๔๕ ประเทศจากทุกภูมิภาคทั่วโลก คาดว่า งานประมาณ ๒๓% จะเปลี่ยนแปลงภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ โดยมีการสร้างงานใหม่ ๖๙ ล้านตำแหน่ง และการยุบงาน ๘๓ ล้านตำแหน่ง คือ มีงานลดลงสุทธิ ๑๔ ล้านตำแหน่ง หรือลดลง ๒% ของการจ้างงานในปัจจุบัน ที่ทั้งหมดมีอยู่ประมาณ ๖๓๓ ตำแหน่ง โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับมหภาค พบว่าตัวขับเคลื่อนหลักของการเติบโตของงานภายใน ๕ ปีนี้ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) คือ การเปลี่ยนแปลงด้านความยั่งยืน (Green transition) มาตรฐาน ESG ห่วงโซ่อุปทานท้องถิ่น (Localization of supply chains) อย่างไรก็ตาม ธุรกิจต่าง ๆ อาจต้องเผชิญความท้าทายหลายประการ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ การชะลอตัวของเศรษฐกิจทั่วโลก และการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งการพัฒนา ๑๐ ทักษะที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ประกอบด้วย

- ๑) AI และ Big Data
- ๒) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)
- ๓) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ๔) ความเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม (Leadership & Social Influence)
- ๕) การจัดการความสามารถ (Talent Management)

- ๖) ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว (Resilience, Flexibility and Agility)
- ๗) ความต้องการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Curiosity and Lifelong Learning)
- ๘) ความรู้ทางเทคโนโลยี (Technological Literacy)
- ๙) การดูแลสิ่งแวดล้อม (Environmental Stewardship)
- ๑๐) แนวทางการให้บริการและการบริการลูกค้า (Service Orientation and Customer Service)

อาชีพที่มีความต้องการสูงในอนาคต เป็นอาชีพที่มีเทคโนโลยีและดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งคาดว่าจะเติบโตโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐% ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ โดยเฉพาะ นักวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysts) ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลมหัต (Big Data Specialists) ผู้เชี่ยวชาญด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI Machine Learning Specialists) ผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Professionals)

นอกจากนี้ คาดว่างานทางด้านพาณิชย์ดิจิทัล (Digital Commerce) จะเพิ่มขึ้นประมาณ ๒ ล้านตำแหน่ง เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านอีคอมเมิร์ซ (E-Commerce Specialists) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation Specialists) ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดดิจิทัลและกลยุทธ์ (Digital Marketing and Strategy Specialists)

อย่างไรก็ดี เทคโนโลยีและดิจิทัล อาจลดงานในบางบทบาทลง เช่น ชุรการหรือเลขานุการ (Clerical or Secretarial Jobs) พนักงานธนาคาร (Bank Tellers) แคชเชียร์ (Cashiers) พนักงานป้อนข้อมูล (Data Entry Clerks)

ทั้งนี้ คาดว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ อาชีพที่เติบโตที่สุด ๕ อันดับ ประกอบด้วย

- ๑) ผู้เชี่ยวชาญด้าน AI
- ๒) ผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืน
- ๓) นักวิเคราะห์ธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence Analysts)
- ๔) นักวิเคราะห์ความปลอดภัยของข้อมูล
- ๕) วิศวกรฟินเทค

อาชีพที่ถูกทดแทนเร็วที่สุด ๕ อันดับ ประกอบด้วย

- ๑) พนักงานธนาคารและตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง
- ๒) พนักงานให้บริการไปรษณีย์
- ๓) พนักงานเก็บเงินและพนักงานขายตัว
- ๔) พนักงานบันทึกข้อมูล
- ๕) เลขานุการฝ่ายบริหาร

ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์กรอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานโลก และประเทศไทย รวมถึงควรกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะใหม่ โดยให้ความสำคัญและลงทุนกับการฝึกอบรมพนักงานให้สามารถใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Big Data

รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) นอกจากนี้ องค์กรต่าง ๆ ยังควรคำนึงถึงการเพิ่มความสามารถในการทำงานข้ามบทบาท การเพิ่มความพึงพอใจของพนักงาน และการเพิ่มผลผลิตของพนักงาน ในขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาคควรเร่งปรับตัวรับมือการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเสริมทักษะองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี การคิดเชิงวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนองค์ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อรองรับอาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่สำคัญคือ บทบาทของมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องไม่จำกัดแค่สถาบันที่ให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ แต่ต้องเป็นการบ่มเพาะความฉลาด และเสริมสร้างพรสวรรค์ (Wisdom and Talent incubator) โดยเพิ่มพูนทักษะรอบด้าน เพื่อพัฒนาทั้งคุณภาพชีวิตตนเอง และสร้างคุณค่าให้กับโลกในภาพรวมด้วย

▶ บทที่ ๓

□□□□□□□□□□□□□□□□

วิธีดำเนินการ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่

- (๑) ภาคเหนือ
  - (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  - (๓) ภาคใต้
  - (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร
- โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการดังนี้

๓.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการ

๓.๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีคำสั่งที่ ๑๔/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีองค์ประกอบ คณะทำงานฯ จำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วย ที่ปรึกษา จำนวน ๔ คน ได้แก่ ๑) เลขาธิการสภาการศึกษา ๒) นายสุเทพ ชิตยวงษ์ ๓) นายรังสรรค์ มณีเล็ก ๔) นายพะโยม ชิณวงศ์ นายสวัสดิ์ ภูทอง รองเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธานคณะทำงาน นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นรองประธานคณะทำงาน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๐ คน เป็นคณะทำงาน โดยมี นางสาวดารณี อรุณวรการณ นักวิชาการศึกษานโยบายการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และมีคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน ๓ คน

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานฯ คือ

๑) ให้คำปรึกษาและแนะนำการดำเนินงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) ออกแบบและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลสถานการณ์สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓) ร่วมวิจัยภาคสนาม ประชุมระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๔) วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๕) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑.๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) และมีคำสั่งที่ ๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม) โดยมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

๑) ภาคเหนือ มีนายชาติรี ม่วงสว่าง ศึกษาธิการภาค ๑๕ เป็นประธานคณะทำงานย่อย นางสาวเพ็ญพร ประระดี นักวิชาการศึกษานโยบายการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ เป็นรองประธานคณะทำงานย่อย และมีนางพนธ์ทิพย์ โลราช ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕ และนายศิริชานนท์ พิกุลทอง นักวิชาการศึกษานโยบายการ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕ เป็นคณะทำงานย่อยและเลขานุการร่วม

๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร มีนายไสว สาริบท รองศึกษาธิการภาค ๒ รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการภาค ๒ เป็นประธานคณะกรรมการทำงานย่อย และมีนางสาวสิริภิญญา สุขวิเสสนักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา เป็นคณะกรรมการทำงานย่อย และเลขานุการ

๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีว่าที่ร้อยเอก วิสาร ปัญญาชูณห รองศึกษาธิการภาค ๑๐ รักษาการในตำแหน่ง ศึกษาธิการภาค ๑๐ เป็นประธานคณะกรรมการทำงานย่อย นางสาวน้ำฝน อรรถชชาติ นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐ เป็นรองประธานคณะกรรมการทำงานย่อย และมีนางสาวลัดดาวรรณ ศรีหาบุตร นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐ เป็นคณะกรรมการทำงานย่อยและเลขานุการ

๔) ภาคใต้ มีศึกษาธิการภาค ๕ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕ เป็นประธานคณะกรรมการทำงานย่อย นางภัคชуда เสรีรัตน์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕ เป็นรองประธานคณะกรรมการทำงานย่อย และมีนางสาวพรรณธิกา ยอดแก้ว นักวิชาการศึกษาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕ เป็นคณะกรรมการทำงานย่อยและเลขานุการ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทำงานย่อยฯ คือ

๑) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัย และเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) ร่วมวิจัยภาคสนาม ประชุมระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๓) วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

๔) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

๓.๒ ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีวัตถุประสงค์ คือ

๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาศึกษาต่อในระยะที่ ๒

ระยะที่ ๒ นำผลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลมาประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๒.๑ การศึกษาระยะที่ ๑ การศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) นโยบายที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ สารระสำคัญของการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของหน่วยงานต่าง ๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

๒) ประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งมีองค์ประกอบ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการภาค ๒ ภาค ๕ ภาค ๘ ภาค ๑๐ ภาค ๑๕ และผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตของการศึกษา การออกแบบและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งแนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓) จัดประชุมชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดส่งแบบสำรวจข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานศึกษาธิการภาค

๔) จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสำรวจข้อมูลไปยังสถานศึกษา พร้อมแนบเอกสารชี้แจงไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นอาสาสมัครการวิจัย ตอบแบบสำรวจข้อมูลทางไปรษณีย์หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน

๕) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจออนไลน์ ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค) ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค) และผู้เรียน ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้อง

กับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และตามบุคลิกภาพของตน

๖) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน แผลผล และสรุปผล จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาศึกษาระยะที่ ๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ

๓.๒.๒ การศึกษาระยะที่ ๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

๑) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ ๑ มาประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร รวมสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๕๗ แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ๕๗ คน ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา ๑๑๔ คน ผู้ปกครอง ๕๗ คน และผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย) ๑๗๑ คน รวมทั้งสิ้น ๓๙๕ คน

๒) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง เป็นอาสาสมัครการวิจัย ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์พร้อมแนบเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงความยินยอมซึ่งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองของอาสาสมัครการวิจัยทางไปรษณีย์หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจและให้ความยินยอม

๓) ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ภาคใต้ และ (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แยกตามกลุ่มเป้าหมายและประเด็น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำข้อสรุป

๔) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำข้อสรุป

๕) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ภาคใต้ และ (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๒๐ - ๒๕ คนต่อภูมิภาค

๖) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากประชุมเชิงปฏิบัติการ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

๓.๓.๑ วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินงาน

๑) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) นโยบายที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ สารสำคัญของการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของหน่วยงานต่าง ๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

๒) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

๓) จัดประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตของการศึกษา การออกแบบ และการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

๕) ขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) เพื่อดำเนินงานตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน ๓ ข้อ คือ การเคารพในบุคคล การก่อประโยชน์ และความยุติธรรม ทำให้เกิดผลงานวิจัยที่ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในสังคม และสามารถเผยแพร่ได้ในระดับสากล

๖) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล เพื่อจัดทำร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๗) จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

๓.๓.๒ ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

๑) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร

จำนวนสถานศึกษาในระบบที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	คิดเป็นร้อยละ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๒๘,๗๓๐	๘๕.๙๗
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๒,๐๒๗	๖.๐๗
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๘๐๙	๒.๔๒
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น + สังกัดกรุงเทพมหานคร	๑,๘๕๓	๕.๕๔
รวมทั้งสิ้น	๓๓,๔๑๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (สถิติการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๔)

๒) กลุ่มเป้าหมาย

๒.๑) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค) ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค) และผู้เรียน ๔๐๐ คน (๑๐๐ คนต่อภาค)

ภูมิภาคที่ใช้ศึกษา	จำนวน จังหวัด	กลุ่มเป้าหมาย (หน่วย:สถานศึกษา)	กลุ่มเป้าหมาย (หน่วย:คน)		
			ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน
ภาคเหนือ	๑๗ จว.	๑๐๐ แห่ง	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๐ จว.	๑๐๐ แห่ง	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ภาคใต้	๑๔ จว.	๑๐๐ แห่ง	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ภาคกลาง ภาคตะวันออก และ กทม.	๒๖ จว.	๑๐๐ แห่ง	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
รวม	๗๗ จว.	๔๐๐ แห่ง	๔๐๐	๔๐๐	๔๐๐

การกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ ๕ และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ ๙๕ โดยใช้ขนาดประชากรที่ ๑๐๐,๐๐๐ คน (เนื่องจากเป็นการศึกษาประชากรในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร) จะคำนวณได้กลุ่มเป้าหมาย เท่ากับ ๓๘๔ คน ดังนั้น คณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) และคณะทำงานฯ ได้มีมติให้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจข้อมูล โดยส่งแบบสำรวจข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ให้กลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา จำนวน ๔๐๐ แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาละ ๑ คน (๑๐๐ คนต่อภาค รวม ๔๐๐ คน) ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษาสถานศึกษาละ ๑ คน (๑๐๐ คนต่อภาค รวม ๔๐๐ คน) และผู้เรียนสถานศึกษาละ ๑ คน (๑๐๐ คนต่อภาค รวม ๔๐๐ คน) เพื่อไม่เป็นการนำบุคคลเข้าสู่การวิจัยมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น และตัวอย่างที่คำนวณได้สามารถให้ข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ และมีความน่าเชื่อถือตามหลักสถิติอยู่แล้ว หากขนาดกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมากเกินความจำเป็นอาจก่อให้เกิดความเสี่ยง และทำให้บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเสียเวลาโดยไม่จำเป็น

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยหน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาส่งรายชื่อสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้คณะทำงานฯ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และตามบุคลิกภาพของตน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่และการเป็นต้นแบบ (Best Practice)

๒.๒) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน ๗ คน ส่วนการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน คณะทำงานฯ มีมติให้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนสถานศึกษาภูมิภาคละ ๑๐ - ๑๕ แห่ง โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ๆ ละ ๑ คน ครูสถานศึกษาละ ๒ คน ผู้ปกครองสถานศึกษาละ ๑ คน และผู้เรียนสถานศึกษาละ ๓ คน (ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย) ทั้งนี้ ได้มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษา จำนวน ๕๗ แห่ง ทำให้มีกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๕๗ คน ครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษา จำนวน ๑๑๔ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๕๗ คน และผู้เรียน จำนวน ๑๗๑ คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น ๓๘๙ คน

ภูมิภาคที่ใช้ศึกษา	กลุ่มเป้าหมาย (หน่วย:สถานศึกษา)	กลุ่มเป้าหมาย (หน่วย:คน)			
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้เรียน
ภาคเหนือ	๑๘ แห่ง	๑๘	๓๖	๑๘	๕๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐ แห่ง	๑๐	๒๐	๑๐	๓๐
ภาคใต้	๑๐ แห่ง	๑๐	๒๐	๑๐	๓๐
ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียง และ กทม.	๑๙ แห่ง	๑๙	๓๘	๑๙	๕๗
รวม	๕๗ แห่ง	๕๗	๑๑๔	๕๗	๑๗๑

อนึ่ง การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยหน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาส่งรายชื่อสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้คณะทำงานฯ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และตามบุคลิกภาพของตน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่และและการเป็นต้นแบบ (Best Practice)

๒.๓) กลุ่มเป้าหมายการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

กลุ่มเป้าหมายการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ภาคใต้ และ (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียง และกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๐ - ๒๕ คนต่อภูมิภาค โดยกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

๓.๔ การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ คือ การศึกษากฎหมาย นโยบาย มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ การประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงกำหนดรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์รายการข้อคำถามที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำเนินการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูล แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม

สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในเบื้องต้น ก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

๓.๔.๑ แบบสำรวจข้อมูล

แบบสำรวจข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือให้สถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแบบสำรวจข้อมูล โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) แบบสำรวจผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

(๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

(๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

(๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนดเงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) แบบสำรวจข้อมูลครู แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

(๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง

(๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

(๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ

(๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓) แบบสำรวจข้อมูลผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

(๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพ พรสวรรค์ทางอาชีพของตัวผู้เรียน

(๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ

(๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ

(๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๔.๒ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีรายละเอียดของแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

๑) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

๒.๑) ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๒.๒) ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

๒.๒.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

๒.๒.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

๒.๒.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒.๒.๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนดเงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒.๒.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒.๒.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

๒.๒.๗) ด้านอื่น ๆ

๓) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกครู แบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

๓.๑) ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๓.๒) ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- ๓.๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
- ๓.๒.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้
- ๓.๒.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะ

ทางพื้นฐานวิชาชีพ

- ๓.๒.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้
- ๓.๒.๕) ด้านอื่น ๆ

๔) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เรียน แบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

- ๔.๑) ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ๔.๒) ตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย
  - ๔.๒.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพ พรสวรรค์ทางอาชีพของตัวผู้เรียน
  - ๔.๒.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
  - ๔.๒.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
  - ๔.๒.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ
  - ๔.๒.๕) ด้านอื่น ๆ

๕) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ แบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

- ๕.๑) ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ๕.๒) ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย
  - ๕.๒.๑) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตร/ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
  - ๕.๒.๒) ด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษา
  - ๕.๒.๓) ด้านความร่วมมือกับสถานศึกษา
  - ๕.๒.๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน
  - ๕.๒.๕) ด้านอื่น ๆ

๓.๔.๓ แนวทางการสนทนากลุ่ม

แนวทางการสนทนากลุ่มสำหรับใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จะสอดคล้องกับแบบสำรวจข้อมูลและแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ภาคใต้ และ (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายภาคละ ๒๐ - ๒๕ คน ทั้งนี้ การสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีการแบ่งกลุ่มย่อย และกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

๑) การแบ่งกลุ่มย่อย โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่

๑.๑) กลุ่มที่ ๑ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๑๐ คน ต่อภูมิภาค

๑.๒) กลุ่มที่ ๒ ครู (ครูที่ปรึกษา/ ครูแนะแนว) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๑๐ - ๑๕ คนต่อภูมิภาค

๒) กิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่มย่อย เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ข้อเท็จจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ละกลุ่มดำเนินการดังนี้

๒.๑) แต่ละกลุ่มมีผู้ดำเนินการประชุม ๑ - ๒ คน (วิทยากรกลุ่มย่อย) ผู้ประสานงานหลักจากสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน ๑ - ๒ คน (ทำหน้าที่จัดบันทึกการประชุมและอำนวยความสะดวกในการประชุม)

๒.๒) ผู้ดำเนินการประชุมดำเนินการให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ข้อเท็จจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีแนวคำถามตามแนวทางการสนทนากลุ่ม และเวลาที่ใช้ตามความเหมาะสม

๒.๓) การอภิปรายเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ข้อเท็จจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายเรียงตามประเด็นคำถามหรือตามความเหมาะสม และให้ผู้บันทึกการประชุม จัดบันทึกการประชุม แต่ละประเด็นโดยละเอียด

๒.๔) ผู้ดำเนินการประชุม ผู้จัดบันทึกการประชุม และสมาชิกกลุ่ม ร่วมกันสรุป ตรวจสอบ และสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม

๒.๕) ผู้แทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการประชุมต่อที่ประชุมตามเวลาที่เหมาะสม

๓.๕ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การดำเนินงานได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบดังนี้

๓.๕.๑ การตรวจสอบว่าข้อคำถามในเครื่องมือมีความเป็นตัวแทนของเนื้อหาหรือครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะวัดหรือไม่

๓.๕.๒ การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่วัดกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัดหรือไม่ และให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจะปรากฏผลว่าใช้ได้ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จึงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเครื่องมือแล้วจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

๓.๖ การขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน

สืบเนื่องจากการดำเนินงานวิจัยมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง ดังนั้นเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และความปลอดภัยของผู้เรียน และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน คือ การเคารพในบุคคล การก่อประโยชน์ และความยุติธรรม ทำให้ผลงานวิจัยได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในสังคม และสามารถเผยแพร่ได้ในระดับสากล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าสู่โครงการฯ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จึงได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ทั้งนี้ ผลการพิจารณาปรากฏว่า คณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ชุดสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ได้มีมติ “รับรอง” โครงการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ตามหนังสือรับรองที่ COA-CREC 049/2023 เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๖

อนึ่ง การดำเนินงานได้ดำเนินการเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลกระทบ และกำหนดระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัย ดังนี้

๓.๖.๑ ความเสี่ยงและผลกระทบ

การดำเนินงานจะให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยมีโอกาสในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ โดยการเข้าร่วมของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูจะไม่มีผลกระทบต่อการประเมินหรือการปฏิบัติงานอื่นใด รวมถึงการเข้าร่วมของผู้ปกครอง และผู้เรียน จะไม่มีผลกระทบต่อการเรียน ผลการเรียน หรือสิทธิในการศึกษาตามปกติของผู้เรียน และหากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยรู้สึกอึดอัดหรือไม่สบายใจกับบางคำถาม กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัย มีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมทั้งมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า โดยข้อมูลที่ดำเนินการเก็บรวบรวมจะถูกเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย และหากผลการศึกษาข้อมูลมีความจำเป็นต้องมีการหยิบยกคำพูดหรือข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัย จะไม่มีการระบุชื่อและนามสกุลจริงที่สามารถระบุตัวตนหรือเชื่อมโยงถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยได้ ทั้งนี้ อาจมีบุคคลบางกลุ่มที่ขอเข้าถึงข้อมูลของอาสาสมัครการวิจัยได้ ได้แก่ คณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน ผู้ประสานงานโครงการ ผู้กำกับดูแลโครงการ และเจ้าหน้าที่จากสถาบันหรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย และผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำลายข้อมูลที่เกี่ยวข้องในส่วนที่สามารถระบุตัวตนหรือเชื่อมโยงถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยได้ ภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการและการตรวจสอบ

๓.๖.๒ ระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าร่วม

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยมีระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าร่วมภายใน ๗ วัน กรณีผู้เรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พิจารณาความเหมาะสมในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการวิจัยของผู้เรียนที่อยู่ในการปกครองด้วย

๓.๗ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๗.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะทำงาน

๑) การประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จำนวน ๕ ครั้ง ประกอบด้วย

๑.๑) การประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เขตอุตสาหกรรมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑.๒) การประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เขตอุตสาหกรรมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑.๓) การประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๖ เมื่อวันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เขตอุตสาหกรรมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑.๔) การประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๖ เมื่อวันจันทร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เขตอุตสาหกรรมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑.๕) การประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๖ เมื่อวันพุธที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เขตอุตสาหกรรมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒) การประชุมคณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) ดังนี้

๒.๑) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒ ครั้ง ประกอบด้วย

๒.๑.๑) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมไทยวิรัช สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๑.๒) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมไทยวิรัช สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒ ครั้ง ประกอบด้วย

๒.๒.๑) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๒.๒) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันพุธที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๓) ภาคใต้ จำนวน ๑ ครั้ง ประกอบด้วย

๒.๓.๑) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการภาค ๕ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๔) ภาคเหนือ จำนวน ๑ ครั้ง ประกอบด้วย

๒.๔.๑) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๗.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ผลการดำเนินงาน และข้อมูลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในแต่ละรูปแบบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย นายไพฑูริย์ จารูสาร ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย และนางสาววรัญญา ภัทรวโรดม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดย นางอุไรวรรณ ชลตัน นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และนางปาริชาติ ปรียาโชติ ผู้อำนวยการโรงเรียนปรียาโชติ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดย นายรังสันต์ เทพมนตรี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๔) ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดย นางนิภาวัลย์ เพ็ชรผิง นักวิชาการศึกษานโยบาย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๕) ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน. ภายหลังเปลี่ยนเป็น กรมส่งเสริมการเรียนรู้) โดย นายธานี เครืออยู่ นักวิชาการศึกษานโยบาย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๗.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน ประกอบด้วย

๑) จัดทำแบบสำรวจข้อมูล โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) รวมทั้งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC)

๒) ทดลอง (Try out) แบบสำรวจข้อมูลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๓๐ แห่ง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (สถานศึกษาละ ๑ คน) ครู (สถานศึกษาละ ๑ คน) และผู้เรียน (สถานศึกษาละ ๑ คน) ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลจริง

๓) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลจริง ครอบคลุมสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ภูมิภาคละ ๑๐๐ แห่ง จำนวน ๔ ภูมิภาค รวม ๔๐๐ แห่ง โดยส่งแบบสำรวจข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา (สถานศึกษาละ ๑ คน) ครู (สถานศึกษาละ ๑ คน) และผู้เรียน (สถานศึกษาละ ๑ คน)

๔) จัดทำและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสำรวจข้อมูลไปยังต้นสังกัดสถานศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พร้อมแนบแบบสำรวจข้อมูล และลิงค์ Google forms รวมทั้ง QR Code โดยคำนึงถึงการใช้งานในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสำรวจ ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ (สมาร์ตโฟน) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล รวมทั้งแนบเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงความยินยอมไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยทางไปรษณีย์หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจและให้ความยินยอม

๕) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนกรอกแบบสำรวจข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ และส่งกลับมายังสำนักงานศึกษาธิการภาคทั้ง ๔ ภูมิภาค

๖) สำนักงานศึกษาธิการภาคทั้ง ๔ ภูมิภาค รวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลของแต่ละภูมิภาค และส่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อรวบรวม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปผลในภาพรวมของประเทศ

๓.๗.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ประกอบด้วย

๑.๑) พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง อดีตรองนายกรัฐมนตรี กำกับดูแลกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประธานกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑.๒) ศาสตราจารย์วรงค์ จันทิศ ราชบัณฑิต ประเภทวิชาสังคมศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา และอดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมแม่ศรีเรือน ถนนรามคำแหง ๑๕๗ เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ

๑.๓) นายชัยฤกษ์ เสรีรักษ์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง) อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา และอดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมอาคารศูนย์เด็กเล็ก ชั้น ๒ กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๔) นายมณฑล ภาคสุวรรณ เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และอดีต รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อาคารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ชั้น ๒ กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๕) นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางเกศทิพย์ ศุภวานิช) อาคาร สพฐ. ๑ ชั้น ๓ กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๖) นายอำนาจ วิชยานุวัติ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอดีต เลขาธิการสภาการศึกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ชั้น ๔ อาคาร ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๑.๗) นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา และอดีตรองปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ชั้น ๔ อาคาร ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยมีสถานศึกษา ที่ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น จำนวนรวม ๕๗ แห่ง ประกอบด้วย

๒.๑) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ๒.๑.๑) โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๒) โรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๓) โรงเรียนหนองไผ่พิทยาคม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๔) โรงเรียนปทุมวิทยากร อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
เมื่อวันอังคารที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๕) โรงเรียนเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เมื่อวันอังคารที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๖) โรงเรียนการทำมาหากินวัดโพธิ์เฉลิมรักษ์ (อนุสรณ์วันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๓๓)
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๗) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๘) โรงเรียนบ้านเขาขวาง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

- ๒.๑.๙) โรงเรียนชุมชนบ้านพอนวิทยา อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๐) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๖ อำเภอกะตุ้ จังหวัดภูเก็ต
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๑) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๒) โรงเรียนวัดหลักสี่พัฒนาราษฎร์อุปลัมภ์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๓) โรงเรียนบ้านตลุงใต้ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๔) โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามเฒ่า อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๕) โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๖) โรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๗) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
เมื่อวันพุธที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๘) โรงเรียนเวียงป่าเป้าพิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๙) โรงเรียนบ้านบุโอง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๒๐) โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
เมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖

๒.๒) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- ๒.๒.๑) วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๒) วิทยาลัยเทคนิคนครโคราช อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๓) วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๔) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๕) วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

- ๒.๒.๖) วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๗) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๒.๘) วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
เมื่อวันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๒.๙) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๒.๑๐) วิทยาลัยเทคนิคลำพูน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
เมื่อวันพุธที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๓) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**
- ๒.๓.๑) โรงเรียนพงศ์สิริวิทยา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๒) โรงเรียนโพธิสารศึกษา อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๓) โรงเรียนปรียาโชติ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๔) โรงเรียนสายยิตวิทยามูลนิธิ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๕) โรงเรียนบ้านพิณโท อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
เมื่อวันอังคารที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๖) โรงเรียนเซนต์โยเซฟท่าแร่ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันพุธที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๗) โรงเรียนมารีย์วิทยา อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๓.๘) โรงเรียนปัญญาภูมิกร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๓.๙) โรงเรียนนครูณราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๓.๑๐) โรงเรียนปรีนทร์รอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๓.๑๑) โรงเรียนโกวิทธารงเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๓.๑๒) โรงเรียนอิสลามพัฒนา อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี
เมื่อวันพุธที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

๒.๔) สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

- ๒.๔.๑) ศูนย์วงค์เดือน อาคมสุรทัศน์ อำเภอมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๔.๒) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมืองนครราชสีมา อำเภอมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๔.๓) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมืองสกลนคร อำเภอมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันพุธที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๔.๔) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๔.๕) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมืองปทุมธานี อำเภอมืองปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี
เมื่อวันพุธที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๔.๖) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมืองหาดง อำเภอมืองหาดง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๔.๗) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมืองแวง อำเภอมืองแวง จังหวัดนราธิวาส
เมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖

๒.๕) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- ๒.๕.๑) โรงเรียนเทศบาล ๗ รถไฟสงเคราะห์ อำเภอมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๕.๒) โรงเรียนเชียงเพ็งวิทยา อำเภอมืองจักษ์ จังหวัดอุดรธานี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๕.๓) โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัยพัทลุง อำเภอมืองพัทลุง
จังหวัดพัทลุง
เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๕.๔) โรงเรียนเมืองพัทธา ๙ วัดโพธิ์สัมพันธ์ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๕.๕) โรงเรียนพลุดาหลวงวิทยา อำเภอมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี
เมื่อวันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖
- ๒.๕.๖) โรงเรียนมัธยมเทศบาล ๔ อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๕.๗) โรงเรียนเทศบาลตำบลเจดีย์หลวง ๑ อำเภอมืองสระบุรี จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖
- ๒.๕.๘) โรงเรียนเทศบาลชนะสงคราม อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก
เมื่อวันพุธที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ทั้งนี้ การสัมภาษณ์เชิงลึกมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) จัดทำแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) รวมทั้งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC)

๒) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบายที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบายเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ภูมิภาคละ ๑๐ - ๑๕ แห่ง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ๑ คน ครูสถานศึกษาละ ๒ คน ผู้ปกครองสถานศึกษาละ ๑ คน และผู้เรียนสถานศึกษาละ ๓ คน (ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

๕) จัดทำและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกไปยังหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง พร้อมแนบเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงความยินยอมไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองของผู้เรียน ซึ่งเป็นอาสาสมัครการวิจัยทางไปรษณีย์หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจและให้ความยินยอม

๖) ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยก่อนการสัมภาษณ์ จะทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ความยินยอมในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

๗) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน

๓.๗.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย

๑) จัดทำแนวทางการสนทนากลุ่ม โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) รวมทั้งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC)

๒) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเรียนเชิญผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ภาคใต้ และ (๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๐ – ๒๕ คนต่อภูมิภาค

๓) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และเอกสารชี้แจงแนวทางการสนทนากลุ่มสำหรับใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เชิญเข้าร่วมประชุม พร้อมแนบเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงความยินยอม ผ่านทางไปรษณีย์หรือช่องทางออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจและให้ความยินยอม

๔) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ตามแนวทางการสนทนากลุ่ม โดยมีกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อยจำนวน ๒๐ – ๒๕ คน ตามองค์ประกอบที่กำหนด ทั้งนี้ มีการจัดประชุมฯ จำนวน ๔ ครั้ง ประกอบด้วย

๔.๑) ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมลาวเสียงเทียน โรงแรมเจริญโฮเต็ล อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวิทยากรประกอบด้วย

๔.๑.๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวี พรหมหลวงศรี อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้ทรงคุณวุฒิหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

๔.๑.๒) นายทศพร วรวงศ์เทพ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

๔.๒) ครั้งที่ ๒ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมกำแพง พลาญกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพฯ โดยมีวิทยากรประกอบด้วย

๔.๒.๑) นายดิศกุล เกษมสวัสดิ์ อดีตเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อดีตเลขาธิการคุรุสภา อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

๔.๒.๒) นางวัลลีย์ ศรีรัตน์ อดีตรองศึกษาธิการภาค ๑๒ ขอนแก่น

๔.๒.๓) นายณรงค์ เพชรล้ำ ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๓) ครั้งที่ ๓ ภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ณ วิทยาลัยสารพัดช่าง นครศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวิทยากรประกอบด้วย

๔.๓.๑) นางรอยพิมพ์ใจ เพชรกุล รองประธานสภาพัฒนาการศึกษา นครศรีธรรมราช ภาคพลเมือง

๔.๓.๒) นางเกศกนก ณ พัทลุง ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

๔.๔) ครั้งที่ ๔ ภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวิทยากร ประกอบด้วย

๔.๔.๑) นางสาวอนิจชดา โชติวิศิษฐ์กุล ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

๔.๔.๒) นางสาวบุญยาพร ศรีคำขาว ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน

๕) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ

๓.๘ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๘.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ โดย

๑) สร้างแบบฟอร์ม (Google Forms) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล

๒) นำแบบสำรวจข้อมูลที่มีผู้ตอบแบบสำรวจกลับคืนมา จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปรแล้วหาค่าร้อยละ

๓) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละและบรรยายประกอบ

๔) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลตอนที่ ๒ ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

๔.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ

๔.๒) ครู ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้

๔.๓) ผู้เรียน ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

โดยมีการกำหนดคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (๘๑ - ๑๐๐%)

ระดับ ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก (๖๑ - ๘๐%)

ระดับ ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (๔๑ - ๖๐%)

ระดับ ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย (๒๑ - ๔๐%)

ระดับ ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด (๑ - ๒๐%)

การแปลความหมายของคะแนน เกณฑ์การให้คะแนนโดยใช้สถิติพื้นฐาน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (๘๑ - ๑๐๐%)

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก (๖๑ - ๘๐%)

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (๔๑ - ๖๐%)

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย (๒๑ - ๔๐%)

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด (๑ - ๒๐%)

ประเด็นใดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยแสดงว่าเรื่องนั้นมีความต้องการดำเนินงานมากขึ้น

๔.๔) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เป็นรายด้านและรายข้อ

๕) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลตอนที่ ๓ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำเป็นข้อสรุป

๓.๘.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดย

๑) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย
๒) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ครอบคลุมพื้นที่ใน ๔ ภูมิภาค ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และรวบรวมข้อมูลแยกตามกลุ่มเป้าหมายและประเด็น

๓) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำข้อสรุปภาพรวมของประเทศ

๓.๘.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดย

๑) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำข้อสรุปภาพรวมของประเทศ

จากนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากแบบสำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๙ การประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จากคณะทำงานจัดทำ ข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

๓.๙.๑ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

ณ ห้องประชุมสิปพนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๙.๒ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

ณ ห้องประชุมสิปพนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ควบคู่กับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๑๐ การจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ การมีงานทำ (ฉบับสมบูรณ์)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้รายงานมีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักทางวิชาการ สำนักงานฯ จึงเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พิจารณา (ร่าง) รายงานดังกล่าว จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย ๑) ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ ๒) ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ ๓) นายณรงค์ เพชรกล้า

จากนั้น สำนักงานฯ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม (ร่าง) รายงานให้มีความสมบูรณ์ และจัดทำเป็นรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือตามขั้นตอนการวิจัยกับแหล่งข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล เพื่อนำเสนอผลการวิจัย ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ สรุปได้ดังนี้

๔.๑ ผลจากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

๔.๑.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ
- (๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ
- (๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อการมีงานทำ

(๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพ และเส้นทางการเรียนของนักเรียน

๔.๑.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
- (๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

- (๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล
- (๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๔.๑.๓ ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน
- (๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
- (๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
- (๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๔.๒ ผลจากการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

๔.๒.๑ แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย

๔.๒.๒ สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน ในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๓ ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

๔.๓.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ
- (๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ
- (๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน

๔.๓.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
- (๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
- (๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล
- (๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๔.๓.๓ ประเด็นความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ดังมีรายละเอียด ดังนี้

๔.๑ ผลจากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ผลจากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เป็นการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แบบสำรวจข้อมูลครู ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และแบบสำรวจข้อมูลผู้เรียน ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ผลการสำรวจข้อมูลในภาพรวมแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการสำรวจข้อมูลในภาพรวมแต่ละประเด็น

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๑.	กระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๐	๑.๒๒	ระดับมาก
๑.๑	ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	๓.๗๓	๑.๑๘	ระดับมาก
๑.๒	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ	๓.๔๐	๑.๓๔	ระดับปานกลาง
๑.๓	ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๗๗	๑.๑๐	ระดับมาก
๑.๔	ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๕๘	๑.๑๙	ระดับมาก
๑.๕	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๓	๑.๑๗	ระดับมาก
๑.๖	ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน	๓.๕๖	๑.๒๑	ระดับมาก
๒.	กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๔.๐๑	๐.๘๗	ระดับมาก
๒.๑	ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง	๔.๐๒	๐.๘๗	ระดับมาก
๒.๒	ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	๔.๐๐	๐.๘๘	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๒.๓	ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ	๔.๐๗	๐.๘๕	ระดับมาก
๒.๔	ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้	๓.๙๕	๐.๘๘	ระดับมาก
๓.	คุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๔๓	๑.๒๒	ระดับ ปานกลาง
๓.๑	ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน	๓.๔๔	๑.๑๖	ระดับ ปานกลาง
๓.๒	ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ	๓.๕๓	๑.๒๒	ระดับมาก
๓.๓	ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ	๓.๔๔	๑.๒๒	ระดับ ปานกลาง
๓.๔	ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ	๓.๓๓	๑.๒๗	ระดับ ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการสำรวจข้อมูลในภาพรวมแต่ละประเด็น ประกอบด้วย

๑. การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๗๗$ $SD.=๑.๑๐$) รองลงมาได้แก่ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X}=๓.๗๓$ $SD.=๑.๑๘$) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๖๓$ $SD.=๑.๑๗$) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๕๘$ $SD.=๑.๑๙$) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๖$ $SD.=๑.๒๑$) ตามลำดับ และด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ ($\bar{X}=๓.๔๐$ $SD.=๑.๓๔$)

๒. การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มครู จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ ($\bar{X}=๔.๐๗$ $SD.=๐.๘๕$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง ($\bar{X}=๔.๐๒$ $SD.=๐.๘๗$) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=๔.๐๐$ $SD.=๐.๘๘$) และด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=๓.๙๕$ $SD.=๐.๘๘$) ตามลำดับ

๓. การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียน จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ ($\bar{X}=๓.๕๓$ $SD.=๑.๒๒$) และด้านที่มีระดับปฏิบัติปานกลาง ได้แก่ ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน ($\bar{X}=๓.๔๔$ $SD.=๑.๑๖$) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ ($\bar{X}=๓.๔๔$ $SD.=๑.๒๒$) และด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ ($\bar{X}=๓.๓๓$ $SD.=๑.๒๗$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ หากพิจารณาในรายละเอียดผลการสำรวจข้อมูลของแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
ประกอบด้วย

- (๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ
- (๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ
- (๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- (๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- (๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- (๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตารางที่ ๔.๒ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (n)	ร้อยละ
๑.	เพศ		
๑.๑	ชาย	๒๑๐	๕๒.๕๐
๑.๒	หญิง	๑๙๐	๔๗.๕๐
๒.	ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง		
๒.๑	ผู้อำนวยการสถานศึกษา/ ผู้จัดการสถานศึกษา	๒๐๙	๕๒.๒๕
๒.๒	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	๑๔๕	๓๖.๒๕
๒.๓	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา	๙	๒.๒๕
๒.๔	หัวหน้ากลุ่มสาระ/ หัวหน้าสายงาน	๓๗	๙.๒๕
๓.	อายุผู้ตอบแบบสอบถาม		
๓.๑	อายุน้อยกว่า ๓๕ ปี	๑๘	๔.๕๐

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (n)	ร้อยละ
๓.๒	อายุระหว่าง ๓๕ - ๕๐ ปี	๒๓๔	๕๘.๕๐
๓.๓	อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี	๑๔๘	๓๗.๐๐
๔.	อายุการปฏิบัติงานในสถานศึกษา		
๔.๑	น้อยกว่า ๑๐ ปี	๘๒	๒๐.๕๐
๔.๒	๑๐ - ๑๙ ปี	๑๕๘	๓๙.๕๐
๔.๓	๒๐ - ๒๙ ปี	๑๐๖	๒๕.๕๐
๔.๔	มากกว่า ๒๙ ปี	๕๔	๑๓.๕๐
๕.	วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล		
๕.๑	ปริญญาตรี	๓๕	๘.๗๕
๕.๒	ปริญญาโท	๓๔๙	๘๗.๒๕
๕.๓	ปริญญาเอก	๑๖	๔.๐๐
๖.	ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา		
๖.๑	น้อยกว่า ๕ ปี	๑๓๗	๓๔.๒๕
๖.๒	๕ - ๙ ปี	๙๕	๒๓.๗๕
๖.๓	๑๐ - ๑๔ ปี	๗๙	๑๙.๗๕
๖.๔	๑๕ - ๑๙ ปี	๔๘	๑๒.๐๐
๖.๕	๒๐ - ๒๔ ปี	๑๘	๔.๕๐
๖.๖	มากกว่า ๒๔ ปี	๒๓	๕.๗๕
๗.	ประสบการณ์ของท่านในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ		
๗.๑	มีประสบการณ์	๒๑๙	๕๔.๗๕
๗.๒	ไม่มีประสบการณ์ แต่เคยศึกษาแนวทาง	๑๔๙	๓๗.๒๕
๗.๓	ไม่มีประสบการณ์เลย	๓๒	๘.๐๐
๘.	สถานศึกษาของท่านมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
๘.๑	รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๑๓๕	๓๓.๗๕
๘.๒	รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	๗๓	๑๘.๒๕
๘.๓	รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา	๗๙	๑๙.๗๕

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (น)	ร้อยละ
๘.๔	รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง	๙๓	๒๓.๒๕
๘.๕	รูปแบบห้องเรียนอาชีพ	๒๑	๕.๒๕
๘.๖	โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส	๖	๑.๕๐
๘.๗	อื่น ๆ	๑๒๐	๓๐.๐๐
๙.	รูปแบบอื่น ประกอบด้วย		
๙.๑	การจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ	๑	๐.๘๓
๙.๒	การจัดกิจกรรมชุมนุม ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเสริมสร้างทักษะอาชีพ	๑๒	๑๐.๐๐
๙.๓	การจัดหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรทวิภาษา หลักสูตรความเป็นเลิศด้านภาษาและกีฬา	๘	๖.๖๖
๙.๔	การบูรณาการทักษะอาชีพกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการงานอาชีพ และรายวิชาต่าง ๆ	๔๗	๓๙.๑๗
๙.๕	การจัดโครงการ/ กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ การอบรมทักษะอาชีพ	๒๑	๑๗.๕๐
๙.๖	การอบรมฝึกทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓	๒.๕๐
๙.๗	การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพพระยะสัน แบบผสมหน่วยกิต	๖	๕.๐๐
๙.๘	ไม่มีการจัดการเรียนการสอน	๑๑	๙.๑๗
๙.๙	ไม่ระบุ	๑๑	๙.๑๗

จากตารางที่ ๔.๒ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ข้อมูล จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ ๕๒.๕๐) และเพศหญิง (ร้อยละ ๔๗.๕๐) ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา/ ผู้จัดการสถานศึกษา (ร้อยละ ๕๒.๒๕) รองลงมาดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ร้อยละ ๓๖.๒๕) ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา (ร้อยละ ๒.๒๕) และหัวหน้ากลุ่มสาระ/ หัวหน้าสายงาน (ร้อยละ ๙.๒๕) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๕ - ๕๐ ปี (ร้อยละ ๕๘.๕๐) รองลงมา มีอายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี (ร้อยละ ๓๗.๐๐) และอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี (ร้อยละ ๔.๕๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุการทำงาน ๑๐ - ๑๙ ปี (ร้อยละ ๓๙.๕๐) รองลงมา มีอายุการทำงาน ๒๐ - ๒๙ ปี (ร้อยละ ๒๐.๕๐) อายุการทำงานน้อยกว่า ๑๐ ปี (ร้อยละ ๒๐.๕๐) และอายุการทำงานมากกว่า ๒๙ ปี (ร้อยละ ๑๓.๕๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ ๘๗.๒๕) รองลงมา มีวุฒิกการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ ๘.๗๕) และวุฒิกการศึกษาปริญญาเอก (ร้อยละ ๔.๐๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาน้อยกว่า ๕ ปี (ร้อยละ ๓๔.๒๕) รองลงมา มีประสบการณ์ในการบริหาร ๕ - ๙ ปี (ร้อยละ ๒๓.๗๕) ประสบการณ์ในการบริหาร ๑๐ - ๑๔ ปี (ร้อยละ ๑๙.๗๕) ประสบการณ์ในการบริหาร ๑๕ - ๑๙ ปี (ร้อยละ ๑๒.๐๐) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (ร้อยละ ๕๔.๗๕) รองลงมา ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ แต่เคยศึกษาแนวทาง (ร้อยละ ๓๗.๒๕) และ ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำเลย (ร้อยละ ๘.๐๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีรูปแบบของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้แก่ รูปแบบการจัดหน่วย ฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๓๓.๗๕) รองลงมา รูปแบบอื่น ๆ (ร้อยละ ๓๐.๐๐) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง (ร้อยละ ๒๓.๒๕) และรูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ ๑๙.๗๕) ตามลำดับ ซึ่งรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การบูรณาการทักษะอาชีพกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการงานอาชีพ และ รายวิชาต่าง ๆ (ร้อยละ ๓๙.๑๗) รองลงมาการจัดโครงการ/ กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ การอบรมทักษะอาชีพ (ร้อยละ ๑๗.๕๐) การจัดกิจกรรมชุมนุม ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเสริมสร้างทักษะอาชีพ (ร้อยละ ๑๐.๐๐) ตามลำดับ

๒) สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD.)	ระดับการปฏิบัติ
๑.	ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	๓.๗๓	๑.๑๘	ระดับมาก
๑.๑	สถานศึกษาของท่านมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่ชัดเจน	๓.๙๓	๑.๐๙	ระดับมาก
๑.๒	สถานศึกษาของท่านมีการระดมความคิดเห็นจากสถานประกอบการ/ หอการค้าจังหวัด/ หน่วยงานภาครัฐ/ เอกชน/ กลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น หรือ ได้ข้อมูลจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่แสดงถึงความต้องการกำลังแรงงานที่มีสมรรถนะ คุณลักษณะในแต่ละอาชีพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด	๓.๖๐	๑.๒๒	ระดับมาก
๑.๓	สถานศึกษาของท่านมีการใช้แหล่งเรียนรู้จากสถานประกอบการ/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ หน่วยงานภาครัฐ/ ภาคเอกชนสำหรับการเรียนรู้หรือฝึกประสบการณ์ เพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	๓.๘๖	๑.๑๓	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๑.๔	สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือการจัดการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงหรือรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำรูปแบบต่าง ๆ กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ อาชีวศึกษา/ สถาบันอุดมศึกษา	๓.๖๙	๑.๒๔	ระดับมาก
๑.๕	สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้มีประสบการณ์ และพัฒนาทักษะและสมรรถนะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้แก่ครู	๓.๖๙	๑.๑๖	ระดับมาก
๑.๖	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้หรือรายชื่อสถานประกอบการที่ใช้ในการฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ และประสบการณ์การเรียนรู้	๓.๖๐	๑.๑๗	ระดับมาก
๒.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ	๓.๔๐	๑.๓๔	ระดับปานกลาง
๒.๑	สถานศึกษาของท่านมีการสำรวจ หรือประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพของนักเรียน เพื่อนำมากำหนดแผนการเรียน/ รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ	๓.๗๐	๑.๑๕	ระดับมาก
๒.๒	สถานศึกษาของท่านมีการพัฒนาวิชาการตามหลักสูตรพื้นฐานวิชาชีพ ที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา หรือกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาระดับอุดมศึกษา (A-Level, TPAT, TGAT)	๓.๔๐	๑.๒๙	ระดับปานกลาง
๒.๓	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือหลักสูตรเชื่อมโยงสำหรับการเรียนต่อ ปวช.หรือปรับพื้นฐานเรียนต่อ ปวส. หรือการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา	๒.๙๗	๑.๔๒	ระดับปานกลาง
๒.๔	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนมีประสบการณ์ เพื่อขอใบรับรองที่แสดงความชำนาญ ตามภาระงานสำหรับใช้ในการเรียนต่อหรือสร้างรายได้ระหว่างเรียน	๓.๐๔	๑.๔๒	ระดับปานกลาง
๒.๕	สถานศึกษาของท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนในโรงเรียน	๓.๙๐	๑.๑๓	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๓.	ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๗๗	๑.๑๐	ระดับมาก
๓.๑	สถานศึกษาของท่านมีการสำรวจ รวบรวมข้อมูลครู เกี่ยวกับคุณวุฒิ การฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพ	๓.๙๔	๑.๑๑	ระดับมาก
๓.๒	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และพัฒนาครู รวมทั้งบุคลากรสนับสนุน ภายใต้เงื่อนไข การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๐	๑.๐๖	ระดับมาก
๔.	ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึก ประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๕๘	๑.๑๙	ระดับมาก
๔.๑	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำคำขอสนับสนุน งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามข้อกำหนด เงื่อนไขและรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ	๓.๔๖	๑.๒๘	ระดับ ปานกลาง
๔.๒	สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำแผนระดมทรัพยากร สนับสนุนการพัฒนาทักษะและสมรรถนะนักเรียน จากเครือข่าย/สถานประกอบการ/สถาบันทางการศึกษา/ หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ในการจัดหา และพัฒนา สื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และพัฒนาสถานที่ ฝึกประสบการณ์	๓.๕๓	๑.๒๔	ระดับมาก
๔.๓	สถานศึกษาของท่านมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึก ประสบการณ์ตามภาระงาน กับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	๓.๗๔	๑.๑๖	ระดับมาก
๔.๔	สถานศึกษาของท่านมีการรายงานผลการฝึกและพัฒนา เพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึก ประสบการณ์ตามภาระงาน กับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	๓.๔๙	๑.๒๓	ระดับ ปานกลาง
๔.๕	สถานศึกษาของท่านมีระบบการจัดเก็บสื่อการเรียนรู้ ของครู เพื่อให้นักเรียนใช้ค้นคว้าหาความรู้/ จัดเก็บ/ นำเสนอผลงานได้	๓.๖๖	๑.๐๘	ระดับมาก
๔.๖	สถานศึกษาของท่านมีสื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะ งานอาชีพ และสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพที่มีข้อมูล ครบถ้วน ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	๓.๔๗	๑.๑๒	ระดับ ปานกลาง

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๔.๗	สถานศึกษาของท่านมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา บริหารงานวิชาการ และจัดทำสารสนเทศที่แสดงถึงคุณภาพผู้เรียน หรือ แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) ที่แสดงเส้นทางการ การศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนรายบุคคล	๓.๗๐	๑.๑๕	ระดับมาก
๕.	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตาม เป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๓	๑.๑๗	ระดับมาก
๕.๑	สถานศึกษาของท่านมีการกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัด เชิงปริมาณ และคุณภาพ ให้เป็นไปตามขอบเขต เป้าหมายการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนด ของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ตามรูปแบบ ที่สถานศึกษาจัด	๓.๖๓	๑.๑๙	ระดับมาก
๕.๒	สถานศึกษาของท่านมีแผนการนิเทศ ช่วยเหลือ การดำเนินงานตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ตัวชี้วัดของ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๔	๑.๑๖	ระดับมาก
๖.	ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพตาม เป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน	๓.๕๖	๑.๒๑	ระดับมาก
๖.๑	สถานศึกษาของท่านมีคู่มือ คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัด เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และแนวทางการรายงาน ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับแนวทาง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๔๕	๑.๒๕	ระดับ ปานกลาง
๖.๒	สถานศึกษาของท่านมีการรายงานผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามตัวชี้วัด ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด	๓.๖๒	๑.๒๒	ระดับมาก
๖.๓	สถานศึกษาของท่านมีการนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาใช้ในการปรับปรุง ทบทวนแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ	๓.๖๑	๑.๑๖	ระดับมาก
	รวม	๓.๖๐	๑.๒๒	ระดับมาก

จากตารางที่ ๔.๓ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบัน ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า

ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่ชัดเจน ($\bar{X}=๓.๙๓$ $SD.=๑.๐๙$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการระดมความคิดเห็นจากสถานประกอบการ/ หอการค้าจังหวัด/ หน่วยงานภาครัฐ/ เอกชน/ กลุ่มประชาชน ภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น หรือได้ข้อมูลจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่แสดงถึงความต้องการกำลังแรงงานที่มีสมรรถนะ คุณลักษณะในแต่ละอาชีพ อันจะส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ($\bar{X}=๓.๖๐$ $SD.=๑.๒๒$) และสถานศึกษาของท่านมีการจัดทำข้อมูล แหล่งเรียนรู้หรือรายชื่อสถานประกอบการที่ใช้ในการฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ และประสบการณ์ การเรียนรู้ ($\bar{X}=๓.๖๐$ $SD.=๑.๑๗$)

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนในโรงเรียน ($\bar{X}=๓.๙๐$ $SD.=๑.๑๓$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบ ธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือหลักสูตรเชื่อมโยงสำหรับการเรียนต่อ ปวช.หรือปรับพื้นฐานเรียนต่อ ปวส. หรือการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ($\bar{X}=๒.๙๗$ $SD.=๑.๔๒$)

ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีการปฏิบัติ รายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ครู เกี่ยวกับคุณวุฒิ การฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ($\bar{X}=๓.๙๔$ $SD.=๑.๑๑$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาครู รวมทั้งบุคลากรสนับสนุน ภายใต้งานโครงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๖๐$ $SD.=๑.๐๖$)

ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ วัสดุ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ของท่านมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึกประสบการณ์ ตามภาระงาน กับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๗๔$ $SD.=๑.๑๖$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการจัดทำคำขอ สนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามข้อกำหนด เงื่อนไขและรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๔๖$ $SD.=๑.๒๘$)

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ของท่านมีแผนการนิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ตัวชี้วัดของรูปแบบการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๖๔$ $SD.=๑.๑๖$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่าน มีการกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และคุณภาพ ให้เป็นไปตามขอบเขตเป้าหมายการดำเนินงาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ตามรูปแบบที่สถานศึกษาจัด ($\bar{X}=๓.๖๓$ $SD.=๑.๑๙$)

ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพ ตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตาม ตัวชี้วัดต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X}=๓.๖๒$ $SD.=๑.๒๒$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ สถานศึกษาของท่านมีคู่มือ คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ($\bar{X}=๓.๔๕$ $SD.=๑.๒๕$)

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๐$ $SD.=๑.๒๒$) ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา ได้แก่

๑. การจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือหลักสูตรเชื่อมโยง สำหรับการเรียนต่อ ปวช. หรือปรับพื้นฐานต่อ ปวส. หรือการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

๒. การจัดทำหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนมีประสบการณ์ เพื่อขอใบรับรอง ที่แสดงความชำนาญ ตามภาระงานสำหรับใช้ในการเรียนต่อหรือสร้างรายได้ระหว่างเรียน

๓. การจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามข้อกำหนดเงื่อนไข และรูปแบบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔. การรายงานผลการฝึกและพัฒนาเพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึกประสบการณ์ ตามภาระงาน กับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๕. สื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพ และสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพที่มีข้อมูลครบถ้วนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

๖. คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และแนวทางรายงานผลการดำเนินงาน ตามตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

๓.๑.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ และข้อมูลของ สถานประกอบการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความร่วมมือ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์ ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน ทำให้เครือข่ายด้านอาชีพไม่มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน

(๒) สถานศึกษาบางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่มีสถานประกอบการและสถาบัน อาชีวศึกษาในพื้นที่ที่จะทำความร่วมมือ หรือหากมีก็มีจำนวนน้อยไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองของผู้เรียนไม่ต้องการให้เด็กออกไปฝึกประสบการณ์ในสถานที่ไกล ๆ

๓.๑.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการร่วมจัดการศึกษา ใช้แหล่งเรียนรู้จากสถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนสำหรับการเรียนรู้ หรือ ฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ

(๒) ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุน

การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ เช่น ความร่วมมือในการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์วิทยากร ในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้แก่ครูและนักเรียน ความร่วมมือ ในการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงหรือรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำรูปแบบต่าง ๆ ระหว่าง สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

๓.๑.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) ชี้แจงให้สถานประกอบการรับทราบและเข้าใจถึงรายละเอียดของ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ที่กำหนดเรื่องการใช้แรงงานเด็ก ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี เป็นลูกจ้าง แต่สามารถจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้ ภายใต้เงื่อนไข เช่น ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้าง ทำงานในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ น. ถึง ๐๖.๐๐ น. เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือ ผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมาย ห้ามมิให้ทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด ห้ามมิให้ทำงานที่เกี่ยวกับความเสี่ยง อันอาจก่อให้เกิด อันตราย เป็นต้น

(๒) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายกับหน่วยงาน ระดับปฏิบัติที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

(๓) สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการฝึกทักษะ อาชีพให้ผู้เรียน โดยให้มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ

๓.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

๓.๒.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) หลักสูตรปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการสร้างสมรรถนะ ขาดการสนับสนุนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ พื้นฐานรายวิชาชีพที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

(๒) การจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ และ ยังไม่ตอบโจทย์ผู้ปกครองและชุมชน

(๓) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางส่วน ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ รวมทั้งการเตรียม ความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ตระหนัก และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ในอนาคตที่ชัดเจน

(๔) ครูและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือความถนัดในพื้นฐานรายวิชาชีพ ที่หลากหลายยังมีน้อย

๓.๒.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อ้างอิงกับฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดสมรรถนะ โดยประเมินผลจากสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาทั่วไปที่สนใจเป็นกลุ่มตัวอย่างทดลองนำร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะมาปรับใช้ และนำผล ที่ได้ไปปรับปรุงเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาของประเทศ

๓.๒.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) จัดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการสร้างอาชีพต้นแบบที่มีความมั่นคงให้เห็นเชิงประจักษ์ สามารถนำผลการเรียนรู้และประสบการณ์ เทียบโอนเข้าสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นในอนาคต

(๒) สร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๓.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลนครูเฉพาะทางและครูที่มีทักษะอาชีพ ไม่มีครูบุคลากรหรือผู้สนับสนุนงานที่มีความรู้ความสามารถตามลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ขาดผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกในรายละเอียดของวิชาชีพหรือความถนัดทางสาขาวิชาชีพแก่ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สนใจ

(๒) ครูส่วนใหญ่ขาดการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งครูยังมีการงานนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป ไม่สามารถเป็นแกนหลักในการดำเนินงานที่มุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อการมีงานทำได้

๓.๓.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายได้รับการพัฒนาความรู้สู่อาชีพ และมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถสอนผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จตามอาชีพที่ตนเองถนัดและสนใจได้

(๒) การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมคุณภาพมาตรฐานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานฝีมือแรงงาน นอกเหนือจากการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนด้านวิชาการ

๓.๓.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) จัดสรรอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และเหมาะสม รวมถึงจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกิจกรรมพัฒนาทักษะ Re-skill, Up-skill และ New-skill

๓.๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ตามข้อกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๔.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่ใช้ในการใช้ฝึกประสบการณ์ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอ ไม่ครบตามอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ สถานที่ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียนในบางพื้นที่มีน้อย และอยู่ห่างไกลไม่สะดวกในการเดินทาง

(๒) สื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพ และสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพของสถานศึกษาไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน

๓.๔.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย เพียงพอสำหรับใช้ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน

(๒) การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือองค์กรภายนอกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

(๓) การทำความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถานประกอบการที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์เพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกประสบการณ์

๓.๔.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) จัดหาเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ วัสดุ ที่เอื้อต่อการฝึกวิชาชีพ การทำความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ หรือสถานประกอบการเพื่อการฝึกประสบการณ์

(๒) สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ให้เพียงพอ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีผู้เรียนจำนวนน้อย เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอน

๓.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๕.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) การนิเทศ กำกับ ติดตามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ยังมีน้อย และไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีแผนการดำเนินงานการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพ

๓.๕.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การดำเนินการกำกับ ติดตามผลการนิเทศ และจัดทำคู่มือให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ สร้างระบบการนิเทศ กำกับติดตาม กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน และดำเนินการนิเทศแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ให้การนิเทศเป็นไปเพื่อการพัฒนาและนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

(๒) การนิเทศ ติดตาม และรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ การประสานความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ

๓.๕.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) มีการประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ และความสำคัญของการนิเทศภายใน และมีการนิเทศจากหน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานแก่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นกัลยาณมิตร

๓.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

๓.๖.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดคู่มือ คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๖.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้คำแนะนำ การเรียนรู้ และความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายตัวชี้วัด คู่มือการนิเทศเบื้องต้นให้สถานศึกษาได้ประเมินตนเอง การสะท้อนความคิดเห็นของครูและนักเรียน

๓.๖.๓) ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) ให้มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ มีการนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุง ทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๑.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง
- (๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
- (๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล
- (๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตารางที่ ๔.๔ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (n)	ร้อยละ
๑.	เพศ		
	๑.๑ ชาย	๙๗	๒๔.๒๕
	๑.๒ หญิง	๓๐๓	๗๕.๗๕
๒.	ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
	๒.๑ ครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้น	๒๔๖	๖๑.๕๐
	๒.๒ ครูแนะแนว	๑๒๐	๓๐.๐๐
	๒.๓ ครูผู้สอน	๓๐๓	๗๕.๗๕
๓.	อายุผู้ตอบแบบสำรวจ		
	๓.๑ อายุน้อยกว่า ๓๐ ปี	๕๐	๑๒.๕๐
	๓.๒ อายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี	๑๔๒	๓๕.๕๐
	๓.๓ อายุระหว่าง ๔๐ - ๔๙ ปี	๑๔๕	๓๖.๒๕
	๓.๔ อายุมากกว่า ๔๙ ปี	๖๓	๑๕.๗๕
๔.	วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล		
	๔.๑ ปริญญาตรี	๒๑๔	๕๓.๕๐
	๔.๒ ปริญญาโท	๑๘๕	๔๖.๒๕
	๔.๓ ปริญญาเอก	๑	๐.๒๕
๕.	ประสบการณ์ในการสอน		
	๕.๑ น้อยกว่า ๕ ปี	๕๕	๑๓.๗๕
	๕.๒ ๕ - ๙ ปี	๙๒	๒๓.๐๐
	๕.๓ ๑๐ - ๑๔ ปี	๑๐๘	๒๗.๐๐

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (น)	ร้อยละ
	๕.๔ ๑๕ - ๑๙ ปี	๕๒	๑๓.๐๐
	๕.๕ ๒๐ - ๒๔ ปี	๔๕	๑๑.๒๕
	๕.๖ มากกว่า ๒๔ ปี	๔๘	๑๒.๐๐
๖.	สถานศึกษาของท่านมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
	๖.๑ รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๑๒๑	๓๐.๒๕
	๖.๒ รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	๗๓	๑๘.๒๕
	๖.๓ รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา	๙๖	๒๔.๐๐
	๖.๔ รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง	๖๒	๑๕.๕๐
	๖.๕ รูปแบบห้องเรียนอาชีพ	๕๖	๑๔.๐๐
	๖.๖ โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส	๙	๒.๒๕
	๖.๗ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	๑๑๐	๒๗.๕๐
๗.	รูปแบบอื่น ประกอบด้วย		
	๗.๑ การจัดกิจกรรมชุมนุม ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเสริมสร้างทักษะอาชีพ	๑๔	๑๒.๗๓
	๗.๒ การจัดหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรทวิภาษา หลักสูตรความเป็นเลิศด้านภาษาและกีฬา	๔	๓.๖๓
	๗.๓ การบูรณาการทักษะอาชีพกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการงานอาชีพ และรายวิชาต่าง ๆ	๒๙	๒๖.๓๖
	๗.๔ การจัดโครงการ/ กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ การอบรมทักษะอาชีพ	๑๖	๑๔.๕๕
	๗.๕ การอบรมฝึกทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖	๕.๔๕
	๗.๖ ไม่มีการจัดการเรียนการสอน	๑๕	๑๓.๖๔
	๗.๗ ไม่ระบุ	๒๖	๒๓.๖๔

จากตารางที่ ๔.๔ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มครู ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๗๕.๗๕) และเพศชาย (ร้อยละ ๒๔.๒๕) ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน (ร้อยละ ๗๕.๗๕) รองลงมาดำรงตำแหน่งครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้น (ร้อยละ ๖๑.๕๐) และครูแนะแนว (ร้อยละ ๓๐.๐๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๐ - ๔๙ ปี (ร้อยละ ๓๖.๒๕) รองลงมา มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี (ร้อยละ ๓๕.๕๐)

อายุมากกว่า ๔๙ ปี (ร้อยละ ๑๕.๗๕) และอายุน้อยกว่า ๓๐ ปี (ร้อยละ ๑๒.๕๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจ ข้อมูลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ ๕๓.๕๐) รองลงมามีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ ๔๖.๒๕) และวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาเอก (ร้อยละ ๐.๒๕) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน ๑๐ - ๑๔ ปี (ร้อยละ ๒๗.๐๐) รองลงมา มีประสบการณ์ในการสอน ๕ - ๙ ปี (ร้อยละ ๒๓.๐๐) ประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า ๕ ปี (ร้อยละ ๑๓.๗๕) และประสบการณ์ในการสอน ๑๕ - ๑๙ ปี (ร้อยละ ๑๓.๐๐) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีรูปแบบของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้แก่ รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (ร้อยละ ๓๐.๒๕) รองลงมา รูปแบบอื่น ๆ (ร้อยละ ๒๗.๕๐) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัด ทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ ๒๔.๐๐) และรูปแบบการจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (ร้อยละ ๑๘.๒๕) ตามลำดับ ซึ่งรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การบูรณาการทักษะอาชีพกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการงานอาชีพ และ รายวิชาต่าง ๆ (ร้อยละ ๒๖.๓๖) รองลงมาไม่ระบุ (ร้อยละ ๒๓.๖๔) และการจัดโครงการ/ กิจกรรมฝึกทักษะ อาชีพการอบรมทักษะอาชีพ (ร้อยละ ๑๔.๕๕) ตามลำดับ

๒) สภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๑.	ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและ นำไปใช้จริง	๔.๐๒	๐.๘๗	ระดับมาก
๑.๑	ท่านมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐาน การเรียนรู้/ ผลการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงรายวิชาพื้นฐาน/ รายวิชาเพิ่มเติมกับวิชาชีพที่จะใช้ศึกษาต่อ	๔.๑๐	๐.๘๖	ระดับมาก
๑.๒	ท่านมีการออกแบบสถานการณ์และเงื่อนไขในการทำ กิจกรรมกระตุ้นปัญหาและสมมติฐาน เพื่อเข้าสู่ภาระงาน ที่ต้องแก้ปัญหา	๓.๙๖	๐.๘๔	ระดับมาก
๑.๓	ท่านมีการออกแบบกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหา ข้อสรุปการได้ภาระงานของผลงาน/ การแก้ปัญหาตาม สถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนด	๔.๐๑	๐.๘๑	ระดับมาก
๑.๔	ท่านมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามภาระงาน ภายใต้ หน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการขั้นตอน และเทคนิควิธีการให้ได้มาซึ่งคำตอบตามภาระงาน	๔.๑๓	๐.๘๒	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๑.๕	ท่านมีการออกแบบกิจกรรมตรวจสอบกระบวนการ ได้มาซึ่งคำตอบตามภาระงานที่เป็นไปตามคำอธิบายเกณฑ์ เพื่อการซ่อมเสริมและปรับปรุงจุดบกพร่องที่ไม่เป็นไปตาม ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้	๓.๙๘	๐.๘๓	ระดับมาก
๑.๖	ท่านมีการเลือกใช้ช่องทางการสืบค้นความรู้ และจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตาม KSA/KPA ที่เป็นไปตามตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้/ แผนการเรียนรู้	๔.๑๗	๐.๗๙	ระดับมาก
๑.๗	ท่านมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง จนครบตามค่าหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ และทำการสอบ หลังจากสอบเสร็จจึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่หรือบล็อก ต่อไปจนครบหลักสูตร (Block Course) หรือวิธีการ ที่เหมาะสม เพื่อลดเวลาการเรียนรู้ทฤษฎี และเพิ่มการปฏิบัติ ไปพร้อมกับทฤษฎี	๓.๙๑	๐.๙๖	ระดับมาก
๑.๘	ท่านจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยทำโครงร่างการศึกษา และฝึกประสบการณ์ตามภาระงานจากแหล่งเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับภาระงาน เพื่อการได้มาซึ่งใบรับรอง ประสบการณ์ตามภาระงาน	๓.๘๘	๐.๙๗	ระดับมาก
๒.	ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	๔.๐๐	๐.๘๘	ระดับมาก
๒.๑	ท่านกำหนดแหล่งเรียนรู้ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นและตรงตามสถานการณ์ และเงื่อนไขของหน่วยการเรียนรู้พื้นฐานวิชาชีพสายวิชา	๓.๘๙	๑.๐๐	ระดับมาก
๒.๒	ท่านมีการระบุแหล่งเรียนรู้และวิทยาการตามขั้นตอน เทคนิควิธี สำหรับจัดประสบการณ์และฝึกทักษะการใช้ อุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อให้ได้ผลงานตามตัวแบบ หรือ ประยุกต์ให้ดีกว่า	๓.๙๗	๐.๙๐	ระดับมาก
๒.๓	ท่านมีการคัดเลือกสื่อความรู้ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือ สื่อเทคโนโลยี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ และกำหนดที่จัดเก็บให้สอดคล้องกับวิธีการ และ ช่องทางการสืบค้น	๔.๑๗	๐.๗๗	ระดับมาก
๒.๔	ท่านมีการเลือกเทคโนโลยีการจัดเก็บ นำเสนอ รับ-ส่ง เอกสาร ข้อมูล ตลอดจนการผลิตสื่อ On-demand ให้ตรงกับคุณลักษณะเฉพาะความต้องการใช้งานตาม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	๓.๙๖	๐.๘๑	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๓.	ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริม และพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ	๔.๐๗	๐.๘๕	ระดับมาก
๓.๑	ท่านมีการจัดทำชุดฝึกทักษะตามหลัก KSA/KPA ที่ระบุ ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด /ผลการเรียนรู้ รายวิชา เพื่อตรวจสอบความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด	๓.๙๘	๐.๙๐	ระดับมาก
๓.๒	ท่านมีการจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชา ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ประเมินผล และกำกับ ตรวจสอบการทำผลงานของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนาให้ได้ตรงตามมาตรฐาน และเกณฑ์คุณภาพของผลงาน	๔.๑๗	๐.๘๐	ระดับมาก
๔.	ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้	๓.๙๕	๐.๘๘	ระดับมาก
๔.๑	ท่านมีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม กระบวนการของภาระงาน โดยบันทึกจำนวนผู้เรียน และพฤติกรรมแสดงออกต่อสถานการณ์ และ เงื่อนไขของกิจกรรมการเรียนรู้	๔.๑๑	๐.๘๐	ระดับมาก
๔.๒	ท่านนำบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนผล หาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัด การเรียนรู้	๓.๗๗	๐.๙๑	ระดับมาก
๔.๓	ท่านมีการรายงานผลการวิจัยชั้นเรียน การพัฒนาเทคนิค วิธีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะผู้เรียน	๓.๙๖	๐.๙๐	ระดับมาก
	รวม	๔.๐๑	๐.๘๗	ระดับมาก

จากตารางที่ ๔.๕ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มครู จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบันประเด็น กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมีการเลือกใช้ช่องทาง การสืบค้นความรู้ และจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ตาม KSA/KPA ที่เป็นไปตามตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้/ แผนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.17$ $SD.=0.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยทำโครงร่าง การศึกษาและฝึกประสบการณ์ตามภาระงานจากแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภาระงาน เพื่อการได้มาซึ่ง ใบรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน ($\bar{X}= 3.77$ $SD.=0.90$)

ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมีการคัดเลือกสื่อความรู้ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยี ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ และกำหนดที่จัดเก็บให้สอดคล้องกับวิธีการและช่องทางการสืบค้น ($\bar{X}=๔.๑๗$ $SD.=๐.๗๗$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านกำหนดแหล่งเรียนรู้ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นและตรงตามสถานการณ์และเงื่อนไขของหน่วยการเรียนรู้พื้นฐานวิชาชีพสายวิชา ($\bar{X}=๓.๘๙$ $SD.=๑.๐๐$)

ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมีการจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ประเมินผล และกำกับ ตรวจสอบ การทำผลงานของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนาให้ได้ตรงตามมาตรฐาน และเกณฑ์คุณภาพของผลงาน ($\bar{X}=๔.๑๗$ $SD.=๐.๘๐$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีการจัดทำชุดฝึกทักษะตามหลัก KSA/KPA ที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้รายวิชา เพื่อตรวจสอบความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X}=๓.๙๘$ $SD.=๐.๙๐$)

ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการของภาระงาน โดยบันทึกจำนวนผู้เรียนและพฤติกรรมแสดงออกต่อสถานการณ์และเงื่อนไขของกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}= ๔.๑๑$ $SD.=๐.๘๐$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านนำบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนผลหาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=๓.๗๗$ $SD.=๐.๙๑$)

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มครู พบว่า ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๑$ $SD.=๐.๘๗$) ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีสิ่งที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ ได้แก่

๑. การนำบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนผลหาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้
๒. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยทำโครงร่างการศึกษาและฝึกประสบการณ์ตามภาระงานจากแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภาระงาน เพื่อการได้มาซึ่งใบรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน
๓. การกำหนดแหล่งเรียนรู้ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อย่างเหมาะสมกับระดับชั้น และตรงตามสถานการณ์และเงื่อนไขของหน่วยการเรียนรู้พื้นฐานวิชาชีพสายวิชา
๔. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่อเนื่องจนครบตามคำหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ และทำการสอบหลังจากสอบเสร็จจึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่หรือบล็อกต่อไปจนครบหลักสูตร (Block Course) หรือวิธีการที่เหมาะสม เพื่อลดเวลาการเรียนทฤษฎี และเพิ่มการปฏิบัติไปพร้อมกับทฤษฎี
๕. การออกแบบสถานการณ์และเงื่อนไขในการทำกิจกรรมกระตุ้นปัญหาและสมมติฐาน เพื่อเข้าสู่ภาระงานที่ต้องแก้ปัญหา
๖. การเลือกเทคโนโลยีการจัดเก็บ นำเสนอ รับ-ส่งเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนการผลิตสื่อ On-demand ให้ตรงกับคุณลักษณะเฉพาะความต้องการใช้งานตามการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
๗. การรายงานผลการวิจัยชั้นเรียน การพัฒนาเทคนิควิธีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน

๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง

๓.๑.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) การจัดการเรียนการสอนยังไม่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และลักษณะการจัดการเรียนการสอน การให้ความรู้ทางทักษะอาชีพ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีความเข้าใจ ในการประกอบอาชีพในอนาคตที่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่ตรงกัน แรงจูงใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจ ทดลอง และเรียนรู้ รวมทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีต่าง ๆ ผ่านการฝึกประสบการณ์จริงลดน้อยลงไป เนื่องจากเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมมีน้อย นักเรียนขาดความพร้อมด้านเวลา ทักษะ และความร่วมมือในการลงมือปฏิบัติจริง

(๒) การจัดการเรียนการสอนที่เป็นการฝึกประสบการณ์การทำงานใน สถานประกอบการ หรือการศึกษาดูงานยังมีน้อยเกินไป

(๓) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน วิทยากรท้องถิ่นที่มี ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาชีพ รวมถึงความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของครูผู้สอนเกี่ยวกับอาชีพ ยังมีน้อย

(๔) กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ อิงสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ ที่ยังไม่มีสมรรถนะรายวิชาเป็นตัวกำหนดภาระงาน

(๕) ระบบการแนะแนวยังไม่ครอบคลุมการประกอบอาชีพที่สอดคล้อง กับสภาพบริบทของพื้นที่ และการวางแผนทางการศึกษาต่อในการประกอบอาชีพของผู้เรียนยังมีน้อย

(๖) เครื่องมือการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย ครูส่วนใหญ่มีเทคนิคและวิธีสอนแบบเดิม ๆ ขาดแคลนครูเฉพาะทาง ขาดเทคนิคในการถ่ายทอด ความรู้ แผนการสอนและเทคนิคการสอนไม่นำไปสู่การปฏิบัติจริง ขาดการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

(๗) การเรียนรู้ของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี อาชีพในปัจจุบันและอาชีพในอนาคตที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่การจัดการเรียนการสอนของ สถานศึกษายังมุ่งเน้นด้านทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่สนใจการเรียนรู้ ในห้องเรียน

๓.๑.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การได้รับการสนับสนุนจากผู้มีความชำนาญเฉพาะด้าน วิทยากรที่มี ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพได้ตรงกับ ความต้องการของผู้เรียน

๓.๑.๓) ข้อเสนอแนะ หรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ มีการลงมือปฏิบัติจริง

(๒) จัดให้มีการร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ในการจัดกิจกรรม การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติด้านอาชีพ

(๓) จัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมและมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเพิ่มรายวิชาปฏิบัติมากขึ้น มีการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มอาชีพอย่างครบวงจร และมีการนำเสนอผลงาน ในลักษณะโครงการที่สนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ รวมทั้งมีการฝึกอบรมพัฒนา ครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๓.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

๓.๒.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) สื่อการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่ทันสมัยที่ใช้ในการฝึกทักษะ และ ประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการมีงานทำมีไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

(๒) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอาชีพศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจยังมีน้อย เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน แหล่งเรียนรู้ภายนอกมีน้อย ผู้เรียนมีความแตกต่างในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ

๓.๒.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) การจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย การปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ต ให้เพียงพอต่อการใช้งาน การคัดเลือกสื่อความรู้ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

(๒) ความพร้อม ความตั้งใจเรียน การลงมือทำ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ของผู้เรียน

(๓) การทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากฝึกปฏิบัติจริง

๓.๒.๓) ข้อเสนอแนะ หรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านสื่อ เทคโนโลยี อุปกรณ์ที่ทันสมัยที่เพียงพอต่อผู้เรียน

(๒) มีการอบรมพัฒนาครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

๓.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะ และสมรรถนะ ทางพื้นฐานวิชาชีพ

๓.๓.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) การวัดและผลประเมินผลไม่มีความหลากหลาย ผู้เรียนส่วนใหญ่ ขาดความเข้าใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลยังไม่ชัดเจน และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๒) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นการวัดผลตามสาระ การเรียนรู้ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

(๓) การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลที่ดียังมีน้อย วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ สำหรับการวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริง และไม่สามารถวัดผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ทั้งหมด

๓.๓.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) สถานศึกษามีการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลที่ดี เป็นระบบ วิเคราะห์และศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

(๒) การจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ประเมินผล และกำกับ ตรวจสอบการทำผลงานของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนา ให้ได้ตรงตามมาตรฐาน และเกณฑ์คุณภาพของผลงาน

(๓) การประเมินตามสภาพจริง มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ตรงตัวชี้วัด โดยเลือกใช้เครื่องมือเพื่อการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสม

(๔) ผู้เรียนมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพ

(๕) การออกแบบและจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อใช้วัดสมรรถนะด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในรายวิชา

๓.๓.๓) ข้อเสนอแนะ หรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริม สมรรถนะทางวิชาชีพ และช่วยลดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นหรือจำเป็นน้อยกว่าในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

๓.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๓.๔.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑) เครื่องมือการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย มีเทคนิค วิธีสอนแบบเดิม ๆ

(๒) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ แผนการสอนและ เทคนิคการสอนในบางวิชาไม่นำไปสู่การปฏิบัติจริง ขาดการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

๓.๔.๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) ครูผู้สอนสร้างเครื่องมือเพื่อสะท้อนความคิดของผู้เรียนทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพเพื่อพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้และนำบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง เพื่อสะท้อนผลหาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

(๒) ครูผู้สอนทำการศึกษาและพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

(๓) ครูผู้สอนมีการจัดประชุม และอภิปรายผลหลังการจัดกิจกรรมทุกภาคเรียน เพื่อสะท้อนการใช้เทคนิคการสอนของครูผู้สอนจากเพื่อนครู รวมทั้งเพื่อสร้างความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม

๓.๔.๓) ข้อเสนอแนะ หรือประเด็นอื่น ๆ

(๑) ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปรับปรุงและพัฒนา เทคนิคการสอน

(๒) เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาเทคนิคการเขียนแผนหรือวิธีการสอนของครู ที่เน้นไปสู่การปฏิบัติจริง เสริมแรงจูงใจ มีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมทั้งเน้นให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการสอนในการนำไปสู่ การปฏิบัติจริง

๔.๑.๓ ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย

- (๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน
- (๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ
- (๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ
- (๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตารางที่ ๔.๖ แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ข้อที่	รายงาน	จำนวน (n)	ร้อยละ
๑.	เพศ		
	๑.๑ ชาย	๑๕๐	๓๗.๕๐
	๑.๒ หญิง	๒๕๐	๖๒.๕๐
๒.	สังกัดของสถานศึกษา		
	๒.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	๒๘๘	๗๒.๐๐
	๒.๒ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	๓๗	๙.๒๕
	๒.๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)	๗๕	๑๘.๗๕
	๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)		
๓.	ระดับการศึกษา		
	๓.๑ ประถมศึกษา	๖๙	๑๗.๒๕
	๓.๒ มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๘๖	๔๖.๕๐
	๓.๓ มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๔๕	๓๖.๒๕
	๓.๔ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	-	-

จากตารางที่ ๔.๖ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียน ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๖๒.๕๐) และเพศชาย (ร้อยละ ๓๗.๕๐) ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (ร้อยละ ๗๒.๐๐) รองลงมาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.) (ร้อยละ ๑๘.๗๕) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (ร้อยละ ๙.๒๕) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๔๖.๕๐) รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ ๓๖.๒๕) และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา (ร้อยละ ๑๗.๒๕) ตามลำดับ

๒) สภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงข้อมูลสภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของ
ผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๑.	ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน	๓.๔๔	๑.๑๖	ระดับปานกลาง
๑.๑	ผู้เรียนทราบลักษณะการทำงาน ความรู้ที่ใช้ของอาชีพ (ตอบเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษา)	๓.๗๒	๐.๙๒	ระดับมาก
	ผู้เรียนทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา (ตอบเฉพาะผู้เรียนระดับสูงกว่าประถมศึกษา)	๓.๑๑	๑.๑๖	ระดับปานกลาง
๑.๒	ผู้เรียนมีการทำการประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพ เพื่อศึกษาความสอดคล้องบุคลิกภาพ และพรสวรรค์ของผู้เรียน ในการเลือกและกำหนดเป้าหมายอาชีพที่สนใจ	๓.๒๘	๑.๒๕	ระดับปานกลาง
๑.๓	ผู้เรียนมีการเก็บรวบรวมผลงานเกี่ยวกับวิชาชีพหรือความถนัดทางวิชาชีพในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) หรือแบบรายงานประจำตัวผู้เรียนที่ทางสถานศึกษา กำหนดในแต่ละปีการศึกษา	๓.๕๔	๑.๑๓	ระดับมาก
๑.๔	ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน	๓.๗๓	๑.๐๑	ระดับมาก
๒.	ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ	๓.๕๓	๑.๒๒	ระดับมาก
๒.๑	ผู้เรียนมีผลงาน หรือมีโอกาสเข้าประกวด/ แข่งขัน โครงการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียน	๓.๒๒	๑.๓๕	ระดับปานกลาง
๒.๒	ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร เพื่อฝึกทักษะและสมรรถนะความถนัด ที่น่าจะเป็นศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียน	๓.๗๖	๐.๙๘	ระดับมาก
๒.๓	ผู้เรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานระดับผลการเรียน ระดับผลงาน และผลรางวัลในเวทีระดับต่าง ๆ แสดงไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นหลักฐานการยื่นเรียนต่อ หรือการสมัครงาน	๓.๖๒	๑.๒๒	ระดับมาก

ลำดับที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD.)	ระดับ การปฏิบัติ
๓.	ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ	๓.๔๔	๑.๒๒	ระดับ ปานกลาง
๓.๑	ผู้เรียนรู้จักอาชีพที่ตนเองสนใจ (ตอบเฉพาะผู้เรียนระดับ ประถมศึกษา)	๓.๙๗	๐.๙๑	ระดับมาก
	ผู้เรียนมีการกำหนดเป้าหมายอาชีพและสถานศึกษา ที่จะศึกษาต่อ (ตอบเฉพาะผู้เรียนระดับสูงกว่าประถมศึกษา)	๔.๐๑	๑.๐๖	ระดับมาก
๓.๒	ผู้เรียนได้รับความรู้และโอกาสการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับ อาชีพในโรงเรียน หรือสถานประกอบการที่โรงเรียนจัดให้	๓.๔๘	๑.๐๙	ระดับ ปานกลาง
๓.๓	ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้านงานอาชีพจาก การศึกษาดูงาน หรือแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	๓.๔๖	๑.๑๕	ระดับ ปานกลาง
๓.๔	ผู้เรียนได้รับใบรับรองในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนจากสถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ หรือ แหล่งเรียนรู้ชุมชน	๓.๐๖	๑.๒๖	ระดับ ปานกลาง
๓.๕	ผู้เรียนมีโอกาสร่วมแสดง ประกวด หรือแข่งขันผลงาน ระดับสถานศึกษา/ จังหวัด/ ภูมิภาค/ ประเทศ/ นานาชาติ ตามความถนัดในอาชีพ	๓.๑๙	๑.๓๖	ระดับ ปานกลาง
๔.	ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ	๓.๓๓	๑.๒๗	ระดับ ปานกลาง
๔.๑	ผู้เรียนมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมระดับ ผลการเรียน ผลงาน และผลรางวัล ตามเป้าหมาย เส้นทางการเรียนสู่อาชีพ	๓.๕๐	๑.๑๕	ระดับ ปานกลาง
๔.๒	ผู้เรียนมีใบรับรองประสบการณ์ ผลงาน และการฝึก ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ	๒.๘๑	๑.๒๘	ระดับ ปานกลาง
๔.๓	ผู้เรียนได้ขอแนะนำจากครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการ ศึกษาต่อ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความถนัด และความชำนาญของตนเอง	๓.๘๕	๑.๑๐	ระดับมาก
๔.๔	ผู้เรียนมีการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการ เรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพหรือพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน มาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน	๓.๑๔	๑.๒๙	ระดับ ปานกลาง
	รวม	๓.๔๓	๑.๒๒	ระดับ ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียน จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า สภาพปัจจุบันประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน ($\bar{X}=3.73$ $SD.=1.01$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้เรียนทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา (โดยเฉพาะผู้เรียนระดับสูงกว่า ประถมศึกษา) ($\bar{X}=3.11$ $SD.=1.16$)

ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร เพื่อฝึกทักษะ และสมรรถนะความถนัด ที่น่าจะเป็นศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X}=3.76$ $SD.=0.98$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้เรียนมีผลงาน หรือมีโอกาสเข้าประกวด/ แข่งขันโครงการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียน ($\bar{X}=3.22$ $SD.=1.35$)

ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนรู้จักอาชีพที่ตนเองสนใจ (โดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษา) ($\bar{X}=4.01$ $SD.=1.06$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้เรียนได้รับใบรับรองในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากสถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ หรือแหล่งเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X}=3.06$ $SD.=1.26$)

ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนได้ขอแนะนำจากครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความถนัด และความชำนาญของตนเอง ($\bar{X}=3.85$ $SD.=1.10$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้เรียนมีใบรับรองประสบการณ์ ผลงาน และการฝึกประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ($\bar{X}=2.81$ $SD.=1.28$)

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียน พบว่า ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$ $SD.=1.22$) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา ได้แก่

๑. การทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนระดับสูงกว่าประถมศึกษา

๒. การประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพ เพื่อศึกษาความสอดคล้องบุคลิกภาพ และพรสวรรค์ของผู้เรียนในการเลือกและกำหนดเป้าหมายอาชีพที่สนใจ

๓. ผลงาน หรือมีโอกาสเข้าประกวด/ แข่งขันโครงการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียน

๔. การได้รับความรู้และโอกาสการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในโรงเรียน หรือสถานประกอบการ ที่โรงเรียนจัดให้

๕. การได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้านงานอาชีพจากการศึกษาดูงาน หรือแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

๖. การได้รับใบรับรองในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากสถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ หรือแหล่งเรียนรู้ชุมชน

๗. การมีโอกาสร่วมแสดง ประกวด หรือแข่งขันผลงาน ระดับสถานศึกษา/ จังหวัด/ ภูมิภาค/ ประเทศ/ นานาชาติ ตามความถนัดในอาชีพ

๘. การมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมระดับผลการเรียน ผลงาน และผลรางวัล ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ

๙. การมีใบรับรองประสบการณ์ ผลงาน และการฝึกประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

๑๐. การนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพหรือพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน มาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน

๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีดังนี้

๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน

(๑) สถานศึกษามีส่วนช่วยในการทำกิจกรรมค้นหาตนเอง แต่กิจกรรมยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถรู้ตัวตนได้ จึงต้องการให้มีการทดลองเรียนตามความต้องการในการประกอบอาชีพ

(๒) การมีกิจกรรมที่ทำให้ค้นพบตัวเอง มีส่วนช่วยในการตัดสินใจไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงมีทักษะและแนวทางในการประกอบอาชีพ และยังสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมในสถานศึกษาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้มีความกล้าแสดงออกทางด้านความถนัดของตนเองมากขึ้น

(๓) ครูมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นพรสวรรค์ของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่รู้ตัวตน ไม่รู้พรสวรรค์ของตนเอง ไม่รู้สิ่งที่ชอบ และสิ่งที่ใช่สำหรับตนเอง ดังนั้นครูจึงควรมีการแนะแนวอาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไปอย่างต่อเนื่อง

๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ

(๑) ผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาที่ตรงกับความสนใจที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดในอาชีพต่าง ๆ แต่ชั่วโมงเรียนที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีน้อยเกินไป และไม่ค่อยมีโอกาสไปฝึกประสบการณ์จากภายนอกสถานศึกษา

๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ

(๑) ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสจากสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ศึกษาดูงาน หรือการฝึกงานทางวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา และมีโอกาสน้อยในการได้ใบรับรองประสบการณ์แสดงถึงความชำนาญตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน จากสถานประกอบการ หรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์

(๒) ผู้เรียนมีโอกาสเข้าประกวดหรือแข่งขันหรือได้รับรางวัลจากโครงการทางวิชาการ

เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะอาชีพในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียนจากเวทีประกวดผลงานที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย

(๓) ผู้เรียนได้ฝึกใช้อุปกรณ์ และฝึกทักษะอาชีพในสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการ เพียงเล็กน้อย เนื่องจากระยะเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์นอกสถานที่ยังมีน้อยเกินไป ควรเพิ่มระยะเวลาการทำกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์จากภายนอกให้มากขึ้น รวมทั้งสถานศึกษา ควรมีการค้นหาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการฝึกทักษะ และประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพเพิ่มขึ้น

(๔) นโยบายการทำงานในเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ส่งผลให้การทำงานระหว่างเรียน ของนักเรียนไม่สามารถรับจ้างทำงานได้หรือทำได้ไม่เต็มที่ โดยนักเรียนที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี กฎหมาย ได้ระบุไว้ว่า สถานประกอบการไม่สามารถจ้างนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษา ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ในส่วน of นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป แต่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ถึงแม้จะสามารถรับงานจ้างได้แต่ข้อกำหนดของวันและเวลาในการทำงาน ก็เป็นอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้ว่า นักเรียนไม่สามารถทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด ซึ่งส่งผลให้การทำงานระหว่างเรียนไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง

๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

(๑) ผู้เรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขา วิชาชีพ ส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเพียงเล็กน้อย อาทิ การขายสินค้าในร้านค้าโรงเรียน การฝึกประสบการณ์ที่ร้าน 7-Eleven ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดโอกาส การได้ไปรับรองประสบการณ์แสดงถึงความชำนาญตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน จากสถานประกอบการ หรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์

(๒) ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิธีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่ใช้จัดเก็บ หลักฐานผลงาน ผลงานวัด ไปรับรองประสบการณ์ทำงานตามภาระงาน และรับรองคุณลักษณะนิสัย การทำงานอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ส่วนใหญ่จัดเก็บในรูปเอกสารกระดาษ และไม่ได้จัดหมวดหมู่ ตามองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพ

(๓) ครูแนะแนวควรแนะแนวเส้นทางการเรียนและเส้นทางอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่เด็ก โดยส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะอาชีพตามพรสวรรค์ มีการฝึกประสบการณ์จากสถานที่จริง และมีการแนะนำ วิธีการเก็บสะสมผลงานที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ ในการเข้าศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น หรือใช้ในการประกอบอาชีพ

๔.๒ ผลจากการสัมภาษณ์

๔.๒.๑ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบายเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

๑) สถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค

๑.๑) การจัดการศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังยึดติดสาระความรู้มากกว่าทักษะในการประกอบอาชีพ และยังปรับตัวตามแนวโน้มด้านอาชีพเปลี่ยนไปจากเดิม ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ทำให้การทำงานมีความหลากหลายและยืดหยุ่นเพิ่มขึ้น ทั้งเรื่องเวลา และสถานที่ ซึ่งการทำงานไม่จำเป็นต้องทำที่สถานที่ทำงาน แต่สามารถทำที่บ้านได้ในลักษณะออนไลน์ และบางอาชีพไม่จำเป็นต้องใช้คุณวุฒิทางการศึกษาที่ได้จากสถานศึกษา แต่สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

๑.๒) การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่ ทำให้ขาดการควบคุมอารมณ์ และความรับผิดชอบ

๑.๓) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพใหม่ ๆ ยังไม่แพร่หลาย ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักแต่อาชีพหลัก ๆ ทั่วไป และแม้จะมีแหล่งความรู้ที่สามารถศึกษาด้วยตนเองมากขึ้นผ่านช่องทางออนไลน์ แต่ผู้เรียนหรือผู้ที่ควรได้รับประโยชน์จากความรู้ดังกล่าวอาจมีอุปสรรค เช่น หาข้อมูลไม่เป็น ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ผู้เรียนปฏิเสธการหาข้อมูล เป็นต้น

๑.๔) โครงสร้างของหน่วยงานที่จัดการศึกษายังมีลักษณะแยกส่วน (Silo) ขาดความเชื่อมโยงในแต่ละกระบวนการ ทำให้ผลการจัดการศึกษายังไม่บรรลุตามผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Output/ Outcome) โดยเฉพาะเป้าหมายเกี่ยวกับการมีงานทำหรืออาชีพตามความถนัดและความต้องการของแต่ละบุคคล

๑.๕) ภาคการศึกษามีการเตรียมการวางแผนเพื่อการผลิตกำลังคนในสาขาที่คาดว่าจะตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต อาทิ วิศวกรรมระบบราง เพื่อเตรียมรองรับรถไฟความเร็วสูง แต่การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่เป็นไปตามแผน ส่งผลต่อตลาดแรงงานที่จะรองรับกลุ่มกำลังคนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

๑.๖) หลักสูตรปัจจุบันยังไม่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ หลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนเน้นความรู้ทางวิชาการมากเกินไป ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานการประกอบอาชีพ การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามตำรา ครูผู้สอนบางท่านยังไม่เข้าใจในแก่นแนวคิดของแต่ละรายวิชา และไม่ทราบว่า จะนำองค์ความรู้ไปใช้ต่อยอดหรือพัฒนาได้อย่างไร รวมทั้งครูแนะแนว/ ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันรายบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถค้นหาเป้าหมายทางอาชีพในอนาคตของตนเองได้

๑.๗) สถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความสำคัญเรื่องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำแตกต่างกัน สถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญแต่จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาชีพให้แก่ผู้เรียนตามที่สถานศึกษาสนใจหรือมีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาเท่านั้น ไม่ได้เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอาจไม่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดของผู้เรียน

๑.๘) สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ทำให้ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย หรือสามารถตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๑.๙) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ขาดแคลนครู หรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อสอนด้านอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวกับช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างไฟ ช่างอุตสาหกรรม เป็นต้น

๑.๑๐) สถานศึกษาบางแห่งขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากเครือข่าย รวมทั้งขาดข้อมูลเรื่อง อาชีพในชุมชน/ สถานประกอบการโดยรอบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความร่วมมือ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกปฏิบัติหรือฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพ เพื่อเตรียมเข้าสู่เส้นทางการประกอบอาชีพได้อย่างจริงจัง

๑.๑๑) ผู้ปกครองมีทัศนคติให้ผู้เรียนเข้ารับการศึกษา เพื่อเข้าสู่อาชีพตามค่านิยมของสังคม ซึ่งมีใช้อาชีพที่ประกอบอยู่ในท้องถิ่น หรืออาชีพที่ตกทอดมาจากครอบครัว หรืออาชีพพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีเจตคติและการเห็นคุณค่าของการทำงานสู่อาชีพเหล่านั้นน้อยลง

๑.๑๒) งบประมาณไม่เพียงพอ หากสถานศึกษาได้รับงบประมาณหรือมีโครงการสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่เพียงพอ จะทำให้สถานศึกษาสนใจและมีความพร้อม ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำมากขึ้น

๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒.๑) แพลตฟอร์มที่เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานและอาชีพต่าง ๆ จะเป็นช่องทางให้ผู้เรียนสามารถเข้าหาความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยควรปรับสาระความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในแพลตฟอร์มให้เป็นปัจจุบัน ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

๒.๒) การจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการมีงานทำของผู้เรียนให้บูรณาการอยู่ในทุก ๆ สาระการเรียนรู้ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องปรับหลักสูตร โดยครูและผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการจัด กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จ

๒.๓) การสื่อสารเพื่อปรับทัศนคติ หรือ Mindset ของครูและผู้บริหารให้เข้าใจว่าการศึกษาคือ การเรียนรู้ ซึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยควรเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วย สร้างแรงบันดาลใจทางอาชีพให้กับผู้เรียน แต่ต้องไม่เป็นในลักษณะยึดเยียดข้อมูล แต่ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน ในการตัดสินใจ ทั้งนี้ สถานศึกษาควรมีกรอบกว้าง ๆ ในการบริหารจัดการหลักสูตร และใช้กระบวนการ Active Learning ให้เกิดการบูรณาการการเรียนรู้

๒.๔) การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ โดยใช้ประโยชน์จาก ดิจิทัลในการค้นคว้าหาความรู้ และพัฒนาทักษะที่ต้องการ เช่น ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านดิจิทัล เป็นต้น

๒.๕) การปลูกฝังเรื่องอาชีพให้กับผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาตัวตน ค้นหาลู่ทางที่ตนชอบหรือถนัด และมีช่องทางในการเลือกหรือพัฒนาตนเองที่หลากหลาย รวมทั้งสอนในสิ่งที่ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยผู้เรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่เหมือนกัน

๒.๖) ทัศนคติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ที่จำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย แผนงานและหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และมีการนำ นโยบาย แผนงาน และหรือโครงการแปลงออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ชัดเจน และเหมาะสม

๓) ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑) ระดับนโยบาย

๓.๑.๑) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับสำนักงาน สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) เนื่องจากทั้งสองหน่วยงาน

ทำหน้าที่วางแผนและจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาในระดับก่อนอุดมศึกษาและระดับอุดมศึกษาของประเทศ โดยสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนากำลังคนของประเทศ

๓.๑.๒) กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้ชัดเจน หรือออกระเบียบหรือกฎกระทรวงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยถือปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน แต่สามารถเลือกรูปแบบหรือปรับเปลี่ยนตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้

๓.๑.๓) ศึกษาวิจัยเชิงคาดการณ์อนาคต โดยนำองค์ความรู้ที่มีการวิจัยไว้แล้วจำนวนมากมาวิเคราะห์ให้แตกผลึก เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการวางแผนการเตรียมกำลังคนเพื่อรองรับตลาดแรงงานและอาชีพที่หลากหลาย รวมทั้งศึกษารณมิติตัวอย่างในบางประเทศที่บางอาชีพอาจหายไป เนื่องจากถูกทดแทนด้วยหุ่นยนต์ (Robot) ที่สามารถทำงานแทนมนุษย์ได้ในหลากหลายงาน

๓.๑.๔) พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในสังคม เนื่องจากคนทุกคนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าในห้องเรียน ดังนั้นระบบนิเวศการเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ฯลฯ ต้องได้รับการพัฒนา เพื่อที่จะสามารถพัฒนาคนได้อย่างเต็มศักยภาพ ตอบสนองความต้องการของคนที่เข้าใช้บริการได้จริง

๓.๑.๕) กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบางประการไปสู่ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการดูแล สนับสนุนการศึกษาในสถานศึกษาแต่ละพื้นที่ให้มากขึ้น

๓.๒) ระดับสถานศึกษา

๓.๒.๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับนโยบายภาครัฐ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์แนวโน้มและความเป็นไปได้ รวมทั้งจุดแข็ง จุดอ่อนเกี่ยวกับอาชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการทำงานที่ผู้เรียนจะมีงานทำในลักษณะ First Class

(๒) ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยกำหนดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สอดรับการพัฒนาตามช่วงวัย และเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ต่อยอดพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ

(๓) ส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยคำนึงถึงความต้องการแรงงานด้านอาชีพในแต่ละพื้นที่ และความต้องการแรงงานด้านอาชีพในอนาคต รวมทั้งเตรียมพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานได้หลายอย่าง เพื่อมั่นใจว่าเมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถ มีงานทำในพื้นที่หรือเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

(๔) หลักสูตรการศึกษาเพื่อการมีงานทำอาจทำได้โดยการนำรายวิชาพื้นฐานของการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มาสอนในสถานศึกษาพื้นฐาน หรือเรียกว่า ห้องเรียนอาชีพ ถือเป็น การเติมความรู้ทางด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียน หากผู้เรียนสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

และต้องการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา ก็สามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่ต้องเรียนวิชาพื้นฐานของอาชีวศึกษาอีก ทำให้ผู้เรียนไม่เสียเวลาในการเรียนและสามารถเข้าสู่อาชีพได้เร็วขึ้น

(๕) วิเคราะห์ความต้องการกำลังคนของพื้นที่ว่าต้องการกำลังคนแบบใด อาชีพใด โดยขอบเขตการดำเนินงานในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่อาจแบ่งพื้นที่ตามสำนักงานศึกษาธิการภาค ทั้งนี้ ต้องมีการทบทวน ปรับปรุงเป้าหมายหรือความต้องการกำลังคนเป็นระยะ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

(๖) ส่งเสริมการมีงานทำให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงความต้องการเชิงพื้นที่และสิ่งที่เป็นเงื่อนไขสำคัญเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ อาชีพที่เป็นความต้องการของพื้นที่ต้องเหมาะสมกับช่วงวัย มีความปลอดภัย เช่น มัคคุเทศก์ ผู้ช่วยเชฟ เป็นต้น และต้องเป็นอาชีพที่มีตลาดแรงงานรองรับ รวมทั้งผู้ปกครองให้การสนับสนุนและยอมรับ

(๗) ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำประสบความสำเร็จ คือ ระบบสนับสนุน ทักษะของผู้ปฏิบัติงาน และการนำร่อง (Sandbox) เพื่อให้เห็นผลที่เกิดขึ้นก่อนขยายผล

(๘) ปรับกระบวนการคิดเรื่องการมีงานทำให้หลากหลาย โดยเฉพาะการมีงานทำแบบอาชีพขั้นสูง ที่เชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

(๙) ส่งเสริมการเปิดหลักสูตรและการเรียนในรูปแบบหลักสูตรประกาศนียบัตร (Non-degree) และระบบทวิวุฒิในเรื่องของอาชีพเพื่อการมีงานทำให้มากขึ้น โดยต้องสามารถรับรองมาตรฐานหลักสูตรของอาชีพ อย่าจำกัดมาตรฐานหลักสูตรที่จำนวนชั่วโมงเรียน ให้เน้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะด้านอาชีพ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง เพื่อประเมินว่าผู้เรียนสามารถไปสู่สมรรถนะที่ต้องการได้หรือไม่

(๑๐) เปลี่ยนวิธีคิดในการจัดการศึกษา เนื่องจากในอนาคตความต้องการหลักในการทำงานจะเป็นเรื่องของความสามารถในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิการศึกษา และในอนาคตการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควรปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) คือ การเรียนที่ผสมผสานหลากหลายสาขาวิชาในหลักสูตรปริญญาหนึ่งใบให้มากยิ่งขึ้น

(๑๑) เปลี่ยนค่านิยมเรื่องการเรียนด้านอาชีพ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ควรจำกัดการสอนอยู่แค่ในหลักสูตรของอาชีวศึกษา อาชีวสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาหลายแห่ง มีการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพิ่มการสอนความรู้ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน

(๑๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาคการศึกษา (Supply) ซึ่งเป็นหน่วยผลิตและพัฒนา กำลังคน และหน่วยงานภาคกำลังคน (Demand) ที่สามารถระบุความต้องการกำลังคน รวมถึงสามารถให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้ บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ เทคโนโลยี สถานที่ฝึกประสบการณ์ ฯลฯ โดยเป็นความร่วมมือในลักษณะ Partner ที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

(๑๓) สร้างความร่วมมือที่ีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกงานให้กับผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องพิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการที่มีธรรมาภิบาลที่ดี สามารถดูแลผู้เรียนในระหว่างฝึกปฏิบัติงานให้ปลอดภัย และได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างเต็มที่

(๑๔) สร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยเชิญผู้รู้ในชุมชน เช่น ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยปรับเปลี่ยนบทบาทของสถานศึกษา ให้ทุกคนในชุมชนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้บริการ เพื่อให้สถานศึกษากลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

(๑๕) เปลี่ยนทัศนคติของครู และลดช่องว่างระหว่างช่วงวัยของครูและนักเรียน รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เน้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบูรณาการมากกว่า ๑ รายวิชา ที่สามารถไปในแนวทางเดียวกันได้ และครูควรรู้จักผู้เรียนของตนเอง รู้เป้าหมายของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริม และผลักดันให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

(๑๖) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสำคัญกับการผลิต พัฒนา และประเมินผล การปฏิบัติงานของครู เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ครูต้องเก่งและมีความสามารถ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เกณฑ์ในการประเมินครูอาจใช้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ ความก้าวหน้าของครูเกิดจากการสอนและพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นการลดภาระในการจัดทำ เอกสารประเมินของครู

(๑๗) แบ่งการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็นการศึกษาสำหรับ ผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ทั้งทางด้านเนื้อหาและทักษะ เพื่อค้นหาเป้าหมายและวางแผนอนาคตของผู้เรียน แต่ละบุคคล โดย

(๑๗.๑) ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑ - ป.๔) อายุ ๗ - ๑๐ ปี เป็นช่วงวัยที่มีความต้องการพื้นฐานสำหรับการเป็นมนุษย์ จึงควรมีทักษะการสื่อสาร ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่มากกว่า ๑ ภาษา รวมทั้งทักษะการดูแลตนเอง ทักษะ การอยู่ร่วมกันในสังคม ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) และทักษะการแสดงออกทางพฤติกรรม ที่เหมาะสม มีความสุขภาพ ระเบียบเรียบร้อย ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

(๑๗.๒) ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๕ - ป.๖) อายุ ๑๑ - ๑๒ ปี เป็นช่วงวัยที่ควรเริ่มเรียนรู้เรื่องของครอบครัว ชุมชน และสังคมของตนเอง โดยเพิ่มการเรียนรู้ ในเรื่องของพื้นฐานอาชีพง่าย ๆ เช่น การเพาะปลูกทางการเกษตร เป็นต้น

(๑๗.๓) ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ควรใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตร ฐานสมรรถนะ เน้นในเรื่องของทักษะทางด้านภาษา ทักษะการคิด และทักษะการวิเคราะห์ที่นำไปประยุกต์ ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ ให้มีความสามารถในการทำงาน รวมทั้ง เป็นช่วงวัยที่ควรรู้เป้าหมาย แนวทางอาชีพของตนเองว่าต้องการประกอบอาชีพอะไรในอนาคต

ทั้งนี้ ขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมควรมีสัดส่วน ๑:๒๕ คือ ครู ๑ คน ต่อ ผู้เรียน ๒๕ คน เพื่อให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา รู้จักผู้เรียนในเชิงลึกเพียงพอที่จะสามารถออกแบบ การเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเป้าหมายในอนาคตของผู้เรียนแต่ละบุคคล

(๑๘) จัดตั้งระบบแนะแนวในสถานศึกษา ที่จะเป็พื้นที่ในการรับฟังผู้เรียน ในรูปแบบของครูแนะแนว หรือระบบแนะแนวออนไลน์ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริม ผลักดันให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถมุ่งไปสู่เป้าหมายได้ โดยที่ผู้เรียน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวรวมทั้งควรมีการจัดตั้งศูนย์แนะแนว (Consulting Center) เพื่อให้คำปรึกษาหรือแนะแนว เกี่ยวกับอาชีพกับกลุ่มเป้าหมาย สำหรับผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา และผู้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา โดยศูนย์นี้อาจอยู่ในห้องสมุดประชาชนของแต่ละจังหวัดหรือชุมชน

๓.๒.๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) ควบรวมสาระการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาสำหรับได้เรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน หรือได้ฝึกปฏิบัติจริง มากกว่าความรู้ตามที่สาระการเรียนรู้กำหนด เช่น สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และฟิสิกส์ ที่สามารถเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องตรีโกณมิติ เป็นต้น

(๒) ปรับสื่อการสอน ให้เป็นสื่อที่สัมพันธ์กับสมรรถนะ โดยควรใช้สื่อที่หลากหลาย ในช่องทางต่าง ๆ รวมถึงสื่อที่เป็นตัวบุคคล รวมทั้งส่งเสริมทักษะความสามารถในการกรองข้อมูล ตรวจสอบเนื้อหาจากหนังสือหรือสื่อการเรียนของครูและผู้เรียน

(๓) ประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ และสามารถประเมินการเรียนรู้ได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตามแนวคิดของระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) โดยในห้องเรียนควรเน้นการประเมินสมรรถนะ ความสามารถของผู้เรียนมากกว่าการประเมินความสามารถในการจดจำความรู้ตามหลักสูตรที่เกินความจำเป็นพื้นฐาน ส่วนนอกห้องเรียนควรเน้นการประเมินความรู้และประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงเทียบโอนเป็นหน่วยกิตการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้

(๔) สร้างระบบการประเมินผลการศึกษาให้มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือ หากผู้เรียนสามารถเรียนรู้หลักสูตรพื้นฐานและผ่านการประเมินสมรรถนะแล้ว ให้ถือว่าจบหลักสูตรสามารถออกไปสู่ตลาดอาชีพตามความต้องการของตนได้ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องเน้นเรื่องสมรรถนะของผู้เรียนมากกว่าการเรียนให้ครบรายวิชา และสถานศึกษาอาจมีการออกใบรับรองเพื่อรับรองว่าผู้เรียนมีความรู้และสมรรถนะในด้านอาชีพ เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการ

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ใกล้สถานศึกษา โดยมีการจัดทำรายวิชาแบบบูรณาการ ซึ่งรายวิชาดังกล่าวควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพควบคู่ไปด้วย

๓.๒.๓) ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) พัฒนาคูณลักษณะของผู้เรียนผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกความอดทน และความรับผิดชอบ เนื่องจากปัจจุบันเด็กส่วนใหญ่สมาธิสั้น ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการที่เล่นโซเชียลมากเกินไป

(๒) ส่งเสริม สนับสนุนการฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนค้นพบตัวเอง และตัดสินใจได้ว่าตนเองเหมาะหรือถนัดกับอาชีพอะไร ทั้งนี้การฝึกประสบการณ์ไม่จำเป็นต้องฝึกเพื่อการประกอบอาชีพเท่านั้น แต่ยังเป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักโลก รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าการเรียนอยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

๔) กลไกการขับเคลื่อน

การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายระดับชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ควรเสนอผ่านที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีมติมีผลในเชิงนโยบายอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรม และผลักดันสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ สาระที่จะเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาก แต่เน้นที่แผนและแนวทางการดำเนินงาน (How to) เป็นหลัก

๔.๒.๒ การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน

๑) สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ภาพรวมสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยกำหนดในคัตวรณ์และมีค่าสำคัญในข้อความของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือพันธกิจ รวมถึงได้จัดทำหลักสูตรเฉพาะในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งสาระสำคัญเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า

(๑) สถานศึกษามีการจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำกับหน่วยงานทางการศึกษาและสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อความร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ ในการส่งเสริมการจัดการศึกษา อาทิ การใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากร การเชิญบุคลากรหรือประชาชนชาวบ้านเป็นวิทยากร ให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ Re-skill, Up-skill เพื่อการมีงานทำ หลักสูตร SMA (Sport Music Art) เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ และเน้นการเรียนเพื่อนำไปสู่การมีงานทำ ทั้งนี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มี ความชัดเจนในการจัดทำหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง ระหว่างสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา มีเพียงบางสถานศึกษาเท่านั้นที่ทำได้ดี

(๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มี การรวบรวมข้อมูลสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และข้อมูลอาชีพในชุมชนโดยรอบอย่างเป็นระบบ แต่มีการจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านในรูปแบบเอกสารและเว็บไซต์ และบันทึกรายละเอียดลงในแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี

(๓) สถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการที่สถานศึกษาประสงค์จะให้เข้ามาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ บางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ไม่สะดวกในการสร้างความร่วมมือหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน

(๔) การจัดนิทรรศการวิชาการ สถานศึกษามีการดำเนินการโดยเชิญวิทยาลัยสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายมาแสดงผลงาน และให้ความรู้ เพื่อเป็นการแนะแนวอาชีพให้แก่ผู้เรียน

(๕) สถานศึกษาส่วนใหญ่สร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ให้กับผู้ปกครองและชุมชน ผ่านการประชุมต่าง ๆ อาทิ การประชุมผู้ปกครอง การประชุมหน่วยงานระดับอำเภอ การประชุมผู้ใหญ่บ้าน/ กำนัน โดยให้ความรู้เรื่องการศึกษาที่เรียนแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพที่หลากหลาย และให้นำผลงานของตนเองที่ได้จากการฝึกทักษะอาชีพไปให้ผู้ปกครอง

(๖) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง แต่มีสถานศึกษาเพียงบางส่วนที่มีการวิเคราะห์บริบทเชิงพื้นที่ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

๑.๑.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ พบว่า

(๑) สถานศึกษามีการสำรวจ หรือประเมินบุคลิกภาพ ความต้องการเรียน และความถนัดทางอาชีพของผู้เรียน เพื่อนำมากำหนดแผนการเรียน/ รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยสำรวจผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ Google form แบบทดสอบการวัดแวว แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน และการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการจัดทำแผนการเรียนรู้อื่นๆ และใช้กระบวนการแนะแนวเชิงรุกในการคัดกรองหุ้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา หรือกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา

(๒) สถานศึกษามีการจัดโปรแกรมการเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่รองรับบุคลิกภาพและความถนัดด้านอาชีพ แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ทั้งที่มีข้อมูลจากการสำรวจและประเมินจากผู้เรียนอยู่แล้ว ทำให้การจัดหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ ในรายวิชาพื้นฐานรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียนที่ได้ทำการสำรวจและประเมินไว้

(๓) การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ใช้การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่มีองค์ประกอบของสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่แสดงถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ และยังไม่เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และสมรรถนะวิชาชีพที่เชื่อมโยงระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา

(๔) การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ สถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนมีประสบการณ์ เพื่อขอใบรับรองที่แสดงความชำนาญ ตามภาระงานสำหรับใช้ในการเรียนต่อหรือสร้างรายได้ระหว่างเรียน รวมทั้งไม่มีการจัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะการทำงาน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ของหลักสูตรทั่วไปไม่ได้ขอใบรับรอง แต่จะแสดงในใบ ปพ. และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตร จะเป็นกิจกรรม/ ชุมนุม/ โครงการทางด้านอาชีพต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาด้านทักษะอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพต่าง ๆ และค้นพบตัวเองในการเลือกอาชีพในอนาคต สถานศึกษาส่วนใหญ่จะจัดตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

(๕) การจัดทำหลักเกณฑ์ตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล และหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือหลักสูตรเชื่อมโยงสำหรับการเรียนต่อ ปวช. หรือปรับพื้นฐานเรียนต่อ ปวส. หรือการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาในวิชาหลัก เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อ พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งไม่มีวิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต

(๖) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลบริบทสภาพแวดล้อม และบริบทข้อมูลภาระงานของอาชีพ ที่จะนำไปใช้วิเคราะห์สาระสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้

๑.๑.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ พบว่า

(๑) สถานศึกษามีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลครูเกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษา การฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในการจัดทำ ID-Plan รวมทั้งการสำรวจและรวบรวมข้อมูล วิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ปรากฏชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๒) การสนับสนุนให้ครูไปฝึกอบรมพัฒนาตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามสมรรถนะวิชาชีพ แต่ยังไม่มีการจัดหลักสูตรการอบรมพัฒนา การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพ รวมทั้งสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงเรื่องการกำหนด บริบทสภาพแวดล้อมตามภาระงานทางวิชาชีพที่นำไปจัดทำสมรรถนะรายวิชาเชื่อมโยงวิชาชีพ และหน่วย การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพน้อย

(๓) สถานศึกษามีการพัฒนาครู/ บุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ

(๓.๑) การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การเขียนแผนการฝึกควบคุมกับ สถานประกอบการ โดยพิจารณาความต้องการของครูว่ามีความต้องการพัฒนาทางด้านใด และการพัฒนา นั้นต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

(๓.๒) การส่งเสริมครูเข้าร่วมการอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ และส่งครู ไปฝึกงานกับสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความเชี่ยวชาญ และเรียนรู้เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ของสถานประกอบการ รวมทั้งเพื่อให้ครูมีสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้อง กับเทคโนโลยี การสนับสนุนวิทยากรผู้เชี่ยวชาญผ่านบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การเชิญวิทยากร จากภายนอกมาให้ความรู้ การใช้ Google Workspace ในการเรียนรู้เทคนิคการสอนต่าง ๆ และการพัฒนา ครูโดยหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งการคัดเลือกครูและผู้เรียนฝึกงานกับสถานประกอบการในต่างประเทศ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

๑.๑.๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า

(๑) สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ ฝึกประสบการณ์ โดยอาศัยความร่วมมือจากสถานศึกษาอาชีวศึกษา แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ และ สถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยหรือเฉพาะเจาะจงที่สถานศึกษาไม่มี

(๒) การจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเลือก และตัดสินใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของผู้เรียนในแต่ละชั้นปียังมีน้อย ทั้งในรูปแบบเอกสาร และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์

(๓) การจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อจัดหา วัสดุ เครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดการเรียนด้านอาชีพ ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง และไม่ตอบสนอง ต่อสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในส่วนที่ไม่เพียงพอสถานศึกษาจะขอรับการสนับสนุน จากเครือข่าย ทั้งจากสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้าน สมาคมศิษย์เก่า และเครือข่ายผู้ปกครอง การระดมทุน

สนับสนุนการศึกษาจากการวิ่ง/ การมอบทุนการศึกษาจากคนในพื้นที่/ ชุมชน ส่วนกรณีสื่อการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นพิเศษ สถานศึกษาจะทำแบบฝึกหัดเพื่อใช้ในการสอนเอง เนื่องจากหนังสือที่เรียนเป็นของผู้เรียนปกติ นอกจากนี้ สถานศึกษาบางส่วนมีการจัดทำแผนของงบประมาณจากหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทั้งภาครัฐ และหน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล สถานประกอบการในพื้นที่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพการเกษตรตำบล เป็นต้น

(๔) การฝึกประสบการณ์ หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังขาดเกณฑ์และคู่มือคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน หรือคุณภาพผลงาน ทำให้สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพ ไม่ได้ออกไปรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงานทางวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน

(๕) การรายงานผลการดำเนินงาน การฝึกและการพัฒนา การวัดผลประเมินผล เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

(๖) สถานศึกษามีการจัดทำสื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ และกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านป้ายประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ เพจ และเว็บไซต์ของสถานศึกษา

(๗) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) ในลักษณะเอกสาร แต่สื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ และสื่อบริบทของอาชีพตามภาระงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการกำหนดเป้าหมายอาชีพยังมีน้อย

(๘) การใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาเพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึกประสบการณ์กับหน่วยงานอื่น ที่เป็นหน่วยงานฝึกทักษะอาชีพ ให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อในอนาคตยังมีน้อย

(๙) การรายงานผลการดำเนินการฝึกและพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึกประสบการณ์ตามภาระงานกับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยรายงานผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ครุมีการบันทึก รายงานผ่านผู้บริหารไปยังต้นสังกัดในรูปแบบ PDCA หรือบันทึกข้อความ รายงานผ่าน Facebook เว็บไซต์ และระบบ e-SAR

(๑๐) สถานศึกษามีสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ วิดีทัศน์ Power Point โปสเตอร์ แผ่นพับ คลิปวิดีโอ E-book, YouTube เว็บไซต์ รวมทั้งมี HUB สำหรับจัดเก็บสื่อออนไลน์ไว้ในระบบ Google Drive, e-Book, Cloud สื่อสิ่งพิมพ์จัดเก็บในชั้นเรียน สื่อเทคโนโลยีจัดเก็บในระบบแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเอกสาร และสื่อการเรียนรู้จริง เพื่อให้ให้นักเรียนได้สืบค้นความรู้

๑.๑.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า

(๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ

(๒) สถานศึกษามีการจัดทำแผนการนิเทศ/ ปฏิทินการนิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ตัวชี้วัดของรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๓) สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดว่าผู้เรียนทุกคนต้องจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) แต่มีผู้เรียนบางรายที่เห็นความสำคัญในการเก็บรวบรวมผลงานและประสบการณ์เพื่อการเรียนต่อหรือการทำงาน ซึ่งมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา

๑.๑.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า

(๑) การจัดทำคู่มือ คำอธิบายเกณฑ์เป้าหมายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพของสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีน้อย ทำให้การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเข้าใจไม่ตรงกันทั้งผู้ประเมินและผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน และมีแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามตัวชี้วัดเท่านั้น

(๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา การรายงานในระบบ e-SAR การรายงานหน่วยงานต้นสังกัดผ่านระบบ e-MVS และระบบติดตามและประเมินผล การรายงานผ่านระบบ eMENSAR การรายงานผลเชิงประจักษ์ตามแบบประเมิน PA2 ของทุกสายงาน รวมทั้งมีการสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีผ่านจดหมายข่าว สื่อ Facebook, Line

(๓) สถานศึกษามีการนำผลการดำเนินงาน ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายเพิ่มขึ้น

๑.๑.๗) ด้านอื่น ๆ

(๑) รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สถานศึกษามีการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด และรูปแบบที่ค้นพบใหม่ ได้แก่

(๑.๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(๑.๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

(๑.๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี

(๑.๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

(๑.๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

(๑.๖) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ

(๑.๗) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่)

(๑.๘) โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

(๑.๙) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการตัวชี้วัดจากแหล่งเรียนรู้เป็นห้องเรียน

(๑.๑๐) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ

(๑.๑๑) รูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๑.๑๒) รูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีวศึกษา

(๑.๑๓) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา

และอุดมศึกษา

(๒) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อการมีงานทำ

(๒.๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๐ แม้จะมีความยืดหยุ่นในการกำหนดเวลาเรียน แต่การกำหนดเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมีจำนวนมาก ทำให้โครงสร้างเวลาเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพที่ต้องบูรณาการข้ามกลุ่มสาระมีจำนวนเวลาเรียนน้อย ไม่เอื้อต่อการฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

(๒.๒) การจัดการศึกษาในรูปแบบทวิศึกษา เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดสาขาวิชาตามความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน รวมถึงปัญหาการใช้งบประมาณ ครุมีภาระงานเพิ่มขึ้น และผู้เรียนใช้เวลาสำหรับการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมากกว่าการเรียนหลักสูตรปกติ

(๒.๓) หลักสูตรที่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทำร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บางหลักสูตรไม่มีการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนที่มีความสนใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความพร้อมทั้งด้านบุคลากร (ครูผู้สอน และวิทยากรฝึกอบรบ) และงบประมาณในการสนับสนุน นอกจากนี้ ในบางหลักสูตรยังขาดความทันสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์และบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ตอบโจทย์อาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ในปัจจุบัน

(๒.๔) บุคลากรส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางด้านวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนน้อย รวมทั้งการคัดเลือกและบรรจุบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสามารถทางทักษะอาชีพยังมีไม่เพียงพอ

(๒.๕) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางส่วน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ตระหนัก และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพในอนาคตที่ชัดเจน

(๒.๖) สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลเรื่องของอาชีพในชุมชน/สถานประกอบการโดยรอบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความร่วมมือ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน

(๒.๗) สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดส่งเสริมการมีอาชีพระหว่างเรียน แต่ยังคงขาดช่องทางการจัดจำหน่ายผลงานที่เกิดจากการฝึกทักษะอาชีพ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถหารายได้ระหว่างเรียน

(๒.๘) สถานศึกษาบางแห่งไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากเครือข่าย หรือเครือข่ายอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งความเชื่อมโยงจากชุมชนสู่สถานศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์ กับองค์กรภายนอกต่าง ๆ ที่จะสร้างโอกาสทางด้านแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนยังมีน้อย

(๒.๙) ทักษะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองยังยึดติดกับความต้องการให้ บุตรหลานสำเร็จการศึกษาระดับปริญญา จึงมุ่งให้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ

(๒.๑๐) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีกระบวนการแนะแนวน้อยเกินไป ไม่สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้ค้นพบตัวตนของตนเองได้ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ชำนาญในสายอาชีพ หรือ ผู้ประกอบการเข้าไปแนะแนว สาธิตเส้นทางอาชีพให้กับผู้เรียนยังมีน้อย

(๓) ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและประสบผลสำเร็จ

(๓.๑) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานทางการศึกษา สถานประกอบการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีการดำเนินงาน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเส้นทางการเรียนเพื่อมุ่งสู่การประกอบอาชีพได้มากขึ้น การให้ความร่วมมือ รับผิดชอบเข้าฝึกประสบการณ์ หรือทำงานในสถานประกอบการ เป็นต้น

(๓.๒) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความชัดเจนต่อเนื่องในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม การสื่อสาร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางของนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนำนโยบาย สู่การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นตรงกันและมีความเชื่อมั่น ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต้องส่งเสริมและสนับสนุนทำให้เกิดขึ้น ในทุกสถานศึกษา ทักษะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่ให้การยอมรับนโยบายและมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย แผนงานและหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และมีการนำ นโยบาย แผนงาน และหรือโครงการแปลงออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ชัดเจน และเหมาะสม บุคลากร ผู้บริหาร และผู้สอนต้องมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน และการสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการได้ประกอบอาชีพ ตามที่ตนเองชอบ และมีความถนัด เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และมีการส่งเสริมงานอาชีพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๔) การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔.๑) การจัดสรรงบประมาณเปลี่ยนจากการจัดสรรจำนวนผู้เรียน เป็นจัดสรรตามสภาพความขาดแคลน และจัดสรรตามสภาพที่ต้องพัฒนา โดยพิจารณาจากมาตรฐานวิชา

ที่เรียนว่าสถานศึกษาขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และพิจารณาให้การสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

(๔.๒) การสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาให้ความรู้กับครูและผู้เรียน โดยให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง

(๕) นโยบายภาครัฐที่จะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำประสบผลสำเร็จและสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๕.๑) การกำหนดนโยบายการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของประเทศที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างงาน เช่น การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

(๕.๒) การกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่อาชีพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างอิสระ

(๕.๓) การมีนโยบายเรื่องระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับประเทศที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนและเชื่อมโยงการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานและสถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษา และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ

(๕.๔) การสร้างมาตรฐานให้ทุกสถานศึกษาเท่าเทียมกัน ให้เป็นองค์การทางการศึกษาที่มีมาตรฐานทุกแห่ง

(๕.๕) การส่งเสริมและมีการกำกับติดตามจากต้นสังกัดอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นและสร้างความตระหนักให้กับสถานศึกษา

(๕.๖) การสำรวจอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรหรือปรับรายวิชาที่สอดคล้องตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

(๖) ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๖.๑) การจัดทำแผนด้านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นนำภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ และจัดให้มีหลักสูตรระยะสั้นที่หลากหลายและเป็นทางเลือกมากขึ้น

(๖.๒) การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ทรัพยากร ที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และมีสถานที่ฝึกประสบการณ์ที่มีความพร้อม และเพียงพอ หรือจัดห้องเรียนสำหรับการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้ทันสมัย และจูงใจผู้เรียน

(๖.๓) การจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้กับครู อาจารย์ และส่งเสริมให้เกิดการนิเทศจากบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อสร้างความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

(๖.๔) หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่มีการติดตามผลการดำเนินงานเชิงบูรณาการ เพื่อเป้าหมายระดับจังหวัดที่ชัดเจนและเป็นเอกภาพ มีการดำเนินงานตามกระบวนการ PDCA

(๖.๕) การมีต้นแบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำได้ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาอื่นได้ศึกษาเป็นแบบอย่าง

๑.๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง พบว่า

(๑) ครูมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงรายวิชาพื้นฐาน/รายวิชาเพิ่มเติมกับวิชาชีพ อาทิ วิชาซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน วิชาการขายของออนไลน์ วิชางานช่างไม้ วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิชาระบบปฏิบัติการเบื้องต้น วิชาเทคโนโลยีเบื้องต้นเพื่อการบริการลูกค้า

(๒) ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนให้เป็นผู้ประกอบการ อาทิ บริษัทจำลองเพื่อจำลองธุรกิจ มีระบบจอบจิว ไอโฟนผ่านธนาคาร การออมเงินจากการขายผลผลิตที่ผู้เรียนผลิตได้

(๓) ครูมีการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์การทำธุรกิจ สามารถสร้างอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน อาทิ การขายเครื่องดื่ม การสกรีนเสื้อ การขายอาหารและขนม การฝึกทักษะเพื่อการบริการชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้กับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพและทักษะการสื่อสาร

(๔) ครูมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้ และประยุกต์แผนการเรียนรู้ของรายวิชาที่สอน มีหลักสูตรท้องถิ่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และรายวิชาเพิ่มเติมตามความเหมาะสม และเป็นไปตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีการแนะแนวทางเลือกเกี่ยวกับอาชีพให้แก่ผู้เรียน

(๕) ครูมีการนำรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นด้านสมรรถนะของผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ หรืออำนวยความสะดวก

(๖) ครูมีการระดมสมองการเรียนรู้แบบเน้นปัญหา/ โครงการ/ กรณีศึกษา (Problem/ Project-based Learning/ Case Study) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ จัดกลุ่ม PLC มีการสะท้อนความคิดและนำเสนอผลงาน คิดค้นนวัตกรรมเป็นโครงการ/ ผลิตภัณฑ์ตามความชอบและความถนัดของผู้เรียน

(๗) ครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ตรงกับสมรรถนะและความต้องการของสถานประกอบการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ มีการบูรณาการการเรียนรู้จากชีวิตจริง และมีการนำเสนอผลงาน ทั้งระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและติดตามผลงาน

(๘) ครูมีการใช้สื่อออนไลน์ และเทคโนโลยีมาทำคลิป เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเสริมทักษะความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ YouTube, Facebook, LINE, TikTok Classroom

(๙) ครูมีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มการฝึกภาคปฏิบัติพร้อมกับการเรียนภาคทฤษฎี มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามตัวชี้วัด และให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมย้อนหลัง เพื่อทบทวนความรู้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของท้องถิ่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีโลกยุคดิจิทัล

(๑๐) ครูมีการจัดกิจกรรมตามหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีรายวิชาฝึกงานซึ่งผู้เรียนจะต้องฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการและได้รับใบรับรองประสบการณ์จากสถานประกอบการ

๑.๒.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ พบว่า

(๑) ครูมีการกำหนดสถานທີ່/ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการฝึกทักษะประสบการณ์ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นให้สอดคล้องตามสมรรถนะวิชาชีพแต่ละสาขา รวมถึงการได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้จากสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะให้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

(๒) ครูมีการคัดเลือกสื่อความรู้ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากความต้องการของผู้เรียน ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเน้นสื่อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น การสอนผ่านสื่อออนไลน์ การจัดเก็บข้อมูลใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลผ่าน Facebook, Line, YouTube, Google Drive การทำ Clip ลงใน YouTube เพื่อสามารถดูการสอนย้อนหลังได้

(๓) ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน เช่น แอปพลิเคชัน การสืบค้นผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ ศูนย์สาธิตฝึกอาชีพเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ฯลฯ

(๔) ครูมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน อาทิ กิจกรรมศึกษาดูงาน การขอความอนุเคราะห์วิทยากรให้ความรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน การใช้อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ จากครูฝึกในสถานประกอบการและครูนิเทศ

(๕) ครูมีการใช้สื่อออนไลน์และเก็บข้อมูลโดยผ่านระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์ตั้ง (Cloud Computing) หรือ Google Form มีแอปพลิเคชันต่าง ๆ ตามที่ผู้เรียนถนัด อาทิ Line, Facebook, Google Classroom และจัดทำสารสนเทศที่แสดงถึงคุณภาพผู้เรียน หรือแฟ้มสะสมประสบการณ์ (Portfolios) และมีการจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล ที่แสดงเส้นทางการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพของผู้เรียนรายบุคคล

๑.๒.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ พบว่า

(๑) ครูมีการจัดทำชุดฝึกทักษะตามหลัก KSA/KPA ตามแผนการเรียนรู้ มีการจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา กรณีผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จะมีการอธิบายอีกครั้ง และให้ทดลองทำใหม่ เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ โดยใช้วิธีสอนแบบตัวต่อตัว หรือการติวเสริมและให้ทำกิจกรรม

(๒) ครูมีการวัดผลและประเมินผลภาคปฏิบัติ มีการจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด เพื่อใช้ประเมินร่วมกับสถานประกอบการ เมื่อมีการประเมินร่วมกัน จะมีการปรับปรุงแผนการเรียนเป็นระยะ

(๓) ครูมีการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทุกภาคเรียน โดยนำประเด็นปัญหาวิเคราะห์ และสร้างเครื่องมือวัดผลหรือประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่น เป็นไปตามสภาพของผู้เรียนแต่ละรุ่น

(๔) ครูให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อใช้ประกอบการเข้าศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ โดยครูจะเก็บข้อมูลผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียน และส่งผลการประเมินไปให้ ผู้ปกครองรับทราบ

(๕) ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาประจำภาคเรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัดผลการเรียนรู้เพื่อใช้ประเมินผล ตรวจสอบผลงานของผู้เรียน มีการประเมินสมรรถนะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน มุ่งเน้นการประเมินความสามารถที่เป็นองค์รวมในลักษณะการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียน “ทำได้” บรรลุตามเกณฑ์ความสำเร็จ (Performance Criteria) ประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และใช้การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) ใช้ในการวินิจฉัย ส่งเสริมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็นแก่ผู้เรียน

๑.๒.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า

(๑) ครูมีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพ ตามความพร้อมของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านอาชีพ สร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ได้ทดลองปฏิบัติ เรียนรู้กระบวนการด้านอาชีพ และต่อยอดไปสู่การสร้างรายได้ระหว่างเรียน ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดในสถานศึกษา กิจกรรมธุรกิจจำลอง โครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผล ผู้เรียนทุกคนในระหว่างเรียน และหลังเรียนจบ โดยเก็บเป็นระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาทุกปี

(๒) ครูมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ตามรายวิชา บูรณาการตามสาระการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการประเมินผู้เรียนว่าสามารถทำได้หรือไม่ ผ่านหรือไม่ผ่าน

(๓) ครูมีการบันทึกข้อมูลผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายบุคคล โดยครูผู้สอนจะมีการติดตามประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมนั้น ๆ และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ รวมทั้งมีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของรายวิชาต่าง ๆ อย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ เรื่อง เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคเรียนนั้น ๆ รวมทั้งนำผลที่ได้มาปรับปรุงเสนอแนะ ค้นหาวิธีการสอนเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการสอนในภาคเรียนต่อไป

๑.๒.๕) ด้านอื่น ๆ

(๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑.๑) บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญตามลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของ อาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา ที่จะสามารถให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ ยังมีน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

(๑.๒) ครูมีภาระงานเร่งด่วน งานนโยบายหรืองานอื่น นอกเหนือจาก การสอนมากเกินไป และบางส่วนไม่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะอาชีพหรือการปฏิบัติงาน

(๑.๓) ครูส่วนใหญ่ยังไม่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียน เป็นรายบุคคลและลักษณะการจัดการเรียนการสอนและให้ความรู้ทางทักษะอาชีพและเตรียมความพร้อมผู้เรียน ให้มีความเข้าใจในการประกอบอาชีพในอนาคตที่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่ตรงกัน แรงจูงใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้สำรวจ ทดลองและเรียนรู้ รวมทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีต่าง ๆ ผ่านการฝึกประสบการณ์จริงยังมีน้อย

(๑.๔) ระบบการแนะแนวยังไม่ครอบคลุมการประกอบอาชีพที่สอดคล้อง กับสภาพบริบทของพื้นที่ และการวางแผนทางการศึกษาต่อในการประกอบอาชีพยังมีน้อย

(๑.๕) เครื่องมือการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ยังไม่หลากหลาย ครูส่วนใหญ่มีเทคนิคและวิธีสอนแบบเดิม ๆ ขาดแคลนครูเฉพาะทาง แผนการสอนและ เทคนิคการสอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนยังมีน้อย ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

(๑.๖) การเรียนรู้ของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี อาชีพในปัจจุบันและอาชีพในอนาคตที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่การจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษายังมุ่งเน้นด้านทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่สนใจการเรียนรู้ ในห้องเรียนเท่าที่ควร

(๑.๗) กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไม่สามารถเน้นการปฏิบัติและ นำไปใช้ได้จริง เนื่องจากเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมมีน้อยเกินไป

(๑.๘) สื่อการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่ทันสมัยที่ใช้ในการฝึกทักษะ และประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

(๑.๙) ทักษะคิดของผู้เรียนไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเนื้อหาหลักสูตรไม่ครอบคลุมบางสาขาอาชีพ อาทิ วิชาภาษาอังกฤษสำหรับช่างไฟฟ้า รวมทั้งผู้เรียน ส่วนใหญ่ยังไม่ค้นพบความถนัดของตนเอง และไม่มั่นใจเรื่องอาชีพของตนเองในอนาคต

(๑.๑๐) สถานศึกษาที่สามารถรองรับการเรียนต่อสายอาชีพสำหรับ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องฯ ยังมีน้อย เนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ จึงควรมีการเชื่อมโยงระหว่างต้นสังกัด หรือ ออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น

(๒) เงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงาน สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และประสบผลสำเร็จ

(๒.๑) นโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ทุกสถานศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงานในทุกสถานศึกษา ทุกพื้นที่ เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ให้แก่ผู้เรียน กำหนดเป้าหมายระยะสั้น/ ระยะยาว เพื่อให้ผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษาสามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการระหว่างองค์กรเพื่อลดความซ้ำซ้อน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงาน โดยอาจเปิดชุมชน/ กิจกรรม/ โครงการที่เน้นการฝึกทักษะอาชีพ

(๒.๒) การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้การสนับสนุน งบประมาณ การต่อยอดให้ผู้เรียนได้ฝึกการขายสินค้าและสร้างรายได้ รวมทั้งความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

(๒.๓) ทักษะคิดของผู้เรียนที่ต้องเปิดใจในเรื่องการทำงาน การประกอบอาชีพ ต้องมีทัศนคติที่ดี โดยจำเป็นต้องอาศัยการส่งเสริม สนับสนุนจากครูในการสร้างสภาพแวดล้อม ในการเรียนรู้ให้เกิดสมรรถนะอาชีพ และผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเรียนตามความต้องการ

(๒.๔) การส่งเสริม และพัฒนาทักษะของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ ตรงตามวิชาชีพและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพมาร่วมให้ข้อเสนอแนะและเป็นที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

(๒.๕) การออกแบบการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้ ที่ฝึกทักษะและเน้นการปฏิบัติจริง และมีความหลากหลายตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน มีรูปแบบที่เรียนและทำงานควบคู่กันไป จบแล้วมีงานทำ มีอาชีพรองรับ

(๒.๖) การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ และมีความหลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

๑.๓) ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน พบว่า

(๑) ผู้เรียนทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่ม ความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา แต่อาจไม่ทราบรายละเอียดและยังไม่ได้วางเป้าหมายชีวิต หรือ การเลือกอาชีพต่าง ๆ ในอนาคต แต่เพียงค้นพบความสนใจ ความถนัดจากการมองเห็นอาชีพใกล้ตัว หรือ ในสภาพแวดล้อมที่พบเจอจากครอบครัว ชุมชน หรือท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ ผู้เรียนประเมินหรือวัดแวว ตามเครื่องมือที่สถานศึกษาเลือกใช้ แต่ผู้เรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ตรงกับความสนใจ เนื่องจากข้อจำกัดและความพร้อมของสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาด้านการทำอาหาร ด้านการเกษตร ด้านวิชาชีพที่ทำความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ สำหรับผู้เรียนที่มีความสนใจ และวางเป้าหมายการเรียนต่อหรือการประกอบอาชีพ จะมีการเก็บรวบรวมผลงานเกี่ยวกับวิชาชีพหรือ ความถนัดทางวิชาชีพในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยมีครูให้คำแนะนำ

(๒) ผู้เรียนได้รับการประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพ จากแบบสอบถาม แบบสำรวจบุคลิกภาพ ความถนัดในแต่ละด้านของบุคคล และมีการปรับบุคลิกภาพของตนเองตามลักษณะ ของอาชีพที่สนใจ เช่น สนใจคอมพิวเตอร์ต้องเป็นคนเรียนรู้การใช้โปรแกรมที่ทันสมัยตลอดเวลา สนใจอาชีพโค้ด ต้องเรียนรู้ด้านภาษาต่าง ๆ เป็นต้น

(๓) ผู้เรียนมีการจดบันทึกประจำวันและเก็บข้อมูลผลงาน ผลการเรียน ในแฟ้มสะสมผลงาน มีการเก็บภาพถ่าย เกียรติบัตรที่ได้มาจากการฝึกอบรมต่าง ๆ เกียรติบัตรที่ได้จาก สถานศึกษาในการเป็นผู้นำองค์กรนักศึกษา และพิธีกรในงานต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ในการเข้าศึกษาต่อและการทำงาน

(๔) ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาหลักสูตรระยะสั้น กิจกรรมชุมนุม ชมรม การสอนเสริมนอกเวลาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชอบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ พบว่า

(๑) ผู้เรียนบางส่วนมีโอกาสเข้าประกวด/ แข่งขันโครงการทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะอาชีพในสถานศึกษา และได้รับรางวัลในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชา

ที่เรียน อาทิ โครงการเกี่ยวกับช่างยานยนต์ ประกวดแข่งขันวาดภาพตามจินตนาการ ประกวดแข่งขันการปั้น ดินน้ำมัน ประกวดแข่งขันการเล่านิทาน แข่งขันแข่งโซล่าเซลล์ส่งพลังงานให้เครื่องสูบน้ำ ตอบปัญหา ทางวิทยาศาสตร์ และประกวดพูดสุนทรพจน์ ทั้งนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีผลงาน หรือผลรางวัล ในเวที การแสดงนิทรรศการหรือประกวดผลงานระดับการยอมรับทางสังคม

(๒) ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ ตามหลักสูตร และ เสริมหลักสูตร เพื่อฝึกทักษะและสมรรถนะความถนัด ที่น่าจะเป็นศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียน อาทิ การฝึก ทำขนมและอาหาร การฝึกภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การออกแบบกราฟฟิก ฝึกงานการโรงแรม งานจัดเลี้ยง การปลูกผักเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน และการฝึกตัดต่อวิดีโอของ YouTube ของโรงเรียน

๑.๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ สรุปได้ ดังนี้

(๑) ผู้เรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสฝึกทักษะประสบการณ์ ทางสาขาวิชาชีพ ส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ อาทิ การขายสินค้าในร้านค้าของสถานศึกษา การฝึกประสบการณ์ที่ร้าน 7-Eleven การฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับ อาชีพในการถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ ตัดต่อนำเสนอวิดีโอ โดยผู้เรียนมีทั้งที่ได้รับและไม่ได้รับใบรับรอง/ เกียรติบัตร ในการเข้าร่วมฝึกอบรม

(๒) ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายอาชีพ โดยมีแรงบันดาลใจจากอาชีพของ ผู้ปกครอง เนื่องจากได้ใกล้ชิดกับสถานที่ทำงานของผู้ปกครอง และมีประสบการณ์ด้านอาชีพจากผู้ปกครอง รวมทั้งมีการตั้งเป้าหมายสถานศึกษาที่จะศึกษาต่อ

(๓) ผู้เรียนได้รับความรู้และมีโอกาสศึกษาดูงาน ฝึกทักษะประสบการณ์จาก แหล่งเรียนรู้ภายนอก อาทิ สถานประกอบการ โรงพยาบาล ค่ายทหาร มหาวิทยาลัย ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์อุตุนิยมวิทยา รวมทั้งการอบรมผ่านระบบออนไลน์

(๔) สถานศึกษานับสนุนการกำหนดเป้าหมายอาชีพ ผ่านวิชาแนะแนว ชุมชุม กิจกรรมเข้าค่าย การฝึกงาน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่จะเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เคยฝึกงาน

๑.๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ พบว่า

(๑) ผู้เรียนมีการวางแผนเส้นทางการเรียนและอาชีพ โดยจัดทำแฟ้มสะสม ผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมระดับผลการเรียน ผลงาน และผลรางวัล มีใบรับรองประสบการณ์ ผลงาน และ การฝึกประสบการณ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายเส้นทางการเรียนในระดับอุดมศึกษา และอาชีพที่สนใจ โดยรวบรวมเป็นเอกสารกระดาษที่ยังไม่ได้จัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายอาชีพ และเป้าหมาย การเรียนต่อสาขาวิชาชีพ กับองค์ประกอบสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาชีพ

(๒) ผู้เรียนขอคำแนะนำจากครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนว หรือ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความถนัด และความชำนาญของตนเอง โดยมุ่งเน้นการมีงานทำหลังจบการศึกษา นอกจากนี้ ผู้เรียนที่มีความสนใจอาชีพของผู้ปกครองและญาติ และ จะได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อ รวมทั้งการทำงานจากผู้ปกครองและญาติ

(๓) ผู้เรียนมีการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพหรือ พรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุงแก้ไข ทดลอง ทำซ้ำ เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน อาทิ การรับจ้างล้างแอร์ การติดตั้งแผงโซล่าเซลล์ และติดตั้งกล้องวงจรปิด

๑.๓.๕) ด้านอื่น ๆ

(๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อการมีงานทำ

(๑.๑) สถานศึกษาบางแห่งให้การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เด็กกล้าแสดงออก หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาน้อย เนื่องจากสถานศึกษามุ่งเน้นด้านวิชาการมากกว่า วิชาชีวะ และสาขาวิชาของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับอาชีพในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจใน สาขาอาชีพไม่มากนัก

(๑.๒) การขาดแคลนอุปกรณ์สนับสนุนด้านการศึกษาและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจำนวนอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และอุปกรณ์บางอย่างไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถ ใช้งานได้ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานศึกษา

(๑.๓) การขาดบุคลากรที่ดูแลด้านการแนะแนวการศึกษาต่อในสาขา วิชาชีวะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ ในการแนะแนวควรมีวิทยากรของแต่ละสาขาไปแนะแนว เพื่อช่วยต่อการตัดสินใจมากกว่าการดูจากเอกสาร

(๑.๔) การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่ทำให้ขาดความอดทน การควบคุมอารมณ์ และความรับผิดชอบ

(๑.๕) ผู้เรียนยังไม่สามารถค้นพบศักยภาพพรสวรรค์ของตนเอง เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายด้านอาชีพและกำหนดรายวิชาที่เป็นสมรรถนะพื้นฐานของการเรียนต่อในสถาบัน ด้านวิชาชีวะในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาได้ชัดเจน

(๑.๖) ผู้เรียนขาดช่องทางหรือมีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดแรงงาน การแนะแนวอาชีพ และเส้นทางไปสู่การประกอบอาชีพ รวมถึงการขาดแคลนครูแนะแนวที่จะให้คำปรึกษา เกี่ยวกับเส้นทางอาชีพในอนาคต

(๑.๗) ค่านิยมของผู้เรียนในปัจจุบันมีความสนใจอาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนสูง ในระยะเวลาสั้น ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมด้าน Soft Skill

(๑.๘) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีงานทำระหว่างเรียนเพื่อมีรายได้ หรือ ฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ ๆ ยังมีความกังวลเกี่ยวกับการจ้างงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ต้องคำนึงถึงลักษณะงาน หรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรม

(๒) เงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และประสบผลสำเร็จ

(๒.๑) การเปิดสอนหลักสูตรเฉพาะทาง หรือเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น อาทิ ภาษาคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นมากกว่าการเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น เพราะสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้ตรงความต้องการสำหรับผู้เรียน รวมทั้งควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับความถนัดทางสาขาวิชาชีวะ มีวิชาให้เลือก หลากหลาย ตรงกับอาชีพที่สนใจของผู้เรียน โดยอาจมีการสอบถามความต้องการจากผู้เรียนประกอบการ กำหนดหลักสูตร

(๒.๒) การแนะนำการจัดเก็บหลักฐานแฟ้มสะสมผลงานเพื่อยื่นศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

(๒.๓) การส่งเสริมให้มีการเรียนอาชีพศึกษา และการวัดแหว่ด้านอาชีพ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติและทดลองปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและค้นพบตนเอง สามารถกำหนดเป้าหมายชีวิตและตัดสินใจเลือกเรียนต่อ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

(๒.๔) การจัดกิจกรรมค้นหาอาชีพเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มีเป้าหมายด้านอาชีพ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าลักษณะอาชีพที่ตนเองสนใจจากแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น TikTok, YouTube, Facebook, Instagram เป็นต้น

(๒.๕) การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการเพิ่มขึ้น เนื่องจากในแต่ละปีมีสถานประกอบการรองรับการฝึกประสบการณ์ไม่เพียงพอ และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนรู้ และฝึกประสบการณ์การทำงานด้านวิชาชีพต่าง ๆ ในสถานประกอบการมากขึ้น

๑.๔) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน และความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา สรุปสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๔.๑) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตร/ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา พบว่า

(๑) ผู้ปกครองรับทราบการจัดการเรียนการสอนของทางสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่สมรรถนะพื้นฐานทางวิชาชีพในการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา รวมถึงสถาบันการศึกษา อาชีพเฉพาะทางที่บุตรหลานเรียนอยู่ จากการประชุมผู้ปกครอง การตรวจเยี่ยมบ้าน และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ Facebook ของสถานศึกษา และ Line กลุ่มผู้ปกครอง

(๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลการเรียน พฤติกรรมของผู้เรียน จากการจัดประชุมผู้ปกครอง หรือครูที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้นนำแบบรายงานพฤติกรรม อันพึงประสงค์ แบบรายงานสมุดพก แบบระเบียบสะสมประวัติผู้เรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ

(๓) สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนและผู้ปกครองไปทัศนศึกษา เพื่อดูงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพในอนาคต

(๔) สถานศึกษาบางส่วนจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหลักสูตรที่ตนเองสนใจตามความถนัด ความสามารถ และนำไปประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยผู้เรียนได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพจากครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา และศูนย์แนะแนวประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ยังคงขาดการเน้นเรื่องอาชีพในอนาคตเป็นการเฉพาะ

๑.๔.๒) ด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า

(๑) ผู้ปกครองส่วนใหญ่รับทราบว่าบุตรหลานมีการเก็บรวบรวมผลการเรียน รายวิชา ผลงาน ผลงานรางวัล และใบรับรองประสบการณ์หรือฝึกงาน ที่เป็นความโดดเด่นทางสาขาวิชาชีพที่ถนัด และตรงกับบุคลิกภาพพรสวรรค์ของผู้เรียนลงในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อประโยชน์ในการสมัครเรียนต่อ หรือสมัครงาน และสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

(๒) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการตั้งเป้าหมายอาชีพที่ตรงกับบุคลิกภาพและ

ความถนัด โดยสถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน สร้างความรู้ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพในอนาคต

(๓) ผู้เรียนบางส่วนมีการทำงานเพื่อหารายได้พิเศษระหว่างเรียนและในช่วงปิดเทอม เช่น พนักงานแคชเชียร์ประจำร้านอาหารช่วงเวลาเลิกเรียน การทำขนมและการทำอาหารขาย เป็นต้น

๑.๔.๓) ด้านความร่วมมือกับสถานศึกษา พบว่า

(๑) ผู้ปกครองมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการค้นพบบุคลิกภาพและความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การสัมภาษณ์แบบสอบถามที่สถานศึกษาสำรวจในการประชุมผู้ปกครอง Line กลุ่มผู้ปกครอง รวมทั้งให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดของผู้ปกครอง อาทิ การเป็นวิทยากรแนะแนวอาชีพให้กับผู้เรียน

(๒) ผู้ปกครองมีส่วนในการเลือกสายวิชาที่ผู้เรียนสนใจ แนะนำวิชาเรียนที่ตรงกับความสามารถ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนว่ามีความเข้าใจในวิชาที่เลือกมากน้อยเพียงใด และเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองและเสนอความคิดเห็นร่วมกัน

๑.๔.๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน พบว่า

(๑) ผู้ปกครองมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเรียนรายวิชาเลือกเสรีเพิ่มเติมกิจกรรมตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตรทางวิชาชีพร่วมกับผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกเรียนตามที่สถานศึกษาจัดรายวิชาเลือกเสรีเพิ่มเติม ซึ่งบางส่วนอาจไม่ตรงตามความสนใจของผู้เรียน

(๒) การตัดสินใจเป้าหมายอาชีพหรือการเรียนต่อ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะตัดสินใจเอง โดยมีผู้ปกครองให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา และมีส่วนร่วมในการแนะนำอาชีพที่ตลาดแรงงานมีความต้องการสูง เรียนจบแล้วมีงานทำ รวมทั้งครูผู้สอนบางคนที่มีมองเห็นศักยภาพของผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายอาชีพหรือการเรียนต่อของผู้เรียน

๑.๔.๕) ด้านอื่น ๆ

(๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนมีสมรรถนะที่เป็นพื้นฐานทางสาขาวิชาชีพที่ตรงกับบุคลิกภาพและความถนัดของนักเรียน รวมถึงการจัดประสบการณ์หรือฝึกงานให้ตรงพรสวรรค์ของนักเรียน

(๑.๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการ ยังไม่มีความหลากหลาย หรือตรงกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง

(๑.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ให้ครอบคลุมกับบุคลิกภาพ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลได้ ซึ่งปัจจุบันสามารถสนับสนุนได้เพียงกลุ่มความสนใจโดยรวมเท่านั้น รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ฝึกประสบการณ์/ ปฏิบัติงานยังมีไม่เพียงพอ

(๑.๓) ผู้เรียนยังไม่สามารถสร้างรายได้จากความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากห้องเรียน เนื่องจากบางอาชีพต้องมีประสบการณ์ รวมถึงผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ต้องการให้ผู้เรียนหารายได้ระหว่างเรียน

(๑.๔) ผู้เรียนไม่ทราบความถนัด และพรสวรรค์ของตนเอง

(๒) ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและประสบผลสำเร็จ

(๒.๑) ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดี และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งเส้นทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา หรือการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพของบุตรหลาน ตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการค้นพบบุคลิกภาพและความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ

(๒.๒) ผู้ปกครองรับทราบว่าบุตรหลานของตนเองควรได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไร ที่จะทำให้มีทักษะในการประกอบอาชีพที่สุจริต เพื่อมีรายได้มาใช้ในการดำรงชีพอยู่ในโลกได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี

(๒.๓) การแนะแนวอาชีพของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในการเลือกเรียนตามความสนใจ และความถนัด หรือประกอบอาชีพในอนาคต

(๒.๔) การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน

(๒.๕) ความพร้อมและความเอาใจใส่การเรียนของผู้เรียน โดยมีกระบวนการสอนและการลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งผู้บริหาร ครู และครอบครัวให้การสนับสนุน

(๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐที่ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ประสบผลสำเร็จและสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๓.๑) การมีนโยบายที่ชัดเจนในการผลักดันการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น และจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการ

(๓.๒) การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถานประกอบการ และหน่วยงานที่จะรองรับผู้เรียนที่จบใหม่ให้ มีงานทำและมีรายได้หลังจากเรียนจบ รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรอาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะสู่การประกอบอาชีพอย่างจริงจัง

(๔) ความคาดหวังต่อรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำของโรงเรียน

(๔.๑) สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีกิจกรรมในการส่งเสริมการค้นพบตนเองตามความถนัด ความต้องการ และตรงกับบุคลิกภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน รวมทั้งกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีความหลากหลายของอาชีพ

(๕) ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๕.๑) การจัดการศึกษาต้องมีความหลากหลายของอาชีพ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และบริบทของชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำเพิ่มมากขึ้น

(๕.๒) การใช้เครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็น เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำอย่างจริงจัง และลดกิจกรรม บางอย่างที่ไม่จำเป็นและไม่สามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ และเปิดพื้นที่และเวลาให้ผู้เรียนได้ทำงานหารายได้ ระหว่างเรียนร่วมด้วย

๒) รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด รวมถึง ได้ค้นพบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำรูปแบบใหม่ ๆ ในหลายรูปแบบ สรุปได้ดังนี้

๒.๑) รูปแบบตามที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด

๒.๑.๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น

รูปแบบสมรรถนะอาชีพระยะสั้น หรือรูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะ อาชีพระยะสั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) โดยให้ ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วเลือกเรียนหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นที่ตนเองสนใจ เพื่อนำไปสู่การค้นพบตัวตนว่ามีความถนัดและบุคลิกภาพเหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพใด ซึ่งจะส่งผลต่อ การตัดสินใจของผู้เรียนในการเรียนต่อระดับที่สูงขึ้นที่อาจจะเป็นการเรียนในสายอาชีพหรือสายสามัญต่อ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็จะเลือกแผนการเรียนในกลุ่มสาขาความถนัดเพื่อเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ได้ตรงกับความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน ลักษณะการจัดวิชาอาชีพจะกำหนดรายวิชาตามสาขาวิชาชีพ ๕ ประเภท คือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ศิลปกรรม และคหกรรม โดยกำหนดเป็นหน่วย ฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นได้หลายหน่วยสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักและเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย มีแนวทาง การจัดการเรียนการสอน ๕ รูปแบบ ได้แก่

(๑) ทำงานระหว่างเรียน

(๒) โรงงานในโรงเรียน

(๓) การประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน

(๔) การจัดการศึกษาหนึ่งคน หนึ่งสมรรถนะอาชีพ

(๕) โครงการอาชีพ

(๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

ตอนปลาย (ทวิศึกษา)

รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยม ศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษา ร่วมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนสายสามัญควบคู่กับสายอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียน มีทักษะและความถนัดในประเภทและสาขาอาชีพ ได้แก่

(๑) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

(๒) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

(๓) ประเภทวิชาศิลปกรรม

- (๔) ประเภทวิชาคหกรรม
- (๕) ประเภทวิชาเกษตรกรรม
- (๖) ประเภทวิชาประมง
- (๗) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (๘) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ทั้งนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษา ๓ ปี ผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษา ๒ วุฒิ คือ วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๘

(๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี

รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริงมากกว่าระบบปกติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียนที่เข้าร่วมฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีจะมี ๒ สถานภาพในบุคคลเดียวกัน คือ เป็นผู้เรียนในสถานศึกษา และเป็นพนักงานฝึกอาชีพของสถานประกอบการ ซึ่งการศึกษาในระบบนี้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) จะต้องเรียนรายวิชาสามัญ รายวิชาชีพพื้นฐาน โดยเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ ๑ - ๒ วัน ส่วนรายวิชาชีพสาขางานจะเรียนและฝึกปฏิบัติจริงที่สถานประกอบการ ๓ - ๔ วัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ทั้งนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาในระบบทวิภาคีต้องมีคุณภาพ ครอบคลุม ๓ ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพที่มีระยะการฝึกอาชีพตามแผนการฝึกอาชีพ มากกว่ากึ่งหนึ่งของหลักสูตร มีสมรรถนะวิชาชีพเป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการนั้น ๆ จึงเป็นตัวชี้วัดผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ทันที สำหรับแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีใช้แนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยจำแนกตามแหล่งข้อมูลหรือสิ่งที่จะวัดและประเมินผล ได้แก่ การประเมินจากการปฏิบัติงาน การประเมินจากผลงาน/ ชิ้นงาน การประเมินจากการนำเสนอผลงาน การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินจากการทดสอบ การประเมินจากร่องรอยหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี อย่างไรก็ตามในการดำเนินการต้องคำนึงถึงหลักการในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นการเลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมินต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบและถูกต้อง เทียบตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดตามเป้าหมายของหลักสูตร

(๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐) เป็นการจัดการศึกษา

สำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนในรายวิชาพื้นฐานความถนัด ได้ตามเกณฑ์ของระดับความรู้ของกลุ่มสาขาวิชา ความถนัดในวิชาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จะจัดแผนการเรียน และรายวิชาเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษากลุ่มความถนัดของสาขาวิชา ทั้งนี้ ผู้เรียนที่จบหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะค้นพบทักษะและสมรรถนะความถนัดของตนเองจากการเลือกเรียนรูปแบบ การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นต่าง ๆ ในขณะที่เรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และได้รับการ ยืนยันจากการทดลองกับความเหมาะสมของบุคลิกภาพต่อกลุ่มอาชีพ ตลอดจนมีระดับผลการเรียนรู้ ได้ตามเกณฑ์ในรายวิชาความถนัดที่เป็นพื้นฐานของกลุ่มอาชีพตามข้อตกลงร่วมกันกับมหาวิทยาลัยในกลุ่ม จังหวัดหรือภูมิภาค ซึ่งครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาจะให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองให้จัดวางเส้นทาง การศึกษาต่อสู่ออนาคต การประกอบอาชีพ โดยตัดสินใจเลือกแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รูปแบบการเตรียมพื้นฐานความถนัดกลุ่มสาขาวิชาเรียนต่อระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มสาขาความถนัด ในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ๙ กลุ่ม และสอดคล้องกับการจัดกลุ่มสาขาวิชาและอาชีพ ที่จำแนกตามระบบ ISCED (International Standard Classification Of Education) ได้แก่

- ๑) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- ๒) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ
- ๓) กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
- ๔) กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
- ๕) กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์
- ๖) กลุ่มสาขาวิชาบริหาร พาณิชยศาสตร์และการบัญชี การท่องเที่ยว

และการโรงแรม

- ๗) กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษาและสุขศึกษา
- ๘) กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
- ๙) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการทำธุรกิจพอเพียง เป็นรูปแบบ การเรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษาภาคชีวิต (Life - long Education) ที่เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้จากตัวผู้เรียน ที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ มาเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยนำกระบวนการ Project - based Learning หรือ PBL มาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ให้ผู้เรียน รวมกลุ่มความสนใจแบบเดียวกัน ที่มองเห็นปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นและสังคม เกิดแรงบันดาลใจที่จะแก้ปัญหา การดำเนินวิถีชีวิตและการดำรงชีวิต โดยการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการบริการ ดำเนินการออกแบบธุรกิจหรือการบริการที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน และเป็นไป ตามกรอบ Business Model Canvas: BMC ในการจัดทำผังรูปแบบธุรกิจและการบริการ โดยรูปแบบ การเรียนรู้จะเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ออกแบบโปรแกรมการเรียนที่มีสาระความรู้รายวิชา กระบวนการ เรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่สะท้อนบอกถึงการพัฒนาเกิดความเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายความต้องการ

ที่กำหนดไว้ของชุมชนท้องถิ่น ให้คนและระบบเกิดคุณลักษณะการช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ (Aided Self - Help) อย่างพอเพียง ยั่งยืน และมั่นคง ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน (People - participation) ที่เข้ามาประกอบการและร่วมกันทำงานเกิดผลที่คุณภาพชีวิตของผู้เรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ตรงกับทิศทางการพัฒนาประเทศในยุคการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริงมากกว่าระบบปกติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมความมั่นคง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่ชุมชนท้องถิ่นพึ่งพัฒนาภายใต้วิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเกิดเป็นความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative)

(๒) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ

รูปแบบห้องเรียนอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่เตรียมตัวเข้าสู่เส้นทางอาชีพเมื่อเรียนจบแล้วมีงานทำและสามารถสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ได้ โดยมีการส่งเสริมความรู้พื้นฐานทางการบริหารจัดการ การบริหารธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Basic Modern Business Administrative: BMBA) ทักษะอาชีพที่สนใจและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เติมกระบวนการแนะแนวแบบเข้ม และการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยการฝึกงานจริงในช่วงปิดภาคเรียน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี เมื่อสำเร็จการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะอาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพที่กำลังขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคธุรกิจบริการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

๒.๑.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(๑) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่)

รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อด้านอาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่กับการเรียนสามัญมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการเตรียมแรงงานระดับฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานในการพัฒนาประเทศ

สำหรับทวิศึกษา (แนวใหม่) เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

๑) โรงเรียนพิเศษ ประกอบด้วยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนตามพระราชดำริ

๒) โรงเรียนเดิม คือ โรงเรียนที่เคยจัดทวิศึกษาประสบความสำเร็จ

๓) โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ได้แก่ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร โรงเรียนชายขอบ

โรงเรียนขาดโอกาสทางการศึกษา

โดยสถานศึกษาที่เข้าร่วมจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา (แนวใหม่) (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ธันวาคม ๒๕๖๕) จำนวน ๓๒๔ แห่ง ประกอบด้วย

๑) วิทยาลัยการอาชีพ	จำนวน	๑๔๑	แห่ง
๒) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	จำนวน	๔๘	แห่ง
๓) วิทยาลัยสารพัดช่าง	จำนวน	๓๕	แห่ง
๔) วิทยาลัยอื่น ๆ	จำนวน	๑๐๐	แห่ง

(๒) โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส มีความเป็นมาจากดำริของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ต้องการให้อาชีวศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสืบทอดเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ ๙) ในการขยายผลโครงการโรงเรียนพระดาบสสู่ประชาชนและเยาวชนผู้ขาดโอกาสในพื้นที่ห่างไกลชายแดน ชายขอบในเขตชนบท โดยองคมนตรีมีความมุ่งหวังที่จะให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นสถานศึกษาที่ขยายผลโรงเรียนพระดาบสให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่ง สอศ. ได้รับทราบ และจัดทำโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบสขึ้น โครงการดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ชนบท ทุรกันดาร อายุ ๑๘ - ๓๕ ปี โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษาของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้นั้นวินัย คุณธรรม ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาชีพ Block Course/ Module ทำงานเป็นทีม ใช้หลักสูตรโรงเรียนพระดาบส/ ฐานสมรรถนะ ระยะเวลาเรียน ๑ ปี โดยครูพาทำ มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เรียนเป็นอาชีพ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ อาชีพ) การเรียนจะเป็นแบบอยู่ประจำ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวให้ผู้เรียนได้เรียนฟรี กินฟรี อยู่ฟรี สามารถเทียบโอนระบบธนาคารหน่วยกิต มีการพัฒนาครู Hands On สร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่เข้มแข็ง ดาบสอาสา (ผู้เชี่ยวชาญอาชีพ) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพ ระบบติดตามประเมินผลเชิงรุก มีการปรับ Mind Set ผู้บริหาร ครู ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อสร้างช่างฝีมือ Multi Skills ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีอาชีพ มีงานทำ ๑๐๐% เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพ และกลับไปพัฒนาบ้านเกิด โดยผลลัพธ์ที่ได้มีการขยายผลสู่ทุกแผนกวิชานำ Block Course สู่สถานศึกษาเครือข่าย มีระบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาที่เน้นวินัยและคุณธรรม มีการจัดตั้งศูนย์ทดสอบและประเมินมาตรฐานวิชาชีพในสถานศึกษา และสถานศึกษาที่ร่วมโครงการจำนวน ๑๒ แห่งผ่านการประเมินมาตรฐานจากมูลนิธิพระดาบส สำหรับการดำเนินการต่อไปได้ขอพระราชทานชื่อ “พระดาบส” ขยายสถานศึกษาเพิ่มเติมอีก ๑๘ แห่ง รวมเป็น ๓๐ แห่งกระจายทุกภูมิภาค

๒.๒) รูปแบบที่ค้นพบจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ค้นพบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำที่น่าสนใจในหลากหลายรูปแบบ การศึกษาในครั้งนี้อธิบายเป็นตัวอย่างจำนวน ๕ รูปแบบสรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการตัวชี้วัดจากแหล่งเรียนรู้เป็นห้องเรียน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการตัวชีวิตจากแหล่งเรียนรู้เป็นห้องเรียน เป็นรูปแบบที่ดำเนินการโดยโรงเรียนบ้านตลุงใต้ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการ ดังนี้

(๑.๑) จุดมุ่งหมาย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการตัวชีวิตจากแหล่งเรียนรู้เป็นห้องเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการเชื่อมโยง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรม Active Learning มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความสนุก ตื่นเต้นกับการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ดี ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชีวิต ได้รับการปลูกฝังและบ่มเพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ประการ เป็นการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นห้องเรียนรวม รวมมาตรฐานตัวชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ ทั้งหมด ๑๘ ตัวชีวิต ใช้เวลาเรียน ๓ ชั่วโมง ช่วยลดปัญหาตัวชีวิตที่มีจำนวนมาก และตัวชีวิตที่ซ้ำซ้อน ทำให้ครูมีความยืดหยุ่น มีความสุข และมีความคล่องตัวในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความชอบ และได้เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยตัวชีวิตยังคงครบถ้วน และผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๖๐) กำหนดไว้ นอกจากนี้ สถานศึกษายังสามารถนำเวลาที่เหลือจากการบูรณาการแหล่งเรียนรู้มาใช้ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน เช่น ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย ได้มีการร่วมหุ้นสหกรณ์ของโรงเรียนและได้รับเงินปันผล ผู้เรียนมีการปลูกข้าวและผักสวนครัว และนำข้าวที่ปลูกส่งเข้าโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีวินัย อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ มีความกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าสื่อสาร ได้ฝึกทักษะอาชีพ และทักษะการดำเนินชีวิต เพื่อต่อยอดการประกอบอาชีพในอนาคต

(๑.๒) วิธีดำเนินการ

(๑.๒.๑) สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน (SWOT) ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนบ้านตลุงใต้ เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษา วิเคราะห์บริบท หาโอกาส และข้อจำกัดของสถานศึกษา

(๑.๒.๒) สถานศึกษาจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายใน/ ภายนอกสถานศึกษาที่เหมาะสมดังนี้

๑) แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ฐานการเรียนรู้

เศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ โรงสีข้าวเปลือก	ฐานการเรียนรู้ที่ ๗ สหกรณ์โรงเรียน
ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การเลี้ยงหอยขม	ฐานการเรียนรู้ที่ ๘ โรงอาหาร
ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงกุ้งฝอย	ฐานการเรียนรู้ที่ ๙ ห้องดนตรี
ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ แปลงนาข้าว	ฐานการเรียนรู้ที่ ๑๐ ห้องคอมพิวเตอร์
ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ พืชสวนต่าง ๆ	ฐานการเรียนรู้ที่ ๑๑ สนามเด็กเล่น และสนาม BBL
ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ แปลงเพาะผักสวนครัว	ฐานการเรียนรู้ที่ ๑๒ สนามกีฬา

๒) แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่

๒.๑) ถนนลานวัฒนธรรมวัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้)

๒.๒) วัดทิพย์สุคนธาราม อำเภอห้วยกระเจา

๒.๓) กิจกรรมสวนมนต์วันศุกร์ วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้)

๒.๔) สวนอาหารใจยามเช้า วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้)

๓) สถานศึกษาศึกษาขององค์ความรู้/ สาระการเรียนรู้/

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ คุณลักษณะของผู้เรียน อันเกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาขึ้นทะเบียนไว้ โดยเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ ถนนลานวัฒนธรรม วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้) ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกับ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๔) สถานศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ที่เกิดจากการบูรณาการสาระการเรียนรู้ กับแหล่งเรียนรู้ถนนลานวัฒนธรรม วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้) เพื่อเป็นการลดปัญหาตัวชี้วัดที่มีจำนวนมาก ตัวชี้วัดที่ซ้ำซ้อน ครูมีความยืดหยุ่น มีความสุข และมีความคล่องตัว ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความชอบ ได้เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยตัวชี้วัดยังคงครบถ้วน

๕) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดทำ

แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ถนนวัฒนธรรม วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้) จังหวัดกาญจนบุรี ของผู้เรียน แต่ละช่วงชั้น เป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่สอดคล้องกับข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล

๖) สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เรื่อง ถนนวัฒนธรรม วัดสันติคีรี (วัดตลุงใต้) จังหวัดกาญจนบุรี ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็นฐานการเรียนรู้โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระตามช่วงชั้นของผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง “สันติคีรี ถิ่นนี้ที่ฉันรัก” จังหวัดกาญจนบุรี ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ แบ่งออกเป็น ๓ ฐานการเรียนรู้โดยบูรณาการกับ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

ฐานที่ ๑ วิชาภาษาไทยกับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

ฐานที่ ๒ วิชาภาษาต่างประเทศกับวิชาศิลปะ

ฐานที่ ๓ วิชาคณิตศาสตร์

๗) สถานศึกษานำเวลาที่เหลือจากการบูรณาการ

แหล่งเรียนรู้มาใช้ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน เพื่อต่อยอดการประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

๗.๑) ใช้กระบวนการแนะแนว ให้ผู้เรียนได้สำรวจ

รู้จักตนเอง จนสามารถวางแผนตัดสินใจ เลือกเส้นทางการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตได้สอดคล้อง กับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด

๗.๒) จัดประสบการณ์อาชีพให้สอดคล้องกับ

ความสนใจของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับโลกของการทำงาน ผ่านการสัมผัสมงานในสภาพจริงในสถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ หรือเชิญวิทยากร/ ผู้ประกอบการมาให้ความรู้กับผู้เรียน ส่งเสริมความสนใจและความถนัดพิเศษ

เช่น ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมปลูกข้าวเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมปลูกพืช กีฬา เลี้ยงหอยขม เลี้ยงกิ้งฟอย กิจกรรมสหกรณ์ และสถานศึกษายังมีโครงการที่ฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะอาชีพ เช่น กิจกรรมไข่ม้วนกับปิงหวาน กิจกรรมน้ำสมุนไพโรในระดับประถมศึกษา กิจกรรมทักษะอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นต้น

๗.๓) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมทักษะ และสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพสำหรับผู้เรียน

(๒) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ เป็นรูปแบบที่ดำเนินการ โดยโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปรับโครงสร้างเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นรูปแบบเฉพาะความพิการ ผู้เรียนเป็นผู้มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา ออทิสติก และบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อการตอบสนองความต้องการและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ใน ตัวผู้เรียนให้สามารถเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพตามศักยภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์สำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนวางแผนการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายนั้น คือ การวางแผนการฝึกอาชีพในแต่ละช่วงเวลาของผู้เรียน โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ มีความสำคัญ เช่น การเปลี่ยนช่วงชั้น การเปลี่ยนผ่านสู่การมีงานทำ ทั้งนี้ผู้เรียนมีความจำเป็นต้องได้รับการเตรียม ความสามารถในทักษะทางวิชาการ เช่น การคิดคำนวณ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี ทักษะภาษา และการสื่อสาร เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพ การสมัครงาน การรู้จักตนเองและการกำหนดเป้าหมายต่อไป

(๒.๑) จุดหมายของหลักสูตร

(๒.๑.๑) มีความรู้และทักษะเคลื่อนไหว ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะสังคม และการดำรงชีวิต ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ

(๒.๑.๒) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกายตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

(๒.๑.๓) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๒.๑.๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒.๑.๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

(๒.๒) ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ

หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีการปรับให้เข้ากับผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความบกพร่อง ๓ ประเภท คือ บกพร่องทางด้านสติปัญญา บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสติก มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

(๒.๒.๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

(๒.๒.๒) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

(๒.๒.๓) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทางด้านทักษะการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียน

(๒.๒.๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียน

(๒.๒.๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูลจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมอย่างหลากหลาย มุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการศึกษาโดยเน้นการปฏิบัติ (Active Learning) ให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการคิด ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการสอนทักษะอาชีพจะมีครูผู้ฝึกสอนงาน (Job Coach) เป็นผู้เตรียมความพร้อมทางด้านอาชีพให้กับผู้เรียน เริ่มตั้งแต่การสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน การแนะนำดูแล สร้างเสริมทักษะทั้งด้านสังคมและทักษะวิชาชีพให้ผู้เรียนแต่ละคนให้เหมาะสม

โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูลให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกประสบการณ์จริง เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัดด้านอาชีพของแต่ละบุคคล โดยโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ทางด้านอาชีพที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอก ทั้งแหล่งเรียนรู้ทางด้านเกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ รวมถึงมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับวิทยาลัยสารพัดช่างลพบุรี เพื่อให้ผู้เรียนมีแหล่งเรียนรู้ทางด้านทักษะอาชีพ เช่น การเย็บผ้า การจัดดอกไม้ การประกอบอาหารนานาชาติ การจัดทำความร่วมมือกับผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปฝึกงานในโครงการทดลองจ้างงานของโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล และโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล

ทำให้ผู้เรียนสามารถมีรายได้ระหว่างเรียนและสามารถสะสมชั่วโมงการทำงานเพื่อเป็นผลงานของตนเองได้ รวมถึงได้รับใบรับรองจากสถานประกอบการอีกด้วย

(๒.๓) องค์ประกอบของหลักสูตร

กลุ่มทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ทั้งนี้ โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล ได้ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกันผู้เรียน โดยแบ่งเป็น ๖ กลุ่มทักษะ ได้แก่

(๒.๓.๑) ทักษะการเคลื่อนไหว: การเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ คล่องแคล่ว พัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาศักยภาพ พัฒนาจิตใจและอารมณ์ในการทำงานและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างสรรค์และจินตนาการ

(๒.๓.๒) ทักษะภาษาและการเคลื่อนไหว: การสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน และการดู ในสถานการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

(๒.๓.๓) ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย: สามารถช่วยเหลือตนเองและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองได้

(๒.๓.๔) ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต: การอยู่ร่วมกันในสังคม ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเอง ไม่เป็นภาระกับผู้อื่น

(๒.๓.๕) ทักษะวิชาการ: การนำความรู้ทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ หรือความรู้หรือทักษะอื่นที่จำเป็นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

(๒.๓.๖) ทักษะอาชีพ: มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน สามารถประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ

(๒.๔) โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาสมรรถนะในแต่ละระดับชั้น

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล พุทธศักราช ๒๕๖๒ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีรายละเอียดโครงสร้างเวลาเรียน ในแต่ละระดับชั้นดังข้อมูลในตารางที่ ๔.๘

ตารางที่ ๔.๘ โครงสร้างเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทักษะ

กลุ่มทักษะ การเรียนรู้อ/ กิจกรรม	เวลาเรียน (ชั่วโมงต่อสัปดาห์/ ชั่วโมงต่อปี)										ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น				
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔-๖	
ทักษะการเคลื่อนไหว	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)
ทักษะภาษาและการสื่อสาร	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	
ทักษะการช่วยเหลือตนเองและ สุขอนามัย	๕/๒๐๐	๕/๒๐๐	๕/๒๐๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	
ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต	๕/๒๐๐	๕/๒๐๐	๕/๒๐๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๓/๑๒๐ (๓ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	
ทักษะวิชาการ	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐	๔/๑๖๐ (๓ นก.)	๔/๑๖๐ (๓ นก.)	๔/๑๖๐ (๓ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	
ทักษะอาชีพ	๒/๘๐	๒/๘๐	๒/๘๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๓/๑๒๐	๒/๘๐ (๒ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	๒/๘๐ (๒ นก.)	๔/๑๖๐ (๔ นก.)	
ทักษะเพิ่มเติม	-	-	-	-	-	-	ไม่น้อยกว่า ๘/๓๒๐ (๘ นก.)	ไม่น้อยกว่า ๘/๓๒๐ (๘ นก.)	ไม่น้อยกว่า ๘/๓๒๐ (๘ นก.)	ไม่น้อยกว่า ๑๒/๔๘๐ (๑๒ นก.)	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐ ชม./ปี						๑๖๐ ชม./ปี				๑๖๐ ชม./ปี
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๒๕/๑,๐๐๐						ไม่น้อยกว่า ๓๐/๑,๒๐๐				

สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้

- เวลาเรียนของทักษะเพิ่มเติมสามารถจัดให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับระดับชั้นหรือศักยภาพของผู้เรียน
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้จัด ๑) กิจกรรมนักเรียน ๒) กิจกรรมแนะแนว และ ๓) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์สามารถบูรณาการในกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นได้ เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปรับให้เหมาะสมแต่ละกิจกรรม
- สำหรับเวลาเรียนรายทักษะเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษา ให้พิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตรเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษา
- การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษา สำหรับทักษะเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการปรับเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มทักษะได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตลอดทั้งปีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียน ผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดและต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

(๒.๕) การวัด/ การประเมินผล

โรงเรียนลพบุรีปัญญาอนุกรมมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยมีครูผู้สอนทำการวางแผนการศึกษา ร่วมกับผู้ปกครองเพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องทางร่างกายและการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้บันทึกผลกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าผู้เรียนมีความถนัดด้านทักษะอาชีพไหน และในช่วงของการฝึกประสบการณ์ การทำงาน ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ประเมินความสามารถในการทำงานของผู้เรียน โดยจะมีการประเมินทักษะ ทั้งทางด้านสังคมและทักษะการทำงาน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือสิ่งที่ผู้เรียนควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ทางโรงเรียนได้หาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

๒.๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

(๑) รูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินการโดยโรงเรียนปริยาโชติ อำเภอดาเกตุ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยมีแนวคิดในการบูรณาการการสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ส่งเสริมทักษะในด้านอาชีพ และสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียน

(๑.๑) วิสัยทัศน์ของรายวิชาสมรรถนะ คือ “เตรียม New Gen

สู่พลเมืองโลกด้วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” ซึ่งรายวิชาสมรรถนะเป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากภาคทฤษฎีมาสู่การลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นสมรรถนะให้กับผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และรายวิชาสมรรถนะมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน

มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และมีความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในปรับเปลี่ยนและการพัฒนา สังคม ให้ดีขึ้นกว่าเดิม รวมถึงมีการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม ในฐานะ พลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี มีการเรียนรู้ ใฝ่รู้ตลอดเวลา เข้าใจตนเองและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีเป้าหมาย สามารถค้นหาความสนใจ ความถนัดในอาชีพของตนเอง มีทักษะการคิดแบบ เป็นเหตุเป็นผล มีการวางแผนกระบวนการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา มีการเตรียมความพร้อมของตนเองในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันและในอนาคต รวมถึงการจัดการกับอารมณ์ ความเครียด เพื่อดูแลตนเอง ได้อย่างปลอดภัยและมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

(๑.๒) ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบ โรงเรียนมีการดำเนินการจัดการ เรียนการสอนตามหลักการพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปรับกระบวนการเรียนรู้ ให้มีรายวิชาสมรรถนะเพิ่มเติม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ของผู้เรียน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยมีหลักการของรายวิชา สมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้

(๑.๒.๑) เป็นรายวิชาที่บูรณาการชั่วโมงการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ รายวิชา เพิ่มเติม ได้แก่ โครงงานวิทยาศาสตร์และรายวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาการงานอาชีพ มาจัดรวมกันเพื่อเป็น รายวิชาสมรรถนะ

(๑.๒.๒) เป็นรายวิชาที่นำตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ มาเป็นหลักในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

(๑.๒.๓) เป็นรายวิชาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะในด้านอาชีพ และ คุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียน

(๑.๒.๔) เป็นรายวิชาที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีการใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงานได้

(๑.๒.๕) เป็นรายวิชาที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนตามหลักการพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนา และเพื่อการตัดสินผลการเรียนตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และยังมีการประเมินสมรรถนะหลัก ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ อีก ๖ ด้าน คือ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงาน เป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน

นอกจากหลักการสำคัญของรายวิชาสมรรถนะแล้ว โรงเรียนยังให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ดังนี้

๑) ด้านการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนเอกชน อาจมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ แต่ทางผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนมีความมุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้พัฒนาต่อไปให้ได้ โดยการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้สอน มีการอบรมเพื่อพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน เช่น SDGs, Thinking School, High Scope เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปสู่การดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสมรรถนะในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ต่อไป และในส่วนของครูสอนในแต่ละระดับชั้น ครูผู้สอนจะมีการรวมกลุ่มทำงานเป็นทีม เพื่อพูดคุยวางแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างรายวิชาพื้นฐานกับรายวิชาสมรรถนะ โดยครูผู้สอนทุกคนจะได้ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรายวิชาต่าง ๆ รวมถึงมีการนำตัวชี้วัดบางประการมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมเพื่อมีส่วนร่วมในรายวิชาสมรรถนะด้วย

๒) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีการติดตามและสังเกตผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความชอบ หรือความถนัดด้านอาชีพจากการให้ผู้เรียนได้ลองฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยทำเป็นทะเบียนแหล่งเรียนรู้กับมูลนิธิชัยพัฒนา สถานประกอบการต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง มีการเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการพัฒนาเรื่องการใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ร่วมสมัยที่มีความหลากหลาย และมีความยืดหยุ่นตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบท จุดเน้นของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงานได้

จุดเด่นที่สำคัญของโรงเรียนปรียาโชติ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีทักษะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่เกิดจากการฝึกประสบการณ์จริง และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๑.๓) องค์ประกอบของหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียน

รายวิชาสมรรถนะของโรงเรียนปรียาโชติ มีแนวคิดในการบูรณาการการสร้างสมรรถนะที่จำเป็นให้กับผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบภารกิจ งาน สถานการณ์จำลอง ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้และทักษะที่ผู้เรียนควรจะได้รับทั้งหมด ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ความรู้ (Knowledge): ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาความรู้ทางวิชาการ ตามหลักการพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มที่ ๒ ทักษะ (Skill): รายวิชาสมรรถนะของโรงเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งทางด้านทักษะชีวิตและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพที่หลากหลาย เช่น งานเกษตร งานคหกรรม งานช่างและงานประดิษฐ์ เป็นต้น และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการคำนวณต้นทุนกำไร ทักษะ

การแก้ปัญหา ทักษะการใช้เครื่องมือ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น รวมทั้งการบูรณาการรายวิชา สมรรถนะยังส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ให้กับผู้เรียน

กลุ่มที่ ๓ คุณลักษณะ (Attributes) และทัศนคติ (Attitudes):

ผู้เรียนจะได้รับการสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี สามารถตระหนักถึงปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาสังคมให้ดีกว่าเดิม โดยโรงเรียน ได้นำแนวทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย มาบูรณาการในรายวิชาสมรรถนะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ ฝึกประสบการณ์ การทำงาน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน และสามารถนำไปทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและช่วยเหลือครอบครัว ได้จริง

(๑.๔) โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาสมรรถนะในแต่ละระดับชั้น

โรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักการพื้นฐาน ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แต่ได้มีการพัฒนารายวิชาสมรรถนะสำหรับ ผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เพื่อการบูรณาการการสร้าง สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ส่งเสริมทักษะในด้านอาชีพ และสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนเข้าใจด้วยกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรายวิชาสมรรถนะ เป็นรายวิชาที่บูรณาการชั่วโมงการเรียนรู้จากรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และชั่วโมง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาจัดรวมกันเพื่อเป็นรายวิชาสมรรถนะ โดยมีรายละเอียดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา สมรรถนะในแต่ละระดับชั้น ดังตารางที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาสมรรถนะในแต่ละระดับชั้น ของรูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

กิจกรรม	เวลาเรียนรายวิชาสมรรถนะ		
	ระดับชั้น		
	ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	ประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓
รายวิชาพื้นฐาน	-	วิชาการงานอาชีพ (๔๐)	วิชาการงานอาชีพ (๔๐)
รายวิชาเพิ่มเติม	โครงการวิทยาศาสตร์ (๔๐)	โครงการวิทยาศาสตร์ (๔๐)	โครงการวิทยาศาสตร์ (๔๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	- กิจกรรมแนะแนว (๓๐) - กิจกรรมชุมนุม ชมรม (๔๐) - กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ (๑๐)	- กิจกรรมแนะแนว (๓๐) - กิจกรรมชุมนุม ชมรม (๔๐) - กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ (๑๐)	- กิจกรรมแนะแนว (๓๐) - กิจกรรมชุมนุม ชมรม (๔๐) - กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ (๑๐)
จำนวนชั่วโมงต่อ สัปดาห์ (รายปี)	๓ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ (๑๒๐)	๔ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ (๑๖๐)	๔ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ (๑๖๐)

(๑.๕) การวัด/ การประเมินผล

โรงเรียนปรียาโชติจัดการเรียนการสอนรายวิชาสมรรถนะตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยรายวิชาฐานสมรรถนะของโรงเรียนปรียาโชติเป็นวิชาที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักการพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สองประการ ได้แก่

๑) การประเมินเพื่อพัฒนา และเพื่อการตัดสินผลการเรียนตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

๒) การประเมินสมรรถนะหลัก เป็นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จะเน้นการประเมินจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะทั้งหมด ๖ ด้านประกอบด้วย

ด้านที่ ๑ การจัดการตนเอง

ด้านที่ ๒ การคิดขั้นสูง

ด้านที่ ๓ การสื่อสาร

ด้านที่ ๔ การรวมพลังทำงานเป็นทีม

ด้านที่ ๕ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ด้านที่ ๖ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน

(๒) รูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ

รูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ ดำเนินการโดยโรงเรียนดรุณราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยหลักสูตร Gifted การอาชีพ เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการจัดกลุ่มทักษะทางอาชีพเข้ากับแผนการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน แนวโน้มของตลาดแรงงาน และความพร้อมของโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๖ แบ่งออกเป็น ๒ แผน ๖ เอก ได้แก่

๑) แผนศิลป์ - ธุรกิจ (วิชาหลัก: การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่) ประกอบด้วย วิชาเอก ๔ วิชาเอก ได้แก่ ๑.๑) ภาษาจีนธุรกิจ ๑.๒) ภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ ๑.๓) คหกรรม และ ๑.๔) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอาชีพ

๒) แผนศิลป์ - กีฬา (วิชาเอก: กีฬาฟุตบอลสู่ความเป็นเลิศ) ประกอบด้วย วิชาเอก ๒ วิชาเอก ได้แก่ ๒.๑) นวดแผนไทย และ ๒.๒) ช่างไฟฟ้าเบื้องต้น

(๒.๑) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร “Gifted การอาชีพ” คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางอาชีพที่ผู้เรียนมีความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขตามสโลแกนของโรงเรียนที่ว่า “สถานศึกษาแห่งความดี โรงเรียนแห่งความสุข” นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในยุค New Normal ได้แก่ ๑) การจัดการตนเอง (Self-Management) ๒) การสื่อสาร (Communication) ๓) การรวมพลังทำงานเป็นทีม (Collaboration in Teamwork) ๔) การคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) และ ๕) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)

(๒.๒) **ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบ** ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์และเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยเฉพาะหลักสูตรเกี่ยวกับทักษะทางอาชีพ ซึ่งเป็นรากฐานที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบและรู้จักตนเองจนสามารถนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดความถนัดทางด้านอาชีพตามความสนใจของตนเอง โรงเรียนตรุณราชบุรีจึงได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตร “Gifted การอาชีพ”

หลักสูตร “Gifted การอาชีพ” เป็นหลักสูตรที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และได้เรียนรายวิชาเพิ่มเติม รวมถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน แนวโน้มของตลาดแรงงาน และความพร้อมของโรงเรียน

(๒.๓) **แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะตามรูปแบบ DARUNA MODEL** มีกระบวนการดังนี้

(๒.๓.๑) Data Acquisition เป็นการรวบรวมข้อมูล เช่น หลักสูตร ระยะเวลา ความสนใจ ความถนัด และอาชีพที่นักเรียนใฝ่ฝัน

(๒.๓.๒) Analysis เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพิจารณาคัดเลือกข้อมูล เพื่อต่อยอดเป็นหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงระยะยาว โดยยึดหลักในการพิจารณา ได้แก่ ความสนใจของนักเรียน แนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคต และความพร้อมของทางโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน

(๒.๓.๓) Renovation เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอน คือ

- ๑) กำหนดชื่อหลักสูตร
- ๒) กำหนดรายวิชาที่ต้องเรียนในแต่ละเทอม
- ๓) กำหนดสมรรถนะ คำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา
- ๔) กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้
- ๕) กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล
- ๖) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

(๒.๓.๔) Unanimity เป็นการวิพากษ์และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

(๒.๓.๕) Novitiate เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน

(๒.๓.๖) Assessment เป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับแก้ไข และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

(๒.๔) **แนวทางการพัฒนาอื่น ๆ ได้แก่**

(๒.๔.๑) ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถานศึกษา ทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เช่น สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ วิทยาลัยสารพัดช่างราชบุรี

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รวมถึงมีความร่วมมือกับสถานประกอบการ และแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน มีสถานการณ์กระตุ้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดประเด็นปัญหา เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

(๒.๔.๒) มีการดำเนินการให้ครูผู้สอนได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาระเนื้อหาและสมรรถนะทางอาชีพที่จำเป็นต่อหลักสูตร “Gifted การอาชีพ” กับทางสถานศึกษาที่โรงเรียนได้ทำความร่วมมือไว้ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมถึงการสนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ หรือการจัดการอบรมพัฒนาครูผู้สอน

(๒.๔.๓) เน้นเรื่องการใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อฝึกประสบการณ์ของผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็น ได้แก่ มีความสามารถในการจัดการตนเอง มีทักษะในการสื่อสาร สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการคิดขั้นสูง และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและต่อยอดความรู้เกี่ยวกับทักษะทางอาชีพได้

(๒.๔.๔) มีการจัดทำบันทึกผลเกี่ยวกับการศึกษาต่อของผู้เรียน ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนทุก ๆ ปี เพื่อเก็บข้อมูลและนำมาใช้เป็นแนวทางในการรายงานผลความสำเร็จของผู้เรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละปีด้วย

(๒.๕) องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย ๓ กลุ่ม

(๒.๕.๑) กลุ่ม ๑ ความถนัดทางวิชาการ: รายวิชาพื้นฐาน ที่ส่งเสริมความรู้ และพัฒนาทางด้านวิชาการ ตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(๒.๕.๒) กลุ่ม ๒ สมรรถนะ: หลักสูตร Gifted การอาชีพ นอกจากต้องการฝึกฝนผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพแล้ว โรงเรียนยังมีการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในด้านที่ตรงกับความต้องการของโลกในยุคปัจจุบัน เพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น สมรรถนะทางการจัดการตนเอง ด้านการสื่อสาร และด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นต้น

(๒.๕.๓) กลุ่ม ๓ ทักษะทางด้านอาชีพ: โรงเรียนได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร Gifted การอาชีพ ขึ้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางด้านอาชีพที่ตนเองสนใจ โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบัน (ปีการศึกษา ๒๕๖๖) โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามแผนอาชีพ แบ่งออกเป็น ๒ แผนการเรียน ๖ วิชาเอก

(๒.๖) โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตร Gifted การอาชีพในแต่ละระดับชั้น

หลักสูตร Gifted การอาชีพ เปิดสอนสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โดยมีการจัดกลุ่มทักษะทางอาชีพเข้ากับแผนการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และความพร้อมของโรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอนในช่วงเวลาของรายวิชาเพิ่มเติมที่โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้เอง ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๖๖ แบ่งออกเป็น ๒ แผนการเรียน ๖ วิชาเอก โดยมีรายละเอียดโครงสร้างเวลาเรียนตามแผนการเรียนอาชีพในแต่ละระดับชั้น ดังข้อมูลในตาราง ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ โครงสร้างเวลาเรียนตามแผนการเรียนอาชีพในแต่ละระดับชั้น แผนการเรียนศิลป์ - ธุรกิจ ของรูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ

เวลาเรียนในแต่ละวิชาตามแผนอาชีพ					
ระดับชั้น					
แผนการเรียน		มัธยมศึกษาปีที่ ๔		มัธยมศึกษาปีที่ ๖	
		ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
๑. แผนศิลป์ - ธุรกิจ					
วิชาหลัก: การจัดการธุรกิจ การค้าสมัยใหม่	- การเปลี่ยนแปลง ของธุรกิจการค้า สมัยใหม่ (๘๐)	- ความคิด สร้างสรรค์ทาง ธุรกิจ (๘๐)	- การขายสำหรับ นักธุรกิจมืออาชีพ (๘๐)	- การตลาดดิจิทัล (๘๐)	- ทักษะนักธุรกิจ รุ่นใหม่ (๘๐) - การเป็น ผู้ประกอบการ ในยุคดิจิทัล (๘๐)
๑.๑ ภาษาจีนธุรกิจ	- การสนทนาภาษา จีนธุรกิจ ๑ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- การสนทนาภาษา จีนธุรกิจ ๒ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- การสนทนาภาษา จีนธุรกิจ ๓ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- ภาษาจีนเพื่อ ธุรกิจท่องเที่ยว (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- ภาษาจีนเพื่อ บริการ ๒: การโรงแรม (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)
๑.๒ ภาษาอังกฤษ เพื่ออุตสาหกรรม บริการ	- English for Hospitality Industry (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- English for Hotel Department (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- English for Tourist Guide (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- English for Tourist Guide II (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- English for Aviation Business II (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)

แผนการเรียน		เวลาเรียนในแต่ละวิชาตามแผนอาชีพ					
		ระดับชั้น					
		มัธยมศึกษาปีที่ ๔		มัธยมศึกษาปีที่ ๕		มัธยมศึกษาปีที่ ๖	
		ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
๑.๓	คหกรรม	- คหกรรม: ขนมอบยอดนิยม (๖๐)	- คหกรรม: ขนมไทยชาวง (๖๐)	- คหกรรม: อาหารว่าง (๖๐)	- คหกรรม: อาหารไทย ยอดนิยม (๖๐)	- คหกรรม+ไอที: การจัดตกแต่งโต๊ะ อาหาร การผูกผ้า ประดับ (๖๐)	- คหกรรม+ไอที: การจัดดอกไม้ การจัดทำร้านค้า และภาษาอังกฤษ เพื่อการค้าขาย (๖๐)
๑.๔	เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการอาชีพ	- การซ่อมบำรุง คอมพิวเตอร์ เบื้องต้น ๑ / คอมพิวเตอร์ กราฟิก ๑ (๖๐)	- การซ่อมบำรุง คอมพิวเตอร์ เบื้องต้น ๒ / คอมพิวเตอร์ กราฟิก ๒ (๖๐)	- การตัดต่อวิดีโอ และภาพยนตร์ ๑ / การออกแบบ ๓ มิติ ๑ (๖๐)	- การตัดต่อวิดีโอ และภาพยนตร์ ๒/ การออกแบบ ๓ มิติ ๒ (๖๐)	- การพัฒนาเว็บไซต์ และการเขียน โปรแกรมเบื้องต้น ๑ / การสร้างเกม และการ์ตูน แอนิเมชัน ๑ (๖๐)	- การพัฒนาเว็บไซต์ และการเขียน โปรแกรมเบื้องต้น ๒ / การสร้างเกม และการ์ตูน แอนิเมชัน ๒ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)

ตารางที่ ๔.๑๑ โครงสร้างเวลาเรียนตามแผนการเรียนอาชีพในแต่ละระดับชั้น แผนการเรียนศิลป์ - กีฬา (วิชาหลัก: กีฬาฟุตบอลสู่ความเป็นเลิศ)
ของรูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ

แผนการเรียน		เวลาเรียนในแต่ละวิชาตามแผนอาชีพ					
		ระดับชั้น					
มัธยมศึกษาปีที่ ๔		มัธยมศึกษาปีที่ ๕		มัธยมศึกษาปีที่ ๖			
ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒		
๒. แผนศิลป์ - กีฬา							
วิชาเอก: กีฬา ฟุตบอลสู่ความเป็นเลิศ	ฟุตบอล ๑: - ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอล (๖๐)	ฟุตบอล ๒: - เทคนิค กลยุทธ์ และเทคนิคต่าง ๆ / การจัดการแข่งขัน และการฝึกเป็น ผู้ตัดสินฟุตบอล (๖๐)	ฟุตบอล ๓: - การฝึกเป็นผู้ฝึกสอน จรรยาบรรณฟุตบอล รูปแบบการฝึก/ หลักวิทยาศาสตร์ การกีฬาในกีฬาฟุตบอล (๖๐)	ฟุตบอล ๔: - การจัดทีมฟุตบอล เทคโนโลยี สารสนเทศในกีฬาฟุตบอล การฝึก เป็นผู้ฝึกสอน ฟุตบอลแบบมืออาชีพ /การเล่นและ แข่งขันฟุตบอลขั้นสูง (๖๐)	ฟุตบอล ๕: - ภาษาอังกฤษและ ศัพท์เทคนิคในกีฬาฟุตบอล/ รูปแบบ การสื่อสารในกีฬาฟุตบอล หลักวิทยาศาสตร์ การกีฬาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ (๖๐)	ฟุตบอล ๖: - การบูรณาการ ความรู้ สมรรถภาพทางกายและ ความสามารถ ในกีฬาฟุตบอล (๖๐)	
๒.๑ ช่างไฟฟ้าเบื้องต้น	- ไฟฟ้าเบื้องต้น ๑ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- ไฟฟ้าเบื้องต้น ๒ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- งานติดตั้งไฟฟ้า ภายในอาคาร ๑ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- งานติดตั้งไฟฟ้า ภายในอาคาร ๒ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- งานซ่อมบำรุง เครื่องปรับอากาศ ๑ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- งานซ่อมบำรุง เครื่องปรับอากาศ ๒ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	

เวลาเรียนในแต่ละวิชาตามแผนอาชีพ						
ระดับชั้น						
แผนการเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ ๔		มัธยมศึกษาปีที่ ๕		มัธยมศึกษาปีที่ ๖	
	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
๒.๒ นวัตกรรมไทย	- นวัตกรรมไทย ๑: พื้นฐานทาง กายวิภาคศาสตร์ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- นวัตกรรมไทย ๒: การนวัตกรรมพื้นฐาน (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- นวัตกรรมไทย ๓: การเขียนรายงาน แบบง่าย/ ศึกษา การตรวจ รักษา การออกกำลังกาย ในส่วนเอวถึงเท้า (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- นวัตกรรมไทย ๔: ศึกษาการตรวจ รักษา การออกกำลังกาย ในส่วนคอจนถึง ปลายมือ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- นวัตกรรมไทย ๕: ศึกษาการนวด ชั้นละเอียด/ ฝึกปฏิบัติกับ อาสาสมัครเพื่อ เพิ่มความชำนาญ (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)	- นวัตกรรมไทย ๖: ศึกษาการนวด กระตุ้นระบบ อัตโนมัติ และ อวัยวะภายใน/ ศึกษาการแก้ไข ปัญหาที่เกิดจาก การนวดที่สู่วิสัย/ ศึกษาการยืด กล้ามเนื้อและเพิ่ม ความแข็งแรง เฉพาะมัดกล้ามเนื้อ นั้น ๆ/ ลงคตินึก ฝึกปฏิบัติกับ อาสาสมัคร (๖๐) - มัลติมีเดีย (๒๐)

(๒.๗) การวัด/ การประเมินผล

หลักสูตร “Gifted การอาชีพ” ของโรงเรียนตรุณาราชบุรี มีการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เช่นเดียวกับสายการเรียนอื่น ๆ แต่ในรายวิชาเพิ่มเติมโรงเรียนได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางอาชีพที่ผู้เรียนถนัดและมีความสนใจ โดยมีการวัดผลและประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผลงานและการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แบบฝึกหัดที่ฝึกทักษะความรู้ตามตัวชี้วัด และมีภาระงานที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสะท้อนผลการพัฒนาตนเองได้ และในรายวิชาที่มีการบูรณาการสามารถใช้ภาระงานหนึ่งชิ้นเพื่อวัด และประเมินผลได้ทั้งรายวิชาหลักและรายวิชาเสริมที่มีการสอนแบบบูรณาการร่วมกัน

๒.๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๑) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา (Continuous And Linking Curriculum หรือ CLC) สืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญของการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้กับผู้เรียนมีทางเลือกเข้าสู่การศึกษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนในสายอาชีพทั้งผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถเข้าสู่เส้นทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ และเพื่อให้การพัฒนาทางการศึกษา มีความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนในระยะยาวต่อไป รวมทั้งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และอุตสาหกรรมประเทศไทย ๔.๐ (Thailand 4.0) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนมีทางเลือกในการเข้าสู่การศึกษาสายอาชีพ และการมีงานทำของผู้เรียน โดยความร่วมมือจากหน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ผู้ประกอบการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ขอยกตัวอย่างกรณีของจังหวัดอุดรธานี ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อสนับสนุนการศึกษาที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องสาขาวิชาชีพ ทักษะการทำงาน และศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๑.๑) **วัตถุประสงค์ของหลักสูตร** คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของตลาดแรงงานโดยร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อสร้างการมีอาชีพและมีงานทำให้กับผู้เรียน อย่างบูรณาการ โดยดูความต้องการกำลังคนภายในจังหวัดอุดรธานี

(๑.๒) เป้าหมายของการดำเนินงาน คือ การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) จากการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น และสามารถเทียบโอนจากระดับอาชีวศึกษาไประดับอุดมศึกษาต่อเนื่องกัน อย่างเป็นระบบ สอดคล้องตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละสาขาตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(๑.๓) ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานโครงการสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรฯ ของหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดอุดรธานี หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับอุดมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงภาคเอกชนที่เข้าร่วมสนับสนุนโครงการเป็นกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมสนับสนุนจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อุดรธานีเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา มีสถาบันการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี เป็นโหนดเชื่อมกลางการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสร้างความเป็นเจ้าภาพร่วมกันผ่านภาคีเครือข่ายสถานศึกษา/ สถาบันพี่เลี้ยง คู่พัฒนากับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑.๔) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงฯ เริ่มต้นที่พัฒนา หลักสูตรต้นแบบในระดับอุดมศึกษา ส่งต่อไปยังการพัฒนาหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา และสุดท้ายนำไปสู่ การพัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ

(๑.๕) ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(๑.๕.๑) ประชุมวางแผนและประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการฯ

(๑.๕.๒) พัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ ๑ พัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการในพื้นที่ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ขั้นที่ ๒ พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นในระดับอาชีวศึกษา ให้เป็นหลักสูตรกลาง สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

ขั้นที่ ๓ พัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการเทียบเคียงหลักสูตรระยะสั้นของระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๔ หลักสูตร

ขั้นที่ ๔ เตรียมการก่อนการจัดการเรียนการสอน

- จับคู่สถานศึกษาระหว่างวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานีและโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรโซลาร์เซลล์เบื้องต้น สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้สามารถอธิบายและแนะนำแก่ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนจากวิทยาลัย คู่พัฒนาได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ ๕ นำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอน
 ในสถานศึกษาวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โช้ช่อกกลางการเชื่อมโยง โดยมีวิทยาลัยสนับสนุน
 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนคู่พัฒนาที่เข้าร่วมโครงการ

(๑.๕.๓) นิเทศติดตามการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตร
 ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

(๑.๕.๔) จัดเสวนาวิชาการตลาดนัดหลักสูตรและบันทึก
 ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานร่วมพัฒนาหลักสูตร

(๑.๕.๕) ประชุมสะท้อนผลและสรุปผลการดำเนินงาน

(๑.๖) ผลการดำเนินงาน

(๑.๖.๑) หลักสูตรกลางการเชื่อมโยงที่ได้รับการพัฒนาตาม
 ขั้นตอนของโครงการมีจำนวน ๔ หลักสูตร ได้แก่

๑) หลักสูตรรถจักรยานยนต์ไฟฟ้าดัดแปลง
 จำนวน ๔๐ ชั่วโมง

๒) หลักสูตรรถจักรยานยนต์ไฟฟ้าเบื้องต้น
 จำนวน ๒๐ ชั่วโมง

๓) หลักสูตรงานติดตั้งโซลาร์เซลล์
 จำนวน ๔๐ ชั่วโมง

๔) หลักสูตรระบบโซลาร์เซลล์เพื่อการเกษตร
 จำนวน ๒๐ ชั่วโมง

(๑.๖.๒) การพัฒนาหลักสูตร ทั้ง ๔ หลักสูตรในปีงบประมาณ
 พ.ศ. ๒๕๖๕ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจาก

๑) คำอธิบายรายวิชายังไม่ครอบคลุมกับรายวิชา
 ในหลักสูตรปกติ ระดับ ปวช. ปวส. ของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒) จำนวนชั่วโมงในการจัดการเรียนการสอนน้อย
 ไม่สอดคล้องกับหน่วยกิตในรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน

๓) การเทียบโอนหน่วยกิต การวัดและประเมินผล
 ยังไม่มีแนวทางกำหนดที่ชัดเจนของแต่ละรายวิชา

๔) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนยังไม่หลากหลาย
 เช่น การสอนห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา การสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น การสอนในรายวิชา
 ปรับพื้นที่หลักสูตร ปวส. เป็นต้น

(๑.๗) คุณลักษณะของหลักสูตร

(๑.๗.๑) เป็นหลักสูตรที่บูรณาการการเรียนการสอนระหว่าง
 หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหลักสูตรระดับ ปวช. ปวส. ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(๑.๗.๒) แผนหรือแนวทางในการเทียบโอนผลการเรียนหรือสะสม
 หน่วยกิต (Credit Bank)

(๑.๗.๓) สามารถเทียบโอนผลการเรียนหรือสะสมหน่วยกิต

(Credit Bank)

(๑.๗.๔) หลักสูตรสามารถเชื่อมโยงหรือสอดคล้องกับมาตรฐาน
คุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละสาขาตามหลักสูตร
ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(๑.๗.๕) จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สามารถเทียบโอนหน่วยกิตไปยังการเรียนในหลักสูตรระดับ ปวช. หรือจัดการเรียนการสอนในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ สามารถเทียบโอนหน่วยกิตไปยังการเรียนในหลักสูตรระดับ ปวส. หรือการเรียนแบบสะสม
หน่วยกิต

(๑.๗.๖) องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วย

๑) มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ

๑.๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะ

๑.๒) ด้านสมรรถนะแกนกลาง

๑.๓) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ

๒) จุดประสงค์สาขาวิชา

๓) จุดหมายของหลักสูตร

๔) โครงสร้างหลักสูตร

๕) ผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้

(๑.๗.๗) ประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ เพื่อปรับปรุง

ในปีต่อไป

๔.๓ ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๓.๑ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ

๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

๑.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ
ที่จำเป็น และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีความร่วมมือหรือมีการจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU)
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงหรือรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
รูปแบบต่าง ๆ กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งได้รับการสนับสนุน
จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
แก่ครู

๑.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจอาชีพที่สอดคล้องกับทิศทางการความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ชอบ และเป็นไปตามความถนัด รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานให้ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ซึ่งในปัจจุบันภาคเอกชน สถานประกอบการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้กำลังแรงงานที่ตรงความต้องการ

๑.๓) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ และการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำในอนาคต ซึ่งในส่วนของการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาที่เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ ยังมีปัญหาด้านภาพลักษณ์ความปลอดภัย ทำให้ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเรียนต่ออาชีวศึกษา จึงสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนต่อสายสามัญที่สถานศึกษาเดิมเป็นส่วนใหญ่

๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

๒.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับท้องถิ่น ให้ผู้เรียนมีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

๒.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจความต้องการและความถนัดทางอาชีพของผู้เรียน เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน แต่เป็นไปในลักษณะของการจัดหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับทักษะทางอาชีพด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นการต่อยอดจากการเรียนในชั้นเรียนปกติในวิชาการงานอาชีพ การทำห้องเรียนอาชีพจะเป็นลักษณะการเรียนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนได้รู้ความชอบและความถนัดของตนเอง อาทิ คอมพิวเตอร์เบื้องต้น บัญชีเบื้องต้น การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น ช่างเชื่อม ธุรกิจคอมพิวเตอร์ การตลาด การโรงแรมและการท่องเที่ยว การจัดทำเว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์ สำหรับการเรียนกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบ และเป็นหลักสูตรที่นับหน่วยกิต เมื่อเรียนจบสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตไปศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้

๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจ รวบรวมข้อมูลครู เกี่ยวกับคุณวุฒิ การฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ แต่ก็ยังมีความขาดแคลนครูด้านวิชาชีพในสถานศึกษา

๓.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้ครูได้ฝึกอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการสอนวิชาชีพ ภายใต้ความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือของหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง

๓.๓) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการรวบรวมข้อมูลของครู และมีการจัดทำ ID-Plan รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ โดยการส่งครูไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก การศึกษาดูงาน การเรียนรู้กับวิทยากรในชุมชน การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และส่งเสริมให้เรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี

๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ของทางวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติงานได้จริง

๔.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา บริหารงานวิชาการ และจัดทำสารสนเทศที่แสดงถึงคุณภาพผู้เรียน หรือแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) ที่แสดงเส้นทางการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพของผู้เรียนรายบุคคล

๔.๓) สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และมีความร่วมมือกับสถานประกอบการในการส่งผู้เรียนเข้าฝึกประสบการณ์กับสถานประกอบการ รวมทั้งมีการใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชนสำหรับการฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน รวมถึงการเชิญวิทยากรที่มีความรู้เข้ามาสอนผู้เรียน

๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๕.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีแผนการนิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการทบทวนการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทุกปีการศึกษา

๕.๒) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และคุณภาพ ที่เป็นไปตามขอบเขตเป้าหมายการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยการจัดทำข้อตกลงในการดำเนินงานรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาได้มีการกำหนดให้มีการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามภารกิจปกติ หรือตามข้อกำหนด จัดการนิเทศติดตามโดยคณะกรรมการนิเทศภายใน และมีบุคลากรลงไปในพื้นที่สถานประกอบการเพื่อติดตามผู้เรียน ดูแลปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์

๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

๖.๑) สถานศึกษาบางแห่งมีการเตรียมพร้อมกำลังคนเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา โดยการปรับแผนการเรียนการสอนแบบใหม่ จากแผนวิทย์-คณิต เป็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมุ่งไปสู่การเรียนวิศวกรรม สถาปัตยกรรม หรือวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ตอบโจทย์ผู้เรียนในการ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และส่งผลให้ผู้เรียนมีงานทำต่อไปได้

๖.๒) สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาตามต้นสังกัดกำหนด และมีการนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุง ทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๔.๓.๒ กลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการ ประเด็นความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

๑) ด้านความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ

๑.๑) สถานประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ทักษะด้านความมีวินัย เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอาศัย

เวลาในการฝึกฝน จึงควรมีแนวทางในการปลูกฝังเด็กที่จะเติบโตขึ้นไปในอนาคตให้เป็นคนมีระเบียบวินัย เพราะถ้าคนในประเทศมีวินัยเป็นพื้นฐานแล้วการกระทำสิ่งอื่นก็สำเร็จได้ง่าย

๑.๒) แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำควรเน้น ๒ ด้าน คือ

(๑) ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ การสื่อสาร พูด อ่าน เขียน

(๒) ด้านความยืดหยุ่น การปรับตัว ความอดทน

ทั้งนี้ ต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ และทักษะด้านการมีไหวพริบแก้ปัญหา ดังนั้นจึงควรพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

๑.๓) สถานประกอบการต้องการกำลังแรงงานที่มีเป้าหมายในชีวิต มีความรักในสิ่งที่ทำ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ มีอุดมการณ์ และเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาได้ตามความถนัด รวมถึงการมีทักษะชีวิตที่ดี

๑.๔) สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

๑.๔.๑) ทักษะทางด้านอารมณ์ ไหวพริบในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว

๑.๔.๒) ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ เนื่องจากส่วนใหญ่จะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นหากสามารถทำงานเป็นทีมได้ดี ย่อมเพิ่มโอกาสพัฒนางานให้สำเร็จได้เร็วขึ้น

๑.๔.๓) ทักษะการสื่อสาร การเขียน อ่าน พูด เพื่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔.๔) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เนื่องจากการคิดวิเคราะห์ แยกแยะจะช่วยในการแก้ไขปัญหา การวางแผน และการตัดสินใจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๔.๕) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ความรับผิดชอบ เพื่อทำให้เกิดความไว้วางใจและได้รับมอบหมายงานที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง

๑.๔.๖) ทักษะด้านการบริหารจัดการ เพื่อเป็นพื้นฐานและต่อยอดการเรียนรู้เพิ่มเติม และสามารถพัฒนาสถานประกอบการได้ต่อไป

๑.๔.๗) ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์และการคำนวณ เพื่อให้เรียนรู้ ต่อยอดเกี่ยวกับงานยุคใหม่

๑.๔.๘) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ระบบการจัดการเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI)

๑.๕) ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานที่สำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยสถานศึกษาควรเน้นวิชาหน้าที่พลเมือง ศิลธรรม จริยธรรม การมีส่วนร่วม และมีบวร (วัด บ้าน โรงเรียน) เป็นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

๒.๑) สถานประกอบการมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เป็นการออกแบบวิชาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสายอาชีพ

จึงควรมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษาและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพกับสถานประกอบการ

๒.๒) สถานประกอบการเห็นว่าควรมีเวทีในการแลกเปลี่ยน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อสำรวจความต้องการแรงงาน และให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรที่สอดคล้องตามความต้องการของสถานประกอบการ

๒.๓) ผู้เรียนควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และควรได้รับการส่งเสริมการค้นพบความถนัด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามสมรรถนะการทำงานทางสาขาอาชีพ

๒.๔) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การวางกลยุทธ์ ทิศทาง หลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเป็นสิ่งสำคัญ สถานประกอบการพร้อมให้การสนับสนุนวิทยากรและบุคลากรด้านความรู้ ทรัพยากรการลงทุน สิ่งอำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน รวมถึงการฝึกประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ

๒.๕) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเรื่องสำคัญในการที่จะจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สถานประกอบการจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของกฎหมายให้ชัดเจน โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน กำหนดเรื่องการจ้างงานเด็ก ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง แต่สามารถจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้ ภายใต้เงื่อนไข เช่น ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ น. ถึง ๐๖.๐๐ น. เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ห้ามมิให้ทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด ห้ามมิให้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง อันอาจก่อให้เกิดอันตราย เป็นต้น ดังนั้น สถานประกอบการจึงต้องมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมสอดคล้องกับกฎหมาย รวมถึงกฎ กติกา มารยาทในการนำเด็กเข้าทำงานในสถานประกอบการ

๒.๖) สถานศึกษาและสถานประกอบการควรมีการทํานานที่สอดคล้องความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้แก่

๒.๖.๑) สนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามาเรียนรู้และปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ สร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเปิดโอกาส ช่องทางในการสร้างอาชีพให้แก่ผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ

๒.๖.๒) สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ

๒.๖.๓) พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน เพื่อให้มีหลักสูตรตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กสมัยใหม่ได้มีอาชีพ และรายได้ที่คุ้มค่า

๒.๖.๔) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ให้สถานประกอบการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อเพิ่มความหลากหลาย ความชอบ ความถนัด เนื่องจากสถานประกอบการมีความพร้อมทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ มีผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทุกด้าน พร้อมทั้งจะสนับสนุนสถานศึกษาให้จัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย

๒.๖.๕) ให้สถานศึกษาเข้ามาเรียนรู้ ศึกษาดูงานในสถานประกอบการ เพื่อฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

๒.๓) สถานศึกษาควรมีห้องเกียรติยศศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จด้านอาชีพต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน

๔.๓.๓ กลุ่มครู (ครูที่ปรึกษา/ ครูแนะแนว) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง

๑.๑) ครูมีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางอาชีพในสถานศึกษา โดยจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่การประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ ในสาขาวิชาชีพที่ตนถนัด

๑.๒) สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อวางพื้นฐาน ความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น โดยจัดเป็นแผนการเรียนที่มีจุดเน้นและเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความต้องการของตน

๑.๓) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำคัญ คือ ปัญหา เพราะปัญหาที่ดี จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่แสวงหาความรู้ในการเลือกศึกษาปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน ประสบการณ์ความสนใจและภูมิหลังของผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะสนใจเรื่องใกล้ตัวมากกว่าเรื่องไกลตัว สนใจสิ่งที่มีความหมายและความสำคัญต่อตนเอง และเป็นเรื่องที่ตนเองสนใจอยากรู้ ดังนั้นการกำหนดปัญหาจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน

๑.๔) ครูมีการออกแบบกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาข้อสรุปการได้ภาระงานของผลงานการแก้ปัญหาตามสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนด การจัดการศึกษาในระดับสายอาชีพมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายรูปแบบหรือหลายวิธีการ มีเทคนิคที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

๑.๕) ครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามภาระงาน เพื่อให้ให้นักเรียนออกแบบกระบวนการขั้นตอนและเทคนิควิธีการให้ได้มาซึ่งคำตอบตามภาระงาน โดยครูเลือกสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งวิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะประโยชน์ต่อผู้เรียน รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้) โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสม สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

๑.๖) ครูบางส่วนยังสอนโดยเน้นเนื้อหาหรือเป็นผู้ถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติได้น้อย ดังนั้นครูควรเน้นการฝึกวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา ใช้สื่อเทคโนโลยีสืบค้นข้อมูลให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่การบรรยายให้ผู้เรียนจดจำแล้วนำไปสอบ แต่เป็นการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ มีประเด็นคำถามเป็นตัวกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยากเรียน นำไปสู่การสร้างความรู้หรือวิธีอื่นที่จะสืบค้นรวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนหรือโต้แย้งสมมติฐาน

๑.๗) ครูมีการสอนทฤษฎีและให้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ ได้จริงผ่านกิจกรรม และรายวิชาต่าง ๆ อาทิ

๑.๗.๑) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีการสอนเนื้อหาความรู้ และฝึกปฏิบัติด้านอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้ามัดย้อม ซ่อมจักรยาน การงานเกษตร ภาคบริการ อบรมมัคคุเทศก์ในพื้นที่ ผู้เรียน มีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการปฏิบัติด้านอาชีพ มีศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็น สถานที่ให้ฝึกปฏิบัติด้านอาชีพเกษตร มีการส่งสินค้าไปขายยังตลาดนัด สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน และขาย ผ่านช่องทางออนไลน์

๑.๗.๒) กิจกรรมการเรียนรู้วิชาบูรณาการ (Problem-based Learning หรือ PBL) โดย

(๑) ให้ผู้เรียนกำหนดปัญหา โดยจัดทำ Career Path เส้นทางความก้าวหน้า ในสายอาชีพ (สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาต่อ)

(๒) ทำความเข้าใจกับปัญหา โดยวิเคราะห์คุณสมบัติของสาขาวิชาที่ต้องการ ศึกษาต่อ วิเคราะห์จุดเด่น คุณสมบัติของตนเอง คุณสมบัติที่ต้องพัฒนา

(๓) ศึกษาค้นคว้า สังเคราะห์ความรู้ สรุปและประเมินค่าของคำตอบ โดยให้ผู้เรียนทำโครงการ ๕ บท

(๔) นำเสนอและประเมินผลงาน ให้ผู้เรียนเลือกครูเพื่อเป็นที่ปรึกษาโครงการ และให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานปลายภาคเรียน เพื่อประเมินผลงาน

๑.๗.๓) วิชาชุมนุม วิชาเพิ่มเติมการเรียนอาชีพ โดยครูและวิทยากรเชี่ยวชาญ จากภายนอกสอนเนื้อหาความรู้ ฝึกทักษะอาชีพให้ผู้เรียนรู้จักการประกอบอาชีพ เช่น การตัดผม เพาะเห็ด การเลี้ยงปลา-ไก่ ปลูกผัก เป็นต้น

๑.๗.๔) โครงการห้องเรียนอาชีพ โดยผู้เรียนได้รับความรู้สายสามัญระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ควบคู่กับหลักสูตรสายอาชีพ ได้ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการจริงและได้รับการแนะแนว การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากครูและวิทยากรเชี่ยวชาญจากภายนอก

๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

๒.๑) ครูมีการออกแบบกระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการ ให้ผู้เรียนใช้สื่อความรู้และวิทยากร รวมถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น รวมถึงการใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการเพื่อใช้ฝึกงานและสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

๒.๒) ครูมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีออนไลน์ วัสดุ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาปรับใช้ในการ จัดการเรียนการสอน โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน และทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการแนะนำเทคนิคการประกอบอาชีพ ให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาจากสถานการณ์จริง เช่น วิชาช่างยนต์ วิชาการโรงแรม การทำผ้ามัดย้อม การทำหน้าที มัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การจัดดอกไม้ในงานพิธีต่าง ๆ การแปรรูปพืชสมุนไพร การปลูกผัก

เลี้ยงปลา เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้ทางทฤษฎีจากครูและวิทยากรเชี่ยวชาญจากภายในและภายนอก และได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้การแก้ปัญหาต่าง ๆ จากสถานประกอบการ

๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางพื้นฐานวิชาชีพ

๓.๑) ครูมีการจัดทำชุดฝึกทักษะตามหลัก KSA/KPA ที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผลและประเมินผล ซึ่ง KPA หมายถึงเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละแบบแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ การประเมินด้านความรู้ (K) นิยมใช้แบบทดสอบในการประเมิน การประเมินด้านทักษะ และการปฏิบัติ (P) ใช้ภาระงานหรือชิ้นงานมาประกอบกับเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) มาประเมินด้านเจตคติ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) จะใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งมีความซับซ้อนกว่า ๒ อย่างแรก

๓.๒) ครูมีการจัดทำคำอธิบายตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ประเมินผลและกำกับ ตรวจสอบการทำผลงานของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนาให้ได้ตรงตามมาตรฐาน และเกณฑ์คุณภาพของผลงาน ใช้การประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การประเมินทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม การประเมินการปฏิบัติ การประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Assessment) การประเมินผลรอบทิศแบบ ๓๖๐ องศา เป็นต้น

๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๔.๑) ครูมีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการของภาระงาน สะท้อนผลหาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมให้มีการจัดทำรายงานผลการวิจัยชั้นเรียน และการพัฒนาเทคนิควิธีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะผู้เรียน

๔.๒) ครูมีการรายงานผลการวิจัยชั้นเรียน โดยการจัดทำวิจัยชั้นเรียนจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และเก็บข้อมูลจากผู้เรียนที่กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อติดตามผลการเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถใช้ในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นได้

๔.๔ ข้อเสนอแนะ

๔.๔.๑ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) มีการจัดทำแผนการผลิตกำลังคนที่สอดคล้องกับการมีงานทำในแต่ละกลุ่มจังหวัด/ จังหวัด หรือศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น หรือความต้องการแรงงานในพื้นที่

(๒) จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การใช้แหล่งเรียนรู้จากสถานประกอบการ/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ หน่วยงานภาครัฐ/ ภาคเอกชนสำหรับการเรียนรู้หรือฝึกประสบการณ์ เพื่อเป็นโอกาสในการเรียนรู้อาชีพในสถานที่จริง สอดคล้องตามสถานการณ์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

(๓) ปรับหลักสูตรแกนกลางให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยให้ผู้เรียนทุกคนทุกระดับได้เรียนเกี่ยวกับการงานหรืออาชีพพื้นฐาน

(๔) จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้มีความเชื่อมโยงกัน และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาที่เป็นการฝึกอาชีพ หรือทักษะอาชีพ หรือจัดให้มีการเรียนหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถนำไปสะสมหน่วยกิต เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

(๕) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้เรียนได้ทดลอง และค้นพบความถนัดของตนเอง

(๖) จัดทำหลักเกณฑ์ตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล และหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนที่มีข้อจำกัด หรือสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

(๗) ให้ความสำคัญกับระบบแนะแนว โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชำนาญในสายอาชีพหรือผู้ประกอบการ เข้าไปแนะแนว สานิตเส้นทางอาชีพให้ผู้เรียนรับทราบ รวมทั้งนำนวัตกรรมของแต่ละสาขาวิชาชีพ ของอาชีวศึกษาไปสานิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนสนใจศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา

(๘) กำหนดแนวทางความร่วมมือในการส่งต่อผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีพ ระหว่างหน่วยงาน ที่จัดการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละสถานศึกษาที่ลดลงจะส่งผลต่อการแต่งตั้งโยกย้ายผู้บริหาร ทั้งนี้ อาจกำหนดเป็นตัวชี้วัดให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้ผู้เรียนไปศึกษาสายอาชีพมากขึ้น

(๙) ผลิตและพัฒนาครูที่เหมาะสม รวมทั้งจัดหาอัตรากำลังครูผู้สอนด้านวิชาชีพในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพระยะสั้น หรือความถนัดทางวิชาชีพตั้งแต่ระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนต้น

(๑๐) ใช้โอกาสของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ในการส่งเสริมพัฒนา สถานศึกษานำร่อง ในการจัดทำหลักสูตร ๑ สถานศึกษา ๑ หลักสูตรอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

๔.๔.๒ ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) ปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ รวมทั้งความต้องการของพื้นที่ รองรับการเปลี่ยนแปลงทิศทางการอาชีพทั้งปัจจุบันและอนาคต เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี (Learning by Doing) รวมถึงการฝึกให้ผู้เรียนมีระบบการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสามารถเข้าทำงานได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

(๒) จัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ผลการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงรายวิชา พื้นฐาน/ รายวิชาเพิ่มเติมกับวิชาชีพที่จะใช้ศึกษาต่อ

(๓) ให้ความสำคัญกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นทักษะ/ สมรรถนะที่จำเป็น ต่อการปฏิบัติงาน

(๔) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาชีพโดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำงานจริง เป็นหลัก

(๕) จัดทำแผน/ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ และได้ไปรับรองการฝึกประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ

(๖) ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติและสร้างรายได้ระหว่างเรียน รวมถึงการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การให้ความรู้เรื่องกฎหมายการทำงาน การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งบริษัทจำลอง ในสถานศึกษา การให้บริการด้านธุรกิจดิจิทัล ตลาดนัดผลิตภัณฑ์ผู้เรียน ศูนย์จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น

(๗) จัดทำและจัดหาสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็น พร้อมนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น เกมจำลองสถานการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นงานหลักของอาชีพนั้น ๆ (Simulation Games) เป็นต้น

(๘) สนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสม

(๙) สนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการสำรวจความถนัด และพรสวรรค์ของผู้เรียน

(๑๐) วัดและประเมินผลผู้เรียนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินจากการสังเกต สัมภาษณ์ ผลจากการทำงานจริง ไม่ใช่แบบทดสอบ โดยใช้ควบคู่กับ Portfolio

(๑๑) ปรับระบบการวัดและประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสะดวกในการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานหรือการเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานประกอบการหรือฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแล้วนำมาเทียบเป็นผลการเรียนได้

(๑๒) จัดให้มีระบบการบันทึกข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งเสริมความถนัด และพรสวรรค์ของผู้เรียนที่เหมาะสม นำไปสู่การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

(๑๓) จัดทำชุดฝึกทักษะตามหลัก KSA/KPA ตามแผนการเรียนรู้ มีการจัดทำคำอธิบายเกณฑ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และเหมาะสมกับแนวทางการพัฒนาอาชีพตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

(๑๔) จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เช่น การฝึกประสบการณ์ การใช้เครื่องมือ/ เครื่องจักรในสถานประกอบการ การพัฒนา/ ฝึกอบรมครูในสถานประกอบการ เพื่อให้ครูได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ของสถานประกอบการ เป็นต้น

๔.๔.๓ ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๑) จัดให้มีคู่มือลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีพศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสำหรับการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน

(๒) จัดทำ หรือพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ

(๓) ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ในอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ และสามารถนำไปสู่การสร้างรายได้ระหว่างเรียน

(๔) สร้างความตระหนักให้ผู้เรียนได้ทราบถึงเป้าหมายชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต โดยผ่านกลุ่มหรือกระบวนการที่ทางสถานศึกษาจัดกิจกรรมไว้ เช่น กิจกรรมการศึกษาดูงานในสถานประกอบการ

การเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าไปรับรู้ สร้างความคุ้นชินการเรียนสายอาชีพ

(๕) สร้างความรู้เรื่องการเงินในอนาคต รวมถึงความรู้เรื่องภาษี สิทธิประโยชน์ และกฎหมายพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับโลกอาชีพ

(๖) ส่งเสริมให้มีการเรียนอาชีพศึกษา และการวัดแวกด้านอาชีพตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติและทดลองปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและค้นพบตนเอง สามารถกำหนดเป้าหมายชีวิตและตัดสินใจเลือกเรียนต่อเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

๔.๔.๔ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

(๑) สื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการรับรู้เกี่ยวกับหลักสูตร/ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพื่อเป็นการแนะแนวอาชีพเชิงรุกให้แก่ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สามารถเข้าถึง และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งเส้นทางความก้าวหน้าที่สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนค่านิยม/ การตัดสินใจเรียนต่อของผู้เรียน ที่เห็นความสำคัญและความสำเร็จของผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น

(๒) จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อาชีพและเส้นทางการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อ

▶ บทที่ ๕

□□□□□□□□□□□□□□□□

สรุปผลวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและ ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีขั้นตอน ของการดำเนินการศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ประกอบด้วย **ระยะที่ ๑** การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาศึกษาต่อในระยะที่ ๒ **ระยะที่ ๒** นำผลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลมาประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอ เชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เฉพาะสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) รวมทั้งสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือ ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส (ซึ่งผู้เรียนยังมิได้เข้าสู่ลู่อชีพ) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เดิม) (เฉพาะที่จัดหรือร่วมจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหรือสถานประกอบการผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคใต้ และ ๔) ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) แบบสำรวจข้อมูล ๒) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ๓) แนวทางการสนทนากลุ่มในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) และผ่านการพิจารณาให้การรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน (Central Research Ethics Committee หรือ CREC) ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการภายใต้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มุ่งเน้นมาตรฐานใน ๓ มาตรฐาน คือ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทาง และข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยแบ่งเป็น ๓ ประเด็น ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา ได้แก่

(๑) การจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการเรียนรู้แบบระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือหลักสูตรเชื่อมโยงสำหรับการเรียนต่อ ปวช. หรือปรับพื้นฐานต่อ ปวส. หรือการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

(๒) การจัดทำหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนมีประสบการณ์เพื่อขอใบรับรองที่แสดงความชำนาญ ตามภาระงานสำหรับใช้ในการเรียนต่อหรือสร้างรายได้ระหว่างเรียน

(๓) การจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามข้อกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

(๔) การรายงานผลการฝึกและพัฒนาเพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ รวมถึงการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน กับสถาบันการศึกษา/ สถานประกอบการ/ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

(๕) สื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพ และสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพที่มีข้อมูลครบถ้วนถูกต้องเป็นปัจจุบัน

(๖) คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และแนวทางรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สรุปลงผลการศึกษาในแต่ละด้านได้ดังนี้

๑.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ผลจากแบบสำรวจข้อมูลและการประชุมเชิงปฏิบัติการ สถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะที่จำเป็น และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ โดยในด้านเครือข่ายความร่วมมือมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการจัดการศึกษา อาทิ การใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากร การเชิญบุคลากรหรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นวิทยากร การให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำหลักสูตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การ Re-skill, Up-skill เพื่อการมีงานทำ โดยสถานศึกษามีการสำรวจอาชีพที่สอดคล้องกับทิศทางความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนในสิ่งที่ชอบ และความถนัด พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมในการทำงาน ให้ผู้เรียนมีทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ รวมถึงสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพของผู้เรียน และการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำในอนาคต รวมทั้งจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ รายชื่อสถานประกอบการ โดยมีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ความต้องการของสถานประกอบการและบันทึกในทะเบียนคุมแหล่งเรียนรู้ การจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในรูปแบบเอกสารและเว็บไซต์ และบันทึกรายละเอียดลงในแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ อย่างไรก็ตาม ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความชัดเจนในหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาน้อย และมีการจัดทำเกณฑ์สมรรถนะที่เป็นสมรรถนะในอาชีพ รวมถึงการรับทราบข้อมูลสถานประกอบการ และข้อมูลอาชีพในชุมชนโดยรอบยังมีน้อย รวมทั้งสถาบันการศึกษาหรือสถานประกอบการที่ประสงค์จะให้เข้ามาเป็นเครือข่ายอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ไม่สะดวกในการสร้างความร่วมมือ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้กับผู้เรียน

๑.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจหรือประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพของนักเรียน เพื่อนำมากำหนดแผนการเรียน/รายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของผู้เรียนในสถานศึกษา แต่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางส่วนยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ และการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนไม่เพียงพอ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ตระหนัก และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพในอนาคตที่ชัดเจน และการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ใช่การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่มีองค์ประกอบของสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่แสดงถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน

ที่สอดคล้องกับวิชาชีพ และยังไม่เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และสมรรถนะวิชาชีพ ที่เชื่อมโยงระดับอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา รวมถึงสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนให้นักเรียนมีประสบการณ์ เพื่อขอใบรับรองที่แสดงความชำนาญ ตามภาระงานสำหรับใช้ในการเรียนต่อ หรือสร้างรายได้ระหว่างเรียน รวมทั้งการจัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะการทำงานน้อย นอกจากนี้รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ สถานศึกษา ส่วนใหญ่จะดำเนินการตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ซึ่งส่งผลให้ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย หรือ สามารถตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ได้โดยตรง

๑.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจรวบรวมข้อมูลครู มีการจัดทำ ID-Plan รวมทั้ง มีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ โดยการส่งครู ไปศึกษาดูงาน เรียนรู้กับวิทยากรในชุมชน หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญ/ วิทยากรมาให้ความรู้ผ่านบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือ (MOU) และส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี รวมทั้งให้ไปอบรม กับหน่วยงานภายนอก ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด วิทยาลัยการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความเชี่ยวชาญ และเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตรการค้าออนไลน์ หลักสูตร Digital Literacy (การใช้งานโปรแกรมสำนักงานเพื่อการมีงานทำ) หลักสูตรกลยุทธ์การตลาดเชื่อมโยง จาก Online และ Offline แต่การอบรมหรือพัฒนาครูเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะยังมีน้อย

๑.๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามเงื่อนไข และ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณ จากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อจัดหาวัสดุ เครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดการเรียนด้านอาชีพ แต่ได้รับการสนับสนุน ไม่เพียงพอ และไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งไม่ตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ไขปัญหาโดยการขอรับการสนับสนุนจากเครือข่าย ทั้งจากสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้าน สมาคมศิษย์เก่า และเครือข่ายผู้ปกครอง รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เพื่อฝึกทักษะ สมรรถนะ ทางวิชาชีพ และฝึกประสบการณ์กับหน่วยงานอื่นที่เป็นหน่วยงานฝึกทักษะอาชีพ แต่ยังมีสถานศึกษาหลายแห่ง ไม่ได้ขอรับการสนับสนุนจากเครือข่าย เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีข้อมูลเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ และข้อมูล ของสถานประกอบการ นอกจากนี้ ระบบสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ยังขาดแคลนสื่อ การเรียนรู้ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอ ไม่ครบ ตามอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ สถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียนในบางพื้นที่มีน้อย และอยู่ห่างไกลไม่สะดวก ในการเดินทาง รวมทั้งยังมีสื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพ และสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพของ สถานศึกษาไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน

๑.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และคุณภาพ ที่เป็นไปตามขอบเขตเป้าหมายการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดย สถานศึกษามีการกำหนดให้มีการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงาน

ตามภารกิจปกติ หรือตามข้อกำหนด รวมทั้งมีบุคลากรลงไปในพื้นที่สถานประกอบการเพื่อติดตามผู้เรียน ดูแลปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์ และมีแผนการนิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานเพื่อให้สามารถ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่แนวทางและมาตรฐานการนิเทศ กำกับ ติดตามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่เชื่อมโยงจากสถาบันการศึกษาปลายทางลงสู่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๑.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มี คู่มือ คำอธิบายสารสนเทศตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และแนวทางการรายงานผลการดำเนินงาน ตามตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่ต้นสังกัดกำหนด และมีการนำผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ มาใช้ในการปรับปรุง ทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มครู พบว่า ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ อยู่ในระดับมาก ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ปฏิบัติการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่มีสิ่งที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเรียงตามลำดับ ได้แก่

(๑) การนำบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนผลหาข้อสรุปการปรับปรุง และพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

(๒) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยทำโครงร่างการศึกษาและฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน จากแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภาระงาน เพื่อการได้มาซึ่งใบรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน

(๓) การกำหนดแหล่งเรียนรู้ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อย่างเหมาะสม กับระดับชั้นและตรงตามสถานการณ์และเงื่อนไขของหน่วยการเรียนรู้พื้นฐานวิชาชีพสายวิชาชีพ

(๔) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่อเนื่องจนครบตามค่าหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ และทำการสอบ หลังจากสอบเสร็จจึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่หรือบล็อกต่อไปจนครบหลักสูตร (Block Course) หรือวิธีการที่เหมาะสม เพื่อลดเวลาการเรียนรู้ทฤษฎี และเพิ่มการปฏิบัติไปพร้อมกับทฤษฎี

(๕) การออกแบบสถานการณ์และเงื่อนไขในการทำกิจกรรมกระตุ้นปัญหาและสมมติฐาน เพื่อเข้าสู่ภาระงานที่ต้องแก้ปัญหา

(๖) การเลือกเทคโนโลยีการจัดเก็บ นำเสนอ รับ-ส่งเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนการผลิต สื่อ On-demand ให้ตรงกับคุณลักษณะเฉพาะความต้องการใช้งานตามการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

(๗) การรายงานผลการวิจัยชั้นเรียน การพัฒนาเทคนิควิธีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ผู้เรียน

สรุปผลการศึกษาในแต่ละด้านได้ดังนี้

๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ แต่กระบวนการ

คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งมีการทำวิจัยในชั้นเรียนจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากผู้เรียนที่กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงเสนอแนะ พัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และค้นหาวิธีการสอนเพิ่มเติม ใช้เป็นแนวทางในการสอนในภาคเรียนต่อไป

๓) ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

จากการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มผู้เรียน พบว่า ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา ได้แก่

(๑) การทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนระดับสูงกว่าประถมศึกษา

(๒) การประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพ เพื่อศึกษาความสอดคล้องบุคลิกภาพ และพรสวรรค์ของผู้เรียน ในการเลือกและกำหนดเป้าหมายอาชีพที่สนใจ

(๓) ผลงาน หรือมีโอกาสดำเนินการ/ แข่งขันโครงการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียน

(๔) การได้รับความรู้และโอกาสการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพในโรงเรียน หรือสถานประกอบการที่โรงเรียนจัดให้

(๕) การได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้านงานอาชีพจากการศึกษาดูงาน หรือแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

(๖) การได้รับใบรับรองในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากสถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ หรือแหล่งเรียนรู้ชุมชน

(๗) การมีโอกาสร่วมแสดง ประกวด หรือแข่งขันผลงาน ระดับสถานศึกษา/ จังหวัด/ ภูมิภาค/ ประเทศ/ นานาชาติ ตามความถนัดในอาชีพ

(๘) การมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมระดับผลการเรียน ผลงาน และผลรางวัลตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ

(๙) การมีใบรับรองประสบการณ์ ผลงาน และการฝึกประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

(๑๐) การนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพหรือพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน

โดยสรุปผลการศึกษาในแต่ละด้านได้ดังนี้

๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนทราบลักษณะวิชาชีพ ๑๐ ประเภทของอาชีวศึกษา และ ๑๐ กลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบรายละเอียดและยังไม่ได้วางเป้าหมายชีวิต หรือการเลือกอาชีพต่าง ๆ ในอนาคตเพียงค้นพบความสนใจ ความถนัดจากการมองเห็นอาชีพใกล้ตัว หรือในสภาพแวดล้อมที่พบเจอจากครอบครัว ชุมชน หรือท้องถิ่นที่อยู่อาศัย รวมถึงผู้เรียนได้รับการประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพจากแบบสอบถาม

แบบสำรวจบุคลิกภาพ ความถนัดในแต่ละด้านของบุคคล ตามเครื่องมือที่สถานศึกษาเลือกใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาหลักสูตรระยะสั้น กิจกรรมชุมนุม ชมรม การสอนเสริมนอกเวลาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชอบ แต่ผู้เรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ตรงกับความสนใจ เนื่องจากข้อจำกัดและความพร้อมของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่จะจัดรายวิชาการทำอาหาร การเกษตร หรือวิชาชีพ ที่ทำความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้ ผู้เรียนที่มีความสนใจ และวางเป้าหมายการเรียนต่อ หรือการประกอบอาชีพ จะมีการเก็บรวบรวมผลการเรียน ภาพถ่าย เกียรติบัตรที่ได้จากสถานศึกษา เกียรติบัตรที่ได้จากการฝึกอบรมต่าง ๆ ผลงานเกี่ยวกับวิชาชีพหรือความถนัดทางวิชาชีพ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่คิดว่า จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาต่อไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ

๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ พบว่า ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ตามหลักสูตร และเสริมหลักสูตร เพื่อฝึกทักษะและสมรรถนะความถนัด ที่น่าจะเป็น ศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียน อาทิ การฝึกทำขนมและอาหาร การฝึกภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การออกแบบ กราฟฟิก ฝึกประสบการณ์การโรงแรม งานจัดเลี้ยง การปลูกผักเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน และการฝึกตัดต่อวิดีโอช่อง YouTube ของโรงเรียน แต่ชั่วโมงเรียนที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติน้อยเกินไป และมีโอกาสไปฝึกประสบการณ์จากภายนอกสถานศึกษาน้อย รวมทั้งผู้เรียนมีโอกาสเข้าประกวดหรือแข่งขันหรือได้รับรางวัลจากโครงการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะอาชีพในสาขาวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาที่เรียนจากเวทีประกวดผลงานที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย

๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ พบว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ ส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเพียงเล็กน้อย อาทิ การขายสินค้าในร้านค้าของสถานศึกษา การฝึกประสบการณ์ที่ร้าน 7-Eleven ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดโอกาสการได้ไปรับรองประสบการณ์แสดงถึงความชำนาญตาม ภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงานจากสถานประกอบการ หรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์ นอกจากนี้ ผู้เรียนมีการกำหนดเป้าหมายอาชีพ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากอาชีพของผู้ปกครอง เนื่องจากได้ใกล้ชิดกับ สถานที่ทำงานของผู้ปกครอง และมีประสบการณ์ด้านอาชีพจากผู้ปกครอง รวมทั้งมีการตั้งเป้าหมายสถานศึกษาที่จะศึกษาต่อ โดยผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนการกำหนดเป้าหมายอาชีพ ผ่านวิชาแนะแนว ชุมนุม กิจกรรมเข้าค่าย และการฝึกประสบการณ์

๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ พบว่า ผู้เรียนมีการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรี) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตาม หลักสูตร และเสริมหลักสูตร) ตามบุคลิกภาพหรือพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุงแก้ไข ทดลอง ทำซ้ำ เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน อาทิ การรับจ้างล้างแอร์ การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ และติดตั้ง กล้องวงจรปิด ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนเส้นทางการเรียนและอาชีพ โดยจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมระดับผลการเรียน ผลงาน และผลรางวัล ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ โดยเป็นการ เก็บเอกสารกระดาษ และไม่ได้จัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพ และมีการขอคำแนะนำ จากครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนว หรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาต่อที่สอดคล้องกับ บุคลิกภาพ ความถนัด และความชำนาญของตนเอง โดยมุ่งเน้นการมีงานทำหลังจบการศึกษา

๔) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ รับผิดชอบต่อจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่สมรรถนะพื้นฐานทางวิชาชีพในการเรียนต่อ สายอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา รวมถึงสถาบันการศึกษาอาชีพเฉพาะทางที่บุตรหลานเรียนอยู่ จากการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา และการประชุมผู้ปกครอง หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียน และผู้ปกครอง ให้ความสำคัญสนับสนุนบุตรหลานในการเก็บรวบรวมผลการเรียนรายวิชา ผลงาน ผลงานรางวัล และใบรับรองประสบการณ์ หรือฝึกงาน ที่เป็นความโดดเด่นทางสาขาวิชาชีพที่ถนัด และตรงกับบุคลิกภาพพรสวรรค์ของผู้เรียนลง ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นในการจัดโปรแกรมการเรียน แต่รับทราบหลักสูตรที่สถานศึกษา จัดให้กับผู้เรียน และผู้ปกครองต้องการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น โดยผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียนรายวิชาด้านอาชีพตามที่สถานศึกษาจัดรายวิชาเลือกเสรีเพิ่มเติม บางครั้ง อาจไม่ตรงความสนใจ และการตัดสินใจเป้าหมายอาชีพหรือการเรียนต่อ ผู้เรียนจะตัดสินใจเอง โดยมีผู้ปกครอง คอยสนับสนุนและให้คำปรึกษา

๕.๑.๒ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนดไว้เดิม ประกอบด้วย

๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วเลือกเรียนหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นที่ตนเองสนใจ เพื่อนำไปสู่การค้นพบตัวตนว่ามีความถนัดและบุคลิกภาพเหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพใด ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เรียนในการเรียนต่อระดับที่สูงขึ้น

๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป็นการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนสายสามัญ ควบคู่กับสายอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความถนัดในประเภทและสาขาอาชีพ ทั้งนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษา ๓ ปี ผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษา ๒ วุฒิ คือ วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมิฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา สถานประกอบการจริง มากกว่าระบบปกติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนในรายวิชาพื้นฐานความถนัด ได้ตามเกณฑ์ของระดับความรู้ของกลุ่มสาขาวิชาความถนัดในวิชาชีพในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จะจัดแผนการเรียนและรายวิชาเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษากลุ่มความถนัดของสาขาวิชา

๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการเรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษาภาคชีวิต (Life - Long Education) ที่เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้จากตัวผู้เรียน ที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ มาเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยนำกระบวนการ Project - based learning หรือ PBL มาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary) ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มความสนใจแบบเดียวกัน ที่มองเห็นปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นและสังคม เกิดแรงบันดาลใจที่จะแก้ปัญหา การดำเนินวิถีชีวิต และการดำรงชีวิต โดยการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการบริการ ดำเนินการออกแบบธุรกิจหรือการบริการที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน

๖) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่เตรียมตัวเข้าสู่เส้นทางอาชีพเมื่อเรียนจบแล้วมีงานทำ และสามารถสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่ได้

๗) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรในวัยเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อด้านอาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่กับการเรียนสามัญมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการเตรียมแรงงานระดับฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานในการพัฒนาประเทศ

๘) โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ชนบท ทุรกันดาร อายุ ๑๘ - ๓๕ ปี โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษาของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เน้นวินัย คุณธรรม ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาชีพ Block Course/ Module ทำงานเป็นทีม ใช้หลักสูตรโรงเรียนพระดาบส/ ฐานสมรรถนะ ระยะเวลาเรียน ๑ ปี โดยครูพาทำ มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เรียนเป็นอาชีพ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ อาชีพ) การเรียนจะเป็นแบบอยู่ประจำ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวให้ผู้เรียนได้เรียนฟรี กินฟรี อยู่ฟรี สามารถเทียบโอนระบบธนาคารหน่วยกิต มีการพัฒนาครู Hands On สร้างเครือข่ายสถานประกอบการที่เข้มแข็ง ดาบสอาสา (ผู้เชี่ยวชาญอาชีพ) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพ ระบบติดตามประเมินผลเชิงรุก มีการปรับ Mind Set ผู้บริหาร ครู ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อสร้างช่างฝีมือ Multi Skills ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีอาชีพ มีงานทำ ๑๐๐% เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพ และกลับไปพัฒนาบ้านเกิด

การศึกษาครั้งนั้นนอกจากได้พบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนดไว้เดิมแล้ว ยังได้ค้นพบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำรูปแบบใหม่ ๆ โดยการศึกษาค้นคว้ารูปแบบที่ชัดเจนจำนวน ๕ รูปแบบ ประกอบด้วย

๑) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการตัวชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ เป็นห้องเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการเชื่อมโยง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านแหล่งเรียนรู้

ด้วยการจัดกิจกรรม Active Learning มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน

๒) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสม เพื่อการตอบสนองความต้องการและพัฒนา ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพตามศักยภาพ

๓) รูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการปรับกระบวนการ เรียนรู้ให้มีรายวิชาสมรรถนะเพิ่มเติม โดยการบูรณาการโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะในด้านอาชีพ และสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียน

๔) รูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีพ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ผู้เรียนจะได้เรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางอาชีพตามความต้องการ และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของโลกในยุค New Normal

๕) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการ พัฒนาหลักสูตรที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) จากการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น และสามารถเทียบโอนจากระดับอาชีวศึกษาไประดับอุดมศึกษาต่อเนื่องกัน อย่างเป็นระบบ สอดคล้องตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และมาตรฐาน วิชาชีพในแต่ละสาขาตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเริ่มที่พัฒนาหลักสูตร ต้นแบบในระดับอุดมศึกษา ส่งต่อไปยังการพัฒนาหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ

๕.๒ การอภิปรายผล

๕.๒.๑ อภิปรายผลรวม

๑) ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ

๑.๑) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีข้อมูลความต้องการคุณภาพผู้เรียนที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม วิทยาการและเทคโนโลยี โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิดเห็น และ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ และปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามรูปแบบ และวิธีการจัดหลักสูตรรายวิชาที่สถานศึกษาเลือกจัดทำ แสดงถึงปัจจัยโอกาสจากเครือข่ายความร่วมมือ มีความพร้อมต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งสอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (๒๕๖๓, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ที่เสนอให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน และส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ ศุภโชค ปิยะสันต์ (๒๕๕๘, หน้า ๑๘๐)

ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ที่เสนอให้มีการมีส่วนร่วมและเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ทั้งชุมชน ผู้ปกครอง ความร่วมมือจากหน่วยงาน ผู้ประกอบการในพื้นที่ ความช่วยเหลือจากมูลนิธิ องค์กรเอกชน และความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับ นพวรรณ อินต๊ะวงศ์ (๒๕๖๓, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัด ที่เสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยใช้รูปแบบการรวมคน คือ ประสานงานจนเกิดเป็นภาคีเครือข่าย การร่วมคิด คือ ภาคีเครือข่ายร่วมระดมความคิด กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของจังหวัดให้สามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม การร่วมทำ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้เกิดกลไกของจังหวัด พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดเวทีบูรณาการ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ หลักสูตรอาชีพและติดตามประเมินผล การร่วมสรุปบทเรียน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่จังหวัด แล้วถอดบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน และร่วมรับผลการกระทำ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมรับผลจากการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่ ทำให้ได้รับการยกย่อง เกิดความภาคภูมิใจ และในขณะเดียวกันก็ร่วมรับปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา

๑.๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ

สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจ การจัดโปรแกรมการเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่รองรับบุคลิกภาพและความถนัดด้านอาชีพน้อย ทั้งที่มีข้อมูลจากการสำรวจและประเมินจากผู้เรียนอยู่แล้ว ทำให้การจัดหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียนที่ได้ทำการสำรวจและประเมินไว้ ประกอบกับข้อมูลบริบทสภาพแวดล้อม และบริบทข้อมูลภาระงานของอาชีพ ที่จะนำไปใช้จัดประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีน้อย ทำให้การวิเคราะห์สาระสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ นำไปกำกับบริบทไม่ได้ และไม่สามารถนำไปกำหนดสมรรถนะรายวิชาได้ชัดเจน จึงมีเพียงสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดรายวิชาที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา อาจเป็นสาเหตุให้ครูจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ไม่ได้จัดประสบการณ์ตามบริบทภาระงาน วัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป้าหมายสมรรถนะเชื่อมโยงกับวิชาชีพ ทำให้ไม่สามารถจัดทำหลักเกณฑ์วิธีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bank) และการเรียนหลักสูตรระยะสั้นเชื่อมโยงต่อเนื่อง (Block Course) ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (๒๕๖๓, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ที่เสนอให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นรวมทั้งสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับ ศุภโชค ปิยะสันต์ (๒๕๕๘, หน้า ๑๘๐) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ที่เสนอให้มุ่งสอนอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน

ของผู้เรียนและเน้นการลงมือฝึกทักษะอาชีพแบบปฏิบัติจริง มีการพัฒนาหลักสูตร และสร้างรายวิชาใหม่ โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านอาชีพจากชุมชน เพื่อกำหนดเนื้อหาของบางวิชาและเลือกเปิดแผนการเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการและแบบแผนการผลิตของชุมชน ทั้งในลักษณะที่ปรากฏตามโครงสร้างหลักสูตร ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องกับ บุชกร วิเศษสมบัติ (๒๕๖๔) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพ และ เจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สามารถดำเนินการได้โดยดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีแผนการเรียนและรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับสมรรถนะทางสาขาวิชาและสาขาวิชาชีพ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และสอดคล้องกับ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (๒๕๕๔) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทยจำเป็นต้องดำเนินการดังนี้

- (๑) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน
- (๒) ออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ
- (๓) ร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนในการออกแบบหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอน
- (๔) ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ “รวมพลัง สานฝัน ขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่อาชีพได้ตลอดแนว”

นอกจากนี้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนา การเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๒) ที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ได้มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาขั้นหน้าที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ และสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๖) ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาที่มีความพร้อมให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นสมรรถนะไปใช้ตามศักยภาพของสถานศึกษา ให้สามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบท

๑.๓) ด้านศักยภาพทรัพยากรบุคคลเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีข้อมูลสารสนเทศครูและบุคลากรทางการศึกษา สำหรับเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ครูไปฝึกอบรมพัฒนาตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีข้อมูลเพิ่มเติมว่าหลักสูตรการอบรมพัฒนาเป็นไปตามสมรรถนะวิชาชีพ ส่วนการอบรมพัฒนาการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ

เชื่อมโยงทางวิชาชีพ และความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดบริบทสภาพแวดล้อมตามภาระงานทางวิชาชีพ ที่นำไปใช้จัดทำสมรรถนะรายวิชาเชื่อมโยงวิชาชีพ รวมทั้งการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพยังมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (๒๕๖๓, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ที่เสนอให้มีการพัฒนาบุคลากรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะ อาชีพผู้เรียน ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย และสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวน ความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ และด้านทักษะ การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรอง ที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกโดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูวิชาชีพชั้นสูง

๑.๔) ด้านสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สถานที่ฝึกประสบการณ์ ตามข้อกำหนด เงื่อนไข และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ สรรพกำลังและ ทรัพยากรทางการศึกษา จากการสนับสนุนของเครือข่ายความร่วมมือที่ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือไว้ แต่การไปฝึกประสบการณ์ หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังขาดเกณฑ์และคู่มือคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพ ตามภาระงาน หรือคุณภาพผลงาน ทำให้สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพ ไม่ได้ได้ออกใบรับรองประสบการณ์ตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงานทางวิชาชีพ รวมถึงสถานศึกษา ส่วนใหญ่ขาดสื่อแนะนำรายละเอียดลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งสื่อบริบทของอาชีพตามภาระงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการกำหนดเป้าหมายอาชีพ และเลือกรายวิชาสมรรถนะอาชีพที่ตรงกับเป้าหมายของ ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (๒๕๖๓, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต ๒ ที่เสนอให้มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือ สื่อสำหรับการเรียนการสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับนโยบายและ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๖) ที่ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนบริหาร จัดการโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน และแสวงหาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเพื่อให้ ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแนวทาง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีแผนการนิเทศการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ และเมื่อพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด

การจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภโชค ปิยะสันต์ (๒๕๕๘, หน้า ๑๘๐ - ๑๘๕) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับ โรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ที่เสนอให้มีการนิเทศช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการสร้าง เครือข่ายแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างแนวความคิดการจัดการศึกษาพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (สำนักงานสภา พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๒) มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับ การนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมทั้งสอดคล้องกับแผนการปฏิรูป ประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๓) ผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนรู้ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและ จังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning)

๑.๖) ด้านผลการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของนักเรียน

สถานศึกษามีรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำคู่มือ คำอธิบายเกณฑ์เป้าหมายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ทำให้การจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศเข้าใจไม่ตรงกันทั้งผู้ประเมิน และผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ประกอบกับผลสืบเนื่องที่ไม่มี เป้าหมายตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ รายงานผลการดำเนินงาน จึงเป็นเพียง รายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นพวรรณ อินตะวงค์ (๒๕๖๓) ที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ในระดับพื้นที่จังหวัด ที่เสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้เกิดกลไกของจังหวัด พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดเวทีบูรณาการ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ หลักสูตรอาชีพ และติดตามประเมินผล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่จังหวัด แล้วถอดบทเรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

๒) ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้

๒.๑) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้จริง

ครูส่วนใหญ่จัดทำหน่วยการเรียนรู้รายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ แต่เนื่องจากสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะพื้นฐานรายวิชาชีพ ที่ยังคำนึงถึงองค์ประกอบของ บริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ เชื่อมโยงวิชาชีพน้อย จึงทำให้หน่วยการเรียนรู้รายวิชาของครูส่วนใหญ่ ขาดสมรรถนะรายวิชาที่เชื่อมโยง วิชาชีพ แต่ครูจัดทำได้ดีในองค์ประกอบของการจัดทำสาระการเรียนรู้ ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ หรือ

ผลการเรียนรู้ และตัวชี้วัดรายวิชา องค์ประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงองค์ประกอบการวัดผล และประเมินผล ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า การคำนึงถึงองค์ประกอบของบริบทตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ และภาระงานทางวิชาชีพน้อย อาจทำให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีกระบวนการกระตุ้น ด้วยบริบทที่เป็นประสบการณ์สำคัญน้อย ซึ่งจะส่งผลให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งไปที่สาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ มากกว่ามุ่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๓) ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ แบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีครูอาจารย์ที่มีสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น และสอดคล้องกับนโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๖) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผล ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ

๒.๒) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ครูส่วนใหญ่มีการจัดหา หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี เพื่อใช้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ แต่มีข้อสังเกตต่อเนือง มาจากการคำนึงถึงองค์ประกอบของบริบทตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และภาระงานทางวิชาชีพน้อย จึงอาจทำให้การจัดหาสื่อ หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีสื่อสถานการณ์ตามบริบทที่เป็นประสบการณ์สำคัญ ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๓) ที่ให้ครู/ อาจารย์มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจิตวิทยาการเรียนรู้สื่อและการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความศรัทธาในวิชาชีพและความเป็นครู

๒.๓) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาทักษะ และสมรรถนะ ทางพื้นฐานวิชาชีพ

ครูส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำแบบทดสอบที่เป็นแบบฝึกทักษะความรู้ และใช้แก้ไข จุดบกพร่องตามตัวชี้วัดรายวิชาได้ดี และมีการดำเนินการประเมินผลตามเกณฑ์ และคำอธิบายเกณฑ์ของ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ แต่มีข้อสังเกตที่สืบเนื่องมาจากการกำหนดบริบทที่เป็นประสบการณ์ สำคัญตามวัตถุประสงค์รายวิชา หรือตามภาระงานของวิชาชีพยังมีน้อย จึงอาจทำให้เกณฑ์และคำอธิบาย เกณฑ์คุณภาพไม่เป็นไปตามสภาพจริงที่เป็นบริบทของประสบการณ์สำคัญรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕) ที่กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลาย

ตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ที่เชื่อมโยงสู่การทำงานในอนาคต และสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๓) ที่กำหนดให้ระบบการประเมินผลลัพธ์ผู้เรียนมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) และสามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้ตามบริบทของสถานศึกษา ลดสัดส่วนของการนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชาติ มาใช้ในการพิจารณาประเมินผลของครูและผู้บริหาร สถาบันการศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๖) ที่ส่งเสริม และพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ให้ควบคู่การเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งส่งเสริมการนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนในสถานศึกษา

๒.๔) ด้านการสะท้อนผลพัฒนาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

ครูส่วนใหญ่ดำเนินการทำวิจัยชั้นเรียน ผ่านกระบวนการบันทึกการเรียนการสอน หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี และนำพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียนมารับฟังข้อเสนอแนะตามกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และเป็นไปตามมาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครูแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีความสามารถและพร้อมรับการพัฒนา สอดคล้องกับจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๖) ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ

๓) ประเด็นคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

๓.๑) ด้านการค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน

ผู้เรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียนรู้และรับรู้ลักษณะอาชีพต่าง ๆ ทั่วไป แต่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ขาดการรับรู้ลักษณะวิชาชีพเป้าหมาย ปลายทางของระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทำให้การกำหนดเป้าหมายอาชีพและกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนต่อไม่ได้ถูกกำหนดอย่างชัดเจน ทั้งที่มีการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ลักษณะอาชีพที่สอดคล้องกับการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียน หรือประเมินพหุปัญญาความเป็นเลิศทางปัญญาของผู้เรียนไม่เพียงพอ สำหรับการเก็บรวบรวมผลงาน (Portfolio) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเก็บรวบรวมเป็นเอกสารกระดาษที่ยังไม่ได้จัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกัน ระหว่างเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการเรียนต่อสาขาวิชาชีพ กับองค์ประกอบสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาชีพ ที่แสดงถึงผลงาน ผลงานรางวัล หรือใบรับรองประสบการณ์ทางวิชาชีพที่เป็นความชำนาญตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากที่ผู้เรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการเรียนต่อทางวิชาชีพไว้ล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ บุชกร วิเศษสมบัติ (๒๕๖๔) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพ

ของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ การจัดโครงการและกิจกรรมส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เนื่องจากรายวิชาเพิ่มเติมที่เปิดขึ้นตามรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดขึ้นทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จากการสังเกตและการลงมือปฏิบัติ จนผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และสร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕) ที่กำหนดการพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครู และผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๖) รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั่วประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน

๓.๒) ด้านการค้นพบความถนัดทางสาขาวิชาชีพ

ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีผลงาน หรือผลรางวัล ในเวทีการแสดงผลงานหรือประกวดผลงานระดับการยอมรับทางสังคม ทั้งที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ ตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตร ในการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อค้นหาและตรวจสอบว่าตรงกับความถนัดทางวิชาชีพของตนเองหรือไม่ ตามที่ได้รับรู้จากการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพ หรือประเมินความเป็นเลิศทางปัญญาจากแบบประเมินพหุปัญญา แสดงว่าผู้รับผิดชอบที่ร่วมจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดกิจกรรมถึงขั้นพัฒนาผลงาน ทำให้การเก็บรวบรวมหลักฐานที่แสดงถึงความถนัดทางวิชาชีพของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เก็บรวบรวมลงแฟ้มสะสมผลงาน เป็นเพียงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรูปถ่ายการเข้าร่วมกิจกรรม ยังขาดระดับคุณภาพของผลงาน หรือผลรางวัลทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ บุชกร วิเศษสมบัติ (๒๕๖๔: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า การจัดการศึกษาสามารถดำเนินการได้ โดยดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีแผนการเรียนและรายวิชาเพิ่มเติม ให้รองรับสมรรถนะทางสาขาวิชาและสาขาวิชาชีพ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้ค้นหาอาชีพตามความต้องการของตนเองและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกทักษะอาชีพเบื้องต้น ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตอย่างมีความหมายและได้รับการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ และสอดคล้องกับ ฌรงค์ เพชรกล้า (๒๕๖๖) ที่กล่าวถึง สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำเกี่ยวกับเส้นทางการเรียน ซึ่งเป็น

การเลือกรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องรองรับการจัดประสบการณ์ในการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพที่เป็นเป้าหมาย ตามผลประเมินบุคลิกภาพของผู้เรียน และมีผลรับรองการประเมินความถนัดจากการรับประสบการณ์ หรือพัฒนาผลงานจากการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชำนาญ หรือเชี่ยวชาญ ที่นำไปเลือกเป้าหมายการเรียนในสถาบันทางการศึกษาทางสาขาวิชาชีพ

๓.๓) ด้านการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ

ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผู้สำเร็จจากอาชีพที่ตนเองสนใจ และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถกำหนดเป้าหมายอาชีพและสถานศึกษาที่จะศึกษาต่อได้ แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีโอกาสร่วมกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ศึกษาดูงาน หรือฝึกงานทางวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษาในวัยที่ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายตามความถนัดและบุคลิกภาพทางอาชีพไว้แล้ว ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับใบรับรองประสบการณ์ที่แสดงถึงความชำนาญตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยการทำงานจากสถานประกอบการหรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์น้อย ประกอบกับความร่วมมือในการจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงานอาจมีน้อย และไม่มีคำอธิบายเกณฑ์คุณลักษณะนิสัยการทำงานตามภาระงานทางอาชีพ จึงทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ และผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดโอกาสได้พัฒนาผลงานเพื่อส่งเข้าเวทีการแสดงผลงาน หรือประกวดแข่งขันผลรางวัล ซึ่งสอดคล้องกับ บุษกร วิเศษสมบัติ (๒๕๖๔: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า การจัดการศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีแผนการเรียนและรายวิชาเพิ่มเติม ให้รองรับสมรรถนะทางสาขาวิชาและสาขาวิชาชีพ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้ค้นหาอาชีพตามความต้องการของตนเองและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกทักษะอาชีพเบื้องต้น ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตอย่างมีความหมายและได้รับการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ และสอดคล้องกับ ณรงค์ เพชรล้ำ (๒๕๖๖) ที่กล่าวถึง สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำเกี่ยวกับเส้นทางการเรียน ซึ่งเป็นการเลือกรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องรองรับการจัดประสบการณ์ในการฝึกทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพที่เป็นเป้าหมาย ตามผลประเมินบุคลิกภาพของผู้เรียน และมีผลรับรองการประเมินความถนัดจากการรับประสบการณ์ หรือพัฒนาผลงานจากการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชำนาญ หรือเชี่ยวชาญ ที่นำไปเลือกเป้าหมายการเรียนในสถาบันทางการศึกษาทางสาขาวิชาชีพ

๓.๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่ใช้จัดเก็บหลักฐานผลงาน ผลงานรางวัล ใบรับรองประสบการณ์ทำงานตามภาระงาน และรับรองคุณลักษณะนิสัยการทำงาน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือตรวจกำกับศักยภาพพรรคตามเป้าหมายอาชีพ และรายวิชาความถนัดที่เป็นเส้นทางการเรียนทางสาขาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้สถานภาพจุดยืนที่จะพัฒนาสมรรถนะความถนัดที่เป็นองค์ประกอบของวิชาชีพให้เต็มตามศักยภาพพรรคของผู้เรียน ตามที่ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายอาชีพ

และเส้นทางการเรียนต่อไว้ ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะความถนัดในวิชาพื้นฐาน สมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพในวิชาเพิ่มเติม และสมรรถนะความถนัดคุณลักษณะนิสัยในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ จึงต้องให้ผู้เรียนได้รู้สถานภาพจุดยืนและปรับปรุง พัฒนาสมรรถนะความถนัดให้เป็นที่ไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของสถาบันทางวิชาชีพที่เป็นเป้าหมายการเลือกเรียนต่อของผู้เรียน ประกอบกับการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานที่ขาดองค์ประกอบของสมรรถนะความถนัดที่เป็นศักยภาพของวิชาชีพของเป้าหมายที่ผู้เรียนได้ตั้งไว้ ส่งผลให้ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้เรียน ไม่สามารถรู้ถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนได้ ทำให้การแนะแนวให้คำปรึกษาจึงไม่สามารถนำระดับหลักฐานความสามารถของสมรรถนะความถนัดทางการเรียนที่เป็นองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพมาวิเคราะห์ และประมวลผลที่จะนำไปสู่การชี้ประเด็นสถานภาพจุดยืนของสมรรถนะความถนัดตามองค์ประกอบศักยภาพของวิชาชีพได้ จึงเป็นการแนะนำตามความรู้สึกและความต้องการของผู้ปกครอง หรือครูที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลกระทบจากการไม่มีเครื่องมือตรวจสอบ ประดับประคองศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่สามารถนำหลักฐานศักยภาพพรสวรรค์ไปแสดง เพื่อศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้ และไม่สามารถนำสมรรถนะตามภาระงานทางวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นไปใช้สร้างรายได้ระหว่างเรียนได้ สอดคล้องกับ ณรงค์ เพชรล้ำ (๒๕๖๖) ที่กล่าวถึง สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำเกี่ยวกับการคัดกรองการนำส่งฐานข้อมูลขีดความสามารถด้านสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพของทรัพยากรบุคคล เป็นการจัดทำระบบติดตามฐานข้อมูลของผู้เรียนในการเลือกเป้าหมายอาชีพ และการเข้าเส้นทางการเรียนสาขาวิชาชีพ จนถึงการประกอบอาชีพ โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) แสดงเส้นทางการเรียน (Career Path) ที่นำส่งต่อกันระหว่างสถานศึกษา สถาบันการศึกษาวิชาชีพ และกระทรวงแรงงาน และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๕) ที่มุ่งพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครู และผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๖) ที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ

๔) ประเด็นการมีส่วนร่วมในตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลผลการเรียน พฤติกรรมของผู้เรียนจากการประชุมผู้ปกครองประจำปี หรือภาคเรียน โดยเป็นการรับรู้เชิงนโยบาย หรือสถานศึกษาบางแห่งจะให้ผู้ปกครองแยกกลุ่มพบครูที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้น เพื่อนำแบบรายงานพฤติกรรมอันพึงประสงค์ หรือ ปพ.๔ แบบรายงานสมุดพกนักเรียน หรือ ปพ.๖ และแบบประเมินสะสมประวัตินักเรียน หรือ ปพ.๘ แสดงถึงการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนแบบกว้าง ๆ ยิ่งขาดการรับรู้ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน การตั้งเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการเรียนต่อสาขาวิชาชีพ รวมทั้งสมรรถนะความถนัดทางการเรียนที่เป็นองค์ประกอบทางศักยภาพของวิชาชีพที่ผู้เรียนมีหลักฐานจากการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักฐาน

สำคัญที่แสดงถึงตัวตนและความต้องการของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การแนะแนวที่ไม่ใช้การชี้แนวทางตามความต้องการของผู้ปกครอง หรือครูที่ปรึกษา/ ครูแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๖) ที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน

สรุปข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า การกำหนดบริบทสภาพแวดล้อมที่จะนำไปใช้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐาน หรือวัตถุประสงค์ของวิชาชีพตามภาระงานในวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีน้อย ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ครูไม่สามารถเลือกประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ของวิชาชีพตามภาระงานไปให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบ เพื่อนำสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาไปใช้กำกับให้เหตุผลหาสาเหตุของปัญหา และใช้สร้างกระบวนการขั้นตอนการประยุกต์ หรือพัฒนาผลงานตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ หรือ Soft Skill หรือตามกระบวนการถอดประสบการณ์ตามภาระงาน เพื่อนำสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้ไปกำกับให้เหตุผลของกระบวนการ และขั้นตอนการทำงานที่นำไปสู่การฝึกปฏิบัติ และประยุกต์ออกแบบพัฒนาผลงาน ตามภาระงานทางวิชาชีพ หรือ Hard Skill และยังพบว่า การกำหนดบริบทสภาพแวดล้อมและประสบการณ์สำคัญ เพื่อเป็นองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นและให้สถานศึกษาได้เลือกไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัดยังมีน้อย

สำหรับการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงกับวิชาชีพ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เขียนประสบการณ์สำคัญของรายวิชา และไม่พบสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชา พบเพียงคำอธิบายรายวิชา ดังนั้นเมื่อไม่มีประสบการณ์สำคัญ จึงไม่มีสื่อสถานการณ์กระตุ้นปัญหาจากประสบการณ์สำคัญ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่สาระการเรียนรู้จากสื่อความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้

กระบวนการวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีความสามารถและทำได้ดีในการวัดสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ และใช้วัดผลตามตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อการซ่อมเสริมจุดบกพร่อง แต่ไม่พบการจัดทำเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน เพื่อใช้ประเมินผลงานตามภาระงาน อาจเป็นผลจากการไม่ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญไว้ จึงประเมินผลเป็นชุดแบบทดสอบตามสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา

สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีโครงการสอนที่แสดงประสบการณ์สำคัญ และผลการเรียนรู้ และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของผลงานและภาระงาน จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีหลักฐานแสดงสมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพ และไม่พบคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพตามภาระงาน ที่จัดทำร่วมกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เป็นที่ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้การเก็บรวบรวมหลักฐานที่แสดงสมรรถนะ

ความถนัดทางการเรียนตามองค์ประกอบของศักยภาพทางอาชีพของผู้เรียน เป็นการเก็บเอกสารกระดาษ และไม่ได้จัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพ ทำให้การวิเคราะห์ และประมวลผล ขาดเกณฑ์ทางศักยภาพที่จะชี้ประเด็นการพัฒนาสมรรถนะความถนัด และทำให้ไม่เป็นเครื่องมือตรวจกำกับ ประคับประคอง ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียนได้

ส่วนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพ สถานประกอบการ และหน่วยงานทางวิทยากร เทคโนโลยี ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีความพร้อมให้การสนับสนุน และส่งเสริม หากสถานศึกษาขอความร่วมมือระดับกรมกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความพร้อมการเป็นผู้นำ ร่วมจัดการศึกษา และหรือเป็นที่เลี้ยง กำหนดอัตราความต้องการกำลังคนทางวิชาชีพในกลุ่มจังหวัด และร่วมพัฒนาจัดทำบริบทสภาพแวดล้อม กำหนดประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดสมรรถนะความถนัดรายวิชา และพัฒนาศักยภาพความพร้อมให้กับศึกษานิเทศก์ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และร่วมจัดทำและรับรอง มาตรฐานหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงทางวิชาชีพให้กับสถานศึกษา รวมทั้งสามารถจัดเวทีการแสดงผลงาน และประกวดผลงาน รวมถึงการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางการเรียนสะสมหน่วยกิต หรือเรียนหลักสูตรสมรรถนะความถนัดทางการเรียนระยะสั้นต่อเนื่อง

สำหรับรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษา สามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ โดยยึดเกณฑ์การวางรายวิชาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางการเรียน ไว้ในกลุ่มรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม หรือกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งอาจใช้วิธีผสมผสานได้ทั้ง ๓ กลุ่มวิชา ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของศักยภาพทางวิชาชีพว่าเป็นสมรรถนะความถนัดที่มีจุดมุ่งหมาย การเกิด Soft Skill หรือ Hard Skill

๕.๒.๒ ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) พระบรมราชาไชบาย พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา ที่มุ่งให้มีงานทำ - มีอาชีพ

๒) นโยบายรัฐบาลมุ่งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ และให้ความสำคัญกับคุณภาพของครู และครูแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของการเรียน และการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียน และการประกอบอาชีพ

๓) กฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผน และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ ได้รับการพัฒนา ทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๔) นโยบายภาครัฐส่วนกลางมีความชัดเจน มุ่งให้การจัดการศึกษานำไปสู่การบริหารและการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ ตามมาตรฐานคุณวุฒิและอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนให้ตรงสมรรถนะความต้องการของสาขาวิชาชีพ

๕) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการประกอบอาชีพ ทำให้การทำงานมีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ทั้งเรื่องเวลาและสถานที่

๖) สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาในกลุ่มจังหวัดที่เป็นหน่วยขับเคลื่อนการพัฒนา กำลังคนในสาขาวิชาชีพ มีความพร้อมรองรับการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมทุกกลุ่มจังหวัด

๗) สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนพร้อมเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยี แหล่งวิทยากร และสถานที่ฝึกประสบการณ์

๘) ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ร่วมพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ รู้จักและค้นพบตนเอง ตามบริบทสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และบริบทการพัฒนาประเทศ

๕.๒.๓ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

๑.๑) นโยบายขาดความต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนไปตามวาระของภาครัฐ และการกำหนดรูปแบบ วิธีการดำเนินงาน และการกำกับติดตามประเมินผล มีกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน

๑.๒) แนวทางการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงจากสถาบันการศึกษาปลายทาง ลงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีตัวชี้วัดที่แสดงถึงสาระการเรียนรู้และบริบทสภาพแวดล้อมที่ต่อเนื่องกัน

๑.๓) นโยบายการขับเคลื่อนกำลังคนในแต่ละสาขาวิชาชีพภาพรวมประเทศ และกลุ่มจังหวัด ขาดข้อมูลสารสนเทศในเชิงความต้องการกำลังคน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ นำเสนอสื่อลักษณะอาชีพ ของการพัฒนา กลุ่มจังหวัด ไม่ครอบคลุมทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายสถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตกำลังคน

๒) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน

๒.๑) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๒.๑.๑) กระบวนการจัดทำและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ขาดองค์ประกอบของสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่แสดงถึง ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ตามโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรม ความถนัดทางการเรียน ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒.๑.๒) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านบริบทสภาพแวดล้อม ไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์การนำไปจัดประสบการณ์สำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูเลือกนำไปจัดทำหลักสูตร รายวิชาฐานสมรรถนะ หรือหน่วยการเรียนรู้รายวิชาฐานสมรรถนะ และกำหนดสมรรถนะรายวิชา

๒.๑.๓) การขาดการรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานของผู้เรียน ทำให้สมาธิสั้น ขาดความอดทน ขาดการควบคุมอารมณ์ และขาดความรับผิดชอบ

๒.๑.๔) การพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพครู ยังไม่พบเกณฑ์การประเมินการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

๒.๑.๕) การแสวงหาความร่วมมือ เพื่อระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา ในการสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ยังมีน้อย ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ ด้านสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะนิสัย ไม่ตรงตามความต้องการของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือสถานประกอบการ

๒.๑.๖) การนำผลการประเมินบุคลิกภาพ และความถนัดด้านอาชีพ ไปจัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมความถนัดทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ลักษณะอาชีพ และกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ รวมถึงเก็บรวบรวมผลงาน ใ้รับรองประสบการณ์และคุณลักษณะนิสัย รวมทั้งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีน้อย

๒.๑.๗) ข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนด้านการค้นพบความถนัด และการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ ไม่พบการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนที่ใช้จัดเก็บผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานสมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทั่วไป ใ้รับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ประมวลผลระดับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และใช้เป็นเครื่องมือประคับประคอง เน้นแนวการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ

๒.๑.๘) การฝึกประสบการณ์ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ไม่พบหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้ไม่มีหลักฐานใ้รับรองประสบการณ์ และหลักฐานการประเมินคุณภาพการฝึกงานตามภาระงาน

๒.๑.๙) การบริหารจัดการเพื่อประเมินผลความสำเร็จตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียนที่แสดงถึงผลงาน หรือผลรางวัล มีเวทีประกวดแข่งขัน และแสดงนิทรรศการผลงานที่เป็นไปตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการน้อย

๒.๑.๑๐) หน่วยงานระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการรวบรวมบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญในระดับท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษานำไปกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญ และนิเทศติดตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงการกำหนดสมรรถนะรายวิชาน้อย

๒.๒) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

๒.๒.๑) กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบอิงสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ ที่ยังไม่มีสมรรถนะรายวิชาเป็นตัวกำหนดภาระงานที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้

๒.๒.๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการนำประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ ไปกำหนดสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้

เพื่อใช้กระตุ้นปัญหา และสื่อความรู้ตามสาระการเรียนรู้เพื่อให้รู้สาเหตุของปัญหาน้อยเกินไป

๒.๒.๓) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นการวัดผลตามสาระการเรียนรู้ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สะท้อนถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ

๒.๒.๔) การวิจัยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนยังไม่เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหา การพัฒนาสมรรถนะ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับวิद्यฐานะครู

๒.๓) ด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

๒.๓.๑) การค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน และเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ยังไม่พบเครื่องมือตรวจสอบ ประดับประคองศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ที่แสดงถึงระดับความสามารถทางสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๓.๒) การจัดประสบการณ์ของผู้เรียน ที่แสดงถึงการพัฒนาผลงานตามสมรรถนะที่เป็นภาระงานทางวิชาชีพ มีการส่งเสริมต่อยอดเข้าสู่เวทีการประกวดแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลรางวัลในระดับเวทีที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย

๒.๓.๓) การได้รับการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่เป็นศักยภาพตามพรสวรรค์ของผู้เรียน ยังไม่พบคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของสมรรถนะการทำงานตามภาระงานเพื่อออกไปรับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงคุณภาพผลงานตามภาระงาน

๒.๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน

๒.๔.๑) การรับรู้ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของตัวผู้เรียน ผู้ปกครองได้รับช่องทางการสื่อสารทางเดียวจากการประชุมผู้ปกครอง หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียน เครื่องมือที่ช่วยแนะแนวเส้นทางการเรียนและอาชีพของผู้เรียน ที่ประมวลผลระดับความสามารถจากใบรับรองประสบการณ์ ผลงานหรือรางวัลตามองค์ประกอบโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียนที่เป็นศักยภาพพรสวรรค์ทางวิชาชีพยังมีน้อย

๕.๒.๔ เงื่อนไขสนับสนุนความสำเร็จการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) ด้านนโยบายส่วนกลาง

- การกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน ต้องมีตัวชี้วัดการจัดทำโปรแกรมความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตัวชี้วัดการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา ตัวชี้วัดการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา และตัวชี้วัดการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยมีคำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์คุณภาพของแต่ละตัวชี้วัด

๒) ด้านนโยบายส่วนพื้นที่

- การสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับติดตาม ต้องมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ตามบริบทและ

สิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ และตำบล ที่แสดงถึงข้อประสพการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับแผนการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการกำลังแรงงานในแต่ละกลุ่มจังหวัด/ จังหวัด หรือศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียน (โปรแกรมความถนัดทางการเรียน) และจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ รวมถึงการสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับตามตัวชี้วัดของนโยบายส่วนกลาง

๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

- การบริหารจัดการต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดยมีโครงสร้างเวลาเรียนที่เป็นโปรแกรมความถนัดทางการเรียน และมีองค์ประกอบรายวิชาฐานสมรรถนะความถนัดทางสาขาวิชาชีพ ซึ่งมีบริบทสภาพแวดล้อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดประสพการณ์สำคัญทางวิชาชีพของโปรแกรมการเรียน

๔) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ และสถานประกอบการ ในการจัดประสพการณ์สำคัญตามภาระงาน และนำมากำหนดสมรรถนะรายวิชา ตามความถนัดวิชาชีพ รวมทั้งระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา

๕) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

- การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ โดยมีสมรรถนะรายวิชาที่แสดงถึงการแก้ปัญหาบริบทของประสพการณ์สำคัญตามภาระงานทางวิชาชีพในการพัฒนาผลงาน และมีคำอธิบายรายวิชาที่แสดงถึงสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ และมีคำอธิบายเกณฑ์การประเมินผลงานตามภาระงาน

๖) ด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน

- ผู้เรียนต้องมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อใช้เป็นเครื่องตรวจสอบกำกับการเรียนรู้ และประเมินประสพความสำเร็จกับเป้าหมายอาชีพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านผลงานที่แสดงถึงสมรรถนะตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน และด้านประสพการณ์ที่แสดงถึงการรับรองประสพการณ์การทำงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕.๒.๕ รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษามีการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนดไว้เดิม ประกอบด้วย

- ๑) รูปแบบการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ๒) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
- ๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี
- ๔) รูปแบบการเตรียมความพร้อมกลุ่มความถนัดทางสาขาวิชาและอาชีพในการเรียนต่อระดับ

อุดมศึกษา

- ๕) รูปแบบการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

๖) รูปแบบห้องเรียนอาชีพ

๗) รูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) (แนวใหม่)

๘) โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

นอกจากนี้ ยังได้ค้นพบรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รูปแบบใหม่ ๆ โดยการศึกษาค้นคว้าพบรูปแบบที่ชัดเจนจำนวน ๕ รูปแบบ ประกอบด้วย

๑) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

๒) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๖ กลุ่มทักษะ

๓) รูปแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔) รูปแบบหลักสูตร Gifted การอาชีวศึกษา

๕) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งสามารถกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำได้ด้วยตนเอง ภายใต้องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

๑) วัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญของรายวิชาฐานสมรรถนะ

๒) สารการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติม หรือกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓) การจัดกระบวนการเรียนรู้

๔) การวัดผลและประเมินผล รวมถึงเกณฑ์การจบหลักสูตร

มีสาระสำคัญเพื่อใช้ในการกำหนดรูปแบบ ดังนี้

๑) จัดวางในส่วนรายวิชาพื้นฐาน โดยเลือกบางรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่เป็นพื้นฐานความถนัดทางการเรียนของวิชาชีพ มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศทางพหุปัญญา หรือมุ่งพัฒนาความถนัดทางการเรียนที่เป็นพื้นฐานทางวิชาชีพ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑.๑) จัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มุ่งจัดประสบการณ์ส่งเสริมปัญญาทางการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ประยุกต์แก้ปัญหา พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

๑.๒) จัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มุ่งจัดประสบการณ์ส่งเสริมปัญญาการสื่อสารใช้ทำงานร่วมกัน

๑.๓) จัดประสบการณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สุขศึกษา พลศึกษา มุ่งจัดประสบการณ์ส่งเสริมปัญญาการใช้ทักษะชีวิต ทักษะฝีมือ พลกำลัง และสุขภาพที่ดี

๑.๔) จัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศิลปะดนตรี นาฏศิลป์ มุ่งจัดประสบการณ์การเป็นพลเมืองของสังคม การอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางศิลปะ ศาสนา และวัฒนธรรม

๒) จัดวางในส่วนรายวิชาเพิ่มเติม ที่ใช้ภาระงานด้านอาชีพเป็นประสบการณ์สำคัญ และใช้หลักความรู้หลักการปฏิบัติ หลักยึดบทบาทคุณลักษณะนิสัยการทำงาน เป็นสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดสมรรถนะการ

ทำงาน หรือผลการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานภาระงานด้านอาชีพ สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ใช้ การถอดประสบการณ์ และประยุกต์พัฒนาผลงาน จากการปฏิบัติจริง และจัดกิจกรรมวัดผลและประเมินผล ตามสภาพจริง ตามเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของภาระงานและผลงาน รวมถึงการแสดงผลงาน และประกวดผลงาน และจัดควบคุมไปกับกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งอาจเลือกวิธีการประเมินผลแบบปกติ ตามแบบเทียบโอนหน่วยกิตหรือสะสมหน่วยกิต หรือเทียบโอนประสบการณ์จากสถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระในท้องถิ่นหรือประเมินผลไปพร้อมกับการทำงานจริงตามภาระงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑) จัดหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางการเรียน เพิ่มเติมไปจากสาระ การเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้วิชาพื้นฐาน มุ่งความเป็นเลิศทางพหุปัญญาด้านต่าง ๆ หรือสอดคล้อง กับบุคลิกภาพความถนัดที่ใช้เป็นพื้นฐานการเรียนต่อสาขาวิชาชีพ

๒.๒) จัดหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาชีพ มุ่งการถอดประสบการณ์ และฝึกสมรรถนะการทำงานตามภาระงานของหลักสูตรอาชีพระยะสั้นต่อเนื่อง (Block Course) และ ทำข้อตกลงเงื่อนไขการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bank) กับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรือ ระดับอุดมศึกษา

๒.๓) จัดหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางการเรียนทั่วไป มุ่งเตรียมพื้นฐาน สมรรถนะการสื่อสารทางภาษาอังกฤษ สมรรถนะการใช้ภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยจัดควบคุมไปกับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน เพื่อปลูกฝังสมรรถนะการทำงานที่เป็นคุณลักษณะนิสัย ของวิชาชีพ

๓) จัดวางในส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดย

๓.๑) จัดกิจกรรมชุมนุม หรือชมรม ในการถอดประสบการณ์อาชีพในท้องถิ่น และอาชีพที่สนใจ วิธีการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบลอกเลียนแบบ ทำตามแบบประยุกต์และพัฒนา

๓.๒) จัดกิจกรรมชุมนุม หรือชมรม และจัดกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร ในการสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้การประกอบการ หรือการพัฒนาผลงานตามความสนใจ ความถนัดทางอาชีพในท้องถิ่น ที่เป็นไปตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน สำหรับการเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการใช้การถอดประสบการณ์ ตามกระบวนการหลักสูตรอาชีพระยะสั้น จากสถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

๓.๓) จัดกิจกรรมชุมนุม หรือชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรม ฝึกประสบการณ์อาชีพในท้องถิ่น และอาชีพที่สนใจนอกเวลาเรียน จากสถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ อาชีพครัวเรือน อาชีพในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันทางการศึกษาที่เป็นโครงการความร่วมมือ โดยใช้วิธีการถอดประสบการณ์ตามภาระงาน และกระบวนการทำงาน รวมถึงการฝึกสมรรถนะการทำงาน ให้มีความชำนาญ และปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยการทำงานด้านอาชีพ

๓.๔) จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ทางสังคม ในการรับรู้วิถีวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาพิธี ทางศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมตามวาระวันสำคัญของชาติ และศาสนาที่นับถือ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานตามบทบาททางสังคม

๕.๒.๖ แนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๑) แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก อาทิ สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่เป็นไปตามข้อกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับใบรับรองประสบการณ์การทำงานตามภาระงาน และคุณลักษณะนิสัยตรงตามความต้องการ

๒) จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานทางการศึกษาและสถานประกอบการ ในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา และจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยง หรือรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงได้รับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำให้แก่ครู และผู้เรียน

๕.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายผล สรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำได้ดังนี้

๕.๓.๑ ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่มีโครงสร้างเวลาเรียน หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รองรับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และมีบริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ เป็นตัวกำหนดสมรรถนะรายวิชาที่เชื่อมโยงกับความถนัดทางการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ความถนัดทางการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง

๕.๓.๒ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้บูรณาการบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญเกี่ยวกับการรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี ตามหลักกฎหมาย และหลักจริยธรรม เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานของผู้เรียน

๕.๓.๓ ใช้มาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครู เป็นข้อตกลงการพัฒนาภาระงาน และวิทยฐานะวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อกำหนดเกณฑ์สมรรถนะภาระงานการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับการจัดหา หรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ สื่อความรู้ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน นำไปสู่เงื่อนไขการพัฒนาตนเองหรือการเข้ารับการอบรมหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ

๕.๓.๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตามภาระงานกับผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรเฉพาะทาง รวมทั้งมีสื่อวิทยากรและเทคโนโลยี ครูพันธุ์ สถานฝึกประสบการณ์ที่ตรงตามความต้องการของสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการ

๕.๓.๕ จัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมการเรียนให้เป็นไปตามบุคลิกภาพ และความถนัดทางการเรียน

และจัดทำคู่มือแนะนำลักษณะกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รวมทั้งจัดหา หรือพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ และใช้กำกับ ตรวจสอบ ประคับประคองการพัฒนาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป ให้เต็มตามศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน

๕.๓.๖ จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะ อุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์ การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์

๕.๓.๗ ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือสถานประกอบการ ในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและประกวดแข่งขัน ให้ผู้เรียนได้หลักฐานผลรางวัลที่เป็นไปตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์คุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการ

๕.๓.๘ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนบูรณาการจังหวัด กลุ่มจังหวัด โดยหน่วยงานระดับ พื้นที่ที่รับผิดชอบ และวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์ สำคัญในระดับท้องถิ่น และให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงกำหนด สมรรถนะรายวิชา รวมทั้งนิเทศติดตามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๕.๓.๙ นำประสบการณ์สำคัญที่สถานศึกษากำหนดตามวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ไปให้ครูใช้จัดทำสมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชาที่แสดงความสอดคล้องระหว่างภาระงาน ของสมรรถนะรายวิชากับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา

๕.๓.๑๐ จัดหาหรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ที่แสดงถึงประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ รวมถึงข้อมูลแนะนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการกระตุ้น ประเด็นปัญหา และกำหนดสมมติฐานเบื้องต้น และใช้เป็นขอบเขตการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐาน การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา เพื่อนำไปจัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสื่อความรู้ และจัดหา หรือพัฒนาสื่อความรู้ตามข้อกำหนดให้ครูไปแนะนำผู้เรียนสร้างกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการหาคำตอบ ตามสมมติฐาน

๕.๓.๑๑ จัดทำเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์ ในการประเมินผลงานหรือสมรรถนะรายวิชาตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับการวัดผลให้จัดทำแบบฝึกทักษะตามหลัก ความรู้ หลักการปฏิบัติ และหลักยึดบทบาทคุณลักษณะนิสัย ของสาระการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนและครูใช้ตรวจสอบและซ่อมเสริมตามจุดบกพร่อง

๕.๓.๑๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา หรือครูแนะแนว มีบทบาทในการสร้างการรับรู้ หรือความสนใจ เกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพในศตวรรษที่ ๒๑ หรืออาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และ สภาพเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งสถานศึกษาต้องปรับตัว ให้ทันกับการจัดการศึกษาตามแนวโน้มดังกล่าวด้วย

๕.๓.๑๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชน ชุมชน หรือสถานประกอบการเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

ตารางที่ ๕.๑ การเปรียบเทียบสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
๑. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ	
<p>๑) กระบวนการจัดทำและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ขาดองค์ประกอบของสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่แสดงถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ตามโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียน ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>๑) ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่มีโครงสร้างเวลาเรียน หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รองรับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และมีบริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ เป็นตัวกำหนดสมรรถนะรายวิชาที่เชื่อมโยงกับความถนัดทางการเรียน ในรายวิชาพื้นฐาน ความถนัดทางการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง</p>
<p>๒) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านบริบทสภาพแวดล้อม ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การนำไปจัดประสบการณ์สำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูเลือกนำไปจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ หรือหน่วยการเรียนรู้รายวิชาฐานสมรรถนะ และกำหนดสมรรถนะรายวิชา</p>	<p>๒) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้บูรณาการบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญเกี่ยวกับการรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยี ตามหลักกฎหมาย และหลักจริยธรรม เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานของผู้เรียน</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
<p>๔) การพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพครู ยังไม่พบเกณฑ์การประเมินการจัดทำหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา</p>	<p>๓) ใช้มาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครู เป็นข้อตกลงการพัฒนาภาระงาน และวิทยฐานะวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อกำหนดเกณฑ์สมรรถนะภาระงานการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับการจัดหา หรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ สื่อความรู้ การวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน นำไปสู่เงื่อนไขการพัฒนาตนเองหรือการเข้ารับการอบรมหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ</p>
<p>๕) การแสวงหาความร่วมมือ เพื่อระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทางการศึกษา ในการสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ยังมีน้อย ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ ด้านสมรรถนะ และด้านคุณลักษณะนิสัย ไม่ตรงตามความต้องการของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือสถานประกอบการ</p>	<p>๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเชื่อมโยงวิชาชีพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตามภาระงานกับผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรเฉพาะทาง รวมทั้งมีสื่อวิทยากรและเทคโนโลยี ครูภัณฑ์ สถานที่ ฝึกประสบการณ์ที่ตรงกับความต้องการของสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการ</p> <p>๑๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชน ชุมชน หรือสถานประกอบการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
<p>๖) การนำผลการประเมินบุคลิกภาพ และความถนัดด้านอาชีพ ไปจัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมความถนัดทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ลักษณะอาชีพ และกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ รวมถึงเก็บรวบรวมผลงาน ใบรับรองประสบการณ์และคุณลักษณะนิสัย รวมทั้งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังมีน้อย</p>	<p>๕) จัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมการเรียนให้เป็นไปตามบุคลิกภาพ และความถนัดทางการเรียน และจัดทำคู่มือแนะนำลักษณะกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รวมทั้งจัดหา หรือพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ และใช้กำกับ ตรวจสอบ ควบคุม ประเมิน การพัฒนาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป ให้เต็มตามศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน</p>
<p>๗) ข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนด้านการค้นพบความถนัด และการฝึกทักษะประสบการณ์ทางสาขาวิชาชีพ ไม่พบการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน ที่ใช้จัดเก็บผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานสมรรถนะความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทั่วไป ใบรับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ประมวลผลระดับศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ด้านอาชีพของผู้เรียน และใช้เป็นเครื่องมือควบคุม ประเมิน แนวทางการบรรลุเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ</p>	<p>๖) จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะ อุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์</p>
<p>๘) การฝึกประสบการณ์ตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ไม่พบหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้ไม่มีหลักฐานใบรับรองประสบการณ์ และหลักฐานการประเมินคุณภาพการฝึกงานตามภาระงาน</p>	<p>๖) จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะ อุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
<p>๙) การบริหารจัดการเพื่อประเมิณผลความสำเร็จตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน ที่แสดงถึงผลงาน หรือผลรางวัล มีเวทีประกวดแข่งขัน และแสดงนิทรรศการผลงาน ที่เป็นไปตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการน้อย</p>	<p>๗) ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือสถานประกอบการ ในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและประกวดแข่งขัน ให้ผู้เรียนได้หลักฐานผลรางวัลที่เป็นไปตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการ</p>
<p>๑๐) หน่วยงานระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการรวบรวมบริบทสภาพแวดล้อมที่เป็นประสบการณ์สำคัญในระดับท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษานำไปกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญ และนิเทศติดตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงการกำหนดสมรรถนะรายวิชาน้อย</p>	<p>๘) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนบูรณาการจังหวัด กลุ่มจังหวัด โดยหน่วยงานระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบ และวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญในระดับท้องถิ่น และให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึงกำหนดสมรรถนะรายวิชา รวมทั้งนิเทศติดตามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์</p>
<p>๒. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</p>	
<p>๑) กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบอิงสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ ที่ยังไม่มีสมรรถนะรายวิชาเป็นตัวกำหนดภาระงานที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้</p>	<p>๙) นำประสบการณ์สำคัญที่สถานศึกษากำหนดตามวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไปให้ครูใช้จัดทำสมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชาที่แสดงความสอดคล้องระหว่างภาระงานของสมรรถนะรายวิชากับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
<p>๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการนำประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ ไปกำหนดสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้กระตุ้นปัญหา และสื่อความรู้ตามสาระการเรียนรู้เพื่อให้รู้สาเหตุของปัญหาน้อยเกินไป</p>	<p>๑๐) จัดหาหรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ที่แสดงถึงประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การประกอบอาชีพ รวมถึงข้อมูลแนะนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการกระตุ้นประเด็นปัญหา และกำหนดสมมติฐานเบื้องต้น และใช้เป็นขอบเขตการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้รายวิชา เพื่อนำไปจัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสื่อความรู้ และจัดหาหรือพัฒนาสื่อความรู้ตามข้อกำหนดให้ครูไปแนะนำผู้เรียนสร้างกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการหาคำตอบตามสมมติฐาน</p>
<p>๓) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นการวัดผลตามสาระการเรียนรู้ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะรายวิชา คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สะท้อนถึงศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายเส้นทางการเรียนและอาชีพ</p>	<p>๑๑) จัดทำเกณฑ์และคำอธิบายเกณฑ์ ในการประเมินผลงานหรือสมรรถนะรายวิชาตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับการวัดผลให้จัดทำแบบฝึกทักษะตามหลักความรู้ หลักการปฏิบัติ และหลักยึดบทบาทคุณลักษณะนิสัยของสาระการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนและครูใช้ตรวจสอบและซ่อมเสริมตามจุดบกพร่อง</p>
<p>๔) การวิจัยนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ยังไม่เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาการพัฒนาสมรรถนะ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับวิทยฐานะครู</p>	<p>ข้อเสนอเดียวกับข้อ ๓) ใช้มาตรฐานการประเมินวิทยฐานะครู เป็นข้อตกลงการพัฒนาภาระงาน และวิทยฐานะวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อกำหนดเกณฑ์สมรรถนะภาระงานการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับการจัดหา หรือพัฒนาสื่อสถานการณ์ สื่อความรู้ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนนำไปสู่เงื่อนไขการพัฒนาตนเองหรือการเข้ารับการอบรมหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
๓. ด้านคุณภาพตามเป้าหมายอาชีพและเส้นทางการเรียนของผู้เรียน	
<p>๑) การค้นพบบุคลิกภาพพรสวรรค์ทางอาชีพของผู้เรียน และเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ ยังไม่พบเครื่องมือตรวจสอบ ประคับประคองศักยภาพพรสวรรค์ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ที่แสดงถึงระดับความสามารถทางสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป และคุณลักษณะนิสัยการทำงาน รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p>	<p>ข้อเสนอเดียวกับข้อ ๕) จัดผู้เรียนเข้าโปรแกรมการเรียนให้เป็นที่ไปตามบุคลิกภาพ และความถนัดทางการเรียน และจัดทำคู่มือแนะนำลักษณะกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน รวมทั้งจัดหา หรือพัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดเป้าหมายเส้นทางการเรียนสู่อาชีพ และใช้กำกับ ตรวจสอบ ประคับประคองการพัฒนาสมรรถนะที่เป็นความถนัดทางวิชาการ ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป ให้เต็มตามศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียน</p> <p>๑๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา หรือครูแนะแนว มีบทบาทในการสร้างการรับรู้ หรือความสนใจเกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพในศตวรรษที่ ๒๑ หรืออาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับการจัดการศึกษาตามแนวโน้มดังกล่าวด้วย</p>
<p>๒) การจัดประสบการณ์ของผู้เรียน ที่แสดงถึงการพัฒนาผลงานตามสมรรถนะที่เป็นภาระงานทางวิชาชีพ มีการส่งเสริมต่อยอดเข้าสู่เวทีการประกวดแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลรางวัลในระดับเวทีที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย</p>	<p>ข้อเสนอเดียวกับข้อ ๗) ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือสถานประกอบการ ในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและประกวดแข่งขัน ให้ผู้เรียนได้หลักฐานผลรางวัลที่เป็นไปตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติในการเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาปลายทาง หรือการเข้าทำงานในสถานประกอบการ</p>

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายใน	ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
<p>๓) การได้รับการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่เป็นศักยภาพตามพรสวรรค์ของผู้เรียน ยังไม่พบคู่มือการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และคำอธิบายเกณฑ์คุณภาพของสมรรถนะการทำงานตามภาระงาน เพื่อออกไปรับรองประสบการณ์ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงคุณภาพผลงานตามภาระงาน</p>	<p>ข้อเสนอเดียวกับข้อ ๒) จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะอุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์</p>
<p>๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของผู้เรียน</p>	
<p>๑) การรับรู้ศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของตัวผู้เรียน ผู้ปกครองได้รับช่องทางการสื่อสารทางเดียวจากการประชุมผู้ปกครอง หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียน เครื่องมือที่ช่วยแนะแนวเส้นทางการเรียน และอาชีพของผู้เรียน ที่ประมวลผลระดับความสามารถจากใบรับรองประสบการณ์ ผลงานหรือรางวัลตามองค์ประกอบโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา หรือโปรแกรมความถนัดทางการเรียนที่เป็นศักยภาพพรสวรรค์ทางวิชาชีพยังมีน้อย</p>	<p>ข้อเสนอเดียวกับข้อ ๒) จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินสมรรถนะตามภาระงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครู และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินผลตามเกณฑ์การใช้ทักษะอุปกรณ์และเครื่องมือความชำนาญตามภาระงาน รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์การออกหลักฐานใบรับรองประสบการณ์</p>

๕.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๕.๔.๑ ระยะเร่งด่วน

๑) ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน มุ่งพัฒนา Soft Skill และประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายวิชาเพิ่มเติม มุ่งพัฒนา Soft & Hard Skill ความถนัดวิชาสามัญ ความถนัดทั่วไป และความถนัดทางวิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งพัฒนาการฝึกประสบการณ์ตามภาระงาน และประเมินคุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยปรับสัดส่วนเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐานลง และเพิ่มสัดส่วนเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติมขึ้น

๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพทางอาชีพ

๓) ขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และการเรียนหลักสูตรระยะสั้นต่อเนื่อง

(Block Course) กับสถาบันการศึกษาเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพเชื่อมโยง ภายใต้ข้อตกลงตามระเบียบการเทียบโอนและการวัดผลประเมินผล

๔) พัฒนาแฟลตฟอรัมแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) อิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้งานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตามสิทธิผู้เข้าใช้งาน เพื่อใช้เป็นเครื่องตรวจสอบกำกับการเรียนรู้ และประคับประคองความสามารถกับเป้าหมายอาชีพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านผลงานที่แสดงถึงสมรรถนะตามโปรแกรมความถนัดทางการเรียน และด้านประสบการณ์ที่แสดงถึงการรับรองประสบการณ์การทำงาน คุณลักษณะนิสัยการทำงาน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีระบบให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ

๕.๔.๒ ระยะปานกลาง

๑) ทบทวนข้อตกลงการพัฒนาผลงานตามภาระงาน และวิทยฐานะตามมาตรฐานตำแหน่ง ให้เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดเชิงปริมาณและคุณภาพของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามภารกิจหน้าที่ของครู และบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบ และนำไปใช้ในการจัดทำ ID-Plan เพื่อพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู

๒) ประสานความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมจัดการศึกษา และหรือเป็นที่เลี้ยงให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเชื่อมโยงกับสมรรถนะวิชาชีพปลายทางที่สอดคล้องกับแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาอาชีพตามความต้องการของกลุ่มจังหวัด

๓) ทบทวนการทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีบริบทและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ และตำบล ที่แสดงถึงชื่อประสบการณ์สำคัญตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

๔) เสนอให้ผู้รับผิดชอบหลักจัดทำแผนอัตรากำลังความต้องการกำลังแรงงาน เพื่อประกันการว่างงานในการวางแผนให้ผู้เรียนเข้าสู่เส้นทางการเรียนและการประกอบอาชีพ

๕) กำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบที่เอื้อและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในการจัดการศึกษาทุกระดับ เช่น การเทียบโอนการเรียนรู้และประสบการณ์จากการทำงาน ระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบทวิศึกษาและระบบทวิภาคี การจัดทำหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้น การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เป็นต้น

๕.๔.๓ ระยะยาว

๑) ปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยพัฒนาและหรือจัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพตามความสนใจ ความถนัดและศักยภาพที่เป็นพรสวรรค์ของตนเอง อาทิ เทคโนโลยี VR (Virtual Reality) ที่สามารถฝึกทักษะและพาผู้เรียนเข้าไปสู่โลกเสมือนจริงแห่งการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องออกจากห้องเรียน เทคโนโลยี AR (Augmented Reality) ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้โลกแห่งความเป็นจริง ผสมผสานกับโลกเสมือน ผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เข้าใจยากได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

๒) สร้างและพัฒนาแฟลตฟอรัมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งพัฒนาช่องทางการเข้าถึงการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมในรูปแบบที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. “แผนการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)” สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2023/2/2345_6270.pdf. เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๖.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๖). “ข้อมูลเด็กนักเรียนออกกลางคัน” สืบค้นจาก http://www.bopp.go.th/?page_id=1828. เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.
- _____. ๒๕๔๖. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา. วันจันทร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖. สืบค้นจาก https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2023/09/history_66.pdf. เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๖๒.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ World Economic Forum. (๒๕๖๖). รายงานอาชีพในอนาคต (Future of Jobs Report) และ ๑๐ ทักษะซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด. สืบค้นจาก <https://www.marketthink.co/41073>. เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖.
- ณรงค์ เพชรลำ. (๒๕๖๖). สาระสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ. เอกสารอัดสำเนา. ทีวีศกดี สิริรัตนเรขา. (๒๕๖๕). ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences). สืบค้นจาก <https://www.happyhomeclinic.com/a01-multiple-intelligence.html>. เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๖.
- นพวรรณ อินตะวงศ์. (๒๕๖๓). “กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัด” วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, ๗(๑๒), ๑๙๗ – ๒๐๙. สืบค้นจาก <https://soo3.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/download/249106/167798/876965>. เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖.
- บุษกร วิเศษสมบัติ. (๒๕๖๔). “การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะอาชีพ และเจตคติต่ออาชีพของนักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี” วารสารการวัดผลการศึกษา, ๓๘(๑๐๓), ๒๐๕ – ๒๑๔.
- พระบรมราชาไชย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา, สืบค้นจาก <https://www.mnre.go.th/nakhonratchasima/th/news/detail/77542>. เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทวา. (๒๕๖๔). ถอดบทเรียนต่างประเทศ ไขสูตรสำเร็จปั้น “อาชีวศึกษา” สู่มหานครแห่งสร้างชาติ. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/vocational-education-abroad/>. เมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖.

วิภาพร ชินะแหว. (๒๕๕๔). การจำแนกบุคลิกภาพเพื่อแนะแนวอาชีพโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ศุภโชค ปิยะสันต์. (๒๕๕๘). “รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี”. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, ๙(๒), ๑๗๕ – ๑๘๙. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/download/125925/95308/329028>. เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (๒๕๖๖). รายงานการวิจัย เรื่อง “การศึกษาแนวทางการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ”. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (๒๕๖๓). “การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๙). “การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑” สืบค้นจาก <http://www.nitessatun.net/wp-content/uploads/2016/05/meework001.pdf>. เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖.

_____. (๒๕๖๐). “การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย ๔.๐ เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ ๒๑” พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๖๑). “แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน”. กรุงเทพฯ.

_____. “นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖” สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/about/นโยบายสพฐ.ปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๖๖>. เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. “นโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖” สืบค้นจาก <https://www.vec.go.th/ข่าว/ข่าวประชาสัมพันธ์/รายละเอียดข่าวประชาสัมพันธ์/tabid/๖๒๗๖/ArticleId/40220/language/th-TH/40220.aspx>. เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๖.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. _____ . (๒๕๖๒). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. “**แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖**” สืบค้นจาก https://opecc.go.th/plan?cate_id=2. เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๖.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. “**จุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖**” สืบค้นจาก <http://www.lertchaimaster.com/ebook/ebook-nfe.php>. เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๖.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๖๖). “**การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ ๔ : ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๕**” สืบค้นจาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/update_data/3_labour_q4_65.pdf. เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๖.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๕). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)**. ราชกิจจานุเบกษา. _____ . **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)** . สืบค้นจาก <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/03/01-%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99-%E0%B8%9B%E0%B8%8E%E0%B8%A3.%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2.pdf>. เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (๒๕๕๔). “**แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย (Approach of basic education management for careers development of Thailand)**” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๑๐(๒). สืบค้นจาก <https://soo1.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/243281>. เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖.

ภาคผนวก

- **ภาคผนวก ก** คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๑๔/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
- **ภาคผนวก ข**
  - คำสั่งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๒/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)
  - คำสั่งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๓/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม)
- **ภาคผนวก ค** หนังสือรับรองจากคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน

ภาคผนวก ก

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๑๔/๒๕๖๖
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๑๔ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินโครงการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมถึงแนวทางความร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๒. นายสุเทพ ชิตยวงษ์	ที่ปรึกษา
๓. นายรังสรรค์ มณีเล็ก	ที่ปรึกษา
๔. นายพะโยม ชิณวงศ์	ที่ปรึกษา
๕. รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นายสวัสดิ์ ภู่ทอง)	ประธานคณะกรรมการ
๖. นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นายชนะ สุ่มมาตย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการแนะแนว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะกรรมการ

/๘. นายไพฑูรย์...

๘. นายไพฑูรย์ จารุสาร ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน
๙. นายราตรีสวัสดิ์ ธนानันต์ ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวเพ็ญภา ไพฑูรย์ นักวิชาการศึกษานำงานการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
๑๑. นายศุภชัย สุขุมาลจันทร์ นักวิชาการศึกษานำงานการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
๑๒. นายรังสันต์ เทพมนตรี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
๑๓. นายวรท ศรีขาว นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
๑๔. นางอุไรวรรณ ชัลตัน นักวิชาการศึกษานำงานการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	คณะทำงาน
๑๕. นางสาวนภลภัส รัตนกิจ นักวิชาการศึกษานำงานการ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษานำงานการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	คณะทำงาน
๑๖. นายสุพจน์ จิตรเพ็ชร ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	คณะทำงาน
๑๗. นางดารุณี ดงทอง รองศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๘. นายธนากร นภาภรณ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน

/๑๙. นางภักษุตา...

๑๙. นางภักชดา เสรีรัตน์ นักวิชาการศึกษานานาชาติ พิเศษ รักษาการในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวพรรณธิภา ยอดแก้ว นักวิชาการศึกษานานาชาติ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	คณะทำงาน
๒๑. นายเจษฎา เทพศร นักวิชาการศึกษานานาชาติ พิเศษ รักษาการในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๘	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวน้ำฝน อรรถฮาด นักวิชาการศึกษานานาชาติ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐	คณะทำงาน
๒๓. นางสาวลัดดาวรรณ ศรีหาบุตร นักวิชาการศึกษานานาชาติ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐	
๒๔. นางพันธุทิพย์ โลราช นักวิชาการศึกษานานาชาติ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงาน
๒๕. นางสาวอโณทัย สุขเจริญโกศล นักวิชาการศึกษานานาชาติ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงาน
๒๖. นางสาวจิรปริยา แจขจัด นักวิชาการศึกษานานาชาติ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงาน
๒๗. นางสาวดารณี อรุณวารกรณ์ นักวิชาการศึกษานานาชาติ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงานและ เลขานุการ
๒๘. นางสาวสิริกัญญา สุขวิเสส นักวิชาการศึกษานานาชาติ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙. นางสาวดวงดาว ศิลลาอาศน์ นักวิชาการศึกษานานาชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐. นายพนารัตน์ ต้นพรม ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

/อำนาจหน้าที่...

๔

อำนาจหน้าที่

๑. ให้คำปรึกษาและแนะนำการดำเนินงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒. ออกแบบและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลสถานการณ์สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๓. ร่วมวิจัยภาคสนาม ประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๔. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายสุเทพ แก่งสันเทียะ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

ภาคผนวก ข

- คำสั่งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๒/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้ง
คณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอ
แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ
(ระดับภูมิภาค)
- คำสั่งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๓/๒๕๖๖ เรื่อง
แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำ
ข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการ
มีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม)

คำสั่ง

คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ที่ ๒ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) เพื่อร่วมวิจัยภาคสนาม จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. ภาคเหนือ

๑.๑ นายชาติรี ม่วงสว่าง	ประธานคณะกรรมการย่อย
ศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๒ นางสาวเพ็ญพร ประระดี	รองประธาน
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง	คณะกรรมการย่อย
นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๓ นางสาวพรรชนา ชัยชนะศิลป์	คณะกรรมการย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๔ นางสาววาสนา ปิยะฤติวรรณ	คณะกรรมการย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจราชการและติดตามประเมินผล	
สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	

/๑.๕ นางศนิชล...

- ๑.๕ นางศนิชล เพ็งพิมพ์ คณะทำงานย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มผู้อำนวยการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๖ นายจงจรัส แสงอรุณ คณะทำงานย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๘
- ๑.๗ นางวรรณมา คุ่มสมบัติ คณะทำงานย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๘
- ๑.๘ นายสุทัศน์ หน่อเรือง คณะทำงานย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๖
- ๑.๙ นางรัตนาภรณ์ สุขสำราญ คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๐ นายจิรศักดิ์ แก้วโก คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๑ นายปิติพงษ์ คำแก้ว คณะทำงานย่อย
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๒ นางสาวเบญจมาภรณ์ สุริยบุรพกุล คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๓ นางสาวกรวิภา งามวุฒินวงศ์ คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๔ นางประสพสุข บุญเรืองศรี คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๖
- ๑.๑๕ นางชลัษณ์รัตน์ กระทุ้ง คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๗
- ๑.๑๖ นางสาวศิรินันท์ ศรีอุดม คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๗
- ๑.๑๗ นางพันธุทิพย์ โลราษ คณะทำงานย่อย
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเลขานุการร่วม
สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๘ นายศิริชานนท์ พิกุลทอง คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ และเลขานุการร่วม
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕

/๑.๑๙ นางสาวอโณทัย...

๑.๑๙ นางสาวโณทัย สุขเจริญโกศล นักวิชาการศึกษานำศูนย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๐ นางสาวจิรปริยา แจงจัด นักวิชาการศึกษานำศูนย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร

๒.๑ นายไสว สาริบบ รองศึกษาธิการภาค ๒ รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการภาค ๒	ประธานคณะทำงานย่อย
๒.๒ นางกนิษฐา เต็มธนะศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๓	คณะทำงานย่อย
๒.๓ นายเจษฎา เทพศร นักวิชาการศึกษานำศูนย์พิเศษ รักษาการในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๘	คณะทำงานย่อย
๒.๔ นางดารุณี ดงทอง รองศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร	คณะทำงานย่อย
๒.๕ นางสาวนิภา แสงพันธ์ นักวิชาการศึกษานำศูนย์พิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑	คณะทำงานย่อย
๒.๖ นางมาลัยงาม แก้วสะอาด นักวิชาการศึกษานำศูนย์พิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๔	คณะทำงานย่อย
๒.๗ นางกชกร คัดตพันธ์ อาลีห์ญ์ นักวิชาการศึกษานำศูนย์พิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๙	คณะทำงานย่อย
๒.๘ นางสาวพัชณี เพชรอรุณ นักวิชาการศึกษานำศูนย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๓	คณะทำงานย่อย
๒.๙ นายพรพรม เทพเรืองชัย นักวิชาการศึกษานำศูนย์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๘	คณะทำงานย่อย

/๒.๑๐ นายธนากร...

- ๒.๑๐ นายธนากร นภารณ
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๑ นางสาวสุปรียา ปั้นปัญญา
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๒ นางสาวยสวดี เมืองรัมย์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๔
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๓ นางสาวมารีสา รัตนะสิทธิ์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๙
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๔ นางสาวสิริกัญญา สุขวิเสส
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒
และเลขานุการ
- ๒.๑๕ นางสาวธัญญรัตน์ ศิริโยธา
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒
และผู้ช่วยเลขานุการ
- ๒.๑๖ นางสาวพัสสิกา โสตัน
พนักงานราชการปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์
สำนักงานศึกษาธิการภาค ๒
และผู้ช่วยเลขานุการ
- ๓. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**
- ๓.๑ ว่าที่ร้อยเอก วิสาร ปัญญาชูณห
รองศึกษาธิการภาค ๑๐ รักษาการในตำแหน่ง
ศึกษาธิการภาค ๑๐
ประธานคณะทำงานย่อย
- ๓.๒ นางสาวน้ำฝน อรรคชาติ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐
รองประธาน
- ๓.๓ นางสาวนิจจารีย์ วงษ์กาฬสินธุ์
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐
คณะทำงานย่อย
- ๓.๔ นางสาววิณา เพชรบ่อแก
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐
คณะทำงานย่อย
- ๓.๕ นางสาวเขมรินทร์ วรรณภู่วังศ์
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑
คณะทำงานย่อย

/๓.๖ นายสุรชาติ...

๕

๓.๖ นายสุรชาติ อินทร์ประสิทธิ์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑	คณะทำงานย่อย
๓.๗ นางสาวฉวีชัชชา นาสมผล นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๒	คณะทำงานย่อย
๓.๘ นายสิทธิชัย สมัครไทย นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๒	คณะทำงานย่อย
๓.๙ นายเอกพงษ์ จริงจิตร นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๓	คณะทำงานย่อย
๓.๑๐ นางสาวอุบลรัตน์ เกตุเวชสุริยา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๓	คณะทำงานย่อย
๓.๑๑ นางพิริยาพร ลีลินทา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔	คณะทำงานย่อย
๓.๑๒ นางสาวจริยา สืบแก้ว นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔	คณะทำงานย่อย
๓.๑๓ นางสาวลัดดาวรรณ ศรีหาบุตร นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐	คณะทำงานย่อย และเลขานุการ
๓.๑๔ นางสาวนิธิตชยา ประพรหมมา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ
๓.๑๕ นางสาวสาวิตรี ขำผิวพรรณ นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๐	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ

๔. ภาคใต้

๔.๑ ศึกษาธิการภาค ๕ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	ประธานคณะทำงานย่อย
๔.๒ นางภัคชуда เสรีรัตน์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ) สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	รองประธาน คณะทำงานย่อย

/๔.๓ นางญาตา...

๖

- ๔.๓ นางญาดา วงศ์ดาว
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๔ นางสาวสุรี โอรามหลง
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย
- ๔.๕ นางรุ่งนภา เพชรรักษ์
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย
- ๔.๖ นางสาววรรณารักเหี้ย
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๗ นายรัชมมงคล พลันสังเกต
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย
- ๔.๘ นายสมมาตร ดาแลหมั่น
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย
- ๔.๙ นางสาวอิมติยาช ยิมะแซ
นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๐ นายกิตติคุณ พันธุ์เสงี่ยม
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๑ นางสาวณัฐวดี พันธพงษ์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๒ นางสาวภัทรพร พูลภักดิ์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๓ นางสาวอัญชิสา แก้วจำนงค์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๔ นางสาวศศิมล ฤทธิวงศ์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๕ นางสาวสิริพร จันทร์อินทร์
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
คณะทำงานย่อย
- ๔.๑๖ นายอับดุลรอเซะ ตือรายิง
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๗
คณะทำงานย่อย

/๔.๑๗ นางสาวกานดา...

๗

๔.๑๗ นางสาวกานดา ศรีวะปะ พนักงานปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖	คณะทำงานย่อย
๔.๑๘ นางสาวพรรณธิกา ยอดแก้ว นักวิชาการศึกษาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	คณะทำงานย่อย และเลขานุการ
๔.๑๙ นางสาวกรรณก แสงผะกาย นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ
๔.๒๐ นางสาวชัลมา นิยมเดชา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๕	คณะทำงานย่อย และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

๒. ร่วมวิจัยภาคสนาม ประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๓. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำรายงานข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

๔. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค)

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายสวัสดิ์ ภูทอง)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ประธานคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

คำสั่ง

คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ที่ ๗ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม)

ตามคำสั่งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) นั้น

โดยที่คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ มีมติเห็นชอบให้สำนักงานศึกษาธิการภาคที่ประสงค์จะแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) เพิ่มเติม สามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม) ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ภาคเหนือ

๑.๑ นางศิริพร วันนาวา	คณะกรรมการย่อย
นักวิชาการศึกษาศูนย์อำนวยการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๒ นายภูซาวานิช ภูผา	คณะกรรมการย่อย
นิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๓ นายตฤณภัทร มาพิทักษ์	คณะกรรมการย่อย
นักวิชาการศึกษาศูนย์อำนวยการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๔ นางสาวหัสฤมล กันทะพรม	คณะกรรมการย่อย
นักวิชาการศึกษาศูนย์อำนวยการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	
๑.๕ นางสาวชุตินันชชา ศิรินาม	คณะกรรมการย่อย
นักวิชาการศึกษาศูนย์อำนวยการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	

/๑.๖ นางสาวอังคณา...

- ๑.๖ นางสาวอังคณา คิดการงาน คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษานำงานวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๗ นายพิชัยณรงค์ มั่นทนวงศ์ คณะทำงานย่อย
นิตินำงานวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๘ นางพิไลรัตน์ ต๊ะมา คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๙ นายกิตติ์นิพัทธ์ ไชยวัง คณะทำงานย่อย
นักวิชาการพัสดุปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๐ นางสาวรัตนา ปาลี คณะทำงานย่อย
นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๑ ว่าที่ร้อยโท ธีระวัฒน์ จันทร์แ้วน คณะทำงานย่อย
นิตินำงานวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๒ นางสาววรรณวรพัทธ์ นารินทร์ คณะทำงานย่อย
นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕
- ๑.๑๓ นายธนูชานันท์ จิตสุทธิพัฒน์ คณะทำงานย่อย
นักจัดการงานทั่วไป สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕

๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ๒.๑ นางรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
- ๒.๒ นางสาวอรุณทัย ภูนาขาว คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
- ๒.๓ นายเกษม คำมุงคุณ คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษานำงานวิชาการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑
- ๒.๔ นายอธิปัตย์ ภูมิทอง คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษานำงานวิชาการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑
- ๒.๕ นางเมธาวรรณ วงศ์เทวราช คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
- ๒.๖ นางยุภาพร แสงสว่าง คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

/๒.๗ นางสาวเพชรดา...

- ๒.๗ นางสาวเพชรดาว นิลสว่าง
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
คณะทำงานย่อย
- ๒.๘ นางสาวอภัยวรรณ พลธิราช
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑
คณะทำงานย่อย
- ๒.๙ นางนิตยา วุฒิพิสิฐ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๒
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๐ นางอุทัยรัตน์ อนุสุเรนทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๑ นางนิตยา หล้าทูนธีรกุล
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๒ นางอัจฉจิญา สงวนศรีพิสุทธิ์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๓ นายอภิสิทธิ์ โคตรนรินทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๔ นายไพรวลัย วันทนา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๑
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๕ จ.ส.อ.มงคล ทองเหลือง
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๖ นางญดาภักดิ์ กัลปดี
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๗ นางประภัสสร สิตวงษ์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๘ นางปาไลดา จริงจิตร
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๑
คณะทำงานย่อย
- ๒.๑๙ นางสาวนันทน์ภัส เกลื้อกลางดอน
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๓
คณะทำงานย่อย
- ๒.๒๐ นางเขมิกา เดชาชาบุญ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔
คณะทำงานย่อย

/๒.๒๑ นางสาวสุวิมล...

๔

- ๒.๒๑ นางสาววิมล ไวยารัตน์ คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
- ๒.๒๒ นางจิตตวดี ทองทั่ว คณะทำงานย่อย
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
- ๒.๒๓ นายชลกร บัวพันธ์ คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔
- ๒.๒๔ นายวิธวินท์วิษณุ เนาวนนท์ คณะทำงานย่อย
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔
- ๒.๒๕ นายพิระพงศ์ ศรีชัย คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๔

๓. ภาคใต้

- ๓.๑ นางสาวศศิกมล ฤทธิวงศ์ คณะทำงานย่อย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖
- ๓.๒ นางกานดา ศรีระปะ คณะทำงานย่อย
พนักงานปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๖

ทั้งนี้ ให้คณะทำงานย่อยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ (ระดับภูมิภาค) (เพิ่มเติม) มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ที่ ๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายสวัสดิ์ ฤทธิทอง)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ประธานคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ

ภาคผนวก ค

หนังสือรับรองจากคณะกรรมการกลาง
พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อรรถพล สังขวาสี

เลขาธิการสภาการศึกษา

(๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ - ปัจจุบัน)

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ

เลขาธิการสภาการศึกษา

(๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

ดร.นิติ นาชิต

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(๑๘ มกราคม ๒๕๖๗ - ปัจจุบัน)

ดร.สวัสดี ภู่ทอง

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

รักษาการในตำแหน่ง ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อการมีงานทำ

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

นายณรงค์ เพชรล้า

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง

นางสาวดารณี อรุณวารากรณ์

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นายชยุต วิจิตรวงศ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวกุลพรภัสร์ บุญปก

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวดารณี อรุณวารากรณ์

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นายชยุต วิจิตรวงศ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวกุลพรภัสร์ บุญปก

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวณัชชา หนูบุญคง

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

นายกิตติศักดิ์ กุลจันทร์

ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา

บรรณาธิการ และพิสูจน์อักษร

นางสาวดารณี อรุณวารากรณ์

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นายชยุต วิจิตรวงศ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวกุลพรภัสร์ บุญปก

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวณัชชา หนูบุญคง

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ศิลปกรรมปกและรูปเล่ม

นายศุภกรชัย แหวนเงิน

